

Pedagógiai program

***Tiborszállási Péchy László Adventista
Általános Iskola és Óvoda***

4353 Tiborszállás, Dózsa út 18.

OM: 201844

2026. 09. 01.

Tartalomjegyzék

ISKOLAI NEVELÉSI PROGRAM	5
Helyzetelemzés.....	6
A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.....	1
Az intézményünk által kitűzött értékcélok	2
Az iskolában folyó nevelő-oktató munka célja.....	3
Az iskolai nevelő –oktató munka tartalmi szabályozása a 110/2012. Kormányrendelet Nemzeti Alaptanterv alapján	4
Az iskolában folyó nevelő-oktató munka feladatai	12
Nevelő – oktató munkánk eszközei és eljárásai	13
Az iskolában folyó nevelés-oktatás színterei.....	16
A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	19
A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	21
A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok	26
A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	34
A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje	37
A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje.....	49
A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei.....	51
Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje	52
Iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	52
HELYI TANTERV	55
A választott kerettanterv megnevezése	57
Helyi tantervi óraszámok.....	58
A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezése, óraszama	60
A Nemzeti alaptantervben (Nat) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai	60
A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai ...	67
A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei	68
A magatartás és a szorgalom helyi értékelésének, minősítésének elvei.....	74
A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei.....	77

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése és oktatása esetén a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő program	79
Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanulók nevelése-oktatása.....	80
A hallási fogyatékos tanulók iskolai nevelése-oktatása	89
Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók iskolai nevelése-oktatása.....	101
Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai nevelése-oktatása	114
A látási fogyatékos tanuló nevelése-oktatása.....	131
Magasabb évfolyamba lépés feltételei.....	141
Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje	142
Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek.....	145
Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei.....	148
A 16 óráig tartó bent tartózkodás alóli mentesítés szabályai.....	149
Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elve, programok, tevékenységek.....	150
A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	188
Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli házi feladatok meghatározásának elvei és korlátai	189
A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek	191
ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM.....	193
Pedagógiai hitvallásunk	194
Az óvoda bemutatása	194
Az óvoda helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései	196
Gyermekekép, óvodakép.....	200
Az óvodai nevelés céljai.....	203
A nevelési feladatok, tevékenységek, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő, amelyekkel minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez	206
Az óvodai nevelés feladatai.....	206
Az egészséges életmód kialakítása	206
Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés.....	208
Az anyanyelvi - értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	214
Az óvodai élet megszervezése	216
Személyi feltételek	216
Tárgyi feltételek.....	222
Napirend.....	223
Hetirend.....	225
A gyermekekkel kapcsolatos dokumentumok	226

A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése.....	230
A gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése.....	230
Külső kapcsolatok rendszere	231
Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése	234
Az óvodai élet tevékenységformái, az óvodapedagógus feladatai	247
Játék.....	247
Verselés, mesélés	251
Ének, zene, népi játék, tánc.....	254
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	259
Mindennapos mozgás	262
A külső világ tevékeny megismerése.....	265
A környezet mennyiségi és formai összefüggései	269
Munka jellegű tevékenységek.....	271
Tevékenységekben megvalósuló tanulás	273
HITÉLET	276
A fejlődés általános jellemzői az óvodáskor végére	277
A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység	279
A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység	280
A szülő , a gyermek, az óvodapedagógus együttműködésének a formái.....	284
Az egészségnevelési és környezetnevelési elvek, programok és tevékenységek	287
A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek	298
A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK.....	300
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	302
MELLÉKLETEK	303
1. melléklet: TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI	303
2. melléklet: Szöveges értékelés	311
3. melléklet: NEW START - Az Új kezdet 8 alapelve.....	321
4. melléklet: Tantárgyak helyi tanterve (külön dokumentumban található)	345

ISKOLAI NEVELÉSI PROGRAM

Helyzetelemzés

A Tiborszállási Péchy László Adventista Általános Iskola 2012. szeptember 1-je óta működik a Hetednapos Adventista Egyház fenntartásában, amely a világ számos országában rendelkezik oktatási intézményekkel. A tiborszállási általános iskola az első általános iskola, amely a fenntartásuk alá került Magyarországon.

Intézményünk évfolyamonként 1 osztállyal rendelkezik. Az iskola egy kiemelten hátrányos helyzetű térségben működik, így a tanulók között sok a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyerek, ezért kiemelt feladatunk a gyerekek ösztönzése, segítése, támogatása nemcsak tanulmányaik, hanem a mindennapi tevékenységek során is. Tanulóközösségünket a helybeli és a környékbeli településekről bejáró diákok alkotják. Sajátos nevelési igényű tanulók ellátását működési engedélyünk, illetve a szakértői véleményben foglaltak figyelembevételével biztosítjuk.

Az alsó tagozaton az alapkészségek fejlesztését tartjuk a legfontosabbnak. Első osztálytól tanítjuk az angol nyelvet. Kiemelt szerepet szánunk az egészséges életmódnak és a környezeti nevelésnek, a képességfejlesztésnek. Az oktató-nevelő munka sikeréhez a délutáni egyéb foglalkozások (szakkörök, korrepetálások, énekkar, sportkör, napközi és tanulószoba) is hozzájárulnak. Minden osztályterem rendelkezik interaktív táblával, internet hozzáféréssel.

„Az iskola dolga, hogy megtanítsa velünk, hogy kell tanulni, hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat, hogy megtanítsa bennünket a jól végzett munka örömére és az alkotás izalmára, hogy megtanítsa szeretni, amit csinálunk, és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni.” (Szent-Györgyi Albert)

Oktató-nevelő munkánk során arra törekszünk, hogy tanulóink építsék be személyiségükbe mindazt, ami igaz, jó és szép. Elhivatott pedagógusaink célkitűzése, hogy a tanulók sikeresen elsajátítsák és alkalmazzák a mindennapi életben való helytálláshoz szükséges tárgyi és gyakorlati tudást. Feladatunk, hogy a gyermekeket az egyetemes emberi és egyházi értékek tisztelőjévé, a társadalom hasznos tagjaivá formáljuk, akik mindenkor készek a valódi értékeket befogadni, gyarapítani, közvetíteni. Mindehhez szeretetteljes, családi légkört teremtünk, ahol a tanuló és a tanulói szükségletek állnak a középpontban.

Az intézmény 2026. szeptember 1-től többcélú - közös igazgatású - köznevelési intézményként működik (óvoda és általános iskola), így pedagógiai programja egységes dokumentumként tartalmazza az iskola nevelési programját és helyi tantervét, valamint az óvodai pedagógiai programot.

A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei

- **A hetednapi adventista nevelési elvek Krisztus-központúak. Az adventisták hiszik, hogy a Szentlélek vezetése mellett megismerhetjük Isten jellemét és céljait a természetből, a Bibliából, valamint Jézus Krisztus életéből és szolgálatából.**
- Az adventista nevelés abból a felismerésből fakad, hogy az igazi nevelés célja nem más, mint Isten képmásának helyreállítása az emberben.
- **Hitünk szerint Isten szerető, bölcs és hatalmas lény, aki személyes kapcsolatra törekszik velünk emberekkel, hogy kiárassza ránk kegyelmét, mint helyreállításkunk eszközt, és bemutassa jellemét, mint életvitelünk normáját.**
- Tudjuk, hogy emberi szándékaink, gondolataink és viselkedésünk is elmarad az Istentől kapott ideáltól, ezért azon fáradozunk nevelési szolgálatunkban, hogy helyreállítsuk azt a közösséget Isten és a tanuló között, amit szétört a bűn.
- **Az otthon, az iskola és a gyülekezet együttes erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy felkészítse a tanulókat a szolgálatra úgy ebben a világban, mint az eljövendőben.** Ezért az adventista nevelés többet nyújt az akadémiai ismereteknél, előmozdítja a tanulók lelki, szellemi, fizikai és szociális fejlődését.
- **Olyan emberek nevelésére törekszünk, akik hisznek Istenben, tisztelik embertársaikat, jellemük visszatükrözi a Teremtő jellemét,** szellemi erőiket elsősorban arra használják, hogy új gondolatokkal és értékekkel gazdagítsák embertársaikat és ne elégedjenek meg azzal, hogy csupán mások gondolataik ismételtetik.
- Azoktól a tanulóktól, akik intézményünkben nevelkednek, azt várjuk, hogy önző ambíciók helyett szeretetteljes szolgálatra törekedjenek, és ennek érdekében hozzák ki magukból a maximumot, és építsék be személyiségükbe mindazt, ami igaz, ami jó és ami szép.

Fejleszteni kívánjuk tanulóinknál:

- az értelmes, a kreatív és kritikai gondolkodást,
- kommunikációs képességeket és készségeket,
- a manuális képességeket tudatosan irányított tevékenységrendszer által,
- az egész életen át történő tanulási igényt,
- a demokratikus és felelős döntési készséget,
- a másokra való figyelmet, a világ dolgai iránti érdeklődést,
- az egészséges életmódra való törekvést,
- környezetünk tudatos óvásának felelősségét.

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka értékei

Nevelésünk meghatározó elemei azok az értékek, amelyeket a szülők, a tanulók, a fenntartó, és a társadalom oldaláról elvárásként fogalmazódnak meg. Ezen értékek közvetítői az iskola széles partneri környezetének szereplői, akik hatást gyakorolnak a fejlődő gyermeki személyiségre, de elsősorban a pedagógusok és a szülők azok, akik személyes példájukkal, tapasztalataikkal,

mindennapi életvitelükkel megfelelő határfokban képesek befolyásolni a velük kapcsolatban lévő gyerekek magatartását, viselkedését.

Intézményi pedagógiai munkánkat a keresztény és humanista erkölcsi értékek, a nemzeti öntudat, a demokratikus célok, a tanulók személyiségének fejlesztése, a korszerű technikai - technológiai szemlélet, egészséges életmódra és környezettudatosságra nevelés alapján határozzuk meg.

Nevelő-oktató munkánk egészét **áthatja az értékalapú szemléletközpontúság elve**, mely a keresztény világnézet és emberi magatartás alapvető értékein alapul: szeretet, bizalom, empátia, igazságosság, méltányosság, rend, szabadság, tudás, szolidaritás, egymás elfogadása, egyéniesítés (differenciálás), mások tisztelete, megértés, segítőkészség,

Munkánk során figyelembe vesszük azt, hogy a tanulót nem érheti semmilyen okból hátrányos megkülönböztetés. Preferáljuk **az aktivitást, kezdeményezőkézséget, döntési képességet, valamint az innovációt**, mert ezek olyan tulajdonságok, amelyek birtokában a tanulók irányítani képesek majd későbbi életüket; tanulói a sokoldalú személyiségfejlesztés eredményeképp maguk is aktív részesei legyenek egy derűs, harmonikus **iskolai közösségnek**.

Az intézményünk által kitűzött értékcélok

Az iskola célja a - Nemzeti Alapterv szabályozásával összhangban -, hogy a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket. Ezáltal járul hozzá ahhoz, hogy tanulóink:

- a haza felelős polgárává váljanak;
- kifejlődjék bennük a hazafiság érzelmvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítéletképessegre tegyenek szert;
- megtalálják helyüket a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjenek a tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyenek képesek felelős döntések meghozatalára a maguk és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljanak képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerjenek meg és értsék meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsák értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

Fontos, hogy intézményünk folyamatosan fejlessze nevelő-oktató munkáját, melynek középpontjában természetesen a tanuló egész személyisége és lénye áll.

Célunk olyan széleskörű általános műveltség biztosítása, amely jó alapot ad a középfokú iskolában történő helytálláshoz. Tanulóink számára biztosítani kívánjuk mindazon ismeretek átadását, azoknak az alapkészségeknek és képességeknek kialakítását és fejlesztését, melyek életkori adottságaiknak megfelelnek, és szükségesek ahhoz, hogy fejlődésük töretlen legyen, megalapozva a felnőtt életben való boldogulásukat.

Olyan intézményért dolgozunk nap, mint nap, amit alapvetően a tanulók érdeke határoz meg, törekszünk a partnerközpontú gondolkodás és tevékenységrendszer megvalósítására. Szeretnénk elérni, hogy iskolánkban jól érezzék magukat a partnereink is, kiváltképpen a tanulók szülei. Legyen iskolánk és környezete esztétikus, vonzó, ahol a munka végzése megfelel a XXI.

században jogosan elvárhatónak. Törekszünk arra, hogy intézményünk hírnevét folyamatosan növeljük, nevünket minél szélesebb körben tegyük ismertté a környéken élők számára.

A nevelés-oktatás során arra kell törekedni, hogy a tanulóiban kialakítsuk a fogékonyságot az alábbi értékekkel kapcsolatban:

Egyetemes emberi értékek	Társadalmi értékek
❖ önzetlenség ❖ szeretet ❖ segítőkészség ❖ tolerancia és szolidaritás ❖ empátia ❖ felelősségvállalás ❖ kötelességtudat ❖ kulturált viselkedés (önfegyelem) ❖ együttműködés ❖ előítélet-mentesség, elfogadás ❖ tisztesség, becsületesség ❖ pozitív életszemlélet ❖ következetesség, pontosság ❖ egészséges életvitel (szenvetély-mentesség) ❖ igényesség.	❖ az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása ❖ egészséges nemzettudat, ❖ az erőszak elutasítása, a béke megóvása, az emberiségért érzett felelősség ❖ a munka szeretete, megbecsülése, igényesség ❖ a fogékonyság, kreativitás, innovációs készség ❖ a természet tisztelete, szeretete ❖ műveltség ❖ humánus ❖ sokoldalú képzettség ❖ alapos, piacképes tudás ❖ nyelvismeret ❖ információtechnikai tájékozottság.

A nevelés keretében kívánatosnak tartjuk a tanulók szociálisan értékes, tehát közösségfejlesztő és ún. önfejlesztő magatartásának alakítását, és az ennek megfelelő tevékenységi formák gyakoroltatását. Törekszünk a nemkívánatos tanulói megnyilvánulások leépítésére.

Társadalmi elvárás, hogy felkészítsük tanulóinkat a magasrendű és a közjót szolgáló aktivitásra. A személyiség fejlesztésben meghatározó szerepet töltenek be a jó szokások, példaképek, eszményképek és meggyőződések. Ehhez partnernek kérjük a szülői házat, a családot, a hitoktatásban résztvevő egyházakat, továbbá iskolánkkal kapcsolatban álló egyéneket, csoportokat, szervezeteket.

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka célja

Az igazi nevelés forrása és célja:

„A Szentnek ismerete az eszeség.”

„Bízd csak azért magadat ő reá és légy békességben...”

(Péld 9:10; Jóh 22:21).

Oktatási intézményünk tanult, de gyenge jellemű emberek helyett erős egyéniségeket bocsáthat útjukra, akik képesek önállóan gondolkodni és cselekedni, akik nem rabjai, hanem urai a körülményeknek, akik széles látókörűek, tisztán gondolkodnak és határozott a meggyőződésük.

Az ilyen nevelés több az értelem kiművelésénél. Több a fizikai kiképzésnél. Megerősíti a jellemet annyira, hogy tulajdonosai nem áldozzák fel az igazságot és becsületességet az önző kívánságok és a világi becsvágy kedvéért. Megerősíti a lelket a Gonosz ellen. Ahelyett, hogy némely szenvedélyük elhatalmasodna rajtuk és tönkre tenné őket, minden indítékukat és vágyukat alárendelik az igazság nagy alapelvének. Mivel Isten jellemének tökéletességét szemlélik, azért elméjük megújul, és lelkük átalakul Isten képmására.

Az ilyen nevelés forrását a Szentírás a következő szavakkal tárja elénk a Végtelen Alkotóra utalva; akikben „van a bölcsességnek és ismeretnek minden kincse elrejtve” (Kol 2:3). „... övé a tanács és az értelem” (Jób 12:13).

Célunk, hogy:

- A tanuló áll a középpontban, akit, mint Isten gyermekét szeretnünk kell.
- A tanár ideális esetben hetednapi adventista, amennyiben nem osztja hitünket, akkor is elvárható, hogy pozitív életpéldával és magas szakmai felkészültséggel segítse elő a tanulók lelki, szellemi és erkölcsi felemelkedését.
- Mivel minden ismeret egy bizonyos világképhez kötődik, az adventista iskola célja a keresztény bibliai világkép és a magas szintű tudományos műveltség összhangjának kutatása.
- A tanterv – a nemzeti alaptantervet követve – kiegyensúlyozott formában mutatja be az egyetemes emberi kultúra értékeit, valamint a keresztény tradíció evangéliumi kincseit.
- A tanítás akadémiailag az elérhető legmagasabb szintre törekszik, ugyanakkor lehetőséget teremt a hallgatónak bizonyos fokú hitbeli, erkölcsi és bölcsességbeli készségek és képességek elsajátítására is.
- Az iskolai életben – a tanárok és a tanulók lelkiismereti szabadságát tiszteletben tartva – megfelelő teret biztosítunk az akadémiai képzés mellett a lelki, fizikai és szociális nevelésnek.
- A fegyelmezés az oktatás és a nevelés elengedhetetlen része, de nem tévesztendő össze a büntetéssel. Az iskolai fegyelmemnek is a helyreállítást kell szolgálnia.
- Az osztályzás és az értékelés célja tanulók és az intézmény ösztönzése, hogy mindenki a tőle telhető legtöbbet nyújtsa az oktatás és a nevelés egész folyamatában.

Az iskolai nevelő –oktató munka tartalmi szabályozása a 110/2012. Kormányrendelet Nemzeti Alaptanterv alapján

Az új Nat műveltségi területenként határozza meg az iskolai nevelés-oktatás pedagógiai tartalmát. A fejlesztési feladatok és a közműveltségi tartalmak az egyes nevelési-oktatási szakaszokhoz kapcsolódnak.

Fejlesztési területek-nevelési célok

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás, cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is. Összhangban kell lennie a kulcskompetenciák

alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel.

A nevelési célok megvalósulása a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- alsó tagozaton tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

Az erkölcsi nevelés

- A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése,
- A cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése,
- Igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése,
- Az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése,
- Az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra való felkészítés,
- A tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira a helyes megoldáskeresés,
- A kötelesség tudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítő készség, a tisztelet, a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás megtanulása,
- A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől, képzelőtehetség, intellektuális érdeklődésük felkeltése.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait, az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeit, nehézségeit és ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákat.
- Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát.
- Ismeretek, egyéni és közösségi tevékenységek elsajátítása, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.
- Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése,
- Ismerjék meg Európa történelmét, sokszínű kultúráját,

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között.

Ezt a magatartást jellemezze:

- a törvénytisztelet,
- az együttélés szabályainak betartása,
- az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete,

- az erőszakmentesség,
- a méltányosság.

Az iskola megteremti a lehetőséget annak, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és biztosítja a honvédelmi nevelést. Fejlődjön ki a tanulóknál a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra, amelyet a közügyekben való részvétel megkíván. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- Az önismeret fejlesztése, mint a társas kapcsolati kultúra alapja – a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejlesztendő képesség.
- A tanuló kedvező szellemi fejlődésének, készségeinek, tudásának és kompetenciáinak kifejtése.
- A tanulók képessé váljanak az érzelmeiknek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, a kölcsönös elfogadásra.
- A tanuló énképének kialakítása, hogy a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani.
- A megalapozott önismeret kialakításával a tanulóknál fejlődjön ki a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához szükséges képesség.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretet kapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére.

A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata:

- a harmonikus családi minták közvetítése,
- a családi közösségek megbecsülésére nevelés,
- felkészítés a családi életre,
- a családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésére nevelés,
- a szexuális kultúra kérdései.

A testi és lelki egészségre nevelés

- Az egészséges életmódra, a testi-lelki egészségre nevelés,
- A helyes táplálkozásra, a mozgás megszerettetésére, a stressz kezelés módszereinek alkalmazására nevelés,
- A lelki egyensúly megóvására, társas viselkedések szabályozására, a konfliktusok kezelésére nevelés,

A családdal együttműködve a tanulók felkészítése az önállóságra, a betegség megelőzésére, a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében,

- A káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésére nevelés, motiválással, példamutatással.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.

- A hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a tanulóiban, saját élményű tanuláson keresztül.
- A segítő magatartás képességeinek fejlesztése, az együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és –megvalósítás.

Fenntarthatóság, környezettudatosság.

- A tanulók az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használják.
- A tanulók számára a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás válik meghatározóvá.
- A környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására nevelés.
- A tanulók megismerjék a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő.
- Kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

- A tanulók életkorához igazodva átfogó képet kell nyújtani a munka világáról.
- Tevékenységeken keresztül kell biztosítani arra, hogy a diákok kipróbálhassák képességeiket, elmélyülhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthassák a nekik megfelelő foglalkozást és pályát,
- Képessé váljanak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.
- Fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa, a fogyasztás területén,
- Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát,
- Lássák a rövid és hosszú távú céljaik, az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát,
- A köznevelési intézmény biztosítsa a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

- A tanulók nevelése az új és a hagyományos médiumok nyelvének nevelésére,
- A médiatudatosságra nevelés, a kritikai beállítódás kialakítása, a médiumoktól befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására,
- A tanulók megismertetése a média működésével és hatásmechanizmusaival,
- A média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal,
- A valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával,

- A különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

Minden pedagógus teendője:

- Felkeltse az érdeklődést a tanulóban az iránt, amit tanít,
- Útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban.
- Annak megtanítása, hogy
 - hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere;
 - hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások;
 - hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok;
 - melyek az egyénre szabott tanulási módszerek;
 - miként működhetnek együtt a tanulók csoportban;
 - hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek.
- Olyan tudás kialakítása, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével.
- A tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek

Az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége a teljesítmény növelésére sarkalló, az életesélyek tanulással történő növelését szolgáló egységes, közös alapra kell, hogy épüljön. Cél a személyiségfejlesztő tanítás.

Olyan pedagógiai munkát feltételez az iskolától, a pedagógusoktól, amelynek középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek fejlesztése, a készségek elsajátíttatása, kibontakoztatása, a személyiség fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása áll, figyelembe véve, hogy az oktatás és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem az élet számos egyéb fóruma is.

A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásának szempontjai:

- A tanulónak a tanulási tevékenységekben történő hangsúlyos részvétele;
- Olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását;
- A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítsék a tanulót az ismeretek megszerzésében, a kompetenciák fejlesztésében
- Ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket.
- Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást.
- A minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés.
- Az egyéni rétegmunka, az adaptált szövegváltozatok felhasználása, amelyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

Mindezek megvalósításához a pedagógus feladata:

- A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési közvetett és közvetlen eszközökkel segítse, a tanuló igényeit, szükségleteit figyelembe véve.

- A pedagógus tegye lehetővé az iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert).
- A pedagógus működjön együtt más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulónak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében az egyéni haladási ütemet biztosítsa, a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazza.
- Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történjen.

Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével.

Képesség-kibontakoztatás támogatása

A tanulói teljesítmény értékelésének egyik célja,

- segítse a tanuló és a szülő objektív tájékoztatását,
- hozzájáruljon, hogy a pedagógus folyamatosan meggyőződjön a tanulási folyamat hatékonyságáról,
- lehetőséget biztosítson a pedagógiai munka nyomon követésére, az újratervezésére,
- a célok újra definiálására és továbbiak meghatározására, amennyiben ezt a tanulók fejlődése megkívánja.

Az értékelési folyamatokat megalapozó tervező munka figyelembe veszi a tanuló előzetes tudását, aktuális fejlettségi szintjét, egyéni fejlődési lehetőségeit, életkori sajátosságait, az értékelés személyiségfejlődésére gyakorolt hatását és a pedagógiai célokat.

Diagnosztikus mérés: egy tanítási óra, tanulási egység, téma vagy program megkezdése előtt végzett adatgyűjtés.

A diagnosztikus értékelés kiterjedhet:

- a tanulók meglévő tartalmi tudására,
- aktuális készség- és képességfejlődési szintjére,
- hozzáállására,
- viszonyulására.

Az értékelés során figyelembe kell venni:

- a tanuló életkori sajátosságait,
- a tanulás korábbi és aktuális környezeti tényezőiről rendelkezésre álló információkat,
- a pedagógiai célokat.

Az eredmények visszajelzésével a pedagógus útmutatást tud adni a tanulónak a tanulást várhatóan leghatékonyabban segítő tanulási módokról.

A tanulási folyamat rendszeres értékelése és visszajelzése teszi lehetővé a tanuló fejlődésének folyamatos nyomon követését.

A kiinduló állapot értékelése és a fejlesztő, segítő támogató értékelés önfejlesztésre és kitartásra ösztönzi a tanulót fejlődésének, valamint tudásának gyakori, interaktív módon történő visszajelzésével.

Célja:

- a tanuló erősségeinek és hiányosságainak felmérése,
- az éppen kihívást jelentő célok meghatározása,
- a nevelési-oktatási gyakorlatnak a célok eléréséhez történő igazítása.

Az összegző értékelés célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje milyen mértékben felel meg a célként kitűzött tanulási eredményeknek.

Az összegző értékelés minősítő jellegű, de lehet részletes szöveges értékelés is, amely rendelkezik a fejlesztő, tanulástámogató értékelés jellemzőivel. Az első évfolyam végén a tanuló összegző értékelése szöveges formában történik.

Az iskolakezdést követő első félévet minden szempontból bevezető, fejlesztő szakasznak szükséges tekinteni, ezért a pedagógus ebben az időszakban a szöveges formában megfogalmazott fejlesztő, tanulást segítő értékeléseket elsősorban szakmailag megalapozott megfigyeléseire építheti.

A szöveges értékelés lehetőséget biztosít arra, hogy a tanuló és a szülő részére a tantárgyi előrehaladásról és a kompetenciák fejlődéséről a pedagógus a tapasztalatain és a követő méréseken alapuló, részletes tájékoztatást nyújtson.

Az értékelés az 1. évfolyamot követően az iskola pedagógiai programjában rögzített módon, a jogszabályoknak megfelelően történik.

Kompetencia alapú oktatás

A kulcskompetenciákon azokat az ismereteket, készségeket és az ezek alapját alkotó képességeket és attitűdöket értjük, amelyek birtokában a tanulók gyorsan alkalmazkodhatnak a modern világ felgyorsult változásaihoz, a változások irányát és tartalmát cselekvően lesznek képesek befolyásolni.

A különböző kompetenciaterületekben megjelenő ismeretek, készségek, és ezek háttérében a meghatározó képességek és attitűdök számos tanulási helyzetben és összefüggésben alkalmazhatók különféle célok elérésére, különböző problémák és feladatok megoldására, ezért több műveltségterülethez is köthetők.

Számos olyan fejlesztési területet említhető, amely valamennyi műveltségterületen a kialakítandó kompetencia részét képezi: ilyen például a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképeség, a problémamegoldás, az együttműködés, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése, a kapcsolati kultúra, a társas tolerancia.

A tanulási területeken átívelő általános kompetenciák, azok jellemzői egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A fent felsorolt kulcskompetenciákon felül a következő nevelési területek fejlesztése áll pedagógiai munkánk középpontjában:

1. Egészséges életmódra nevelés, testi, lelki egészség, mely a tanórai és az egyéb foglalkozások során az egészségnevelési és környezeti nevelési programmal (benne a komplex intézményi mozgásprogrammal) koherensen jelenik meg a gyakorlatban a fizikailag aktív, egészségtudatos életvezetésre, a motoros műveltség eszközeivel való személyiségfejlesztésre és a tehetséggondozásra épül, továbbá szervesen magába foglalja az egészségmegőrzést is. Egyházi intézmény lévén a lelki egészség kiemelt helyen áll.
2. Környezettudatos magatartásra nevelés, mely a fenntarthatóság szempontjaira koncentrál.
3. Társkapcsolatokkal kapcsolatos ismeretek elsajátíttatása.
4. Tanulásmódszertan – önálló tanulásra való nevelés.
5. Szabadidő szervezése az egészséges életmód és környezeti nevelés követelmények figyelembevételével.
6. Aktív állampolgárságra nevelés (konfliktuskezelés, együttműködés képessége), melynek szerves része az egészséges nemzeti öntudatra szocializálás.
7. Értékközpontú, beállítódások kialakítása (felelősség, autonóm cselekvés, megbízhatóság, tolerancia, társadalmilag elfogadott viselkedésformák) elsősorban erkölcsi normákon alapuló megközelítésmóddal.
8. Nemzeti összetartozás ápolására irányuló hazafias elköteleződésre nevelés, mely nem irányulhat még látens módon sem a szegregáció, a kirekesztés, a nemzetiségek és más nyelvi-vallási etnikumok diszkriminációjára.

Emelt óraszámú képzések célja intézményünkben

Az intézmény az idegen nyelv oktatását kiemelten kezeli. A szabadon felhasználható órakeret terhére már 1. osztálytól lehetőséget biztosítunk angol nyelv oktatására. Alsó tagozaton felkeltjük érdeklődésüket a tantárgy iránt. Tudatosítjuk a magasabb fokú ismeretek és képességek, készségek megszerzésének előnyeit. Felső tagozaton megalapozzuk a nagyobb tudást, erősítjük a tanulók hozzáállását. A tehetségeket felkészítjük a versenyeken való eredményes szereplésre.

Emelt óraszámú idegen nyelvi oktatás

Cél	Feladat
1-2. évfolyam	
• A tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása. • Megfelelő motivációval, tanári biztatással, az életkornak megfelelő tevékenységi formákkal a gyerekek sikerélményhez juttatása.	• Játékos nyelvtanítás (utánzás, rajz, mozgásos játékok, dalok, mondókák, mesék), középpontban a beszéd-készség fejlesztése áll pozitív nyelvi élmények segítségével.
3-4. évfolyam	
• Életkornak megfelelő tevékenységi formákkal a gyerekek sikerélményhez juttatása, motiválása.	• Az idegen nyelvi tanulási szokások megalapozása, áttérés az angol nyelvi írásra. • Játékos nyelvtanulás kiterjed írott-olvasott szövegekkel való tevékenységekre is.
5-6. évfolyam	

• Kiemelt fejlesztési terület a tanulás tanítása, így nagyobb önállóságra neveljük tanulóinkat, fejlesztjük önbizalmukat. • Számukra előnyös a témaközpontú tanítás, mert az őket érdeklő téma feldolgozása során több műveltségterületet érintünk, változatos tevékenységformákkal, gazdag szókinccsel.	• Alapkészségek fejlesztése, elsősorban a szóbeli kommunikatív kompetencia ösztönzése, hiszen, ha szóban sikeresen kifejezi magát a tanuló, akkor a többi készség tekintetében sem lesz lemaradása. • Továbbra is fontos feladat, hogy megtartsuk a nyelv iránt való pozitív kötődésüket korunknak és érdeklődésüknek megfelelő játékos feladatokkal (zenehallgatás, nyelvi vetélkedők stb.)
7-8. évfolyam	
• El kell juttatni a tanulókat a nyelvtanulási stratégiák felhasználásához, hogy nyelvtudásukat iskolán kívül is hasznosítsák. • Lehetőséget kell adni számukra, hogy a meghirdetett nyelvi versenyeken a megszerzett nyelvi tudásukat alkalmazzák, és ezáltal sikerélményhez jussanak.	• A négy alapkészség (olvasás, írás, beszéd, beszédértés) arányos fejlesztése. • Az önálló tanulás és az önművelés gyakoroltatása. • Ismerkedjenek meg a tanulók az angol nyelvű országok kultúrájával, történetével, ezáltal értsék meg a magyar kultúra helyét az európai civilizációban. • Informatikai eszközök, digitális tananyag használata. • Nyelvgyakorlás angol nyelvi tehetséggondozó táborokban, ill. lehetőség szerint anyanyelvi beszélőkkel. • A tehetséges tanulók felkészítése városi, vármegyei és országos versenyekre, illetve továbbtanulási szándékuknak megfelelően nyelvi tagozatos osztályokba.

A szabadon felhasználható órakeret további óraszámait matematika, valamint magyar nyelv és irodalom tantárgyak óraszámainak növeléséhez használjuk fel. Alsó tagozaton, a szabadon felhasználható órakeret terhére **1-4. osztályban emelt óraszámokban** tanítjuk a **magyar nyelv és irodalmat**. Célunk az anyanyelvi kommunikáció és az alapképességek fejlesztése. Feladatunk a pontos munkavégzésre nevelés, képességfejlesztés. A **8. évfolyamon a matematika**, valamint **magyar nyelv és irodalom** tantárgyak órászáma magasabb a szabadon felhasználható órakeret terhére. Célunk az alapkészségek fejlesztése, önálló, logikus gondolkodás, problémamegoldó képesség fejlesztése. Az eltérő tanterv szerint tanuló **sajátos nevelési igényű enyhe értelmi fogyatékos tanulók** számára minden évfolyamon matematikából, illetve magyar nyelv és irodalomból biztosítunk többletórát a készségek fejlesztése céljából.

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka feladatai

Az, aki Isten szándéka szerint cselekszik, hogy közölje az ifjúsággal Isten ismeretét, és jellemét az Ő jellemével való összhangra formálja, magasztos és nemes munkát végez. Mikor felébreszti bennünk a vágyat, hogy elérjék ezt az eszményt, akkor olyan nevelést ad nekik, amely magas, mint a menny, és határtalan, mint a világegyetem. Olyan nevelésben részesíti őket, amely

nem fejeződik be a földi előkészítő iskolából megadja a képesítést a mennyei iskola magasabb osztályába.

A Nemzeti alaptanterv szerint iskolánk feladata:

- a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése,
- az egyetemes kultúra közvetítése, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítése,
- a Kárpát-medence, különösen a környező országokban élő magyarság életének megismerése, az Európához tartozás erősítése,
- a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése, a közjóra való törekvés megalapozása, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése,
- teljesítmény növelésére sarkalljuk tanítványainkat, hogy *az elsajátított tudás értékálló és a kor igényeinek megfelelő* legyen.

További feladataink:

- Segítse elő a hitélet erősítését szolgáló (csendes hét, lelkigyakorlat stb.) programokban, az órai munkában és a tanórán kívüli tevékenységekben az egyéni életélmények szerzését, az egyéni képességek kibontakozását.
- Fejlessze a tanulók problémamegoldó gondolkodását, az összefüggések felismerését a szakórákon, a morális kérdések megítélését osztályfőnöki, hit- és erkölcsstan órákon.
- Tehetséggondozó és felzárkóztató programokkal támogassa az egyéni képességek kibontakozását.
- Teremtsen a diákok számára életkoruknak megfelelő formájú és jelentőségű döntési helyzeteket.
- Mutasson fel ismert egyházi és elismert személyiségek által követésre méltó példákat.
- Segítse elő a személyes meggyőződés, érzelmi-szellemi megerősödést, személyre és konkrét közösségekre szabott feladatok alapján.
- Hozzon létre konstruktív, jellegzetes, tartalmas és felelős, szellemi arculattal rendelkező alkotó (kis) közösségeket, ahol a tanuló a közösségben való élet során fejlessze önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját.
- Törekedjen azoknak a hátrányoknak a csökkentésére, amelyek a gyermekek szociokulturális környezetéből vagy eltérő ütemű éréséből fakadnak.

Nevelő – oktató munkánk eszközei és eljárásai

Intézményünkben az eszközök, eljárások kiválasztásakor, alkalmazásakor az alábbi elvek érvényesülnek:

- a pedagógus szabadsága,
- a nevelési és pedagógiai program alapján az ismereteket, a nevelés és tanítás módszerét a pedagógus megválaszthatja
- a helyi tanterv alapján a kiválasztja az alkalmazott szakkönyveket, segédleteket, felszereléseket
- a nevelés-oktatás célja, tartalma,
- a tanulócsoporthoz összetétele, adottsága, fejlettsége, képessége,
- a tantárgy sajátossága,

- a pedagógus személyisége,
- folyamatos fejlesztés iránti elkötelezettség a partnerek igényeinek figyelembevételével,
- a fenntartó elvárásai.

Nevelési eszközeink

a) Általánosan elfogadott és a hívó ember számára követendő európai erkölcsi normák beépítése a viselkedésbe és a gondolkodásba, értékközvetítésbe.

- keresztény értékek közvetítése, elfogadása és érvényesítése a mindennapok során,
- az emberi tudás tisztelete, példaképek állítása,
- a fegyelem, az önfegyelem, az önállóság kialakítása, a közösségért végzett tevékenység formáinak elsajátítása; a szabadságra nevelés, a szabad gondolkodás képességének fejlesztése,
- a beteg, sérült és fogyatékos embertársaink iránti elfogadó és segítőkész magatartásra nevelés,
- nyitottság, megértő viselkedés, a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások elfogadása; a másság iránti toleráns viselkedés kialakítása.

b) Személyiségfejlesztés

- Felelősségérzet kialakítása önmagunk és társaink iránt testi, szellemi, erkölcsi téren.
- Önismeret, önfejlesztés.
- A siker, kudarc feldolgozása.
- Tapasztalatszerzés az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

c) Közösségi értékek megőrzése, gyarapítása

- Nemzeti hagyományaink ápolása (ünnepélyek, szakkörök, tablók, versenyek)
- Iskolai és osztályszintű közösségi programok szervezése, lebonyolítása (szülői hozzájárulással és támogatással szervezett klubdelután, színházlátogatás...)

d) Kommunikáció

- A kommunikációs kultúra középpontba állítása: önálló ismeretszerzés, vélemények,
- érvek kifejtése, értelmezése, azok megvédése.
- Az idegen nyelvtanulás fejlesztése érdekében nemzetközi kapcsolatok kialakítása, ápolása.

e) Életmód

- A lelki szellemi, testi egészség biztosítása - egészségnevelési programban.
- Prevenció - betegség, baleset, drog és egyéb káros szenvedélyek.
- „NEW START” alapelvek

A „NEW START” mozaikszó 8 alapelvet tartalmaz az egész életen át tartó egészséges életvitelhez, amely az iskola egészségnevelési programjának alapja is. A 8 alapelv tudatosítására törekszünk az intézményes nevelés során,

N, mint „nutrition”, vagyis táplálék. Tápláljuk testünket egészséges, rostban gazdag, bőséges tápanyagot tartalmazó élelmiszerekkel.

E, mint „exercise”, vagyis mozgás. Erősítsük testünket naponkénti, aktív testmozgással.

W, mint „water”, jelentése víz. Frissüljünk fel reggelente meleg-hideg zuhany alkalmazásával és igyunk naponta 6-8 pohár vizet.

S, mint „sunshine”, jelentése napfény. Engedjük, hadd süssön be a szobába a nap, egészséges keretek között minél többet tartózkodjunk a napon. Felvidít, egészségünket is javítja.

T, mint „temperance”, vagyis mértékletesség. Élünk kiegyensúlyozott életet, egyaránt fordítsunk időt a munkára, a pihenésre is. Ápoljuk társas kapcsolatainkat, és figyeljünk a lelki növekedésre is. Védjük testünket a káros anyagoktól, amilyen a dohány, alkohol, koffein, és a drogok.

A, mint „air”, jelentése levegő. Tartózkodjunk a szabad levegőn, szellőztessünk. Gyakran vegyünk mély lélegzetet.

R, mint „Relax”, vagyis pihenés. Törekedjünk a napi 7-8 órai alvásra. Szenteljünk időt a kikapcsolódásra, üzzünk értelmes kedvtelést.

T, mint „Trust”, jelentése bizalom. A minőségi és beteljesedett élethez a lelki növekedés is hozzátartozik. A szeretet, a hit, a bizalom és a reménység kedvező hatást gyakorol a testi egészségre is.

Oktatási eszközeink

- Kulcskompetenciák fejlesztése, különböző tevékenységeken keresztül.
- Az alapkészségek szintjének feltérképezése a különböző mérőeszközök segítségével, egyéni fejlesztés megtervezése. A kommunikációs képesség fejlesztése, az anyanyelv helyes használata szóban és írásban.
- Osztályszintű, valamint az egyéni képesség szerinti csoportbontás kialakítása, differenciált képesség és készségfejlesztés.
- Tanórán kívüli tehetséggondozás és felzárkóztatás lehetőségének megteremtése.
- Ismeretszerzés változatos formáinak megteremtése a tanítási órákon és egyéb tevékenységeken: önálló munka (házi feladat, gyűjtő munka, kiselőadás), kirándulás, erdei iskola, szakkörök, kulturális rendezvényeken való részvétel, versenyek stb.
- A tudomány eredményeinek és a tudósok munkásságának megismerése, a művészeti értékek és alkotóinak elismertetése, megszerettetése. A verbális és a vizuális információhordozók együttes alkalmazása különösen a HH/HHH tanulók esetén.
- Az ismeretek feldolgozásához használt eszközeink:
 - Auditív eszközök: CD, DVD.
 - Vizuális eszközök: fénykép, dia, rajz, térkép, grafika, egyéb szemléltetési eszközök, programcsomagok.
 - Audiovizuális eszközök: televízió, videó, számítógépes oktatóprogramok, filmek, interaktív tábla stb.
 - Adat- és információ-feldolgozó eszköz: számítógép

Eljárások

Napjaink pedagógiai gyakorlata, tapasztalata, valamint a nevelés kiemelt szerepe a nevelő-oktató munka során megkívánja, hogy a módszereket a nevelés folyamatában betöltött szerepük alapján csoportosítsuk. Ennek alapján az alábbi csoportosítás végezhető el:

- A meggyőzés módszerei (példaképzés, önbírálat, beszélgetés, tudatosítás).
- A tevékenység megszervezésének módszerei (követelés, serkentés, ellenőrzés, értékelés, játékos módszerek, gyakorlás stb.).
- A magatartásra ható, ösztönző módszerek (ígéret, biztatás, elismerés, dicséret, jutalmazás, helyeslés).
- A jutalmazás formái (szóbeli dicséret, írásbeli dicséret, oklevél, kitüntetés, jutalomkönyv, tárgyi jutalom, táborozás, ösztöndíj, tanulmányút stb.).
- A büntetés formái (szóbeli figyelmeztetés (észrevétel, dorgálás, feddés, határozott rendreutasítás, osztályfőnöki figyelmeztetés, intés, rovás, igazgatói figyelmeztetés, intés, rovás, nevelőtestület elé idézés, szigorú megrovás, párhuzamos osztályba való áthelyezés stb.)
- A nevelés sikerét veszélyeztető körülmények kizárását célzó módszerek (felügyelet, ellenőrzés, figyelmeztetés, elmarasztalás, tilalom stb.)

Az iskolában folyó nevelés-oktatás színterei

❖ Tanórai foglalkozások

❖ Tanórán kívüli tevékenységek

➤ Egyéb foglalkozások

- Szakkörök, tehetséggondozás
- Korrepetálások, felzárkóztatások, egyéni/csoportos fejlesztések
- Napközi, tanulószoba
- Énekkar
- Sportkör

➤ Szabadidős tevékenységek

- Műveltségi foglalkozások
- Kulturális tevékenységek, programok
- Könyvtár
- Tanulmányi és sportversenyek
- Vetélkedők
- Sportfoglalkozások
- Osztályprogramok
- Tanulmányi kirándulások, túrák, táborok

- Hitéleti programok
- *Határtalanul!* programban való részvétel, sikeres pályázat esetén határon túli tanulmányi kirándulás megszervezése, illetve „Nemzeti összetartozás – Határtalanul” *témanap* tartása: az államhatáron túl ívelő nemzeti összetartozás érzésének kialakítása, a határon túl élő magyarság múltjának és jelenének megismertetése, kapcsolatfelvétel a korosztály külhonban élő tagjaival.
- *Lázár Ervin Programban* való részvétel: tanévenként egyszeri alkalommal ingyenes színházi, tánc- és cirkuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyei látogatása.
- *Nemzeti Emlékezetpedagógiai Programban* való részvétel támogatja a fiatalok nemzeti identitástudatának erősítését. A köznevelési intézményekbe járó 7-11. évfolyamon tanuló diák részére ingyenesen biztosítja a nemzeti vagy történelmi emlékhelyeken megtartott emlékezetpedagógiai programokon történő részvételének az élményét. A program fókuszában a nemzeti emlékezet és az örökségünkhöz való kapcsolódás áll. A nemzeti és történelmi emlékhelyek szervezett felkeresését jelenti a Nemzeti alaptanterv által lehetővé tett mélységelvű, élmény alapú tananyagfeldolgozás keretében, iskolai közösségi tanulmányi kirándulás formájában, tanítási időben, az iskolák által választható módon.
- *Boldogságóra Integrált Program:* A program a tanév minden hónapjában olyan témát jár körül, mely segíti és támogatja a gyerekeket a hétköznapi problémákkal való megküzdésben, és a folyamatos önismereti fejlesztéssel és boldogságérzetet fokozó technikák bemutatásával személyes, lelki egészségüket is tápláló kompetenciáikat fejleszti. A boldogságórák célja, hogy vezérfonalat adjon az iskolásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint, hogy lehetőséget adjon a testi-lelki egészség megtartásához szükséges tényezők tanulmányozására és tudatosítására.

➤ **Közéleti tevékenységek**

- Diákönkormányzat
- Társadalmi életben való részvétel (nem köznevelési intézményekkel közösen szervezett rendezvények, megemlékezések)

A napközi otthonos nevelés célja, feladatai

A nevelésnek alapozó jellegűnek, a családdal együttműködésre épülőnek kell lennie. A napközis munkát úgy kell megtervezni, hogy az egységes testi-lelki és szellemi fejlődés feltételrendszere biztosított legyen.

A napközi otthoni programoknak szorosan kapcsolódnia kell a délelőtti nevelési-oktatási folyamatokhoz. A szabadidős tevékenységet és a tanulási időt úgy kell megtervezni, hogy az megerősítse, illetve kiegészítse a délelőtti iskolai munkát.

Iskolán kívüli tanórai foglalkozások kötelező tananyaga elsajátításának keretei

A vonatkozó hatályos jogi szabályozás alapján a tanórai foglalkozások megszervezhetők - a tantervi követelmények teljesíthetőek - a hagyományos tanórai tanulásszervezési módoktól, a tantermi formáktól eltérő formában. Ennek formái különösen a kooperatív módszerek, egyéni differenciálás, projektoktatás, erdei iskola, múzeumi foglalkozás, könyvtári foglalkozás,

művészeti előadáshoz vagy kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás stb. formájában is, amennyiben biztosított az előírt tananyag átadása, a követelmények teljesítése, a tanítási órák ingyenessége, a tanulói terhelés korlátozására vonatkozó rendelkezések megtartása. Ezzel a lehetőséggel igyekszünk élni, figyelembe véve azt is, hogy mindazok a jogszabályok érvényesek ezekre a módszerekre is, melyek a tanítás mindennapjait szabályozzák.

Az iskolán kívüli tanórák során a tanulókat kiemeljük a szokásos iskolai környezetből. A – tanítás-tanulás folyamata a hagyományostól eltérően szerveződik, s a közös (és kötelező) feladatok és élmények hatására felbomlanak a megszokott tanulásszervezési formák keretei. Minden ilyen program az osztályközösség szocializációjának is fontos, meghatározó színtere.

A kötött, iskolán kívüli programok feltételei:

- a tanulói (és szülői) igények ismerete;
- programot levezető humán erőforrás biztosítása;
- az anyagi lehetőségek figyelembevétele.

A hagyományos tanítási napoktól eltérő nevelési és oktatási folyamatok három szakaszra oszthatók:

- 1. előkészítő szakasz: készségek és képességek kialakítása; közös tervezés; kutatómunka, felkészülés.
- 2. program biztonságos megvalósítása.
- 3. közös ismétlés (felidézés), ellenőrzés, értékelés, önértékelés.
- Célok megvalósulásának ellenőrzése, javaslatgyűjtés korrigálásra.

A tanítás során rendszeresen megvalósított iskolán kívüli tanórák beépítésre kerülnek a szaktárgyi tanmenetekbe. A múzeum- és színházlátogatások, kirándulások a magyar nyelv és irodalom, történelem, ének-zene, vizuális kultúra, biológia, földrajz, természettudomány, testnevelés, kémia és fizika órákra vonatkozó tananyagot teszik színesebbé.

Erdei iskolák, több napos osztálykirándulások

Az erdei iskola sajátos, a környezet adottságaira építő nevelés- és tanulásszervezési egység, mely a szorgalmi időszakban megvalósuló, egybefüggően többnapos, az iskola szokásos működési helyétől különböző helyszínen végzett tanulásszervezési mód, melynek során a tanulás a tanulók aktív, cselekvő, kölcsönösségen alapuló együttműködésére és kommunikációjára épül.

Kiemelt feladata a környezettel harmonikus, egységes életvezetési képességek fejlesztése, és a közösségi tevékenységhez kötött szocializáció.

Osztályaink minden tanév során egy vagy több napot töltenek erdei iskolában, vagy osztálykiránduláson a lehetőségeknek megfelelően.

Nagy hangsúlyt kap a környezeti- és egészséges életmódra nevelés, a természeti és kulturális emlékeink megfigyelése, a természettudományos gondolkodás empirikus tapasztalatokon alapuló fejlesztése, a velünk élő környezet minél alaposabb megismerése. A programok összeállításában fontos szerepet jut a tanulók életkora, már meglevő ismeretei mellett annak is, hogy pedagógusaink hogyan és mit szeretnének a megfigyeltekből beilleszteni a további iskolai munkába.

Erdei iskolai, kirándulási projektjeink az alábbi területeket ölelik fel:

Korosztály	Témakör	Érintett tantárgyak
Alsó tagozat	- Erdők, mezők, vízpartok állat- és növényvilága, - Tájékozódás a természetben - A vidéki élet szépségei	Környezetismeret Magyar nyelv és irodalom Ének-zene Vizuális kultúra Technika és tervezés Testnevelés
Felső tagozat	- Ismerkedés Magyarország tájegységeivel - Magyarország műemlékei - A hagyományok és népművészet szerepe életünkben	Természettudomány Magyar nyelv és irodalom Ének-zene Vizuális kultúra Technika és tervezés Testnevelés Földrajz Biológia Történelem Állampolgári ismeretek

Pályázati lehetőségek kihasználásával határozott törekvésünk – a nemzeti összetartozás érzésének erősítését szolgálva – annak elérése, hogy diákjaink intézményünkben folytatott tanulmányaik alatt legalább egy alkalommal az iskola által szervezett kirándulás keretein belül eljussanak olyan Kárpát-medencei területekre, amelyeken jelentős számú magyar nemzetiség él. A Határtalanul! program által nyújtott pályázati lehetőségek segítségével a szomszédos országok magyar lakta területein tett tanulmányi kirándulás közvetlen, személyes tapasztalatot, élményt biztosít a külföldi magyarsággal való megismerkedésre, az ismeretek bővítésére, kapcsolatok, barátságok kiépítésére, a magyarságtudat és hazafiság érzésének mélyítésére.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A szeretet az igazi nevelés alapja. Ez a teremtés és megváltozás alapja is. Ez világosan kitűnik abból a törvényből, amit Isten az élet vezérelveként nekünk adott. Az első és nagy parancsolat ez: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből és minden erődből és teljes elmédből...” (Lk 10:27). A végtelen Mindenhatót teljes szívünkkel, teljes elménkkel és minden erőnkkel szeretni: minden erőnk, képességünk teljes kifejtését jelenti. Azt jelenti, hogy egész lényünkben: testünkben, lelkünkben és elménkben helyre kell állítanunk Isten képelmét.

A Nat-ban képviselt értékek, valamint a nevelési célkitűzéseink, az egységes alapvető követelmények, az ezekre épülő differenciálások mindezt a célt szolgálják.

A tanulók az adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal, szervezett és spontán tapasztalataikkal összhangban fejlődnek, és ez által bontakozik ki személyiségük.

Tanítványaink személyiségfejlesztése a nevelőtestület tudatos, közös munkájával és személyiségfejlesztést segítő környezet kialakításával érhető el, amely érinti a tanulást, a tudásfejlesztést és a mentálhigiénés nevelési feladatokat.

A tanulás-tudás fejlesztését eredményezi:

- tanulási képesség fejlesztése,
- az önálló ismeretszerzés képességének kialakítása és fejlesztése,
- a tudás alkalmazásának képessége,
- kreatív nyelvismeret elsajátítása,
- az informatika és a számítástechnika ismerete, alkalmazása az ismeretszerzésben
- könyvtár alkalmazása az ismeretszerzésben.

Tehetséggondozás felzárkóztatás:

- a tanórákon,
- a tanórán kívüli tehetséggondozás, felzárkóztató foglalkozások szervezése működtetése,
- versenyekre előkészítés, versenyeztetés (iskolai, területi, országos versenyek)

A személyiségfejlesztés területén elvégzendő feladatok:

- hitéleti nevelés,
- alapvető erkölcsi normák megismertetése,
- az önfegyelem fejlesztése, kialakítása,
- az önismeret önbizalom fejlesztése,
- igényesség kialakítása a tanulás, viselkedés, öltözködés stb. terén,
- kommunikációs képesség fejlesztése,
- az önművelés iránti igény kialakítása,
- sikerorientált magatartás kialakítása – pályaválasztás elősegítése,
- pozitív szociális szokások kialakításának segítése,
- empátia, humánus kialakítása az egyéni érdekek érvényesítése mellett,
- önös érdek háttérbe szorítása mások érdekében,
- környezettudatos magatartás kialakítása,
- egészséges életmód, egészségre nevelés (drog-megelőzési program).

Elvárásaink a tanulókkal szemben:

- tiszteletteljes, szép beszéd
- testi, lelki egészségének megőrzése, biztosítása
- alapos, rendszeres és pontos munka
- becsületesség

- lelkiismeretes munkavégzés
- a házirend felelős betartása

A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Elsődleges feladatunk a testi-lelki egészség fejlesztése.

A tanulók ismerjék meg az egészségvédelem kiemelt kérdéseit:

- az életkorral járó biológiai - pszichohigiénés tennivalókat;
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztésének módjait;
- a rendszeres fizikai aktivitás egészségmegőrzésben játszott szerepét;
- az egészségtudatos léthez tartozó egyénileg kialakított mozgásprogram fittség megőrzése szempontjából való fontosságát;
- az egészségre káros szokások biológiai – élettani – pszichés összetevőit (alkoholfogyasztás, dohányzás, inaktív életmód, helytelen táplálkozás, drogfogyasztás);
- a stressz- és feszültségoldó gyakorlatok szerepét a testi-lelki kiegyensúlyozottság elérésében;
- a társas kapcsolatok egészségi-etikai kérdéseit.

Cél: Ezen tudás birtokában képesek legyenek egészségük megőrzésére, a betegségek megelőzésére, egészséges személyiség kimunkálására, a helyes magatartás kialakítására.

Alapvető célunk az egészségmegőrzés elemi feltételeinek megismertetése és betartatása.

A rendszeres testmozgásra való igény kialakításához elengedhetetlen egy komplex intézményi mozgásprogram tanévre aktualizált feladattervének kialakítása és megvalósítása. Fontos kritérium, hogy az aktív, mozgásos tevékenységek az iskolai élet minden területét fogják át. Tudatosítanunk kell, hogy az egészségtudatos magatartásnak szerves része a lelki egészség erősítése és fejlesztése, a szükséges prevenciós folyamatok és tevékenységek kialakítása.

Az egészségfejlesztés iskolai feladatai

➤ Higiénés magatartásra nevelés

- A személyi higiénére nevelés területei:
 - általános testápolás,
 - egészséges öltözködés,
 - fogápolás,
 - serdülőkori higiénés problémák.
- A tisztaság iránti tartós igény kialakítása.
- A környezet-higiénére való nevelés területei:
 - a közvetlen tanulói környezet, az iskola higiénéje,
 - a lakás, a lakókörnyezet higiénéje,

- a település higiéniája.

➤ **Egészséges táplálkozásra nevelés**

- A táplálkozás-élettani optimumra törekvés ösztönzése.
- A korszerű táplálkozástechnika megismertetése.
- A táplálkozás napi és évszakos ritmusának tudatosítása.
- Megfelelő étkezési szokások kialakítására nevelés:
 - az étkezések higiéniája,
 - az étkezések esztétikája,
 - az étkezések társas jellege.

Különböző csoportok eltérő táplálkozási sajátosságainak megismertetése.

➤ **Egészséges mozgásfejlődés biztosítása**

- A rendszeres testmozgás, testedzés iránti igény felkeltése.
- A sportolás szükségletté tétele.
- A mozgás esztétikumának, örömszerző funkcióinak felismertetése.
- Erőnlét, terheléstűrés, fittség, állóképesség egyéni fejlesztése.

➤ **Baleset-megelőzésre, betegségek elkerülésére, az egészség megóvására nevelés**

- Felkészítés a balesetveszélyes helyzetek felismerésére és elkerülésére:
 - az iskolában,
 - a háztartásban,
 - a közlekedésben.
- A gyógyításba és gyógyulásba vetett bizalomra nevelés.
- A szűrővizsgálatok, a prevenció jelentőségének megismertetése.

➤ **Mentálhigiénié, krízis prevenció**

- A lelki egészség megóvására nevelés,
- A perszonalizációs és szocializációs folyamatok segítése,
- A problémamegoldó, konfliktuskezelő, konfrontációtűrő-képesség fejlesztése.
- A pozitív jövőkép kialakulásának támogatása.
- A stressz- és feszültségoldás elméleti ismerete és gyakorlati megvalósítása.

➤ **Függőséghez vezető szokások megelőzése**

- A függőséghez vezető motívumok, veszélyhelyzetek felismertetése.
- Az egészséget veszélyeztető élvezeti szerek elutasítására nevelés (drog, alkohol, dohányzás stb.).

➤ **A tanulót veszélyeztető bántalmazások megelőzése**

- A bántalmazás, elhanyagolás felismerése, a leghatékonyabb tevékenység a megelőzés.
- A folyamat állomásai:
 - Univerzális és célzott megelőzés
 - Felismerés, jelentés és a bántalmazás megállítása.
 - Kezelés és családon kívüli elhelyezés

➤ **Harmonikus kapcsolatok kialakítására nevelés**

- Folyamatos, reális önismeretre nevelés.
- A társas kapcsolatokra való nyitottság fejlesztése.
- Elfogadó, toleráns magatartásra nevelés.
- Felelős, örömteli párkapcsolatok kialakítására nevelés.

➤ **Családi életre, társsá, szülővé válásra nevelés, felkészítés a felnőtt lét szerepeire**

- A nemi szerepvállalásra való felkészítés.
- Családtervezésre, gyermekgondozásra, gyermeknevelésre való felkészítés
- A család harmonikus életvitelének megtervezésére, megszervezésére való felkészítés.
- A családi szerepek megélésére való nevelés.
- Harmonikus életvitel megteremtésének képességére való nevelés.

➤ **Feladatunk továbbá:**

- A krónikus beteg, valamint testi, érzékszervi és egyéb fogyatékos tanulók háziiorvossal egyeztetett fokozott ellenőrzése.
- A pszichés fejlődés zavarai és magatartási problémákkal küzdő tanulók segítése, szükség esetén szakértői bizottság elé utalása.

Az egészséges életmódra nevelés megvalósításának szinterei

+ tanórákon (osztályfőnöki, angol nyelv, biológia, természettudomány, környezetismeret, testnevelés, hit- és erkölcstan) a tananyaghoz kapcsolódóan, illetve

+ tanórán kívüli tevékenységek keretein belül történik.

Iskolai szintű tevékenységek:

- fogászati szűrés
- egészségügyi szűrővizsgálatok
- sportnap, sportvetélkedők
- kerékpártúra
- túrázás
- táborozás
- egészség-expo (egészségnap)
- védőnői és egyéb előadások
- egészségügyi szolgálat munkája

Boldogságóra Integrált Program:

A program célja, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget az érzelmi intelligencia és a boldogságra való képesség fejlesztéséhez életkornak megfelelően kidolgozott programokkal.

A Boldogságóra Program a boldog élethez szükséges pszichés alapokat tárja fel, hozzájárul a tanulók személyiségfejlődéséhez és átadja számukra a jóllét megteremtéséhez és a kihívások legyőzéséhez szükséges eszközöket. Segít kiépíteni a gyerekek és a fiatalok jövőorientáltságát, pozitív életfelfogását és optimizmusát, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy jól tudjanak boldogulni az élet minden területén. Pozitív megküzdési módszereket ad a fiatalok kezébe, amelyekkel legyőzhetik a leggyakrabban előforduló stresszorokat helyett, hogy dohányzásba vagy más egészségkárosító tevékenységbe kezdenének.

A program előnyei:

- gyors ütemben, látványosan javulhat az osztályközösség,
- pozitív változások következhetnek be az érzelem- és viselkedésszabályozás területén,
- csökkenhet az agresszió és a szorongás,
- folyamatosan javulhatnak a tanulmányi eredmények,
- a gyerekek együttműködőbbé válhatnak,
- a foglalkozások hangulata és a tanítás eredményessége is javulhat.

A program témakörei:

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása
3. Társas kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömek élvezete
8. A megbocsátás gyakorlása
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

A program tematikája és módszertana támogatja az iskolai mentálhigiénés feladatokat, melyek hatására csökkennek a szorongásos tünetek és a depresszió, növekszik a tanulás minősége és mennyisége, növekedik a jóllét, fokozza a kreativitást, az elégedettségérzést, és minimalizálja a kockázatvállaló magatartást.

Az egészségismeretek témakörei az iskolában, melyek hatékony átadása a megfelelő készségek kialakítását is jelenti:

Az egészséget befolyásoló tényezők:

- Az egyén és az őt körülvevő közösség egészsége, mint közös felelősségünk.
- A gyermek jogai és kötelességei: jogtudatosság és kötelességtudatosság.
- A jó egészségi állapot megőrzése.
- Személyi higiénia. (*Test, testápolás, öltözködés. A serdülőkor higiéniája.*)
- Az egészséges pszichoszexuális fejlődés.
- A környezet egészsége. (*Környezetszennyezés.*)
- Médiatudatosság, a médiafogyasztás egészségvédő módja.
- A média egészséget meghatározó szerepe.
- Művészeti tevékenységek lelki egészséget, egészséges személyiségfejlődést és tanulási eredményességet elősegítő hatásai.
- Fogyasztóvédelem.
- Idő és az egészség, alvás és egészség, bioritmus, időbeosztás.

- Tartós egészségkárosodással élő társakkal együttélés, a segítségre szorulóknak segítése.
- Táplálkozás:
 - A táplálkozás és az egészség, betegség kapcsolata.
 - Az egészséges táplálkozás, élelmiszerek helyi termelése, helyi fogyasztása. Vitaminok.
 - Lelki eredetű táplálkozási zavarok.
 - A beteg ember táplálásának sajátosságai.
- Testmozgás:
 - A testmozgás és az egészség, betegség kapcsolata.
 - Az egészséghez szükséges testmozgás.
 - A szervezet fejlődése és működése testmozgással és annak hiányában.
 - Sporttevékenységek lelki egészséget, egészséges személyiségfejlődést és tanulási eredményességet elősegítő hatásai.
- Lelki egészség (ide tartozik a stressz- és konfliktus-kezelés, problémamegoldás fejlesztése, valamint az agresszió, bántalmazás és a szenvedélybetegségek elsődleges megelőzése is):
 - A lelki egészség.
 - Önismeret, önértékelés, a másikat tiszteletben tartó kommunikáció módjai, ennek szerepe a másik önértékelésének segítésében.
 - Az érett, autonóm személyiség jellemzői.
 - A társas kapcsolatok (ide tartozik a társas kapcsolati készségek fejlesztése, valamint a családi életre nevelés is).
 - A nő szerepei, a férfi szerepei.
 - A társadalom élete, a társadalmi együttélés normái, illem és etika, erkölcs.
 - A családi élet – kapcsolat a család tagjai között; közös tevékenységek.
 - Egészséges otthon, egészséges iskola, család.
 - A serdülőkor problémái.
 - Család, a korai szex. Szexuális felelősségtudat kialakítása.

Betegségek megelőzése:

- Megelőzhető fertőző betegségek, a megelőzés elmulasztásának következményei.
- Megelőzhető nem-fertőző idült (krónikus) betegségek.
- Idült (krónikus) betegek egészsége.
- Gerincvédelem, gerinckímélet.
- Balesetek, baleset-megelőzés, elsősegély-nyújtás.
- A szenvedélybetegségek és megelőzésük (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, játék-szenvedély, internet- és tv-függés).

A gyermek fejlődése:

- A gyermekáldás, a várandósság alatti hatások a gyermek fejlődésére.
- A gyermek fejlődését elősegítő viszonyulás a gyermekhez – családban, iskolában.

Az egészségügy igénybevétele:

- Otthoni betegápolás.
- Iskola-egészségügy igénybevétele.
- Az egészségügyi ellátórendszer többi elemének igénybevétele.

Komplex intézményi mozgásprogram

1. Egészséges életmód-tréningek épüljenek be a kötelező iskolai programokba (sport- és egészségnap, részvétel a különféle helyi szervezésű fittségi és más sportprogramokon).
2. A mozgásos tevékenységek a tantárgyi jellegnek és az életkori sajátosságoknak megfelelően épüljenek be az óratervi órákba.
3. Az egész napos iskolai (szabadidős), napközis és tanulószobai foglalkozásokon a foglalkozási programban (tervben) foglaltak szerint, míg a különféle szabadidős tevékenységekben azok időkeretének minimum 40 %-a erejéig a testmozgás különféle formái domináljanak a tematikai-tárgyi jelleghez igazodóan.
4. Az egyéb foglalkozásokon – a tantárgyfelosztás keretei között – nagyobb időkeretben és változatosabb programok keretében képviseltessék magukat a sportfoglalkozások (tömegsport, sportszakkör, sportkör stb.).
5. Az éves munkatervben – az évszak sajátosságainak megfelelően (pl. tél – korcsolyázás) – nagy hangsúlyt fektetünk a mozgásos tevékenységekre, mely az iskolai szabadidős és napközis időkeretben szervezett tevékenységek kiemelt iránya legyen.
6. Az intézmény kapcsolatrendszerének keretében sportegyesülettel, illetve a településen működő más sporttevékenységgel foglalkozó társadalmi szervezetekkel, továbbá az iskolai működést támogatni hivatott alapítvánnyal alakuljon ki stratégiai együttműködés az iskola tanulóinak mozgáskultúráját fejleszteni hivatott programok támogatása céljából.
7. A tanulmányi kirándulások és az erdei iskolai programok egyik központi eleme legyen a mozgás és az egészségtudatos életmódra nevelés.
8. A felső tagozat osztályfőnöki foglalkozásai terjedjenek ki a testmozgás propagálására, amely életvezetési tanácsokat is foglaljon magába.
9. A lehetőségekhez mérten a rendelkezésre álló források segítségével, vagy pályázatokra támaszkodva a legkülönbébb sportprogramok kerüljenek megszervezésre.
10. A tanulók fizikai állapotának méréséből fakadó tapasztalatok értékelése alapján a szabadidős és sporttevékenységek terén a mozgásprogramok tartalmára készüljön minden tanévben javaslat.

A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés közös feladat. Mindenki, aki iskolánkba lép, de elsősorban iskolánk valamennyi dolgozójának figyelembe kell vennie mindennapi munkája során, hogy példaként áll a diákok előtt megjelenésével, viselkedésével, beszédstílusával. Legfontosabb feladatunk, hogy az iskola értékrendjéhez kapcsolódva kialakítsuk a közösség értékrendjét, hagyományait.

A pedagógiai program szempontjából iskolánk keretén belül működő közösségi nevelés területei:

- Tanórak: hittanórak, szaktárgyi órák, osztályfőnöki órák
- Tanórán kívüli szabadidős foglalkozások: napközi, tanulószoba, szakkörök, kirándulások, táborok, erdei iskolák, énekkar

- Tanórán kívüli egyházi jelleget magában hordozó erkölcsi nevelést fokozó programjaink: gyermek istentisztelet, csendes hetek
- Diák önkormányzati munka
- Az iskola állandó ünnepélyei, rendezvényei, hagyományörző tevékenységei

A közösségfejlesztés céljai

Színes és tartalmas közösségi élet kialakítása, mely lehetőséget teremt tagjainak együttműködési készségük, felelősségérzetük, öntevékenységük fejlesztésére, a demokratikus elvek tiszteletben tartására.

A tanulók társas kapcsolatait jellemezze:

- az alapvető emberi értékek ismerete és elfogadása,
- a teljesítmény és az emberi nagyság tisztelete,
- nyitottság és tolerancia a másság iránt,
- az egyén és a közösség összhangja, a szolidaritás, az együttműködés,
- a demokrácia normáinak ismerete és törekvés annak alkalmazására mindennapi életükben,
- a kulturált magatartás.

Az iskola tanulói

- érezzék jól magukat az intézményben,
- erősödjön bennük szűkebb és tágabb hazájuk iránt táplált azonosságtudat,
- legyenek büszkék és ápolják az iskola hagyományait,
- ismerjék meg és tiszteljék hazájuk jelképeit, nemzeti kultúráját,
- erősödjön bennük a hazaszeretet érzése,
- legyenek nyitottak a különböző szokások, kultúrák iránt,
- életkoruknak megfelelően ismerjék meg a gyermeki és az emberi jogokat,
- egyházuk aktív tagjaivá váljanak.

Intézményi hatások, osztályközösségek fejlesztése - elemi emberi értékekre nevelés formái

Egy csoportból akkor lesz közösség, ha egy cél érdekében munkálkodnak, felelősséget tudnak vállalni egymásért, s ez a tevékenység, kapcsolat örömet jelent számukra. Színterei a család, az osztályközösség, az iskolai közösség, baráti közösségek, valamint alkalmi közösségek.

- Együttlét; kis és nagy közösségekhez tartozás, identitás.
- Önállóság; saját személyiségük formálása, önismeret (szabadság és autonómia egysége).
- Fegyelem; a társadalmi normák és tradíciók szerepe.
- A felelősség- és kötelességtudat kialakítása.
- Önálló erkölcsi világgép alakítása; melyben a közösségi érzés és az együttlét eszméje egyre magasabb szintre kerül.

- A hátrányos megkülönböztetés nélküli közösségi magatartás kialakítása
- Tolerancia; a különböző kultúrák ismerete, tisztelete.
- Egészséges kritikai szemlélet, az egyéni kezdeményezőkészség összekapcsolása

Nevelői közösségek

Az osztályfőnöknek, a diákönkormányzatot segítő tanárnak, valamint minden nevelőnek feladata az elemi emberi értékekre nevelés, az előzőekben felsoroltakra hangsúlyt fektetve, mely konkrét példákkal, szituációs játékokkal, irodalmi és képzőművészeti alkotások bemutatásának elemzésével valósítható meg.

Az intézményen belüli nevelői közösségek: tantestület, egy osztályban tanítók, állandó és alkalmi munkacsoportok. A nevelőközösség hatékony működéséhez elengedhetetlen az önművelés módszertani kultúrájának fejlesztése: szakmai továbbképzések, az iskolai tevékenységek ellenőrzése és értékelése (mérések-visszacsatolás), pedagógiai, pszichológiai ismeretek fejlesztése, a pályakezdők, újonnan érkezett kollégák segítése, mentori támogatása.

A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:

- Törekedni kell a tanulás támogatására kölcsönös segítségnyújtással, ellenőrzéssel, a tanulmányi és a munkaerkölcs erősítésével.
- Segíteni a tanulók kezdeményezéseit, a közvetlen tapasztalatszerzést.
- A közösségi cselekvések kialakítása, fejlesztése (példamutatással, helyes cselekvések bemutatásával, bírálat, önbírálat segítségével),
- A tanulók önállóságának, öntevékenységének fejlesztése.
- Különböző változatos munkaformákkal (csoportmunka, differenciált, egyéni munka, kísérlet, verseny) az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése.
- Törekedni kell olyan pedagógus közösség kialakítására, amely összehangolt követeléseivel és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni, és tevékenységüket koordinálni tudja,

Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:

- A csendes hetek elősegítik a vallás és hit megélését.
- Nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére.
- Átgondolt játéktervvel és a tevékenység pedagógiai irányításával biztosítsák, hogy a különböző játékok, tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését.
- A sokoldalú és változatos foglalkozások (zenei, tánc, képzőművészeti, kézműves stb.) járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez.
- A séták, a kirándulások, erdei iskolák mélyítsék el a természetszeretetet és a környezet iránti felelősséget.

A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai

- Jelöljön ki olyan közös értékeken és érdekeken alapuló közös és konkrét célokat, amellyel nem sérti az egyéni érdekeket.

- Fejlessze a meglevő közösségi munkákat, közösségépítő tevékenységeket.
- Törekedjen a közösség iránti felelősségtudat kialakítására, fejlesztésére.

A Diákönkormányzat célja:

- a demokratikus önszerveződés alapjainak megismerése,
- az iskola hírnevének jobbítása,
- a közösségi életre nevelés,
- a hátrányos megkülönböztetés nélküli közösségi magatartás megvalósítása
- tolerancia elvének elfogadtatása
- kreativitás fejlesztése,
- önállóság, autonómia,
- hazaszeretetre nevelés,
- a környezettudatos magatartás fejlesztése (szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás)
- az okos, ésszerű versenyszellem kialakítása a tanulók körében,
- egymás megbecsülése, mások tevékenységének tiszteletben tartása.

A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai

A pedagógus közösségfejlesztő feladatai a szabadidős tevékenység során:

- Építsen ki jó kapcsolatot az adott korosztállyal, szüleikkel, plébániával, egyházi személyiségekkel, külső szakemberekkel.
- Fejlessze a csoportokban végzett közös munka során az önismeretet, az önfegyelmet, az együttműködést.
- Segítse olyan csoportok kialakítását, amelyek az emberi kapcsolatok hitbéli, pozitív irányú elmélyítésével hatnak az egész személyiség fejlesztésére.

A közösségfejlesztés iskolai színterei

- tanévnnyitó
- csendes hét
- iskolai megemlékezések (okt. 6., okt. 23., márc. 15., febr. 25., ápr. 16., jún. 4.)
- egyéb nevezetes napok: Föld, Víz, Állatok, Madarak és fák napja
- ADRA nap
- Mikulás
- karácsonyi műsor
- farsangi rendezvény
- kavalkádok
- hulladékgyűjtés
- Péchy-hét
- rajzverseny
- szavalóverseny
- anyák napja

- egészség-expo
- gyermeknap
- fordított nap
- tanévzáró ünnepség
- tanulmányi kirándulások
- iskolakert működtetése
- szakkörök
- táborok
- séták, túrák
- kerékpározás
- házi vetélkedők, sportversenyek, tanár-diák meccsek
- iskolák közötti vetélkedők, sportversenyek
- színházlátogatás
- játékonysági est
- családi nap
- egyéb témanap/témahét
- hitéleti programok, rendezvények (pl. körzeti istentisztelet)
- közösségépítő kézműves tevékenység, foglalkozás

A közösségfejlesztés vagy közösségszervezés a közösségek kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztését jelenti.

Ennek lényege a tevékeny közösség nevelőerejének tudatos és szakszerű kiaknázása az egyéni fejlődés érdekében. Ez a folyamat aktív, dinamikus kapcsolatot teremt az egyén és a társadalom között.

A közösségfejlesztés szereplői és feladataik

- Tantestület
- Alsó tagozat (tanítók, gyerekek, technikai dolgozók)
- Felső tagozat (tanárok, tanulók, technikai dolgozók)
- Osztályközösségek

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

TANTESTÜLET:

Az alapfeladatok ellátásához iskolánkat hozzáértő iskolavezetés, szakmailag jól felkészült tantestület alkotja, melyre jellemző a gyermekközpontúság, az aktivitás, az új iránti fogékonyság, a célokkal való azonosulási képesség.

A szervezeti felépítésnek köszönhetően jó az információáramlás, az egyes közösségek közötti koordináció.

Kiemelt feladat, fő fejlesztési irány: Mentálhigiéniai feladatok (hangulat, személyiségfejlesztés) az empátiás képességek fejlesztése, az őszinte, nyílt kritikai szemlélet alakítása közösségi programokkal, kirándulásokkal, személyiségfejlesztő tréningekkel, a minőségbiztosítás módszereivel. Egymás munkájának megbecsülése, elismerése.

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulók közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

ALSÓ TAGOZAT:

Alapfeladataink: Családias légkör kialakítása, beszoktatás, szokásrendek kialakítása, a Házi rend szabályainak folyamatos megismertetése, betartása, az osztályközösség kiépítésének megkezdése (felelősi rendszer) saját szabályok létrehozása, betartása, szülőkkel való kapcsolattartás, önkiszolgálás megszervezése, szabadidős tevékenységek szervezése, a személyközi kapcsolatok figyelése, alakítása;

Kiemelt feladatok: Az osztály aktív magjának feltérképezése, az önkormányzó képesség kialakítása 4. osztályra, bekapcsolódás a DÖK munkájába a szakasz végén, a közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása;

Fő fejlesztési irányok: Az elkülönült évfolyamközösségek egymáshoz közelebbi kapcsolatba hozása;

Testi-lelki, szociális fejlesztést szolgáló programok, amelyet az egészségnevelési program részletesen tartalmaz.

FELSŐ TAGOZAT:

Alapfeladatok: Az osztály aktív magjának továbbfejlesztése, osztálytanács létrehozása, az önkormányzás képességének kialakítása, aktív részvétel a DÖK munkájában, a közösség egyéni arculatának továbbfejlesztése, az iskolai hagyományok ápolása, ügyeleti rendszer kiépítése, viselkedési normák betartása (Házi rend), vitakészség fejlesztése.

Kiemelt feladatok: Ismerje és alkalmazza a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat, a család, az iskola, a társadalom együttélési szabályainak ismerete. Segítségnyújtás a kamaszkori testi, lelki problémák megoldásához; Multikulturális képességek fejlesztése. A tolerancia képességének fejlesztése, a másság elfogadására nevelés.

Fő fejlesztési irányok: A kulturált beszéd, magatartás csiszolása. Az összetartást erősítő normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

Testi-lelki fejlesztési szolgáló feladatok: Életvezetési ismeretek tanítása, felvilágosító előadások (drog, alkohol, cigaretta) a káros szenvedélyek elleni védekezés módjainak megismertetése (védőnői, iskolaorvosi, szakszolgálat) szakemberek bevonásával: A sporttevékenység széleskörű elterjesztése (foci, asztalitenisz, atlétika) háztartástan tanítása, iskolaorvosi, iskolafogászati rendszeres ellátás, kirándulások, kerékpártúrák, táborozások.

OSZTÁLYKÖZÖSSÉGEK:

A gyermek neveltségének fontos eleme a közösségben, a közösségekért végzett munka. A közösségi nevelés fontos része az önkormányzó képesség kialakítása, fejlesztése. Közös tevékenységek szervezése, amelyek együttes élményt adnak, az együvé tartozás érzését erősítik. Cél: jó csoportlégkörben az együtt megválasztott közeli és távoli célok érdekében közös munkálkodás. Fontos az önállóság lehetővé tétele. Közös szabályok, normák alkotása, azok betartása. Közben kialakulnak a megfelelő személyközi viszonyok, mélyül a föl- és alárendelt pozíciókban a tanuló helyes önértékelése.

SZAKKÖRÖK:

A különböző szakkörök a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálják. Jellemüket tekintve lehetnek szaktárgyiak, művészetiak, technikaiak, de szerveződhetnek közös érdeklődési kör, hobby alapján is. A felmerülő igényeknek megfelelően a lehetőségek figyelembevételével a szakkörök indításáról minden tanév elején a tantestület dönt. A részvétel feltétele, az adott tárgy iránti érdeklődés. A jelentkezéssel a tanuló vállalja, hogy rendszeresen látogatja azt.

TANULMÁNYI KIRÁNDULÁSOK:

Nevelőtestületünk fontosnak tartja a tapasztalati tanulást. Keressük a lehetőségeket hogyan segíthetjük tanulóinkat saját élményeiken keresztül nagyobb tudást szerezni, élménypedagógiai módszerek segítségével.

A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Az iskola szakmai működéséért az iskola igazgatója, valamint a nevelőtestület felelős. Az irányítási feladatok ellátásában közreműködnek a törvényben és a jogszabályokban meghatározottak szerint: a szülők, a tanulók a pedagógusok és ezek különböző szervezetei

Az iskolahasználók együttműködésére, partneri kapcsolata nélkül nem tudná vállalt feladatait teljesíteni. A gyermek nevelésének két fő színterén, az iskolában és a családban összhangot, egységet kell teremteni a közös cél érdekében.

Alapvető értéknek tartjuk a szülőkkel való harmonikus, jó kapcsolat kialakítását, ápolását. A tanár-szülő kapcsolatnak a kölcsönös bizalmon, őszinteségen, megbecsülésen, megértésen kell alapulnia. Pedagógiai programunkat a szülőkkel, mint iskolahasználókkal egyetértésben tudjuk megvalósítani.

Ennek érdekében:

- Tájékoztatni kell a szülőket az iskola nevelési céljairól, feladatairól, az alkalmazott módszerektől.
- Ugyanakkor az iskolának mindezekről ismernie kell a szülők véleményét. (Kérdőív/interjú)
- Alkalmat kell biztosítani a szülőknek, hogy az iskolai közélet tevékeny résztvevői, közreműködői és segítői lehessenek.

Iskolánk nagy gondot fordít arra, hogy a szülők időben, alaposan informálódjanak intézményünk életéről, működéséről.

A szülők tájékoztatásának formái

Szóbeli

Szülői értekezlet

Fogadóórák

Családlátogatás

Nyílt tanítási napok

Írásbeli

Tájékoztató füzet

Iskolai hirdetőtáblák

Tájékoztató szórólap

Internet (osztálycsoport,
honlap)

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

1. Szülői értekezletek

Célja: a közös feladatok, célok megtervezése, a problémák megoldása.

Kapcsolatteremtés iskola – szülő, szülő – szülő között.

Az iskola – szülő kapcsolatban a kölcsönösséget tartjuk a legfontosabbnak, az együttműködésünk alapja, a sikeresség záloga.

Meggyőződésünk, hogy a személyes kapcsolatoknak rendkívül fontos szerepe van.

2. Fogadóórák

Célja: a szaktanárokkal való egyéni találkozásokon véleménycsere a gyermektanulmányi munkájáról, iskolai viselkedéséről. Egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal.

3. Családlátogatás

Célja: A gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, közvetlenebb kapcsolat kialakítása, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.

Ideje: Évente egyszer, vagy szükségszerűen, (új osztály – új osztályfőnök) probléma esetén többször is előfordulhat.

4. Nyílt tanítási nap

Célja: Betekintés az iskola belső világába. A szülők megfigyelhetik gyermekük iskolai tevékenységét órán és órán kívül.

Ideje: Évenként 1 alkalommal, az éves munkatervben megjelölt időszakokban

Kapcsolat a tanulókkal

Az iskola tanulói közösségének, hogy közös tevékenységeik szervezésére, irányítására diákönkormányzatot hozzanak létre, /DÖK/. A DÖK tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed, a diákönkormányzat munkáját pedagógus segíti, jogköreit az SZMSZ tartalmazza.

Az ideális **tanár – diák** viszony kialakítása nélkülözhetetlen feltétele a színvonalas, tartalmas, a *kölcsönös tiszteleten alapuló* oktató – nevelő munkának. Ezért fontos, hogy a tanuló tisztában legyen jogaival és kötelességeivel. /Ezeket az iskolai Házirend is tartalmazza.

A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok kötelességeit és jogait a köznevelési törvény szabályozza, feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

- Feladatuk a magasabb jogszabályokban, a pedagógiai programban, a szervezeti és működési szabályzatban, valamint az intézmény más belső szabályzatában és vezetői utasításában előírt pedagógiai és adminisztratív feladatok ellátása.
- Heti teljes munkaidejének nyolcvan százalékát (kötött munkaidejét), azaz 32 órát az igazgató által meghatározott feladatok ellátásával töltse.
- Heti teljes munkaidejének hatvan százalékában, azaz 24 órát tanórai és tanórán kívüli (egyéb) foglalkozásokat tartson.
- Kötött munkaidejének neveléssel-oktatással lekötött munkaidején felüli részében a nevelést-oktatást előkészítő, a neveléssel-oktatással összefüggő egyéb feladatokat, tanulói felügyeletet, továbbá eseti helyettesítést lásson el.
- A tanítási órák és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások pontos és eredményes megtartása.
- Aktív részvétel a nevelőtestület értekezletein, valamint a szakmai munkaközösségek munkájában.
- Aktív részvétel az éves munkaterv szerinti rendezvényeken.
- A tudomására jutott hivatali titkot megőrizze.
- A jogszabályokban meghatározott határidőkre megszerezze az előírt minősítéseket.
- Az iskola céljainak képviselője a tanulók és a szülők előtt.
- A pedagógusra bízott osztályterem, szaktanterem gondozottságának és pedagógiai szakszerűségének figyelemmel kísérése.
- A tanulócsoportról statisztikai adatokat szolgáltat az iskolavezetés által meghatározottak szerint.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatai

- munkaköri kötelességek teljesítése,
- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- különbözeti, osztályozó, javító vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével, felzárkóztatásával kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,

- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- önképzés,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- pontos adminisztrációs munka,
- a tanév feladatainak határidőre történő végrehajtása,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása,
- bukasra álló tanulók szüleinek félév/év vége előtt legalább egy hónappal való értesítése,
- tanulók tájékoztató füzetének ellenőrzése,
- az iskolai munka feltételeinek javítása,
- megfelelő munkakapcsolat kialakítása a tanulókkal, szülőkkel.

Az osztályfőnököt az igazgató bízta meg, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját.
- Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét, a tanulók hiányzásait.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, beszámolók készítése, bizonyítványok megírása,

törzslapok kitöltése, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.

- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskolai feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz a tantestület munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.
- Betartatja az alapvető erkölcsi normákat a tanulókkal, szülőkkel, nevelőtársakkal.
- Kitölti és vezeti az osztálynaplót, ellenőrzi a beírásokat, a törzslapokat, bizonyítványokat vezeti, kitölti.
- Odafigyel tanterme gondozottságára, pedagógiai szakszerűségére.
- Elkészíti éves osztályfőnöki munkatervét és tanmenetét.

Az osztályfőnöki munka tervezése

Az osztályfőnök osztályfőnöki nevelő munkáját a minden tanév elején összeállított tanmenet és az osztályfőnöki munkaközösség munkaterve alapján végzi. Az osztályfőnöki munkaközösségi munkaterv felépítése:

a) A tanév elején (okt.1-ig) összeállított munkaterv

- Tanév eleji statisztikai adatok az osztályokról.
- Osztályfőnöki tanmenetek (az osztályfőnöki órák éves terve).
- Az osztály diákközösségének vezetői.
- A szülői munkaközösség tagjai.

b) Az osztályfőnöki munkaközösségi munkatervhez csatolt dokumentumok a tanév folyamán:

- Jelenléti ívek és feljegyzések a szülői értekezletekről.
- Beszámoló az osztályok féléves/éves munkájáról (tanulmányi, közösségi stb.)
- Az osztályközösség jellemzése.

Az osztályfőnöki munka tartalma

a) Kötelezően minden osztályban feldolgozásra kerülő témák a tanév első osztályfőnöki óráin

- A házirend szabályainak megbeszélése.
- Az osztályközösség belső szabályainak megbeszélése, rögzítése.
- Balesetvédelmi, tűzvédelmi szabályok ismertetése, visszakerdezés.
- Az osztályközösség gyermekvezetőinek megválasztása.

- Az iskolai munkatervből az osztályt érintő feladatok ismertetése.

b) Kötelezően minden osztályban feldolgozásra kerülő témák

- Félévente egy alkalommal egészségvédelmi téma (helyes táplálkozás; az alkohol- és kábítószer fogyasztás, a dohányzás káros hatásai a szervezetre; a személyes higiénia) az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségével igénybevétele.
- Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.
- Udvarias viselkedési formák kialakítása, az alapvető magatartási normák ismerete.
- Elsősegély-nyújtási alapismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja.
- Az osztály félévi munkájának és magatartásának értékelése az első és a második félév végén.
- Megemlékezés az iskola névadójáról.
- Osztálykirándulás előkészítése.
- Az iskolakert működtetésében való részvétel.
- Boldogságóra havi témáinak feldolgozása.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló az Nkt. alapján:

1. különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
2. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
3. tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló.

Az óvodából iskolába lépő kisgyermeknek gondos beilleszkedése, biztonságérzetük megteremtése alapvető célkitűzésünk.

Feladataink:

- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése.
- Felzárkóztató foglalkozások szervezése.
- Az egyházi iskola jellegéből adódó lelki, erkölcsi nevelés.
- A pedagógusok és a tanulók személyes, jó kapcsolatainak kialakítása, mélyítése.
- A pedagógusok és a szülők gyülekezeti kapcsolatainak mélyítése.
- A családok nevelési gondjainak enyhítése.

A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK ELLÁTÁSA

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság, sajátos nevelési igény által okozott részleges vagy teljes körű módosulását, egyenetlenségeit;
- b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, egyenetlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását tesz szükségessé.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

- a) A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában részt vevő nevelési-oktatási intézmény egész nevelési-oktatási rendszerét átfogó, hosszú távú rehabilitációs, rehabilitációs célokat és feladatokat határoz meg, melyeket az intézményünk dokumentumai tartalmaznak.
- b) A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységünk szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanulási-tanítási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoportok igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teheti szükségessé.
- c) A sajátos nevelési igényű, ugyanakkor kiemelt tehetségű tanulók ellátása esetén a rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység mellett megjelenítjük a tehetséggondozás feladatainak.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- a) A sajátos nevelési igényből fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók és a személyiség fejlesztése.
- e) Társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének támogatása.
- f) Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A sajátos nevelési igény típusa és súlyossága.
- b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, felismerésének, diagnosztizálásának ideje.

- c) A sajátos nevelési igényű tanuló
 - ca) életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - cb) képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
 - cc) érzelmi szükségletei, állapota, attitűdje,
 - cd) korai fejlesztésben és gondozásban való részvétele, a korai időszak fejlődésmenete.
- d) A társadalmi integráció kívánalmai: az egyéni tanulási utak megtervezése és biztosítása, az átvezetés, a továbbtanulás, pályaválasztás, a lehető legönállóbb életvitelre történő felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket megjelenítjük:

- a) a pedagógiai programunkban,
- b) a helyi tantervünkben,
- c) a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanulási-tanítási programban (pl. tanmenet, óraterv),
- d) az egyéni fejlesztési tervekben.

A sajátos nevelési igény típusának megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor kompetenciája:

1. a programok, programcsomagok tervezése, összeállítása;
2. a rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés, osztálytermen belüli megsegítés;
3. közreműködés az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, kivitelezésében, ezt követően a konzultációban, az osztálytermi környezet adaptációjában;
4. a tanuló fejlődésének nyomon követése, értékelése, illetve az ebben való közreműködés a többségi pedagógusokkal együtt.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

Hozzáférhetővé kell tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek, differenciált, egyénre szabott tananyagokat;
- a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközöket;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezetet, speciális bútorokat; fejlesztő helyiségeket;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának, illetve osztálytermi foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a tanulók sajátos nevelési igénye típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalt gyógypedagógus, terapeuta (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat).

A többségi intézményekben megvalósuló (integrált) nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk).

Az együttnevelést megvalósító intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget.

Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedését, önmagukhoz mért fejlődését, a többi tanulóval való együtt haladását tekintjük.

Jellemző intézményünkre, hogy;

- A befogadó iskola vezetője támogatja pedagógusai részvételét az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken, alkalmat teremt a horizontális tudásátadásra.
- Az együttnevelést megvalósító iskolák pedagógusainak, valamennyi dolgozójának, gyermek- és szülői közösségének felkészítése megtörténik a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- Az együttnevelés megvalósításában a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül, és a sérülésspecifikus módszertani eljárásokat alkalmazzuk.
- Multidiszciplináris teamek (pl. többségi pedagógus, gyógypedagógus, szülő, az érintett tanuló stb.), illetve jó gyakorlatok működtetése, a pedagógusok által alkalmazott differenciált tananyagok, feladatlapok felhasználása.
- A nyitott tanulási-tanítási folyamatban megvalósuló tevékenység lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök alkalmazását.
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében- oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel, a diverzitás iránti pozitív attitűddel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógusok alkalmazása, akik
 - a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző módosulásait;
 - egyéni fejlesztési tervet készítenek a gyógypedagógus, konduktor együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosítanak, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaznak;
 - a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépítik, a folyamatos értékelés, hatékonyságvizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján megváltoztatják eljárásaikat, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaznak;
 - a rugalmas tanulásszervezés segítségével minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezetet hoznak létre, melyben érvényesül a differenciálás, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek alkalmazása, a differenciált értékelés;
 - egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;

- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus, konduktor iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba, megosztva vállalja a felelősséget a különleges bánásmódot igénylő gyermek haladásáért.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, konduktor

- a) segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- b) javaslatot tesz a fogyatékosság, az egyéb pszichés fejlődési zavar, az autizmus spektrum zavar típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
- c) segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- d) javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- e) figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerváltásokra;
- f) együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- g) támogatást nyújt a többségi pedagógus számára a differenciáláshoz a tantervi követelmények szintjén, a következőknek megfelelően: nincs érdemi változtatás a tantervben, elvárt tudásban, hanem több idő, személyi támogatás (többségi pedagógustól, gyógypedagógustól, asszisztentstől), eszközhasználat, differenciált tananyag-feldolgozás révén jut el a gyermek a tantervi célig. Eltérő tantervi célok megjelenítése esetén – a gyermek szakértői véleményének alapján –
 - terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a habilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;
 - alkalmazza a sajátos nevelési igényű tanuló osztálytermen belüli megsegítésének lehetőségeit a befogadó intézményben;
 - segíti a befogadó pedagógust a szűrésben, az egyéni értékelésben, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;
 - segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

Az integrált nevelésben-oktatásban részt vállaló nevelési-oktatási intézmények vegyék igénybe az egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmények (EGYMI), a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatok segítségét. Ennek keretében ismerjék meg az integrált nevelés létező jó gyakorlatait, tapasztalatcseré, tudásháló (képzések, online platform stb.) révén.

A BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ TANULÓK NEVELÉSE, OKTATÁSA

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Valamennyi pedagógus, de különösen az osztályfőnök feladata, hogy feltérképezze annak az okát, amelynek következtében a tanuló beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzd.

Az okok lehetnek:

- családban rejlő
- környezeti hatások
- a tanuló kifogásolható magatartású és erkölcsű személyekkel való kapcsolata
- helytelen nevelői hatás
- rossz tanár-diák viszony
- az értékelés, elismerés hiánya
- a gyerek helyzete a közösségben.

A helyzet feltárása utáni teendők:

- az osztályfőnök, az osztályban tanítók, a gyermekvédelmi felelős, a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei és a szülők a gyermekre szabott, egyéni tervet beszélnek meg,
- a helyzet megváltozásáról a tanév végi osztályozó értekezleten az osztályfőnök beszámol.

A beilleszkedési, magatartási nehézségek megelőzése céljából elengedhetetlennek tartjuk:

- az iskola oldott, szeretetteljes légkörének megteremtését,
- családiás környezet kialakítását, a tantermek közös dekorálását, tisztaság megőrzését,
- részvételt a gyerekeket érintő döntések meghozatalában – DÖK és osztályközösségen belül,
- a tanuló saját fejlődéséhez viszonyított értékelését,
- differenciált fejlesztés lehetőségét - Pedagógiai Szakszolgálattal történő folyamatos kapcsolattartást,
- sokszínű szabadidős program szervezését, ahol minden tanuló megtalálja a neki megfelelő elfoglaltságot, sikert ér el

A meglévő beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek kezelése céljából fontosnak tartjuk:

- a folyamatosan romló tanulmányi teljesítmény okának feltárását,
- alulteljesítés okainak kiküszöbölését,
- hiányzások vizsgálatát,

- családi háttér feltárását (családlátogatás),
- a magatartási nehézségek okainak feltárása,
- a megfelelő pedagógiai eljárások kidolgozása (önkontroll, reális énkép kialakítása),
- az érintett gyermeket oktató pedagógusok együttműködése,
- pszichológus segítségének igénybevétele,
- egyéni foglalkozások, felzárkóztatás,
- fejlesztő pedagógus, logopédus, gyógytornász, pedagógus, mentorpedagógus, szülő együttműködése
- évismétlők felzárkóztatásának, beilleszkedésének segítségét,
- szociálisan hátrányos helyzetűek támogatását, eseti, rendszeres nevelési támogatások rendszerének ismertetését,
- tanulási nehézségekkel küzdő tanulók felzárkóztatását (egyéni fejlesztés, Pedagógiai Szakszolgálatokhoz történő irányítást)
- új tanulók beilleszkedésének támogatását,
- társaik között visszahúzódó „szereptelen” gyerekek bevonását az osztály és a csoport életébe,
- Pedagógiai Szakszolgálatok szakemberének rendszeres látogatását,
- szülők informálását a gyermekvédelmi felelős fogadó órájáról (elektronikus tanulmányi rendszer, szülői értekezlet)
- előadások szervezését bűnmegelőzésről, drog-prevenzióról 7 – 8. osztályos tanulóknak és szüleiknek.

Kiemelt feladat: a másság elfogadása, egymás segítése, tolerancia kialakítása.

A tanórákba építhető korrekciós eljárások:

- a differenciálás alkalmazása,
- a speciális tanulási zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia) korrekciója érdekében együttműködés a speciális szakemberekkel, az általuk javasolt programok alkalmazása,
- szülőkkel való együttműködés a problémák leküzdése érdekében.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók értékelése:

A BTMN-s tanuló számára többletidőt, segédeszközöket kell biztosítani az írásbeli, szóbeli feleletek megoldásához.

Az a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló, akit 2018. augusztus 31. napjáig a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól mentesítettek, a mentesítés időtartamának félbeszakadása nélkül, középfokú iskolai tanulmányainak befejezéséig egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól mentesülhet.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján fejlesztő pedagógiai ellátásban és törvényben, továbbá jogszabályban meghatározott kedvezményekben részesülnek.

A KIEMELTEN TEHETSÉGES TANULÓK NEVELÉSE

A tehetséges fiatalok gondozása Istentől ránk szabott feladat.

Isten eszménye magasabb, mint ahova a legszellemesebb emberi gondolat elérhet. A kegyesség, az Istenhez való hasonlóság a cél, amit el kell érünk. A tanuló előtt megnyílik az állandó fejlődés ösvénye. Olyan célt kell elérnie, olyan színvonalra kell eljutnia, amely magába foglalja mindazt, ami jó, nemes és tiszta. Az igazi tudomány minden ágában a lehető leggyorsabban a legmesszebbre jut el. Erőfeszítéseit azonban oly célok elérésére irányítja, amelyek magasztosabbak a pusztán önző és világi érdekeknél, amennyire az egek magasabbak a földnél.

Az iskola szorgalmazza a tanulók szellemi energiáinak kifejlesztését, Istentől kapott adottságaik hasznosítását. A tehetség fölismerése elsődleges pedagógiai feladat.

A versenyek rendszere:

- iskolai házi versenyek és pályázatok,
- iskolák közötti versenyek,
- az felügyeleti minisztérium, vagy a pedagógiai szolgáltató intézetek által szervezett helyi, területi és országos versenyek.

Fontosnak tartjuk, hogy iskolánk tevékenységrendszere ne egymástól elkülönülő műveltségi területeket fejlesszen, hanem minden tanítványunk legyen gazdagabb azáltal, hogy az iskola ethosa lehetővé teszi az egyén sokoldalú fejlesztését. Ez lehetőséget nyújt minden tanuló számára tehetsége kibontakoztatására. Ezek formái a következők lehetnek:

- tehetséggondozó foglalkozások,
- középiskolai előkészítők,
- szakkörök,
- énekkar,
- számítástechnika, Internet használat,
- versenyek, vetélkedők, bemutatók,
- az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- tárlatok, kiállítások szervezése, megtekintése,
- a hagyományostól eltérő oktatási formák (pl. játszóház, kézműves délutánok, rendhagyó irodalom órák stb.)
- a szabadidős foglalkozások (színház, múzeumlátogatás).

Tanórán kívüli foglalkozásokról - a szülői, tanulói igények alapján - az iskola lehetőségeinek figyelembevételével minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.

A GYERMEKEK VÉDELMEÉRŐL ÉS A GYÁMÜGYI IGAZGATÁSRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY SZERINT HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TANULÓ

Az, hogy a tanuló hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek minősül-e az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 67/A.§-a alapján a gyámhatóság állapítja meg.

A jogszabály értelmében:

(1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű a tanuló, aki esetében a fenti szabályozásban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

a) a nevelésbe vett gyermek,

b) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A gyermekvédelmi törvény meghatározza a gyermeki jogokat, a gyermekek védelmének rendszerét, szabályozza a pénzbeli és természetbeli ellátások formáit, leírja a gyermekvédelmi gondoskodás szintjeit, rendelkezik a gyámügyi és ifjúságvédelmi intézmények feladatairól. A törvényi szabályozáson túl iskolánkban, napjainkban a gyermekvédelemmel kapcsolatban a problémák korai felismerése a legfontosabb. Ennek érdekében az alábbi lehetőségek kapnak kiemelt figyelmet:

- **Kapcsolat a családdal:** személyes beszélgetések, fogadóóra, szülői értekezlet, iskolai programok, családlátogatások.
- **Anyagi támogatás:**
 - önkormányzat anyagi támogatásának igénylését segítő intézkedések (étkezési támogatás, tankönyvsegély, eseti és rendszeres nevelési segély kérésének lehetősége...),
 - Az egyházi szeretetszolgálat által nyújtható támogatás
- **Pedagógiai eljárások:**
 - tanár-gyerek kapcsolat,

- differenciáló foglalkozások, képesség-kibontakoztatás, korrepetálás, szakkör,
 - szociális hátrányok ellensúlyozása,
 - közösségi - szabadidős tevékenységek,
 - nyári táborok szervezése,
 - egészséges életmódra nevelés (egészséges táplálkozás, sport, drog prevenció),
 - a gyermekjogi, diákjogi információkhoz való juttatás – DÖK.
- **Szervezeti lépések:**
 - fenntartó – iskola - gyermekvédelmi hálózat, családvédelmi hálózat kapcsolata,
 - iskola-szülő és gyermek – Pedagógiai Szakszolgálatok kapcsolata
 - iskolaorvos, védőnő – iskola kapcsolata
 - Gyermekjóléti Szolgálattal való szoros kapcsolattartás

Tényfeltáró gyermekvédelmi eljárások:

- HH/HHH tanulók felmérése, nyilvántartása, integrációs rendszerbe történő bevonása
- Veszélyeztetett helyzetben lévő tanulók feltérképezése, szakemberekhez történő irányítása
- Osztálynaplók speciális vizsgálata a veszélyeztetett gyermekeknél (tanulmányi eredmény hirtelen romlása, hiányzás, túlkorosság...).

Az iskola gyermekvédelmi tevékenysége három területre terjed ki: a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére, feltárására, megszüntetésére.

- A *megelőzést* elősegítik az iskola preventív szemléletű, keresztyén normákat felmutató oktatási, nevelési módszerei, valamint a szülőkkel való rendszeres kapcsolattartás.
- A gyermekvédelmi problémák *feltárásának* célja, hogy a gyermekek problémáit az iskola minél hatékonyabban tudja kezelni, megelőzve ezzel súlyosabbá válásukat.
- A feltárt probléma *megszüntetése* a gyermeknek, a gyermek környezetének nyújtott segítséggel, szükség esetén külső szakmai segítség igénybevételeivel.

Az iskola célja, hogy segítse a szülőt gyermeke nevelésében. Pedagógiai elveink következtében valamennyi pedagógusunk közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

A feladatokat a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős koordinálja az SZMSZ-ben meghatározottak alapján. Fogadóóráit (gyermek és szülő számára) az éves munkaterv tartalmazza. Erről az érintettek tájékoztatást kapnak.

Munkáját a következő szervezetek segítségével végzi:

- tanuló és a családja,
- osztályfőnöki munkaközösség,
- osztályban tanítók közössége,
- Pedagógiai Szakszolgálatok,
- szakemberek bevonása (Gyermekjóléti Szolgálat, nevelési tanácsadó stb.)

- iskolaorvos.

A TARTÓS GYÓGYKEZELÉS ALATT ÁLLÓ TANULÓ ELLÁTÁSA

Az a tanuló számít tartós gyógykezelés alattinak, akinek egészségügyi ellátása az **általános járóbeteg-szakellátásban** vagy az **általános fekvőbeteg-szakellátásban** részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott tanévben a harminchat tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt nem tud részt a kötelező iskolai oktatásban.

A tartós gyógykezelés miatt vendégtanulói jogviszonnyal rendelkező tanuló nevelése, oktatása, **illetve a tartós gyógykezelés miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanuló felkészítése az egészségügyi intézményben vagy a rehabilitációs intézményben, otthoni ellátás keretében vagy tantermen kívüli, digitális munkarendben szervezhető meg.** A fentieken túl az iskola a szülő részére tanácsadást, konzultációt biztosít, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén továbbirányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez.

A tartós **gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló nevelés-oktatásához szükséges eszközöket az iskola** vagy az egészségügyi, illetve rehabilitációs intézmény, a speciális eszközöket az egészségügyi, illetve rehabilitációs intézmény vagy a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai eszközök és segédanyagok kölcsönzése tevékenység keretében az egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmény biztosítja.

A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSA CÉLJÁBÓL

A nevelési – oktatási feladataink között szerepel az esélyek kiegyenlítése, a hátrányok csökkentése, a rászoruló tanulók felzárkóztatása. A hátránykompenzáció kiterjed minden tanulóra, aki önerőből képtelen továbblépni vagy képességeit nem tudja kibontakoztatni.

A szociális hátrányok megszüntetésére, enyhítésére történő törekvésünk célja:

- a tanulók sikeres iskolai pályafutásának segítése,
- a fiatalok társadalmi beilleszkedésének előmozdítása.

A cél megvalósítása érdekében végzett tevékenységek:

- **Napközi otthonos és tanulószobai foglalkozást** biztosítunk minden tanulónk számára - a szülőknek minden olyan esetben javasoljuk a napközis ellátást, ha a gyermek, délutáni felügyelete problémát jelent, vagy segítségre szorul a tanulásban.

A bukasra álló tanulók szüleinek külön felhívjuk a figyelmét a napközis foglalkozások igénybevételére.

A napköziben a tanulók segítséget kapnak a nevelőtől és társaiktól. A gyermekek megtanulják a helyes időbeosztást (játékra és tanulásra fordított idő arányát), ötleteket szerezhetnek a tanulási módszerekre.

- **A drogmegelőzési tevékenységek**

A 6 –14 éves gyermek gondolataiban a fantázia és a valóság könnyen keveredik, ezért szükség van szabályokra, amelyekhez igazíthatják viselkedésüket (tanulói házirend), bíznak a felnőttekben és feltételezik, hogy ők mindig jól és az ő érdekükben döntenek. Ezért tudatosítani kell bennük, hogy kik azok a felnőttek, akikben feltétlenül megbízhatnak (szülők, pedagógusok).

- **Az egészség és a higiénia fontosságának ismertetése**, betartatása a mindennapokban (étkezések előtti és toalett használat utáni kézmosás, étkezések utáni fogmosás, egészséges ételek megismertetése, a pihenés és a megfelelő idejű alvás szükségessége),
- **TV műsorok** alapján az életkornak megfelelően műsorajánlat készítése.
- **Az INTERNET** használatának lehetőségeire és veszélyeire való felhívás.
- **Beszélgetések** az egészségvédő gyógyszerek (betegség esetén szedett gyógyszerek) és a tiltott kábítószeresek közötti különbségekről.
- **Pályaorientációs tevékenység:**

A pályára nevelés is megosztott, összetett feladat. Egymás mellett történik a pályák ismertetése és a tanulók adottságainak megismerése és a tanulók adottságainak megismerése, képességeinek fejlesztése és az önismeretre nevelés.

A pályaválasztásra történő felkészítésben részt vesz a pályaválasztási felelős, az osztályfőnök és a szaktanárok. Esetenként külső előadó – szülő, iskolánk volt diákja, középfokú vagy felsőfokú intézmény képviselője – is tarthat egy – egy szakmával vagy iskolatípussal kapcsolatos ismertetőt.

A pályaválasztásra a felkészítés történik:

- szakórákon,
- osztályfőnöki órákon,
- üzemlátogatásokon,
- nyílt napokon,
- tanulmányi versenyekre történő előkészítéseken,
- tanulmányi kirándulásokon,
- szülői értekezleteken.

Az alkalmazott módszerek:

- a propagandaanyagok ismertetése,
- egyéni beszélgetések a tanulókkal,
- a tanulók elképzeléseinek megismerése,
- videó vetítések egy – egy intézmény életéről, egy – egy szakmáról.
- **Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről**
 - A **rendszeres étkezési hozzájárulást** a gyermekvédelmi felelős az osztályfőnökök bevonásával állapítja meg, a törvényi előírásoknak megfelelően.
 - Az iskolavezetés a **tankönyvtámogatás** értékéről minden évben, írásban tájékoztatja a szülőket.

- A **táborozási hozzájárulásokra** ritkán kerül sor. A támogatás csak a célirányos pályázatok útján nyert pénzkerekből lehetséges. A szétosztásnál a szociális hátrányok mellett figyelembe vesszük a tanulók iskolai munkáját is.
- Azok a tanulók, akik az ingyenes tankönyv ellátásra nem jogosultak, tankönyvtámogatásban részesülhetnek, mely elosztását iskolánk szociális rászorultság alapján differenciálva végzi a rendelkezésre álló tartós tankönyv készlet erejéig.

A hátrányos megkülönböztetés tilalma

A köznevelési törvény alapján tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból, így különösen: színe, neme, a gyermek vagy hozzátartozói, színe, neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása, politikai vagy más véleménye, származása, vagyoni és jövedelmi helyzete, kora, cselekvőképességének hiánya vagy korlátozottsága, születési vagy egyéb helyzete miatt.

Hátrányos megkülönböztetésnek minősül: minden olyan különbségtétel, kizárás, korlátozás vagy következménye, amely az egyenlő bánásmód megszüntetésére vagy akadályozására, továbbá a gyermek, tanuló zaklatására irányul.

A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

A diákönkormányzat jogkörei

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeiknek képviselőit, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének, iskolai rendezvények segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. A diákönkormányzat feladata, hogy tagjainak érdekeit képviselje, az érintett tanulók érdekében eljárjon. A diákönkormányzat tevékenysége során az intézmény működésével kapcsolatos és a tanulókat érintő valamennyi kérdésben javaslatot tehet, véleményt nyilváníthat.

Az iskolai diákönkormányzat jogosítványait 2. osztálytól az iskola osztályközösségében megválasztott osztálytitkárokból (osztályonként 2 fő) álló diákönkormányzat vezetősége, illetve annak választott tisztségviselői (titkár és titkárhelyettes) érvényesítik. Az iskolai diákönkormányzat a magasabb rendű jogszabályokban megfogalmazott jogkörökkel rendelkezik, amelyek a következők:

- döntési;
- egyetértési;
- véleményezési;
- javaslattevő.

A diákönkormányzatot az iskolavezetőség előtt, a nevelőtestülettel, illetve más külső szervezetekkel való kapcsolattartásban (a tanulók véleményének továbbításában) a diákönkormányzatot segítő pedagógus személy képviseli.

Döntési jogkör

- a tanulóközösségek dönthetnek saját közösségi életük megtervezésében, szervezésében, ellenőrzésében, értékelésében;
- képviselőjük, tisztségviselőjük személyéről és ezek megbízatásának visszavonásáról;
- a diákönkormányzat dönt a nevelőtestület véleményének meghallgatásával saját működéséről és szerveinek hatásköréről;
- saját anyagi eszközeik felhasználásáról;
- egy tanítás nélküli munkanap (diáknapi) programjáról.

Véleményezési jogkör

A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni a jogszabályban előírt esetekben:

1.
 - a. az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
 - b. a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
 - c. az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
 - d. a házirend elfogadása előtt.
2. Az iskolai diákönkormányzat véleményét a fegyelmi eljárás során be kell szerezni.
3. Az éves munkaterv elkészítéséhez a tanulói programokat illetően az igazgató kikéri a diákönkormányzat véleményét is.
4. Az első tanítási órát reggel nyolc óra előtt - az iskolai diákönkormányzat véleményének kikérésével - legfeljebb negyvenöt perccel korábban meg lehet kezdeni.
5. Az iskolai diákönkormányzat véleményét – az 1. pontban (az Nkt. 48. § (4) bekezdés) meghatározottakon túl -
 - a) a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
 - b) a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
 - c) a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
 - d) az iskolai sportkör működési rendjének megállapításához,
 - e) az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
 - f) a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
 - g) az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben,
 - h) az intézményi étkeztetéssel kapcsolatos véleménynyilvánításban ki kell kérni.

Javaslattevő jogkör

A tanulóközösségek javaslatot tehetnek az iskolai élettel kapcsolatos problémák mindegyikének megoldására.

A tanulói képviselői rendszer az osztálytitkárokon, és az iskolai diákönkormányzaton keresztül, illetve érdekvédelmi szervek útján működik.

Véleménynyilvánítás

A tanulók szervezett véleménynyilvánításának és tájékoztatásának fóruma a diákközségi ülés. Megtartásának idejét a tanév helyi rendje tartalmazza. A diákközségi ülés napirendjét az igazgató és

a diákképviselő közösen állapítja meg. A napirend nyilvánosságra hozatala a faliújságon keresztül történik.

A diákközgyűlésen jelen vannak a nevelőtestület képviselői. A diákközgyűlés vezető elnöke a diákönkormányzatot segítő tanár. A tanulók részére az igazgató ad tájékoztatást. Az iskola életével kapcsolatos kérdéseket a diákönkormányzat segítő tanár közreműködésével a közgyűlést megelőzően írásban is eljuttathatja az iskola igazgatójához. Írásban, illetőleg a szóban feltett kérdésre az illetékes vezető ad érdemi választ.

A rendkívüli diákközgyűlés összehívását a diákönkormányzat vezetője a javasolt napirend megjelölésével a segítő tanár útján kezdeményezi az igazgatónál. Az igazgató a kezdeményezéstől számított 15 napon belül intézkedik a rendkívüli diákközgyűlés összehívásáról a napirend közzétételével. Ha az igazgató a rendkívüli diákközgyűlés összehívását nem tartja szükségesnek, gondoskodik a kezdeményezést kiváltó kérdés más úton való megnyugtató rendezéséről.

A tanulók egyénileg más keretek között is nyilváníthatnak véleményt a velük kapcsolatos dolgokról. Véleményt nyilváníthatnak osztályfőnöki órákon, elmondhatják problémáikat szaktanáraiknak, napközis nevelőiknek. Bedobhatják írásba foglalt véleményüket – névvel és osztály megjelöléssel ellátva – az első emeleti folyosón elhelyezett „Véleménygyűjtő ládába”.

Írásos véleményt és javaslatot nyújthatnak be (és erre választ kérhet) az iskola igazgatójához.

A választ 14 munkanapon belül kell megkapniuk.

Tájékoztatás

A tanulók tájékoztatásának szóbeli és írásbeli formáját alkalmazzuk. A diákönkormányzat maga dönt tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről.

Szóbeli tájékoztatást adhat a nevelőtestület minden tagja. Rendszeres tájékoztatási kötelezettsége van az osztályfőnököknek.

A diákjogokat, az érdekvédelmet érintő kérdésekről a DÖK felnőtt segítője ad tájékoztatást.

A pályaválasztási, továbbtanulási kérdésekről az osztályfőnököknél lehet érdeklődni.

Szociális kedvezmények igénybevételének lehetőségeiről a gyermekvédelmi felelős ad tájékoztatást.

A térítési díjakról, pénztári befizetésekről az igazgatótól lehet felvilágosítást kérni.

Írásbeli tájékoztatás eszköze az intézetben elhelyezett faliújság. Felhasználható iskolai rendezvények, pályaválasztási események, ünnepélyek, iskolán kívüli – a nevelési elveinkkel nem ellentétes – programok közzétételére.

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei

Az egyes vizsgatárgyak részei, követelményei és értékelési rendje: Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában található követelményrendszerével.

A vizsgatárgyak részei:

- **Magyar nyelv és irodalom:** írásbeli, szóbeli vizsga

- **Történelem:** írásbeli, szóbeli vizsga
- **Állampolgári ismeretek:** írásbeli, szóbeli vizsga
- **Idegen nyelv:** írásbeli, szóbeli vizsga
- **Matematika:** írásbeli, szóbeli vizsga
- **Fizika:** szóbeli vizsga
- **Biológia:** szóbeli vizsga
- **Kémia:** szóbeli vizsga
- **Földrajz:** szóbeli vizsga
- **Testnevelés:** gyakorlati vizsga
- **Ének-zene:** szóbeli vizsga
- **Digitális kultúra:** gyakorlati vizsga
- **Vizuális kultúra:** szóbeli és gyakorlati vizsga
- **Hit- és erkölcstan:** szóbeli vizsga
- **Környezetismeret:** szóbeli vizsga
- **Természettudomány:** szóbeli vizsga
- **Technika és tervezés:** szóbeli vizsga
- **Hon- és népismeret:** szóbeli vizsga
- **Dráma és színház:** szóbeli vizsga

Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje

A tanulók munkáját, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból félévente legalább három, illetve havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni. A témakörök végén témazáró dolgozatokat íratunk, amely lehet központi vagy a szaktanár által összeállított feladatlap. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő a KRÉTA rendszeren keresztül értesíti.

A tanulmányi rendszerben történő rögzítés határideje:

- A szóbeli számonkérés érdemjegyeinek rögzítése a számonkérés napja.
- A gyakorlati számonkérés érdemjegyeinek rögzítése a következő szaktárgyi óra.
- Az írásbeli számonkérés érdemjegyeinek rögzítése 14 napon belül történik.

Egy nap csak két témazárót írhatnak a tanulók. A témazáró dolgozat idejét és témáját a tanuló legalább egy héttel korábban meg kell ismernie.

Az elektronikus napló bejegyzéseit az osztályfőnök és az igazgatóhelyettes havonta ellenőrzi.

Iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

szükség esetén különbözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamismétléssel

Intézményünk vallási, világnézeti tekintetben elkötelezett, a Hetednap Adventista Egyház fenntartásában működik. Nem lehet intézményünk tanulója az, aki az egyházi törvénnyel nem összeegyeztethető magatartást mutat, illetve olyan közösség tagja, amely e törvénnyel nem összeegyeztethető nézeteket hirdet.

Átvételkor figyelembe vesszük:

- az intézménybe felvehető maximális tanulói létszámot, illetve az osztálylétszámot,
- a tanuló eddigi tanulmányi eredményeit,
- a tanuló hitbeli elkötelezettségét,
- a tanuló magatartását.

A 2-8. évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:

- gyermek nevére kiállított személyazonosságot igazoló hatósági igazolványokat,
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
- sajátos nevelési igényű gyermek esetén a szakértői bizottság véleményét,
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

A tanév közbeni iskolaváltoztatás szabályai

A tanuló körzeten kívüli iskolából történő jelentkezésekor figyelembe vesszük a tanuló tanulmányi eredményét, magatartását, az adott évfolyamra járó tanulók létszámát, s azt, hogy a szülő elfogadja-e iskolánk hitélettel kapcsolatos elveit, előírásait.

Ha az átvételt kérő körzeten kívüli tanuló előző tanév végi osztályzatának átlaga 3,5 alatt van, illetve magatartása vagy szorgalma változó, rossz vagy hanyag minősítésű, az igazgató a tanuló felvételéről szóló döntése előtt kikéri a helyettese és az érintett évfolyam osztályfőnökének, illetve az osztályban tanítóknak a véleményét.

A 2-8. évfolyamra jelentkező tanuló átvételekor amennyiben az intézmény vezetése szükségesnek látja, a különбöзeti vizsgánál leírtakat alkalmazzuk, türelmi idő biztosításával és egyéni segítségnyújtással, felzárkóztató foglalkozáson való részvétel biztosításával.

A 2-8. évfolyamra jelentkező tanulónak – az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított – szintfelmérő vizsgát kell tennie azokból a tantárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzése alapján – alacsonyabb óraszámban tanulta.

A különбöзeti vizsga időpontjáról a szülőt a tanuló átvétele során tájékoztatni kell. A különбöзeti vizsga szervezése az igazgató által meghatározott időpontban lehetséges.

Ha szükséges, segítjük a tanulót a vizsgára való felkészülésben.

Ennek módja: egyéni foglalkozáson, felzárkóztatáson való részvétel.

Amennyiben a tanuló a különбöзeti vizsgán az előírt követelményeknek nem felel meg, a vizsgát az adott tantárgyból az igazgató által kijelölt időpontban megismételheti.

Ha az ismételt vizsgán teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, vagy a tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni.

Ha az iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, köteles először a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók kérelmét teljesíteni a jogszabályban meghatározott arányok figyelembevételével.

A további felvételi lehetőségről szóló tájékoztatót legalább tizenöt nappal a felvételi, átvételi kérelmek benyújtására rendelkezésre álló időszak első napja előtt a helyben szokásos módon nyilvánosságra kell hozni.

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók közül előnyben kell részesíteni azokat, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye azon a településen vagy kerületben van, ahol az iskola székhelye vagy telephelye, feladatellátási helye található.

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felvétele után a további felvételi kérelmek elbírálásánál előnyben kell részesíteni azokat a jelentkezőket, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye azon a településen található, ahol az iskola székhelye vagy telephelye, feladatellátási helye található.

Ha az iskola jogszabály által meghatározottak során az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, az érintett csoportba tartozók között sorsolás útján dönt.

A sorsolásra a felvételi, átvételi kérelmet benyújtókat meg kell hívni.

A sorsolás lebonyolításának részletes szabályait a házirend határozza meg. A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felvételi, átvételi kérelmének teljesítése után sorsolás nélkül is felvehető a sajátos nevelési igényű tanuló, továbbá az a tanuló, akinek ezt különleges helyzete indokolja.

Különleges helyzetnek minősül, ha a tanuló

- szülője, testvére tartósan beteg vagy fogyatékkal élő, vagy
- testvére az adott intézmény tanulója, vagy
- munkáltatói igazolás alapján szülőjének munkahelye az iskola körzetében található, vagy
- az iskola a lakóhelyétől, ennek hiányában tartózkodási helyétől egy kilométeren belül található.

HELYI TANTERV

A Nat-ban megfogalmazottak alapján a kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, az elvárt tudás mélységét.

A nevelés-oktatás 12 évfolyama egységes folyamat, amely három képzési szakaszra oszlik.

A Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok az egyes képzési szakaszokhoz kapcsolódnak.

Ezek a következők:

az alapfokú nevelés-oktatás szakasza:

– 1–4. évfolyam;

– 5–8. évfolyam;

a középfokú nevelés-oktatás szakasza:

– 9–12. évfolyam

Az *óvodai nevelés* szakasza az iskolaérettség eléréséig tart. Fejlesztési feladatrendszerét a kisgyermekkorai fejlesztésben irányadó *Óvodai nevelés országos alapprogramja* határozza meg. A Nat épít az Óvodai nevelés országos alapprogramjára.

Az 1–4. évfolyam első két évében a szabályozás lehetővé teszi az ebben az életkorban különösen jelentős egyéni különbségek kezelését.

A 3–4. évfolyamon erőteljesebbé válnak, a negyedik évfolyam végére meghatározóak a meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. A Nat az első négy évfolyamot tekinti az első önálló képzési szakasznak.

Az 5–8. évfolyam a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása.

A 7–8. évfolyam alapvető feladata a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése. A Nat a második négy évfolyamot tekinti a második önálló képzési szakasznak.

A tanulók napi és heti terhelése [5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról]:

A tanuló napi terhelése nem lehet több:

- 1-4-évfolyamon: napi 6 tanítási óránál
- 5-8.évfolyamon és nyelvi előkészítő évfolyamon napi 7 tanítási óránál

A tanuló kötelező és választható tanítási óráinak összege egy tanítási héten:

- 1-3.évfolyamon: 24 óra
- 4. évfolyamon: 25 óra
- 5-6. évfolyamon: 28 óra
- 7-8. évfolyamon: 30 óra

A napi és a heti terhelésbe nem kell figyelembe venni:

- az egyházi köznevelési intézményben szervezett hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgy,
- a tanuló heti kötelező tanóráinak száma és az osztályok engedélyezett heti időkerete különböző terhére megszervezett egyéb foglalkozások,
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény 27. § (5)–(8) bekezdése alapján szervezett foglalkozások,

- a nemzeti köznevelésről szóló törvény 6. melléklet E oszlopában foglaltak alapján szervezett egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás óraszámait.

A Nat-ban megfogalmazott elvek, célok, fejlesztési feladatok és műveltségi tartalmak a képzési szakasz sajátosságai szerint több változatban elkészített kerettantervekben jelennek meg.

Az intézmények az oktatásért felelős miniszter által kiadott, illetve jóváhagyott kerettantervekből választhatnak, amelyek a tartalmi szabályozás következő szintjét jelentik.

Az egyes iskolatípusokban és oktatási szakaszokban a kerettantervek rögzítik a nevelés és oktatás céljait, a tantárgyi rendszert, az egyes tantárgyak témaköreit, tartalmát, a tantárgyak egy vagy két évfolyamonkénti követelményeit, a tantárgyközi tudás- és készségterületek fejlesztésének feladatait, és közlik a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló, illetve ajánlott időkeretet.

Az intézmény szakmai önállóságát a kerettantervekben kötelező tartalommal nem szabályozott időkeret szabad felhasználása, a módszertani szabadság, az engedélyezett kerettantervek közötti választás, illetve az egyedi tantervek engedélyeztetési lehetősége biztosítja.

A kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, továbbá az elvárt tudás mélységét, szervezettségét, és alapul szolgálnak a kimeneti követelmények meghatározásához.

A Nat által javasolt tanulók heti kötelező alapóraszám és maximális óraszám évfolyamonként

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Alapóraszám	22	22	22	23	27*	26*	28*	28*
Maximális óraszám	24	24	24	25	28	28	30	30

**Az 5–8. évfolyam alapórszámait a hon- és népismeret, valamint a dráma és színház tantárgyak 1-1 tanórájával növekednek az intézményi döntés alapján meghatározott évfolyamokon.*

Az 5–8. évfolyamok esetében a hon- és népismeret, illetve a dráma és színház tárgyak közül egy évfolyamra egyszerre csak az egyik tervezhető.

A választott kerettanterv megnevezése

Az iskola által használt kerettantervek:

- Kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyama számára
- Kerettanterv az általános iskola 5–8. évfolyama számára
- Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához:
 - Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam
 - Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5-8. évfolyam

Helyi tantervi óraszámok

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+1*	7+1*	5+1*	5+1*
Idegen nyelv (angol nyelv)	1*	1*	1*	2+1*
Matematika	4	4	4	4
Hit- és erkölcsstan	1+1**	1+1**	1+1**	1+1**
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23
Szabadon tervezhető órakeret*	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25
Rendelkezésre álló órakeret egyházi órátöbblettel**	25	25	25	26

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3+0,5*
Idegen nyelv (angol nyelv)	3+1*	3+1*	3+1*	3+1*
Matematika	4	4	3	3+0,5*
Hit- és erkölcsstan	1+1**	1+1**	1+1**	1+1**
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Hon- és népismeret	-	1*	-	-
Természettudomány	2	2		
Fizika	-	-	1	2
Kémia	-	-	1	2
Biológia	-	-	2	1
Földrajz	-	-	2	1
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és színház	-	-	1*	-

Technika és tervezés	1	1	1	-
Digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	27	26	28	28
Szabadon tervezhető órakeret*	1	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30
Rendelkezésre álló órakeret egyházi órátöbblettel**	29	29	31	31

Az 6. és 7. évfolyam alapóraszámait a hon- és népismeret, valamint a dráma és színház tantárgyak 1-1 tanórájával növekednek az intézményi döntés alapján. A hon- és népismeret heti egy órában a szabadon tervezhető órakeret terhére kötelezően választandó. A dráma és színház a felső tagozat valamely évfolyamán kötelezően választandó. Egy évfolyamra egyszerre csak az egyik tervezhető.

Helyi tantervi óraszámok az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+1*	7+1*	6+1*	7+1*
Matematika	4+1*	4+1*	3+1*	4+1*
Hit- és erkölcstan	1+1**	1+1**	1+1**	1+1**
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret*	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25
Rendelkezésre álló órakeret egyházi órátöbblettel**	25	25	25	26

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4+1,5*	4+0,5*	4+1*	4+1*
Idegen nyelv (angol nyelv)	-	-	2	2
Matematika	4+1,5*	4+0,5*	4+1*	4+1*
Hit- és erkölcstan	1+1**	1+1**	1+1**	1+1**

Történelem	2	2	2	1
Hon- és népismeret	****	0+1*	-	-
Természettudomány	2	3	5	5
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret*	2+1****	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30
Rendelkezésre álló órakeret egyházi óratöbblettel**	29	29	31	31

*** A hon- és népismeret tantárgy 6. évfolyamra kerül át, így az 5. évfolyamon megnövekedett 1 órával a szabadon tervezhető órakeret, amelyet a matematika és a magyar nyelv és irodalom tantárgyak óraszámához csatoltunk.

A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezése, óraszama

Kötelezően választandó tanórai foglalkozások:

Évfolyamonként, osztályonként: heti 1 óra hit- és erkölcstan (felekezeti szerinti csoportbontásban).

A tananyagtartalmat a mellékletben található tantárgyi kerettanterv tartalmazza.

A Nemzeti alaptantervben (Nat) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

Az anyanyelvi nevelésnek kisiskolás korban is alapvető szerepe van a kulcskompetenciák kialakításában, fejlesztésében, mert erre építve, ezáltal válik lehetővé a kultúra aktív befogadása, a társas-társadalmi érintkezés, az identitás kialakulása, az önálló ismeretszerzés és a tanulás.

Az olvasás és írás életkornak megfelelő tudása nélkül elképzelhetetlen a tantárgyakban való továbbhaladás. Az első-második osztályban a tanulók egyedi sajátosságaira tekintettel, differenciáltan kell megszervezni az olvasás-írás tanulásának folyamatát. Segíteni kell a tanulókat abban, hogy a tanulási tevékenységüket fokozatosan növekvő időtartamban legyenek képesek irányítani. Ennek eszköze a tanítói módszertani eszköztár, s a tanulói csoportnak megfelelő jól megválasztott tankönyvcsalád.

A tanulási hátrányokkal küzdő tanulók megsegítésére az iskolánkban dolgozó fejlesztő pedagógusok állnak rendelkezésre, akik együttműködnek az osztálytanítókkal.

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése a következők mentén történik:

- Fokozatosan átvezetjük a tanulókat az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe;
- Felkeltjük a tanulók érdeklődését a tanulás iránt figyelembe véve az életkori és egyéni jellemzőket is. A tanítás folyamatában törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére.
- A tanítás célja, hogy formálódjon és gazdagodjon a tanulók személyisége és gondolkodása. Az életkori sajátosságoknak megfelelően játékos tevékenységekkel, a fokozatosság elvének betartásával és a tapasztalatokon alapuló megismerési módszerek alkalmazásával jutunk közelebb a célhoz.
- Útbaigazítást adunk a tananyag elsajátításával, annak szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban, valamint megtanítjuk a tanulókat tanulni.
- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- Az alapkészségek kialakítása (értő olvasás, íráskészség, számfogalom fejlesztése), az előzetes tudás és tapasztalat mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások.
- A biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával.
- A tanulási részképességek fejlesztése (beszéd, olvasás, figyelem, memória, gondolkodás, logika, önművelés), tanulóink problémamegoldó képességének fejlesztése.
- A gondolkodási kultúra fejlesztése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az egész életen át tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása.
- Olyan tudás kialakítása, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni: előtérbe kerül az új ötletek kitalálása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése.
- Lehetőséget adunk a tehetségek kibontakoztatására és lemaradók felzárkózására.
- A környezet, a körülöttünk lévő világ egyes jelenségeinek empirikus tapasztalatok útján való értékelése.
- A környezeti nevelés terén törekedni kell a tanórán kívüli környezetben történő megvalósítás bővítésére, a lehetőségek maximális kihasználására (napközis időkeret, iskolán kívüli programok, erdei iskola, tanulmányi kirándulások, pályázati programok stb.).
- A tanulókat fizikailag aktív, egészségtudatos életmódra, az egészségmegőrzés érdekeit szem előtt tartó életvezetésre szocializáljuk a foglalkozások során.

- Stressz- és feszültségoldás háttérismereteinek és technikáinak elsajátíttatása a mindennapokban.
- Az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük.

A belépő első idegen nyelv oktatása vonatkozásában a távlati koncepciót arra kell alapozni, hogy a 12. évfolyam végéig – az érettségi vizsga idejére – a B1 szintet elérjék a tanulók a nyelvtudás terén.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a Nat elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

A beszédkészség a szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése.

Döntően meghatározza a tanuló kortársaival való kapcsolattartásának és iskolai pályafutásának sikerét a nyelviség.

Elkezdődik a tudatos nyelvszemlélet kialakulásának folyamata.

Különösen fontos a kulturált nyelvi magatartás megalapozása, a szókincs aktivizálása és gyakoroltatása.

Fontos a magyar kultúra hagyományainak megismerése, megszerettetése.

Kiemelkedően fontos az önálló tanulás képességének kialakítása. A tanulási szokások, technikák tanulása, információszerzés lehetőségeinek, korlátainak megismerése.

A figyelem, az önértékelő képesség, a kritikai érzék fejlesztése.

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok.

A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában – élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti az alapvető képességeket és alapkészségeket, közvetíti az elemi ismereteket, szokásokat alakít.

Ez az iskolaszakasz a kíváncsiságtól és érdeklődéstől motivált tevékenységek segítségével fejleszti a tanulóknak a felelősségtudatot, a kitartást, az önállóságot, megalapozza a reális önértékelést. Szabályokat közvetít a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. A tanuló jellemét formálva elősegíti a személyiség érését.

A stressz- és feszültségoldás különféle lehetőségeinek kimerítése a mindennapi nevelési és más közösségi szituációkban komoly eszköz a problémakezelés és a konfliktuskezelés terén éppúgy, mint az interperszonális kapcsolatokban.

Támogatja az egyéni képességek kibontakozását, segíti a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatát.

A fejlesztést a tanító az egyéni sajátosságokra épülő differenciált tanulásszervezéssel és bánásmóddal szolgálja.

Az alapvető képességek, készségek, kompetenciák fejlesztésében a tanulói tevékenységekre épít. A pedagógiai módszerek és eszközök kiválasztásakor a tanulócsoport, illetve az egyes tanulók fejlődési jellemzőit és fejlesztési szükségleteit tekinti legfontosabb kiindulási pontnak.

A motoros fejlesztés eszközei a differenciálás és a motiváció fontos eszközei valamennyi képesség- és készségfejlesztési területen mind a tanórai, mind az egyéb foglalkozások során.

Kisiskolás korban a tanulási képesség az érdeklődés, a kíváncsiság és a kompetenciára törekvés által motivált közös és egyéni tanulási tevékenységek keretében: problémahelyzetek megoldásával, kreativitást igénylő érdekes feladatokkal, a már megszerzett tudás szüntelen mozgósításával, új helyzetekben való felhasználásával fejleszthető leginkább.

E tevékenységek közben alakulnak a fontos képesség-összetevők (együttműködés, megbízhatóság, sikerek megélése, a kudarcok elviselése, újrakezdés, kitartás, önellenőrzés, értékelés) is. Ezekre egész további életükben szükségük lesz.

Szükséges, hogy ne csak a tanító direkt irányítása mellett, hanem egyre inkább függetlenül, önállóan is dolgozni tudjanak.

Az önálló tanulás képességének megalapozásához az olvasás-szövegértés fejlődésének függvényében néhány elemi tanulási technika tapasztalati megismerése és többszöri kipróbálása, valamint alapvető tanulási szokások kialakítása szükséges.

Alapvető fontosságú a környezeti nevelés tanórán kívüli megvalósítása, a tanulókat fizikailag aktív, egészségtudatos életmódra, az egészségmegőrzés érdekeit szem előtt tartó életvezetésre való szocializálása, mely minden foglalkozásban helyet kap. Kulcsfontosságú a stressz- és feszültségoldás háttérismereteinek és technikáinak elsajátíttatása a mindennapokban.

Fontos, hogy biztosított legyen a tanulók számára az alkotás lehetősége, melyben megnyilvánulhat kreativitásuk, fejlődhet kezdeményező és problémamegoldó képességük. Ez lehet az alapja a konstruktív gondolkodásuk kialakulásának, valamint ennek során a tanulók felkészülnek az önálló ismeretszerzésre, az örömet nyújtó egész életen át tartó tanulásra.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

Különösen nagy hangsúly van a matematikai és az anyanyelvi kompetenciaterületek fejlesztésén. Esélyteremtéssel, felzárkóztatással, tehetséggondozással igyekszünk segíteni a tanulók képességeinek kibontakoztatását. Az esélyegyenlőtlenség, a szegregáció elleni küzdelem, a megkülönböztetés hátrányainak bemutatása és az ellenük való küzdelem az iskolában társadalmi fontosságú. Ennek etikai alapú megközelítése valamennyi tanórai és – a nevelési célzatú foglalkozások között kitüntetett helyen szereplő osztályfőnöki órák mellett – a tanórán kívüli foglalkozásban is elengedhetetlen. A nemzetiségek, a nyelvi-vallási etnikumok iránti megértő, befogadó attitűd, a kultúrtörténeti relevanciájuk, államalkotó jelentőségük bemutatása egyaránt lényeges az ismeretközlésben és a nevelés-oktatás egészén keresztül.

A kompetencia alapú oktatás napjainkban olyan cél, amely alapvetően átalakítja az iskoláról, a tanításról és tanulásról való gondolkodást. A hangsúly a tartalomról a tanulás kompetencia alapú koncepciójára helyeződött át. A cél eléréséhez a tudás alapú társadalom követelményeinek megfelelő, a magasabb szintű és színvonalú foglalkoztatás igényét kielégíteni képes oktatási és

képzési rendszerekre van szükség. Ennek fő összetevője az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák elsajátítása, amely a személyiség kiteljesítéséhez, a társadalmi beilleszkedéshez és a foglalkoztathatósághoz nélkülözhetetlen.

Az ismeretek, alapfogalmak és a rendszerközpontú szemlélet mellett kell megfelelő teret engedni az ezeket nélkülözni nem képes kompetencialapú fejlesztésnek.

A kulcskompetencia olyan kompetencia, amely döntő a személyiség kiteljesítése és az egész életen át tartó fejlődés (kulturális tőke), az aktív állampolgári szerepvállalás és beilleszkedés a társadalomba (társadalmi tőke) és a foglalkoztathatóság (emberi tőke) szempontjából.

Az iskolai nevelés-oktatás alapvető célja az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák fejlesztése.

A kritikus készségek, így az alapkészségek elsajátítása az iskolai nevelő-oktató munka fő feladata, melynek keretében:

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- az egészséges életvitel kialakításához biológia tantárgy gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni, mely az egészségmegőrzésnek, a fizikailag aktív és egészségtudatos életvezetésre készítetésnek a komplex intézményi mozgásprogrammal, valamint az egészségnevelési programmal való összhangját képes megjeleníteni a lelki egészség fejlesztésével egyetemben (pl. stressz- és feszültségoldó programok);
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása;
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával;
- az egészséges nemzeti öntudat fogalmi elemeinek megismertetésével a közösségfejlesztés céljait is szolgáljuk, de kellő hangsúllyal mutatunk rá a tolerancia fontosságára, a velünk élő nemzetiségek, vallási-nyelvi etnikumok nemzet- és államalkotó szerepére, melynek különös jelentősége van történelem, magyar irodalom, erkölcstan tantárgy terén;
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra.

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával,
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni,
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi további fejlesztésével; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

A XX. századi totális diktatúrák jellemzőinek feldolgozása, az általuk elkövetett bűntettek tárgyilagos megismertetése a tanulók életkori sajátosságaiból fakadóan különös jelentőségű az alapvető emberi jogi (alkotmányjogi) ismeretek közvetítésével együtt. Ennek keretén belül az Alaptörvény Nemzeti hitvallás és Alapvetés részegységeinek ismertetésével igyekszünk a tanulókat érthető és általuk is értelmezhető ismeretanyaghoz juttatni, mely a felelős, nemzetéért megalkuvás nélkül tenni akaró és tudó, pozitív demokráciaképpel rendelkező állampolgárrá nevelés kulcsfontosságú területe.

A természettudományi tantárgyak oktatása terén – az adott kompetenciaterület sajátosságaihoz igazodóan – a következők jelentik a prioritást:

- természettudományos és műszaki életpályára való szocializáció;
- a jelen érdekfeszítő kutatási kérdései, az abba való bepillantás engedése a tanulók számára;
- természettudományos gondolkodás tanórán kívüli környezetben történő komplex fejlesztése.

Tanulási környezet kialakítása

- A tanulásra használt helyiségeket, osztálytermeket lehetőség szerint úgy biztosítjuk, hogy a különböző tanulásszervezési eljárások alkalmazásához a berendezések rugalmasan és gyorsan átalakíthatók legyenek. A tantermek berendezése illeszkedjenek az osztályba járó tanulók korosztályi és egyéni szükségleteihez, nyugodt, biztonságos és támogató tanulási környezetet teremtsünk tanulóink számára.
- Biztosítjuk, hogy a tanulóink a foglalkozásokon IKT és digitális eszközöket, internetkapcsolatot és prezentációs eszközöket vehessenek igénybe.
- A tanulók értékelését az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva végezzük, a tanulók emberi méltóságának tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével valósítjuk meg.
- A pedagógusaink a tevékenységközpontú tanulásszervezési formákat alkalmazzák, a differenciált egyéni munka adta lehetőségek kihasználása, valamint a párban vagy csoportban végzett kutatásalapú, felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködő tanulás támogatása szintén hozzájárul a korszerű és tanulási környezet megteremtéséhez;
- A tanulóval szemben támasztott elvárásaink egyértelműek, a tanulóink ismerik a mérési stratégiákat, mert már tanulási folyamat elején ismertetjük az velük;
- Törekszünk olyan iskolai légkör megteremtésére, ahol a tanulóink szívesen tanulnak, a bizalom fenntartása biztosított;

- A több tantárgy, tanulási terület ismereteinek integrálását igénylő témákat, jelenségeket feldolgozó tanórák, foglalkozások, témanapok, témahetek, tematikus hetek és projektek alkalmazása segíti a tanulót a jelenségek megértésében, a problémák komplex módon történő vizsgálatában.

A tanulók, a pedagógusok, a szülők és a pedagógiai munkát támogató minden szereplő kapcsolata a kölcsönös tiszteleten és nyílt párbeszéden alapul, feladatunk a közös céljaink szem előtt tartása.

Egyénre szabott tanulási lehetőségek

Alapelv:

- a tanulók közti különbözőségeket a különféle környezeti feltételek és az egyénenként eltérő idegrendszeri érzés, az egyéni képességek kölcsönhatása eredményének tekintjük.
- Olyan fejlesztési célokat jelölünk ki, amelyek nemcsak a tanulótól várnak illeszkedést, hanem a tanulási környezettől is alkalmazkodást igényelnek a tanuló egyedi jellemzőihez.
- A tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte megtervezését végezzük.

Biztosítjuk;

- a tanulás egyéni lehetőségeit,
- a személyre szabott nevelés-oktatás során megszerezhető tanulási tapasztalatokat,
- enyhítjük a hátrányok hatásait igyekszünk kiküszöbölni azokat.

Kiemelten fontosnak tarjuk a családi és településszerkezeti hátrányokból eredő, az eltérő kulturális és nyelvi elsajátítási lehetőségekhez köthető, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókhoz illeszkedő fejlesztő tevékenység.

Hátránykompenzáció:

Minden gyermek, tanuló fejlődésében lényeges szerepet játszik a pedagógus fejlesztő tevékenysége, amely különösen igaz a kiemelkedően kreatív, egy vagy több területen tehetséges, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint a szakmai besorolásukat tekintve heterogén, az ok-okozati összefüggéseket tekintve fel nem tárt, ám tanulási-tanítási szempontból kihívást jelentő, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók fejlesztésének területén.

A pedagógusaink munkáját fejlesztőpedagógusok támogatják, akiknek szerepe a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztására épülő, egymást segítő szakmai tevékenység. A közös felelősségvállalásnak lényeges szerepe van a nevelés sikerességében, amely nem csak az együttnevelést megvalósító iskolában tanító pedagógus kizárólagos felelőssége.

A pedagógus a tanulást-tanítást speciális szakmai kompetenciák alapján segíteni tudó különböző szakemberekkel együtt (például gyógypedagógus, gyógytestnevelő, iskolapszichológus, szociális munkás, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus, gyermekvédelmi jelzőrendszer szakembere) kialakított foglalkozások keretében, valamint a szülők és a tanuló folyamatos bevonásával, a pedagógiai tevékenység részeként elismert konzultációs tevékenységet folytatva végzi pedagógiai munkáját. A rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül.

A hátránykompenzáció biztosítása érdekében (SNI, BTMN, HH, HHH) a tanulók szükségleteihez, képességeihez, készségeihez illeszkedő módszertani eljárásokat (eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök, a gyógypedagógus módszertani iránymutatásainak beépítése, egyéni fejlesztési terv készítése és rendszeres ellenőrzése) alkalmazunk.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók integrációja és hatékony együttnevelése során pedagógusaink rendelkeznek a megfelelő szemléletmóddal és kompetenciákkal.

Pedagógusaink ismerik a digitális technológiával támogatott oktatási módszerek sokféleségét és alkalmazzák azokat.

A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

Hit-és erkölcstan esetében az 1-8. évfolyamon heti 1-1 órában minden tanuló vallásának megfelelő hitoktatásban részesül, melyek: adventista, református, görög, ill. római katolikus.

Egyéb foglalkozások (pl. napközi, tanulószoba, szakkör, korrepetálás stb.) – nem kötelező foglalkozások

- Csoportbontás
- Tehetséggondozás
- HH/HHH-s tanulók felzárkóztatása
- Beilleszkedési, tanulási nehézséggel vagy magatartási rendellenességgel küzdő tanulók számára, továbbá az első – negyedik évfolyamon az eredményes továbbhaladás érdekében egy - három fős differenciált fejlesztést biztosító foglalkozások

Egyéni foglalkozások:

A) az 1-4. évfolyamon legalább heti 2 alkalommal a tanulók eredményes felkészülése érdekében, ha az szükséges;

B) továbbá azoknak a tanköteles tanulóknak (szintén legalább heti 2 alkalommal), akik a tanulmányi követelmények nem teljesítése miatt második vagy további alkalommal teljesítik ugyanazt az évfolyamot,

C) a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség vagy a sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség, tartós gyógykezelés miatt egyéni munkarend alapján tanulmányokat folytatók felkészítésére.

Sportkör, sportágak és tevékenységi formák szerint heti 2 x 45 perc óra (ha az iskola a mindennapos testnevelés óráiba nem építi be a sportköri foglalkozásokat)

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján fejlesztő pedagógiai ellátásban részesülnek. Az általános iskola köteles megszervezni a tanuló heti kötelező óraszámát és az osztályok engedélyezett heti időkeret-különbözete terhére a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók számára az egy-három fős foglalkozásokat.

Pedagógusválasztásra intézményünkben nincs lehetőség.

A délutáni foglalkozások (napközi, tanulószoba, egyéb foglalkozások) látogatása alól a tanuló indokolt esetben – szülői kérésre – alkalmankénti vagy egész tanévre szóló mentesítést kaphat. (Ilyen esetek lehetnek: magánórák, művészeti iskolai elfoglaltság, magán-tanulószobai ellátásban való részvétel, orvosilag indokolt eset, családi okok, sporttevékenység, bejáró tanulók esetén a rendhagyó hazautazási feltételek, egyéb elfoglaltság stb.) Az igazgató minden kérelmet egyedileg bírál el.

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

Ellenőrzés módjai:

- indirekt (munkatankönyvek használata, csoportmunkákat követő beszámoló stb.)
- direkt ellenőrzés: szóbeli vagy írásbeli

Módja	Formája
Diagnosztikus mérés	év eleji felmérés szintfelmérő külső mérés (belépő 1. oszt. mérése)
Informatív mérés	röpdolgozat, nagydolgozat, témazáró dolgozat, önálló feladatmegoldás, tollbamondás, másolás, fogalmazás, kottázás, ritmusírás, témazáró felmérés, teszt, nyomtatás számítógéppel, füzetvezetés, írásbeli felelet, gyűjtőmunka, olvasónapló, órai munka, pályázat, műszaki rajz, tudáspróba, minimumszint-mérő feladatlap, szorgalmi munka, házi fogalmazvány, részösszefoglalás ellenőrzése írásban, különböző típusú feladatlapok, tanulói produktum,
Szummatív mérés	felmérő, írásbeli fogalmazás, témazáró, szóbeli feleltetés, év végi felmérés

A tanuló tanulmányi teljesítményének ellenőrzési és értékelési rendszere

A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.

Az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló:

- kiválóan teljesített, vagy
- jól teljesített, vagy
- megfelelően teljesített, vagy
- felzárkóztatásra szorul.

Amennyiben az első évfolyamos tanuló év végén „felzárkóztatásra szorul” szöveges minősítést kap, az még nem jelent egyértelműen évismétlést. A nevelőtestület – a pedagógiai programban foglaltak szerint – határoz arról, hogy a tanuló számára az évismétlés szükséges (nem teljesítette az első évfolyam követelményeit), vagy folytathatja tanulmányait a 2. évfolyamon – felzárkóztatás mellett.

Az 1. évfolyamon félévkor és év végén, továbbá a 2. évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel kell értékelni a tanuló előmenetelét. A szöveges értékelés mondatbankját a Pedagógiai Program melléklete tartalmazza.

A szöveges értékelés fokozatai a tantárgyi értékelés esetén:

Szöveges értékelés	Kritériumok
Kiválóan teljesített	A tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeinek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, és mindazt önállóan is alkalmazni tudja. Ismeretei biztosak, képes azokat az évfolyam követelményeinek megfelelő szinten alkalmazni. Szóban és írásban is képes gondolatai, véleménye és a tanultak pontos megfogalmazására. Életkorának megfelelő szinten képes az összefüggések meglátására, alkotó módon tudja a megszerzett ismeretanyagot hasznosítani. Érdemjegyeinek átlaga: 4,5-5
Jól teljesített	A tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeinek megbízhatóan, csak kevés, jelentéktelen hibával tesz eleget. Kisebb bizonytalanságokkal tudja alkalmazni a tudását. Ismeretanyaga jó. Szóban és írásban kevés segítséget igényel feladatmegoldásai során. Kevés segítséget igényel az összefüggések meglátásában, ismereteit önállóan is képes alkalmazni. Érdemjegyeinek átlaga: 3,5-4,4
Megfelelően teljesített	A tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeit pontatlanul, több hibával teljesíti. Tudását csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni. Ismeretanyaga közepes szintű, alkalmazása során többször igényel segítséget. Szóban és írásban nehézkesen nyilvánul meg. Összefüggések meglátására csak segítséggel képes. Érdemjegyeinek átlaga: 2-3,4
Felzárkóztatásra szorul	A tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeinek súlyos hiányosságokkal tesz eleget. A továbbhaladáshoz szükséges minimális feltételekkel nem minden esetben rendelkezik. A tantervi

	követelményeket alacsony szinten teljesíti. Ismeretanyaga csekély, önálló alkalmazására is csak sok segítséggel képes. Szóban és írásban csak kérdések segítségével tud megnyilvánulni, fogalmakat nem ért, önállóan egyszerű összefüggéseket sem tud felismerni. Érdemjegyeinek átlaga: 1,9 alatt van
--	--

Évközben az 1. és 2. évfolyamon a tanulók munkáját minden tantárgyból pontozással, a felmérők esetében a %-ok meghatározásával, majd érdemjegyre történő átváltással, és szövegesen is értékeljük.

A 2. évfolyamon második félévében és a magasabb évfolyamokon a tanulók munkáját minden tantárgyból érdemjegyekkel értékeljük.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

- a tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1),
- a tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésénél példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2),
- a tanuló szorgalmának értékelésénél példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).

Jeles az a tanuló, aki félévkor vagy év végén, alsó tagozaton egy, felső tagozaton maximum kettő tantárgyból jó osztályzatot szerzett, minden más tantárgyból jeles.

Az osztályzatokat az érdemjegyek átlaga alapján állapítjuk mely oly módon, hogy a kerekítés szabályai szerint öt tizedtől felfelé kerekítünk (minden érdemjegy azonos fajsúlyú). Az osztályzatok kialakításakor indokolt esetben - a tanuló szorgalmát és munkáját figyelembevételével - a szaktanár eltérhet.

A tanulók munkájának, előmenetelének értékelése érdekében minden tantárgyból minden tanuló munkáját havonta 1, de félévente minimum 3 érdemjeggyel kell értékelni.

A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt a tantárgyat tanító nevelő értesíti az elektronikus tanulmányi rendszeren keresztül. A bejegyzéseket az osztályfőnök havonta ellenőrzi és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását haladéktalanul pótolja, illetve pótoltatja a szaktanárokkal.

Írásbeli feladatok értékelése

Az értékelés egységesítése érdekében iskolánkban az írásbeli számonkérésekhez százalékos határokat állapítottuk meg. Ettől rendkívüli esetben, az adott helyzetet mérlegelve el lehet térni:

0 – 29% =1
30 – 50% =2
51 – 69% =3

70 – 85% =4
86 – 100% =5

Szöveges értékelés átváltása:

Teljesítmény	Érdemjegy
0 – 29%	Felzárkóztatásra szorul Elégtelen (1)
30-50%	Megfelelően teljesített Elégséges (2)
51 -69%	Megfelelően teljesített Közepes (3)
70 – 85%	Jól teljesített Jó (4)
86 – 100%	Kiválóan teljesített Jeles (5)

A beszámoltatások naplóba való bejegyzésének formái: színek alkalmazásával. A jegyek különböző értékűek, ezért a naplóban különböző színnel jelölhetjük.

Zöld:

- felmérés (év eleji),
- szorgalmi feladatok, gyűjtőmunka, kiselőadás, memoriter
- füzetek rendje, külalak
- félévi osztályzat

Piros:

- témazáró, előre bejelentett, nagyobb, átfogó dolgozat, félévi és év végi felmérés
- év végi osztályzat

Kék:

- minden egyéb számonkérés, feleletek stb.

Fekete:

- előző iskolából hozott jegyek
- enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára előírt tananyag

Szóbeli értékelés:

- 5: A követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindazt önállóan alkalmazza. Pontosan szabatosan fogalmaz, saját szavaival is vissza tudja adni a szabályt.
- 4: A követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Apróbb bizonytalanságai vannak a tananyag önálló alkalmazásában. Szóbeli feleletében kisebb előadási hibákat vét.
- 3: A követelményeket több hibával teljesíti, ismeretei felszínesek. Tudását csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni. Szóbeli felelete nem összefüggő, csak kérdések segítségével tud beszámolni tudásáról.
- 2: A követelményeket súlyos hiányosságokkal sajátította el, de bír a továbbhaladáshoz szükséges ismeretekkel, jártasságokkal, készségekkel.
- 1: A követelményeket a minimális szinten nem tudja teljesíteni.

A tanulók tanulmányi előmenetelének értékelését elsősorban az előírt követelmények alapján kell végezni, de figyelembe kell venni azt is, hogy a tanuló képességei, eredményei hogyan változtak - fejlődtek-e vagy hanyatlottak - az előző értékelés óta.

Az évközi értékelés ciklusának meghatározása az adott nevelőtől és tanulócsoporttól függ. Hasonlóképpen a módszertani szabadság érvényesül az értékelésbe bevont tanulói megnyilvánulások kiválasztásakor, nemkülönben az értékelési gesztus domináns kiindulópontjának meghatározásában (nevezetesen abban, hogy az értékelésben a fejlődést vagy a hanyatlást hangsúlyozzák-e, vagy a teljesítmény objektív értékét).

Az iskola az osztályzatról a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét félévkor értesítő, év végén bizonyítvány útján értesíti. Értesítő gyakrabban is készülhet az intézmény pedagógia programja szerint.

Ha a tantárgy oktatása félévkor fejeződik be, a tanuló osztályzatát az év végi bizonyítványban is fel kell tüntetni.

A kritikusan gyengén teljesítő tanulók szüleit figyelmeztető célú tájékoztató levélben legalább havonta értesítjük.

A kimagasló teljesítmény esetén a tanulót dicséretben részesítjük.

Év végi osztályzatoknál a kiemelkedően teljesítő tanuló **szaktárgyi dicséretben részesíthető**.

A bizonyítványban ezt szövegesen tüntetjük fel: „..... tantárgyból dicséretben részesült.”

Mentesítés az értékelés alól

A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi a szakértői bizottság véleménye alapján az igazgató mentesíti:

- az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő,
- egyes tantárgy tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól.

Egyéni munkarend

- Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, **tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető.**
- Az egyéni munkarendben tanulók osztályozóvizsgát tesznek.
- A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.
- **A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés az igazgató döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.**

Integrált oktatásban résztvevő tanulókra vonatkozó értékelés és minősítés

Az iskola biztosítja a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését-oktatását.

A szakértői bizottság szakvéleményével rendelkező, a nevelési, tanulási folyamatban akadályozott tanulók mérése, értékelése, minősítése újszerű és nehéz feladatnak bizonyul. Cél, hogy az értékelés, a minősítés alkalmazkodjon az érvényben lévő társadalmi, köznevelés-politikai elvekhez, célkitűzésekhez, de egyben épüljön be a helyi oktatás-nevelés folyamatába, segítse a tanuló személyiségfejlődését. Az értékelés ösztönző hatását, a tanulói teljesítmény maximumának nyújtását, az önértékelés erősítését is biztosítsa.

Ennek érdekében az értékelés típusai közül mindhárom értékelési mód érvényesül a speciális igényű tanulók értékelése során.

Diagnosztikus értékelés: (előzetes készségek és tudások felmérése, tanulási problémák esetén az okok feltárása).

Fontos szempont, hogy a diagnosztikus értékelés csak szülői beleegyezéssel történhet, az eredményről komplex felvilágosítást nyújt.

Preventív jelleggel az első osztályos tanulók körében

Az iskolát kezdő, előzetes vizsgálati eredménnyel rendelkező tanulók, szakvéleményének értelmezése.(Nevelési Tanácsadó, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat szakértői véleményei, óvodai, logopédus kolléga jellemzése). Időpontja: iskolai beíratás ideje előtt és legkésőbb augusztus vége.

Fejlesztő jelleggel minden évfolyamon

Átmeneti vagy tartós teljesítményromlás okainak feltárása, a teljesítmények diagnosztikus értékelése, további vizsgálatkérések, melyek alapján a felzárkóztatást különböző jellegű pedagógiai munkával biztosíthatjuk, a szülők, tanítók, tanárok, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus segítségével.

Időpontja: a tanév során folyamatosan, a probléma felmerülésekor.

Kontrollvizsgálatok szükségesek, melyek megerősítik, módosítják, vagy elvetik az előzőleg kiadott szakértői véleményeket.

A magatartás és a szorgalom helyi értékelésének, minősítésének elvei

A MAGATARTÁS ÉRTÉKELÉSÉNEK ELVEI

A magatartás értékelése a következő szempontok alapján történik:

- tevékenységek során (udvarias, tisztelettudó, fegyelmezett, becsületes, beszédstílusa stb.) tanúsított magatartás
- a tanulónak a közösségi életre gyakorolt pozitív hatása, kezdeményezőkedv, feladatok teljesítése, segítőkészség, a tanuló magaviselete a tanítási órákon, az órán és iskolán kívüli szervezőkészség,
- a diákönkormányzatban végzett munkája,
- a munkához való hozzáállása, kötelességtudata,
- a dicsérek és az elmarasztalások száma (tanulmányi rendszer),
- az iskola vagyonának védelme (rongálások visszaszorítása érdekében),
- példamutatás,
- Tanulói házirend betartása,
- környezetünk, iskolánk tisztaságának védelme,
- tevékenysége, mellyel az iskola hírnevét növeli.

Értékelése: Mindkét félév végén a nevelőtestület az osztály és az osztályfőnök véleménye alapján, szavazással határozza meg a tanulók osztályzatait.

Osztályzatok:

Példás:

- Társaival segítőkész, megértő, a közösség alakítását, fejlődését munkájával, jó kezdeményezéseivel, véleményével, példás viselkedésével elősegíti, társait ösztönzi.
- Az iskolai feladatokból önként részt vállal, azokat teljesíti.
- A versenyeken iskolánkat (eredményesen) képviseli.
- A Tanulói házirendet betartja, s ezzel társainak jó példát mutat.
- Nevelőivel, felnőttekkel, társaival szemben tisztelettudó, udvarias, segítőkész, megértő, együttműködő és jóindulatú.
- Munkavégzése megbízható, pontos, lelkiismeretes.
- Nincs igazolatlan hiányzása.
- Az iskolából csak kivételes esetben (betegség, iskolával kapcsolatos elfoglaltságok) hiányzik, mulasztott óráinak száma kevés.

Jó:

- Részt vesz a közösségi életben, a rábízott feladatokat elvégzi.
- Iskolai és iskolán kívüli viselkedése ellen nincs kifogás.

- A Tanulói házirendet igyekszik betartani.
- Nevelőivel, felnőttekkel, társaival szemben segítőkész, megbízható, tisztelettudó, udvarias.
- Fegyelmezési problémák ritkán fordulnak elő, ezek kismértékűek.
- Írásbeli figyelmeztetések száma legfeljebb kettő. Nincs intője vagy megrovása.
- Az iskolából csak kivételes esetekben hiányzik, mulasztott óráinak száma kevés.

Változó:

- A közösségi munkában csak tanári utasításra vesz részt, a közösség alakítására nincs befolyása.
- Viselkedésével szemben kifogás merül fel.
- A Tanulói házirendet és egyéb iskolai szabályzatokat megszegi, illetve csak ismételt figyelmeztetésre tartja be.
- Társaival szemben időnként durva, goromba, nem segítőkész.
- Önértékelése irreális, felelősségérzete, rendszeretete ingadozó.
- Van szaktanári, osztályfőnöki intője.
- Dicsérteinek száma kevesebb, mint az intőké.
- Az írásbeli figyelmeztetések száma legalább kettő.
- Legfeljebb három óra igazolatlan hiányzása van.

Rossz:

- A közösség munkáját és fejlődését hátráltatja, hibáit nem látja be, szándékosan árt a közösségnek.
- Iskolai és iskolán kívüli viselkedésével rossz példát mutat.
- A Tanulói házirendet sorozatos figyelmeztetések ellenére sem tartja be.
- Nevelőivel, társaival, szüleivel szemben tiszteletlen, udvariatlan, időnként durván beszél, nyegle.
- Fegyelmezetlen, verekedést provokál.
- Három vagy annál több óra igazolatlan mulasztása van.
- Legmagasabb fegyelmező intézkedés vele szemben: igazgatói intézés.

A SZORGALOMJEGYEK MEGÁLLAPÍTÁSÁNAK ELVEI

Szorgalom

A következő szempontok szerint értékeljük:

- A tanuló szorgalmi osztályzata a tanulmányi munkához való hozzáállását tükrözi.
- Minden gyermeket önmagához viszonyítunk. Két gyermeket nem hasonlítunk össze.

- Az első félévben elért tanulmányi eredményét, az előző év végén elért eredményével hasonlítjuk össze.
- Az év végén elért eredményt, a félévi eredménnyel hasonlítjuk össze.
- Ha a tanuló egy tárgyból elégtelen osztályzatot kap, akkor a szorgalmi osztályzata csak kettes lehet.

Osztályzatok:

Példás:

- Tanulmányi munkában kitartó, céltudatosan szervezi meg munkáját.
- A munkában önálló, pontos, megbízható, precíz, önművelésre is képes.
- Többletfeladatokat vállal, munkatempója állandó, lankadatlan, mindig készül, figyel, érdeklődő.
- Önellenőrzése rendszeres.
- Egyes tantárgyakból (eredményesen) szerepel a versenyeken.
- Elért eredményei megfelelnek képességeinek.

Jó:

- Figyel az órákon, a házi feladatait elvégzi, az órákra képességeihez mérten lelkiismeretesen készül.
- Önállóan, rendszeresen dolgozik.
- Időnként ösztönözni kell az órai munkában való aktivitásra.
- Érdeklődése megmarad az iskolai tananyag keretein belül.
- Képes lenne jobb eredményre, a munkához való viszonya a tőle elvárható szintű.

Változó:

- Munkastílusa rapszodikus, hanyag és a jó munkák váltogatják egymást.
- Önállótlan, csak utasításra kezd a munkához, nem ellenőrzi önmagát.
- Munkája változékony, gyakran dolgozik képességszintje alatt.
- Szétszórtság jellemzi, ritkán figyel valamire.
- Házi feladata, felszerelése gyakran hiányzik, rendetlen.
- Tanulmányi eredményét lerontja.

Hanyag:

- Megbízhatatlan, feladatait nem végzi el.
- Képességeihez, a körülményeihez képest csak vonakodva és keveset tesz tanulmányi előrehaladása érdekében.
- Gyakran mulasztja el kötelességeit, munkafegyelme rossz.
- Érdeklődése a tananyagra nem terjed ki, teljes közömbösség jellemzi.
- Tanulmányi munkájában eredménytelen.
- Felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek.

A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

A TANULÓ JUTALMAZÁSA

Jutalomban részesül az a tanuló, aki képességeihez mérten:

- példamutató magatartást tanúsít,
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt, bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez.

Az iskolai jutalmazás formái:

Szaktanári dicséret	Kiemelkedő tantárgyi teljesítményért	A tanév folyamán, amikor a tanuló érdemes lesz rá	A szaktanár
Osztályfőnöki dicséret (szóbeli, írásbeli)	Kiemelkedő közösségi munkáért	A tanév folyamán, amikor a tanuló érdemes lesz rá	Az osztályfőnök (a szaktanárok, a napközis nevelők, a diákönkormányzat javaslata alapján)
Igazgatói dicséret (szóbeli, írásbeli)	Kimagasló tanulmányi, kulturális és sport eredményért	A tanév folyamán, amikor a tanuló érdemes lesz rá	Az osztályfőnök és a szaktanár javaslatára az igazgató
Jutalomkönyv	Kimagasló, kitűnő tanulmányi, kulturális és sport eredményért; szorgalmáért, közösségi munkáért; jeles tanulmányi eredményért; versenyeken elért eredményes szereplésért	A tanév végén	A szaktanárok vagy az osztályfőnök, a napközis nevelő
Oklevél és könyv	Kitűnő tanulmányi eredményért	A tanév végén	Az osztályfőnökök

Oklevél	Tanulmányi versenyen elért kiemelkedő teljesítményért	A tanév folyamán, amikor a tanuló érdemes lesz rá	A szaktanárok
Nevelőtestületi dicséret	Példamutató magatartásért és/vagy kiváló tanulmányi eredményért	A tanév végén	Az osztályfőnök javaslatára a nevelőtestület
Péchy-díj	Nyolc éven keresztül nyújtott kimagasló tanulmányi eredményért	A 8. tanév végén	A nevelőtestület
Díszoklevél	Kiemelkedő szaktárgyi, kulturális- és sportteljesítményért év végén	Az adott iskolafokozat utolsó tanévének végén	A nevelőtestület
Oklevél	Versenyezen elért kimagasló eredmény, tanulmányi munka, szorgalom	A tanév végén	A nevelőtestület
Oklevél	Jeles tanulmányi eredményért, közösségi munkáért	A tanév végén	Az osztályfőnökök

Igazgatói dicséretben részesülhet az a tanuló, aki a következő szempontok valamelyikének eleget tesz:

- iskolai ünnepélyeken, rendezvényeken történő szereplés,
- területi/vármegyei versenyeken elért helyezések (I – VI.),
- országos versenyen való szereplés,
- iskolai rongálások megakadályozásában vagy azok megszüntetésében való eredményes közreműködés során,
- szervezési feladatokért, amelyeket az iskola tanulóiért, közös programok megvalósításáért oldanak meg,
- a diákönkormányzat – vezetői dicséret után.

A nevelőtestület félévi és év végi osztályzáskor szavazással dönt az általános, nevelőtestületi dicséretéről azon tanulók esetében, akik a következő feltételeknek megfelel:

- magatartás példás,
- szorgalom példás,
- legalább három tárgyból dicséretben részesült,

- kitűnő tanulmányi eredménye van.

AZ ELMARASZTALÁS SZEMPONTJAI, FORMÁI

Szaktanári figyelmeztetés (szóbeli, írásbeli)	A tantárgyi követelmények nem teljesítése, a felszerelés, a házi feladat többszöri hiánya, az órákon előforduló fegyelmezetlenség miatt.
Szaktanári intés, megrovás (szóbeli, írásbeli)	
Osztályfőnöki figyelmeztetés (szóbeli, írásbeli)	A tanuló tanulmányi és magatartásbeli kötelezettség szegése, a házirend enyhébb megszegése, igazolatlan mulasztása miatt.
Osztályfőnöki intés (szóbeli, írásbeli)	
Osztályfőnöki megrovás (szóbeli, írásbeli)	
Igazgatói figyelmeztetés (szóbeli, írásbeli)	Az iskolai házirend gyakori megsértése, igazolatlan mulasztás, szándékos kisebb értékű károkozás, fegyelmezetlenség miatt.
Igazgatói intés (szóbeli, írásbeli) Igazgatói megrovás (szóbeli, írásbeli)	Az iskolai házirend súlyos megsértése, szándékos károkozás, igazolatlan mulasztás, súlyos fegyelmezetlenség miatt.

Automatikusan igazgatói figyelmeztetésben részesül az a tanuló, aki a következőket elköveti:

- mások tulajdonának elsajátítása,
- verekedés,
- más testi épségének veszélyeztetése,
- iskolai vagyonának rongálása, tönkretétele, számítógépes hálózat jogtalan használata,
- az iskola engedély nélküli elhagyása,
- iskolai okmányok hamisítása, csalás,
- dohányzás az iskola épületében,
- alkoholfogyasztás tanítás alatt és iskolai rendezvény (kirándulás is) alkalmával.

Kisebbsúlyú vétség esetén, többször felszólítjuk a tanulót a házirend betartására. A büntetést osztályfőnöki figyelmeztetéssel kezdjük, majd a további fokozatok következnek.

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése és oktatása esetén a fogyatékossg típusához és fokához igazodó fejlesztő program

Az iskola a nemzeti alaptanterv és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei alapján készíti el a sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékossgának típusához és fokához igazodó fejlesztő programot.

A sajátos nevelési tanulók iskolai fejlesztéséhez ezek alapján a pedagógus egyéni fejlesztési tervet készít.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanulók nevelése-oktatása

Ebbe a kategóriába tartoznak

- a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanulók, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló iskolai alulteljesítés esetén folyamatos gyógypedagógiai megsegítést igényel, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, a többségi pedagógus bevonásával, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető.

Az iskolai oktatás, a pedagógiai, gyógypedagógiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció és rehabilitáció a tanulási- vagy figyelem- és magatartásszabályozási zavar jellegétől, súlyosságától, a társuló zavarok meglététől, a háttérben lévő sajátos képességmintázat fejlődési lehetőségeitől, mértékétől, dinamikájától függ.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló oktatása integráltan, a kiemelt figyelmet igénylő (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) tanulók személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában vagy intenzív terápiás és oktatási céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. beszéd fogyatékkal társulva logopédiai osztályban, tagozaton vagy gyógypedagógiai intézményben) történhet.

A fejlesztés hatékonyságához szükséges, hogy egyéni fejlesztési terv alapján egyrészt komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, másrészt a tanórákon az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történjen.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt figyelmet követel, valamint a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a tanulási zavarral küzdő, ugyanakkor bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, ami a pályaaorientáció folyamatára is hatással van.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell

- a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- a fejlődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű

- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulásszervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projektmunka biztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;
- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevétele;
- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez;
- érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonódásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyagrészeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így irányított otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és - alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.

A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az iskola feladata:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;

- módszertani sokrétűség megvalósítása;
- differenciálás megvalósítása:
 - a feladatok megoldásához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
 - a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;
 - az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
 - ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
- a különbségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;
- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

További feladat a tanulás iránti motiváció, kitartás és a kudarcűrő képesség növelése, a kortársakra és a felnőttközösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása, a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató stratégiákra szükséges támaszkodniuk, amelyek figyelembe veszik

- a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,
- érdeklődését,
- tehetségét,
- célkitűzéseit,
- kulturális háttérét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit is figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

Olvasási zavar

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasás készségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.

Fő célkitűzések:

- a) az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analízis-szintetizáló módszerrel;
- b) stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;

- c) biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;
- d) olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;
- e) az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;
- f) szövegértési stratégiák kialakítása;
- g) a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
- h) az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
- i) a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolattérképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépírással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;
- j) speciális olvasástanítási program alkalmazása;
- k) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
- l) az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
- b) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
- c) modalitásspecifikus integráció fejlesztése,
- d) különböző észlelési funkciók fejlesztése.

Íráskép zavara

Az íráskép (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépírás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

Fő célkitűzések:

- a) az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);
- b) a különböző írásformák tanulói képességeihez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) eszköz (ceruza, ceruza fogó) helyes használata;
- b) megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
- c) a mozgáskoordináció fejlesztése;
- d) a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;
- e) a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;

- f) célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
- g) a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
- h) a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

Helyesírás zavara

A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl. infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készségi szintű elsajátíttatása.

Fő célkitűzések:

- a) a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;
- b) a fő helyesírási szabályok begyakoroltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógias stratégiahasználat kialakítása;
- c) önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
- d) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
- b) beszédpercepció fejlesztése;
- c) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
- d) modalitásspecifikus integráció fejlesztése;
- e) hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

Számolási zavar

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

Fő célkitűzések:

- a) a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- b) matematikai törvények és szabályok készségi szintű ismerete és alkalmazása;
- c) a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
- d) a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- e) segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;

- f) a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- g) a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellezés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- h) a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- b) szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
- c) a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- d) a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- e) az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és -alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi szintereken is megvalósuljon.

Fő célkitűzések:

- a) a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
- b) teammunka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
- c) a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
- d) a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése;
- e) fokozott egyéni bánásmód;
- f) az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;
- g) önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
- h) szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
- i) feladat kivitelezés idői és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
- j) dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
- b) a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;

- c) a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- d) a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- e) speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- f) koncentráció fejlesztése;
- g) utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- h) a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- i) mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

Magatartásszabályozási zavar

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megeremtése.

Fő célkitűzések:

- a) az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- b) kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
- c) adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- d) társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- b) érzelemfelismerés és érzelmkifejezés fejlesztése,
- c) kommunikáció fejlesztése,
- d) konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
- e) megküzdési képesség fejlesztése,
- f) figyelmi működés fejlesztése.

Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.

Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos habilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, teamtanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

A Nat kiemelt célkitűzése:

- az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

A helyes módszertan megválasztásában fontos a tanulókat nevelő, oktató pedagógusok, a szülők és a szakszolgálatok közötti széles körű szakmai együttműködés, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlatok megosztása (kölsönös együttműködés, partneri, bizalmi kapcsolat kialakítása).

Az együttgondolkodást, a közös szemléleti alapokat a pedagógiai szakszolgálatok és a nevelést-oktatást végző intézmények között valódi tudásmegosztáson alapuló, átjárható információáramlás támogatja.

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését! E feladatok minden tanulási területen meg kell, hogy jelenjenek.

Kulcskompetenciák fejlesztése az irányelv alapján

Alapkompetenciák

- *A tanulás kompetenciái*
- *A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)*
- *A digitális kompetenciák*
- *A matematikai, gondolkodási kompetenciák*
- *A személyes és társas kapcsolati kompetenciák*
- *A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái*
- *Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák*

Az iskolai fejlesztés szakaszai (alapozó [első félév, óvoda–iskola átmenet], alsó tagozat, felső tagozat, középiskola)

Az alapkészségek biztos kialakítása, a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges alapkompétenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozása, valamint a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása az egyéb pszichés fejlődést mutató tanulók esetében is kiemelt jelentőségű.

A különbségek feltárása, az érési késést, fejlődésben való elmaradást mutató gyermekek képességeinek fejlesztése az alapkészségek kialakítása szempontjából is az alapozó nevelési szakasz kiemelt feladata.

Az első tanév első felére minden köznevelési intézményben olyan előkészítő szakasz, amely tananyagában, módszereiben és értékelési formáiban eltér a későbbiektől. Ez az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába eső tanulóknak kedvező, a Nat-ban javasoltak alkalmazása megfelelő.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a Nat-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt lehet esetükben az 1. évfolyam két tanévi időtartamra történő szétbontása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

Értékelés (tanulási célok, tanulási eredmény)

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek. Ehhez kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek az elvárás és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei. Ennek értelmében a differenciált pedagógiai tervezés alapját a tanulási folyamat kezdetén ismert, a fenntartó által felkínált és/vagy az iskola pedagógiai programjában rögzített, diagnosztikus céllal történő értékelés adja. A tanulási folyamat követését szolgáló felméréseket, ellenőrző méréseket minden esetben a tanulást támogató, fejlesztő-segítő értékelésnek és visszajelzésnek kell követnie. Ezeknek az eszközöknek a kiegészítése a tanulói önértékeléssel, a társértékeléssel és a csoportos értékelési formákkal lehetővé teszi, hogy az értékelés a tanuló számára örömteli, élvezetes eseménnyé váljon, fejlesztve ezzel a reflektivitást és az érzelmi, szociális intelligenciát, valamint a pozitív énkép és önbecsülés fejlődését.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

Habilitáció/rehabilitáció

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro-, ill. makrotervezés) tájékoztatást kell kapniuk az osztálymunkában részt vevő pedagógusoknak, szaktanároknak, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökre.

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban az egyéb pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába.

Ennek érdekében a diagnózisalkotás fontos része a gyermekpszichiátriai vizsgálat (ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), szükség esetén kiegészítésként gyermekneurológiai, fül-orr-gégészeti, valamint gyermekszemészeti vizsgálat, továbbá az ezekhez kapcsolódó beavatkozások és rendszeres kontroll.

A hallási fogyatékos tanulók iskolai nevelése-oktatása

1. A hallási fogyatékos (továbbiakban: hallássérült) tanuló

A hallássérülés gyűjtőfogalom. Hallássérült személyek a nagyothallók, a siketek és a cochleáris implantátumot (továbbiakban: CI) viselők. A cochleáris implantátum a belső fülbe ültetett hallásjavító eszköz. A hallássérült tanulónál – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás, szókinccs, nyelvi szerkezetek értéke és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat.

2. A hallássérült tanulók fejlesztésének alapelvei

A hallássérült gyermekek, tanulók speciális oktatását-nevelését-fejlesztését elláthatja hallássérültek speciális gyógypedagógiai intézménye, többségi általános iskola, vagy más, speciális szolgáltatást nyújtani tudó intézmény. Ebben az esetben a speciális, szakspecifikus ellátást a hallássérült gyermekek és tanulók megsegítésekor a hallássérültek pedagógiája szakirányon végzett gyógypedagógus (szurdopedagógus) látja el. A tanulói szükségletek ismeretében szakmai támogatás igényelhető:

- az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményektől (EGYMI);
- a pedagógiai szakszolgáltatást nyújtó intézményektől;
- a pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézményektől;
- az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetésére kijelölt intézményektől.

A hallássérült tanuló fejlesztési lehetőségeit személyiségjegyei, intellektusa mellett döntően befolyásolja a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke,

segédeszközzel való ellátásának, a fejlesztés megkezdésének ideje. A hallássérült gyermekek fejlesztése az általános pedagógiai tevékenységen kívül egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások, eljárások folyamatában valósul meg.

A rendszeresen végzett mérési, speciális pedagógiai vizsgálati, megfigyelési, tapasztalati eredmények figyelembevétele, valamint az audiológus szakorvossal történő folyamatos kapcsolat elengedhetetlen feltétele az eredményes gyógypedagógiai és egészségügyi rehabilitációs és rehabilitációs tevékenységnek. A szakszerű pedagógiai munka végzéséhez mindezen ismeretek, valamint elemi technikai tudnivalók (hallókészülék stb. kezelésében tájékozottság) szükségesek a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő-oktató pedagógus számára.

A hallássérült tanulók többségi iskolában történő együttnevelése

A nevelés-oktatás szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A többségi iskolában történő együttnevelés a szülő/gyógypedagógus/pedagógus közös döntését igényli az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével.

Az együttnevelés nem lehet formális, a befogadó iskolának szükséges változtatásokat végrehajtani a valódi befogadás érdekében, így pl. a módszer- és eszközrendszerben (differenciálás, egyéni képességek figyelembevétele stb.), az óraszervezésben, a teljes tantestület szemléletváltásában.

A gyógypedagógus partner a megoldásokban. Az iskola akkor válik valódi befogadóvá (inkluzív iskola), amennyiben a tanítási programok, a pedagógiai szemlélet és felkészültség, a szervezés, a tárgyi és személyi feltételek igazodnak a gyermek speciális szükségleteihez.

A hallássérült gyermekek együttnevelése halló társaikkal többféle formában lehetséges:

- egyéni teljes integráció, amelyben a gyermek az oktatás teljes időtartamában a befogadó csoportban van;
- csoportos teljes integráció, amelyben a hallássérült csoport a befogadó iskola azonos osztályfokán tanul; esetenként a két pedagógus (többségi és gyógypedagógus) közösen vezeti az órákat;
- részleges integráció, amikor a tanuló a tanórák egy részén vesz részt a többi tanulóval együtt, a többi időt gyógypedagógussal, csoportban tölti.

Az integrált nevelés-oktatás során különös figyelemmel kell lenni a következőkre:

- Az adott tantestület pozitív hozzáállása, bevonódása és toleranciája fontos tényező.
- Az adott iskola pedagógiai programjának, illetve tantervének elkészítésekor figyelembe kell venni a hallássérült gyermek speciális fejlesztési igényeit a tananyag, a követelmény, az értékelési mód és a speciális módszertan tekintetében.
- Külön gondot kell fordítani arra, hogy a tanuló minden segítséget megkapjon hallássérüléséből, gyengébb nyelvi kommunikációs kompetenciájából, fogalmi gondolkodásából eredő hátrányának és ezzel összefüggő esetleges tanulási nehézségének leküzdéséhez.

- A többségi pedagógusnak az értékelésnél figyelembe kell vennie a hallássérülés következményeként fellépő kommunikációs nehézségeket, a szókincs esetleges elmaradását, a szóbeli, írásbeli kifejezőkészség gyengébb voltát, az abban előforduló grammatikai hibákat és kiejtési problémákat.
- Ne legyen az értékelés része olyan követelmény, mely a tanuló sérüléséből következően nem teljesíthető halló társaival azonos szinten vagy módon (hosszú memoriter, hangsúlyos, ritmusos versmondás, tollbamondás stb.). Az értékelésnél az egyéni fejlesztési terv követelményeit figyelembe kell venni.

Az együttműködés során a befogadó pedagógusközösség vállalja, hogy:

- segíti a gyermek beilleszkedését a közösségbe;
- konzultációs, hospitálási és osztálytermi együttműködési lehetőséget biztosít a gyógypedagógus számára;
- a jogszabályokban foglaltak érvényesítése során mindent megtesz a hallássérült gyermek sikeres integrációja érdekében;
- megszervezi a törvényben meghatározottak szerint a szükséges egyéni korrekciós órákat.

Az együttműködés során a szurdopedagógus/utazótanár vállalja, hogy:

- tájékoztatás nyújtásával segíti a befogadó pedagógus-, gyermek- és szülői közösségek, valamint az intézmény többi pedagógusának felkészítését a hallássérült gyermek érkezése előtt, majd beilleszkedése során;
- konzultációval segíti a pedagógusok, az oktató/nevelő közösség munkáját a hallássérült gyermek sajátosságainak megértésében;
- hospitál a gyermek osztályában;
- segítséget nyújt a befogadó intézmény pedagógusainak tanórai munkájához;
- nyomon követi a gyermek fejlődését;
- egyéni fejlesztés során fejleszti a gyermek nyelvi és kommunikációs kompetenciáját;
- esetlegesen koordinálja a rehabilitációs munkában részt vevő szakemberek munkáját;
- rendszeresen kapcsolatot tart a szülővel.

Az eredményesség érdekében szükség van a szülők aktív közreműködésére, valamint a szülők és az iskola együttműködésére. Az integráltan tanuló hallássérült gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz, illetve a hallássérülés tényéből következik (pl. audiológiai gondozás). Ennek megszervezéséhez a szakértői javaslat, a fogyatékos típusa szerint illetékes gyógypedagógiai módszertani intézmények részéről történő folyamatos tanácsadás nyújt segítséget.

A Nemzeti alaptanterv (továbbiakban: Nat) alkalmazása a hallássérült (siket és nagyothalló) gyermekek nevelésében-oktatásában

A hallássérült tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes tanulási területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

- Testi és lelki egészségre nevelés
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása, pályaaorientáció
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- A fenntarthatóság, környezettudatosság

Az irányelvben meghatározottak szerint.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Alapkompetenciák

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- Anyanyelvi kommunikáció
- Idegen nyelvi kommunikáció
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az irányelvben meghatározottak szerint.

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

Az egyes tanulási területek hangsúlyos, speciális feladatai:

Magyar nyelv és irodalom

A hallássérült tanulók fejlesztésének kiemelt feladatai a magyar nyelv és irodalom tanulási területtel összefüggésben:

- spontán beszédhasználat fejlesztése (beszédértés, önálló nyelvi kifejezés, beszédérthetőség);
- a kapcsolatteremtés nyelvi eszközeinek elsajátítása;
- az önálló szövegértő olvasás fejlesztése az alsó tagozaton, hangsúlyosabban köznapi témájú szövegekre támaszkodva, majd később fokozatosan irodalmi művek bevonásával. Ez jelenti az olvasásra alapozó tanulás alapjainak lerakását;

- a beszélt és az írott nyelv grammatikai rendszerének tudatos felépítése, gyakorlása;
- a nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása, mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg);
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés (különösen az elvont fogalmak, az állandó szókapcsolatok, a szólások és közmondások, az árnyaltabb megfogalmazási formák megismerése, alkalmazása);
- e tanulási terület keretében a hallássérült gyermekek számára létrehozott speciális intézményekben önálló tantárgyként a magyar jelnyelv is megjelenhet.

Az ismeretek elsajátításában a tanulók mindinkább támaszkodjanak a hallás útján megszerezhető információkra. A hallássérült tanulók komplex nyelvi fejlesztésére van szükség, speciális feladatokkal, módszerekkel, a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításának céljából. A fejlesztés tartalmába – az alsóbb évfolyamokon hangsúlyosabban – integrálódhat a közvetlen környezet társadalmi és természetismereti anyaga. A Nat-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni és helyettesíteni az irodalmi műveket.

A tanulási terület speciális fejlesztési részterületei valamennyi évfolyamon:

a) Egyéni társalgás

Ezeknek az óráknak a keretében zajlik az elsősorban köznapi témájú verbális kommunikáció, a nyelvi szerepváltás, a beszédértés (beszédhallás és szájról olvasás), és a gondolatok önálló, minél érthetőbb megfogalmazásának folyamatos fejlesztése. A fejlesztés az egyéni anyanyelvi nevelés keretei között történik, speciális módszerek alkalmazásával.

b) Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

Közvetlenül a hallássérülést és annak következményeit tantárgyi keretekben, egyénre tervezett fejlesztési programmal lehet kompenzálni, így válik lehetővé a hallásfigyelem fejlesztése. A speciális tevékenykedtetés a beszédhallás, a hangos beszéd további komponenseinek (beszédhang, beszédritmus, dallam, hangsúly) fejlesztését célozza meg. A dráma és tánc kiemelt szerepet kap a tanulók térbeli tájékozódásának, mozgásuk harmóniájának kialakításában, ön- és társismeretük megteremtésében, problémamegoldó képességük, kommunikációjuk fejlesztésében. A fejlesztési program az egyéni adottságok figyelembevételével készül. Az elért teljesítmények az egyéni hallásvesztés és a személyes adottságok miatt nagy eltérést mutatnak, ezért közös követelményrendszer meghatározása nem indokolt.

Idegen nyelv

A hallássérült tanulók oktatásában az élő idegen nyelv tanítása az intézmény pedagógiai programja, helyi tanterve alapján szervezett keretekben, a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.

A csoportokat a nyelvi fejlettségi szint szerint célszerű szervezni. Az értékelés alól felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő

felkészítés. Kívánatos a korszerű idegennyelv-tanítás módszereinek alkalmazása, a köznap helyzetekben történő kommunikációfejlesztés. Indokolt esetben lehetőséget kell biztosítani a jelnyelv választására vagy a magyar anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére, az idegen nyelvi órák keretében, a többi tanuló által tanult nyelv helyett.

Matematika

A nyelvi kommunikációs szint, a fogalmi gondolkodás, a szövegértő olvasás, valamint a matematikai problémák felismeréséhez és megoldásához szükséges absztrakciós képesség szoros összefüggést mutat. Ebből következően a matematika eredményes oktatásának feltétele a fogalmi, gondolkodásbeli megalapozottság. Ehhez szükséges, hogy a nyelvi kommunikációs szint megfelelő alapokat biztosítson a gondolkodási műveletek elsajátításához. A hallássérülésből adódó szókincs- és beszédértésbeli, szövegértő olvasásbeli eltérések kihat(hat)nak a gondolkodási műveletek flexibilitására. A matematikai gondolkodás fejlesztése a tevékenykedtetés, a manipuláció, a speciális szemléltetés és a tananyagok – interaktív tábla és digitális tananyagok – lehetőség szerinti alkalmazásával valósul meg.

- A matematika és a valóság kapcsolatának erősítése hangsúlyos szerepet kap. Egy-egy matematikai ismeret, fogalom rögzítését és előhívását konkrét élmények, konkrét tapasztalatok biztosítják a tanulók számára. A valóságos élethelyzetekben előforduló matematikai tartalmak megragadása mellett egyidejűleg az ezt leíró nyelvi kifejezésformák begyakorlása is szükséges.
- A matematikai tartalmakat a tanulók szókincsének, szövegértésének, nyelvi fejlettségének megfelelő szintű szöveges feladatokban kell reprezentálni.
- Kiemelt jelentőségű a szemléltetés, a tevékenykedtetés, a cselekvésből kiinduló gondolkodásra nevelés, a felfedeztető tanulás-tanítás, a megértésen alapuló fejlesztés, azaz a tanuló aktív részvétele a folyamatban. A tartalomba ágyazott képességfejlesztés célja a készségek, kompetenciák (gondolkodási, kommunikációs, tanulási, együttműködési készségek stb.) fejlesztése.
- A matematikai jelrendszer – matematikai jelek, formulák – készség szintű alkalmazása a gondolkodásfejlesztés mellett elősegíti a nyelvi kompetencia fejlődését is.
- Az auditív csatorna részleges vagy teljes kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához az ép hallású tanulókhoz képest több időre, rendszeres gyakorlásra, többszöri ismétlésre kell számítani. Ehhez a tananyag mennyiségének csökkentésére, módosítására, elhagyására és/vagy változatos segédesszközök biztosítására lehet szükség.
- A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

A tanulási terület speciális fejlesztési tartalmát képezi a történelmi időben és térben való tájékozódóképesség formálása, a kritikus gondolkodás, problémamegoldás, kommunikáció, kreativitás, együttműködés, történelmi gondolkodás fejlesztése. A hallássérült tanuló így mélyebben képes megismerni a valóságot maga körül, segítséget kap a társadalomban való eligazodáshoz, beilleszkedéshez, továbbá a jövőről is felelősebben tud gondolkodni.

A tanulási terület sérülésspecifikus tartalma kiegészül a hallássérült személyek társadalmi beilleszkedését segítő szociális és jogi ismeretek oktatásával.

A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Erkölc és etika

A tanulási terület speciális fejlesztési tartalmát a különböző nézőpontok létezésének ismerete, a társas helyzetek szabályainak megértése és a hozzájuk való rugalmas alkalmazkodás jelenti. Alapvető cél az énkép és önismeret fejlesztése, saját és mások érzelmeinek felismerése, megértése, a saját gondolatok és érzelmek verbális kifejezésének tanítása. Támogatni kell a tanulóban a segítőkészséget, az empátiát, a toleranciát, az együttműködést, a szolidaritást, az asszertivitásra törekvő konfliktusmegoldást.

A szövegértési és figyelmi nehézségek miatt az összefüggések megértése, a tanulságok levonása külön figyelmet érdemel. A sajátos nevelési igény miatt a másság elfogadása, a pozitív diszkrimináció és a jogérvényesítés gyakorlati kérdései is megjelennek a tanulási terület témakörei között.

A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A beszédkommunikációjukban és megismerő tevékenységükben akadályozott hallássérült tanulókat lehetőség szerint gyakorlati tevékenykedtetéssel, multiszenzoros tapasztalatszerzéssel olyan alkalmazható ismeretek birtokába kell juttatni, melyek konvertálhatók a természeti környezet, a viszonylatok, összefüggések felismeréséhez. A természettudományos és más tantárgyak közötti kapcsolatokat projektmunkákkal, projektnapok/hetek rendezésével lehet erősíteni. A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Az önkifejezés, az információszerzés számtalan lehetősége teremthető meg e tanulási terület tartalmain keresztül. A kreativitás fejlesztése szempontjából megkülönböztetett jelentőséggel bír a vizuális kultúra fejlesztése, a különböző manuális technikák megismertetése és sokoldalú művelése. A személyiség fejlesztésében a dráma és a tánc adta lehetőségek kihasználása fontos az önkifejezés miatt. A tanulók teljesítménye e tanulási terület egyes részterületein eléri, sőt, meghaladhatja a halló társak produktumait. A vizuális kultúra a többi szaktárgy (pl. földrajz, fizika) tanításához nyújt segítséget, fejleszti a tanulók absztrakciós készségét. A művészet nyelvének értéke és használata egy újabb kommunikációs csatornát nyit meg a hallássérült gyermekek számára. A képi, térbeli gondolkodás, a kreativitás, a problémák felvetése és a megoldási utak keresése, az empátia, az elfogadás, az ízlés kialakulása mind újabb és újabb lehetőséget teremt a nyelvi fejlesztésre, az érzelmi élet gazdagítására és egyben a személyiség formálására.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A hallássérült tanulóknak az információszerzésben és kommunikációban meglévő akadályozottságuk következtében alapvető szükségük van a vizuális információszerzés, -feldolgozás és -átadás legkorszerűbb technikáinak ismeretére és ezek alkalmazására. Megkülönböztetett jelentősége van a digitális technológiának az írásos kommunikációban. Ezért a gyermekeket a lehető legkorábbi életkortól tanítani kell a számítógép helyes használatára, illetve az internet által kínált kommunikációs lehetőségek tudatos, kulturált elsajátítására, az információszerzés módjaira, a szerzett információ kritikus kezelésére. Az internet a hallássérült tanulók számára is az ismeretek hatalmas tárházát nyújtja. Az internethasználatot nehezíti azonban szűkebb szókincsük és az ebből fakadó szövegértési nehézségük. Kiemelt feladat azon keresőprogramokkal való megismertetésük, melyek segítenek a lényegkiemelésben és az írott szöveg megértésében (digitális szótárak, képkereső programok stb.). Fontos felismertetni a tanulókkal azt a folyamatot, hogy az információk gyűjtése, majd az azokkal való továbbdolgozás miként vezet új digitális tartalmak kialakulásához, kialakításához. A hallássérült személyek számára az internet használata lehetőséget biztosít arra, hogy kapcsolatot építsenek ki halló emberekkel, illetve kapcsolatot tartsanak sorstársaikkal. Fontos megismertetni velük ennek nyelvi kultúráját, valamint a kapcsolatkeresésben rejlő veszélyeket is. Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. A tárgyi tudás megszerzését a hallássérült tanulók sajátos nevelési igényének megfelelően széles körű szemléltetés segíti (szöveg, hang, kép, animáció, videó és interaktivitás), ami színebbé, élményszerűvé teszi a tanulási folyamatot. A multimédia bevonása a tanítás folyamatába lehetővé teszi, hogy a nagyothalló gyermekhez többféle csatornán, többféleképpen és többszöri ismétlést biztosítva jusson el ugyanaz az információ. Az így megszerzett tudás számos művelődési területhez, iskolai és iskolán kívüli tevékenységhez kapcsolódik. A vizuális kommunikáció is mind nagyobb teret nyer, azaz a multimédia közvetítésével a szavak és a szövegszerkesztés mellett a látványszerkesztés is előtérbe kerül. A hatékony digitális kultúratanítás akkor valósulhat meg, ha megfelelően megszervezett. Ennek során lehetővé válik az egyes tanulókkal való differenciált foglalkozás vagy a nehezen tanuló gyerekek megsegítése, a hallássérült tanulók tanulási sikerélményhez juttatása. A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A tanulási terület speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, a testi fejlődési rendellenességeket, a térbeli orientációs zavarokat. Ez a tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társakkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, a fizikai kondíció növelése, az egészséges életre nevelés, a mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A hallássérült tanulók oktatásának pedagógiai szakaszai – módosításokkal – megegyeznek a Nat pedagógiai szakaszolásával. A hallássérült tanulók nyelvi szintje általában indokolja, hogy a bevezető szakasz hosszabb időszámban – teljesítésére egy, illetve két tanév javasolt – szerveződjön, de az iskola pedagógiai programja és helyi tanterve alapján a későbbiekben is sor kerülhet egy évfolyam tananyagának egy tanévnél hosszabb időtartamban történő feldolgozására. Indokolt, hogy az alsó tagozatos szakasz előtt egy év alapozó időszak szerveződjön. Az alapozó szakasz

idősávjában – a korai gondozás és a (speciális) óvodai nevelés eredményeire támaszkodva – a nyelvi kommunikációs készségek kialakítása, fejlesztése dominál. Ekkor a szókincs fejlesztését, a köznapi nyelv elemeinek elsajátítását, a beszédérthetőség fejlesztését, a nyelvi különbségek kezelését, valamint a nyelvi-szociális érintkezési formák kialakítását végezzük. Emellett a gyakori társuló zavarok miatt kiemelt feladat a kultúrtechnikák elsajátításához szükséges részkapességek fejlesztése, a tanulási zavar szűrése és prevenciója, a gyermek szükségleteinek megfelelő terápiák lehetőség szerinti alkalmazása.

A gyerekek kisiskolás korukra elsajátítják és megközelítően olyan szinten birtokolják az alapvető kultúrtechnikákat, hogy eszközként használhatják a további tanulmányaik során. Legkésőbb az alsó tagozatos szakasz végére a nagyothalló tanulók nyelvi kommunikációs fejlettsége optimális esetben megközelítheti vagy elérheti az azonos korú halló tanulók fejlettségének alsó szintjét. A felső tagozatos szakaszra már kialakulhatnak tekinthető az egyéni beszédállapot. Erre támaszkodva általában megvalósítható:

- a nyelvi rendszer további finomítása, a nyelvi-kommunikációs szint emelése, az olvasás-írás eszközszintű használata;
- a nyelvi érintkezés formáinak bővítése: szélesebb körű tájékozódás a köznapi nyelvhasználatban, árnyaltabb alkalmazás, a tanulási területek és témák tartalmának megfelelő fogalmak értő használata;
- a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák pontos értelmezése, a kommunikációs szándéknak megfelelő nyelvi formák megválasztása.

Valamennyi pedagógiai szakasz kiemelt feladata:

- a beszédhallás folyamatos fejlesztése;
- a pályairányítás, a reális pályaválasztás előkészítése, a továbbtanulásra való felkészítés;
- az épen maradt funkciók fejlesztése, a tehetség gondozása.

Az alsó tagozatos (1–4. osztály) szakasz végéig átfogó feladat a nyelvi rendszer kiépítése. Megvalósítása elsődlegesen a magyar nyelv és irodalom tanulási terület fejlesztési feladata. Általános cél, hogy ez a szakasz megalapozza egy olyan direkt kommunikációs szint elérését, amely alkalmas valamennyi tanulási terület ismeretanyagának teljesebb körű elsajátítására (szókincs, nyelvalaki struktúrák stb. vonatkozásában). Alkalmazása, gyakorlása minden területen megvalósítandó fejlesztési feladat, beépíthető a szabadon választott és a rehabilitációs célú tanórák programjaiba. Az 1. osztály végén szükséges a nyelvi kommunikációs fejlettségi szint mérése, mert ekkorra már megjelennek azok a nyelvi készségek, amelyek lehetővé teszik az értékelést.

Jelentősen eltérő fejlődési ütemű tanulók esetében – a szakértői bizottság bevonásával – javaslatot kell tenni a fejlesztés további formájára, módjára, szükség esetén az iskolatípus változtatására. A nyelvi kommunikáció építésének feladatai az általános iskolai oktatás egész időtartama alatt döntően befolyásolják a tanulási területek tartalmainak feldolgozását.

A felső tagozatos (5–8. osztály) szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, ami alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, a szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi tanulási területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (a szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának

gyorsulása). Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható.

A hallássérült tanulók egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásai

A feladat jellegéből adódóan az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció döntően individuális jellegű, ezért egyéni vagy kiscsoportos keretben valósul meg.

- A hallás korlátozottsága és annak súlyos következményei döntő befolyással bírnak nemcsak a fogalmi gondolkodás fejlődésére, hanem a lelki élet, a személyiség fejlődésének egészére is. Ezt megelőzendő, alapvető pedagógiai fejlesztési cél a lehetőség szerinti legkorábbi időponttól kezdett szakszerű hallásnevelés (a meglévő hallásmaradvány aktivizálására alapozva), a technikai lehetőségek felhasználásával. Ehhez elengedhetetlen a vizuális és a hangzó nyelv elérhetővé tétele.
- Az egyéni anyanyelvi nevelés az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs célú órakeretben kerül megvalósításra. Az iskolai fejlesztés alapozó és alsó tagozatos szakaszában a hallássérült gyermek egyéni adottságaihoz, érdeklődéséhez igazodó központi témájú társalgások szolgálják a nyelv, a beszéd különböző területeinek fejlesztését. Középpontban az alapvető hangzó nyelvi készségek (a szájról olvasásra és a hallásmaradványra támaszkodó beszédértés, a gondolatok önálló kifejezése) erősítése áll. A társalgások keretében kerül sor a beszédérthetőség (tempó, ritmus, hangsúly, artikuláció) folyamatos fejlesztésére is. A felső tagozaton folytatódik a magyar nyelvi kompetencia kibontakoztatása a magyar nyelv és irodalom tanulási területéhez is igazodva.
- A beszéd, nyelv elsajátítási (diszfáziás) és egyéb tanulási zavar tüneteit mutató tanulók komplex korrekciója az iskoláztatás végéig szükséges, elsősorban az egyéni fejlesztés keretében.
- A hallás-ritmus-mozgás nevelés összehangolt fejlesztő tartalma közvetlenül szolgálja a hallássérülés és következményeinek korrekcióját.
- A hangzó nyelvi készségek fejlesztése a rehabilitációs órakereten kívül része valamennyi (nyelvi fejlesztést is megvalósító) tantárgynak.
- Az egészségügyi célú rehabilitáció a hallássérült tanulók esetében elsősorban a folyamatos otológiai és audiológiai ellátásra irányul. Feltétel: az audiológiai vizsgálatokhoz szükséges tárgyi és személyi feltételek iskolai keretek közötti maradéktalan biztosítása.
- A hallássérült tanulók fokozottabban támaszkodnak a látásukra, ezért annak védelme a fülészeti ellátással azonos fontosságú.
- Kiemelten fontos a mentálhigiénés gondozás, a pszichológiai ellátás, különösen a hallásukat a hangos beszéd kialakulása után elvesztett tanulók esetében – az eredményes iskolai oktatás szempontjából is.

A pszichológiai rehabilitáció, rehabilitáció elsődleges célja, hogy megelőzze, illetve csökkentse azokat a kedvezőtlen folyamatokat, amelyeket a hallássérülés és az azzal összefüggő eltérő nyelvfejlődés a személyiség fejlődésében okozhat.

A pszichológiai rehabilitációval, rehabilitációval összefüggő főbb feladatok:

- a társuló problémák (pl. tanulási zavar, hiperaktivitás, autizmus) korai felismerésének segítése, szakemberekhez irányítás, a megfelelő – minél korábbi – terápiához való hozzájutás támogatása;
- tehetséggondozás: a tehetség felismerésének és kibontakozásának segítése;
- a tanulók ön- és társismeretének fejlesztése;
- belső állapotok, érzelmek felismerésének, azonosításának, helyes kezelésének fejlesztése, az empátia készség fejlesztése;
- a társas helyzetek értelmezésének segítése, a helyzetnek megfelelő kommunikáció, viselkedés kialakítása, többek között a segítségkérés, az önvédelem, önérvényesítés, konfliktuskezelés, alkalmazkodás készségeinek gyakorlása;
- a gyermek, fiatal támogatása a másság megélésében, a sérültség elfogadásának, elfogadtatásának segítése;
- a család támogatása a hallássérüléshez kapcsolódó krízishelyzetekben, a hallássérült gyermek nevelésében;
- a pályaeorientáció, a pályaválasztás segítése a hallássérült specifikumok figyelembevételével pályatanácsadás formájában;
- az integráció előkészítése, a gyermek, szülő, befogadó intézmény támogatása, sikertelen integráció esetén a gyermek negatív élményeinek feldolgozása, az önbizalom erősítése;
- az etikai normák ismeretének hiányossága, a fokozott befolyásolhatóság, az áldozattá válás és a bűnelkövetés esetleges veszélyeztetettsége miatt prevenciós foglalkozások szervezése;
- mindezekon túl szükség esetén pszichológiai ellátás – akut krízis, személyiségzavar, magatartászavar, beilleszkedési nehézségek, iskolai vagy családi konfliktusok, egyéb pszichés problémák (szorongás, pszichoszomatikus problémák stb.) előfordulása esetén;
- a tanulók intézményen kívüli pszichológiai ellátása – különösen súlyosabb kommunikációs akadályozottság és kollégiumi bentlakás esetén – lehetetlen, ezért indokolt az intézményen belüli pszichés megsegítésük;
- a nyelvi kommunikáció döntő befolyással bír nemcsak a fogalmi gondolkodás fejlődésére, hanem a lelki élet egészére, a személyiség alakulására is. Ezért alapvető pedagógiai fejlesztési cél a lehetőség szerinti legkorábbi időponttól kezdett szakszerű szurdologopédiai ellátás és igény szerint mindkét nyelvhez (vizuális és auditív) való hozzáférés biztosítása.

Az egyéni anyanyelvi nevelés keretében történik:

- a nyelvi kommunikáció megindításának támogatása;
- a beszédfejlődés természetes vonulatának bejárása, az érthető, megközelítően természetes ritmusú beszéd kimunkálása;
- a még hiányzó beszédhangok kialakítása, automatizálása, illetve a meglévő hibás hangok korrekciója;
- a szupraszegmentális elemek megfelelő használatának tudatosítása, a helyes beszédprozódia állandó gyakorlása;
- a grammatikai, pragmatikai hiányosságok korrekciója;

- a szókincs folyamatos bővítése, a szavak, kifejezések értelmezése, melyek hiányában a jó beszédprodukció elérése lehetetlen;
- a cochleáris implantáció-hallásjavító műtéten átesett gyermekek rehabilitációja, habilitációja, amelynek célja a speciális hallás- és beszédfejlesztés annak érdekében, hogy a környezet hangjainak felismerésétől a beszédhangok differenciálásán keresztül a beszédértés és az érthető beszéd birtokába jussanak. Mindezzel a minél korábbi integráció a cél;
- speciális intézményi oktatás esetén az integrált iskolai és iskolán kívüli életre történő felkészítés biztosítása;
- a képességprofilnak megfelelően kell kidolgozni és megvalósítani az egyéni fejlesztési tervet, melybe lényeges beépíteni a diszfáziás tünetek kezelésére specifikusan kidolgozott eljárásként bevált Affolter–Heldstab-féle módszert;
- fontos, hogy a halló társakkal végzett közös tevékenységek, közösen szerzett élmények során a hallássérült gyermekek felismerjék azokat a kapcsolódási pontokat, melyek segítségével egyenértékűnek tekinthetik magukat a halló tanulókkal. Ennek érdekében szükséges, hogy a speciális intézményi keretek között tanuló hallássérült gyermekek a kezdő évfolyamokban érintkezzenek a halló gyermekekkel, megkezdődjön a kapcsolattartás, és beépüljön a hallássérült gyermekek életébe. A későbbiekben, a középső évfolyamokon szükségessé válik a többségi iskolában nevelkedő gyermekekkel, gyermekcsoportokkal való növekvő gyakoriságú együttlét, együtt-tanulás, együtt-sportolás stb., az utolsó két évfolyamon pedig az életpálya tervezése, a pályaaorientáció, a pályaválasztás és az ezzel kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismeretek, tevékenységek végzése.

Kiemelt feladat a tehetséggondozás, melynek keretében megvalósul az átlagnál jobb nyelvi képességekkel rendelkező tanulók anyanyelvi kompetenciáinak kiemelt fejlesztése a következő területeken:

- a szövegértési és szövegalkotási automatizmusok kialakítása az egyes szövegtípusok szerkezeti és jelentéstani jellemzőinek felfedeztetésével;
- a kommunikáció tudatos stratégiáinak felépítése különféle közlési helyzetekben és szövegtípusokban;
- az egyéni közlési stratégiák kialakítása és használata;
- a kommunikációs magatartásmódok és tevékenységek egyszerre kreatív és normatív használata;
- a nyelvi problémaészlelés képességének folyamatos fejlesztése;
- a nem verbális önkifejezés képességének fejlesztése, illetve a partner nem verbális jelzéseinek értelmezése.
- a kiemelkedő matematikai-logikai gondolkodással bíró tanulók matematikai kompetenciáinak fejlesztése és szövegértési kompetenciájának olyan szintre emelése, amely képessé teszi őket a matematikai szöveges feladatok megértésére.
- az anyanyelvi és a kiemelkedő egyéb kompetenciák mind magasabb szintű és szélesebb körű birtoklásának elősegítése minden tanulási területen, amely képessé teszi tehetséges tanulóinkat a verbális, hangzó és képi kommunikáció eszközeinek és kódjainak, a különböző információhordozók üzeneteinek megértésére és feldolgozására, ezzel az önálló tanulás képességének gyakorlására.

Differenciálás

A tanulók közti különbséget és az arra való megfelelő reagálást a gyógypedagógiai munkában alapvető fontosságúnak kell tekinteni.

A differenciálás irányulhat a tanulás tartalmára, amikor a különböző tanulók vagy tanulócsoportok különböző témákat dolgoznak fel, majd osztják meg egymással az ismereteket, vagy a tanulás módszereire és az alkalmazott eszközökre is.

Az alkalmazott módszertani alapelvek egyik legfontosabbika a differenciálás. Hallássérült tanulók esetén ez a következő területeken valósulhat meg:

- a tananyag, feladat választásában;
- az alkalmazott nyelvi szintben, az alkalmazott nyelvben (hangzó magyar nyelv, magyar jelnyelv);
- a tananyag feldolgozásának menetében;
- a feldolgozás módjában;
- a segítségnyújtás mértékében, minőségében;
- az értékelésben;
- az alkalmazott kommunikációs módokban;
- a tanulási tempóban.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók iskolai nevelése-oktatása

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló

Az autizmus spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és a rugalmas viselkedésszervezés minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányossága, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedésszervezés és -kivitelezés képességének minőségi sérülése, valamint az egyenetlen képességprofil.

Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. A nyelvhasználat színvonalától függetlenül az alapvető problémák közé tartozik, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, jelentőségének megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az alapvető gondolkodási és viselkedési képességek spontán elsajátításához szükséges képességek hiánya jellemzően egész életen át megmarad, de a speciális intenzív terápiás és pedagógiai ellátás segítségével jelentős fejlődés érhető el.

A hiányzó/sérült képességek okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek a jól kompenzált állapotokban csaknem eltűnhetnek vagy változhatnak, és az élet különböző szakaszaiban különböző formákban jelentkezhetnek.

Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. A tünetek változatossága mellett a tanulók autizmusának lehetséges súlyossága széles skálán szóródik. Az időben megkezdett sérülésspecifikus fejlesztés nagymértékben hozzájárulhat az állapot pozitív kimenetéhez.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók – a tanítás, illetve a tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából – kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai:

- a) A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya.
- b) A szociális megerősítés jutalomértékének hiánya, vagy az ezzel kapcsolatos öröm későbbi, csak direkt tanítás útján való kialakulása, illetve a belső motiváltság gyengesége vagy hiánya. Sokszor nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömet.
- c) A beszéd korlátozott megértése, még az életkornak megfelelő beszédprodukciónak mellett is, amit nehezítenek a beszéd érzelmi, társas aspektusaival kapcsolatos megértési nehézségek, mint pl. a hanghordozás.
- d) A beszéd vagy más kommunikációs eszköz spontán, funkcionális, rugalmas alkalmazásának eltérései, elmaradása.
- e) Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek (pl. kiváló mechanikus emlékezet, matematikai vagy zenei képesség), jelentős elmaradás az önellátásban, szakadékszerű különbség a mechanikus és a személyes memória között.
- f) Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. a gyermek saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.
- g) A változásokkal, újdonsággal kapcsolatos ellenállás, szorongás.
- h) A társas környezetben, felnőttekhez és gyermekekhez való szokatlan kapcsolódás, mely megnyilvánulhat a teljes visszahúzódástól, passzivitástól az erőteljes, túlzó ragaszkodásig, aktív, de bizarr kezdeményezésekig, vagy megnyilvánulhat az egysíkú, formális kapcsolatteremtésben.

Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet a tanulás támogatása során

- a) Az egyénre szabott vizuális információ általában jól értelmezhető.
- b) Tanult rutinkhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.
- c) Jó mechanikus memória.
- d) Megfelelő környezetben, a gyermek érdeklődésének megfelelő témákban kiemelkedő koncentráció, kitartás, precizitás.
- e) Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken – pl. szó szerinti tanulás, nem szöveges számtan, földrajz, zene – jó vagy akár kiemelkedő teljesítmény.

Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanulás támogatása során

- a) Túlérzékenységre és/vagy fokozott ingerkeresésre utaló viselkedések (hallás, látás, szaglás, tapintás, ízlelés terén, vagy bármely érzékszervi modalitásban).
- b) A figyelem felkeltésével, irányíthatóságával, fenntarthatóságával és váltásával kapcsolatos gyakori nehézségek.
- c) Az utánzási képesség hiányosságai.
- d) Ingerfeldolgozási, vizuomotoros koordinációs problémák.
- e) Tér-idő értelmezés gyengesége, esetleg hiánya.
- f) Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.
- g) Ok-okozati összefüggések felismerésének problémája.
- h) A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.
- i) Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.
- j) Felidézési problémák (pl. speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).
- k) Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.
- l) A feladat céljának nem értése, a reális jövőre irányultság hiánya.
- m) A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága.
- n) Humor, ironia, metafora, képes beszéd félreértése, nem értése.
- o) A valóság téves értelmezése, felfogása.
- p) Realitás és fantázia összetévesztése.
- q) A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén.
- r) Szó szerinti értelmezés.
- s) Képességek, ismeretek önálló, változatos alkalmazásának nehézsége.
- t) Gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, egyes esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.
- u) Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedésproblémák megjelenése.
- v) Félelmek, fóbiák, szorongás.

Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében

- a) A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligenciaszint és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képességprofil, valamint a tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével.
- b) A fejlesztésben, tanításban, a viselkedésproblémák megelőzésében és kezelésében alapvető a viselkedéses megközelítés és a kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása. Iskoláskorban a többségi és a speciális oktatásban egyaránt hatékonyak a különböző viselkedéses stratégiák, mint pl. a láncolás, a modellnyújtás, a

feladatanalízis módszere, a problémamegoldó stratégiák tanítása, promptolás, azaz megfelelő szintű segítő kulcsinger alkalmazása, szociális történetek, kortárs segítői programok és a videoalapú beavatkozási stratégiák.

- c) Szükség van az egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítására.
- d) A strukturált környezet alkalmazása bejósolhatóbbá, kiszámíthatóbbá, érthetőbbé és ezzel érzelmileg biztonságosabbá teszi a környező világot. A struktúra és a vizuális környezeti támpontok (pl. napirendek, vizuális időjelzők, folyamatokat megjelenítő vizuális algoritmusok) elősegítik az autizmussal élő gyermekek, tanulók autonómiáját és önállóságát, csökkentik a tanulók függőségét más személyektől, valamint lehetővé teszik a tevékenységrepertoár bővülését, a rugalmasabb alkalmazkodást, csökkentik a változásokkal szembeni ellenállást és szorongást.
- e) A szociális sérüléssel összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott instrukciók, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.).
- f) A tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).

Tanulási környezet

A tanulási környezet szervezési feltételei

A tudatosan tervezett, és nem kényszermegoldásként alkalmazott integráció akkor indokolt, ha egyértelműen a gyermek javát szolgálja. Az integráció szükségességének és lehetőségének megítéléséhez az alábbi tényezők alapos mérlegelése szükséges, úgy, hogy a feltételek együttesen és perspektivikusan legyenek adottak:

Teljes, funkcionális integráció a következő feltételek megléte esetén javasolható: a tanuló részéről átlagos vagy átlag feletti intelligencia, enyhe fokú autisztikus fogyatékoság, jól kompenzált, minimális viselkedésproblémák.

A családtagok részéről egyértelmű szándék a szakemberekkel való szoros együttműködésre és a gyermek intenzív támogatására.

Az iskola részéről:

- a speciális módszertanban jártas pedagógus és asszisztens;
- jól előkészített, ütemezett egyéni fejlesztési terv;
- speciális eszközök, módszerek és környezet;
- együttműködés a családdal és/vagy a diákotthonnal;
- a befogadó gyermekcsoport felkészítése a pozitív hozzáállásra, folyamatos támogatás;
- szakértői csoport, amely rendelkezésre áll a szülők felvilágosításában, a pedagógusoknak nyújtandó szakmai tanácsadásban, problémakezelésben, a fejlesztés irányának kijelölésében, követésében, a szakértői csoporttal való intenzív kapcsolattartás;

- az integrált gyermek legyen elégedett az iskolai élettel, fontos, hogy jól érezze magát.

A fenti feltételek mellett is szükséges az integráció fokozatos megkezdése, a szociális, kommunikációs és kognitív deficittek figyelembevétele, az egyénre szabott mérés, tervezés, fejlesztés, a tananyag szűrése (egyes tantárgyakból, tananyagrészekből felmentés), továbbá a fogyatékosságot kompenzáló alternatív eszközök, módszerek igénybevétele egyéni szükségletek szerint (pl. kézírás helyett gép használata, szóbeli felelet helyett írásbeli beszámoló vagy fordítva).

A tanulási környezet fizikai feltételei

- Az autizmussal élő tanulók esetében a szenzoros ingerfeldolgozás sajátosságai miatt szükség lehet az egyén számára kevésbé megterhelő helyekre a tanteremben és egyéb iskolai helyszíneken (pl. állandó, saját hely a tanteremben, pihenőhely, paraván, fülvédő elérhetősége).
- Megfontolandó az étkezés és a szünet egyénre szabott megszervezése azokban az esetekben, amikor a társas és fizikai környezet túlterhelheti a tanulót.
- A tanulóknak strukturált környezetre és személyre szabott vizuális környezeti támpontokra van szükségük, beleértve a szünetek és a szabadidő megszervezésének támogatását.
- Szintén számítani kell az iskolán kívüli helyszíneken, programokon való részvétel nehezítettségére, így ezekre a helyzetekre is ki kell terjeszteni a specifikus módszerek és eszközök alkalmazását, valamint fel kell készíteni a tanulót a várható körülményekre, a viselkedéssel és teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokra.

A tanulási környezet társas feltételei

A tanulási környezet meghatározó eleme a pedagógusok kommunikációjának stílusa és tartalma:

- a) Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért fontos, hogy a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit.
- b) Kerülni kell a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.
- c) A szokásosnál több időt szükséges hagyni a hallottak feldolgozására, mert az autizmus esetében a verbális információ feldolgozása gyakran lassabb a szokásosnál.
- d) Fontos, hogy az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók előzetes tájékoztatást kapjanak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.
- e) Fontos, hogy a pedagógus hangsúlyozza: természetesnek tekinti a gyermekek közötti eltéréseket viselkedésben, teljesítményben, és rámutasson az autizmussal élő tanulók erősségeire, pozitív tulajdonságaira.
- f) Az autizmussal élő tanulók szociális naivitásuk, szokatlan társas viselkedésük miatt fokozottan kitettek az iskolai bántalmazásnak. A bántalmazás megelőzésére különösen nagy figyelmet kell fordítani.
- g) Integrációban az autizmus spektrum pedagógiája szakirányos gyógypedagógus feladata az intézményi közösségek informálása és folyamatos támogatása, a kortárs segítők felkészítése és a kortársakkal való együttműködésben rejlő egyéb lehetőségek kiaknázása,

a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztés biztosítása, a családdal való folyamatos kapcsolattartás megszervezése, kooperációban a gyermek pedagógusaival.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Alapkompetenciák

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Alkalmazása az Irányelv alapján.

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

Magyar nyelv és irodalom

A tanulási területen a kommunikációs kompetencia valamennyi évfolyamon támogatást kap.

Egyes alsó tagozatos gyermekek nehezen tanulnak meg olvasni az autizmusban gyakori észlelési, érzékelési, figyelemmel és gondolkodási műveletekkel kapcsolatos problémák miatt. Az értő olvasás kialakulását nehezítheti az olvasottak szó szerinti értelmezése.

Sok gyermek számára érthetetlen és értelmetlen az önálló jelentéssel nem bíró betűk és szótagok olvasása és hangoztatása, számukra előnyt jelent a globális előprogramot tartalmazó olvasástanítási módszer alkalmazása. Az olvasás tanulása-tanítása során fontos a mindennapi élettel összefüggő, a tanuló személyes élményeihez kapcsolódó szövegeket alkalmazni.

Típusos nehézség a hallott és olvasott szövegek lassabb feldolgozása, a szövegértés gyengesége az adott életkori csoportban elvárthoz képest, különösen abban az esetben, ha a szöveg mások érzelmi és kognitív perspektívájának felvételét, gyors, rugalmas szempontváltást igényel, vagy elvont, szociális megértést tartalmazó fogalmakat tartalmaz.

Az írás okozhat technikai értelemben vett nehézséget, e mellett a nyelvi-kommunikációs problémák is tükröződnek az írott nyelv alkalmazásakor.

Sok autizmussal élő tanuló ír túlságosan lassan, jellemző lehet a grafomotoros ügyetlenség.

A tantárgyak, tananyagok elsajátításával kapcsolatos erősségek és nehézségek egyénenként nagyon eltérők, ezért a módosításokat, illetve az elvárásokat minden esetben egyénre kell szabni. Szükség lehet egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésre, illetve a kézírás helyett számítógép használatának engedélyezésére, folyóírás helyett a nyomtatott nagybetűvel való írás jóváhagyására.

Matematika

A matematika területén az autizmus spektrum változatossága miatt igen nagy egyéni eltérésekre számíthatunk. Egyes autizmussal élő tanulók kiemelkedő tehetséget mutathatnak, míg mások súlyos nehézségekkel küzdenek.

Típusos nehézségek a matematikatanulás területén: a tanultak mindennapi élethelyzetekben való rugalmas alkalmazása, a megszerzett ismeretek mozgósítása, kombinálása, kreatív alkalmazása új feladatoknál. A szöveges feladatok megoldása különösen nehéz lehet a jellegzetes szövegértési problémák miatt.

Kiemelt jelentőségű a megismerési képességek fejlesztése, az önellenőrzés tanítása, az ismeretek önálló, gyakorlati alkalmazásának segítése, a problémamegoldás menetének tanítása. Különös hangsúlyt kap az oktatás szemléletes és konkrét jellege, a cselekvéses tanulás alkalmazása.

Egyéni mérlegelést követően szükség lehet az egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésre. A geometria tananyagrészeknél a szerkesztési feladatok a grafomotoros gyengeség miatt extrém nehézséget jelenthetnek, ezért egyénenként megfontolandó e téren az értékelés, minősítés alóli felmentés.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

A történelem és állampolgári ismeretek tanulása során az erősségek közé tartozhat a tények, adatok precíz elsajátítása. Nehézséget okozhat ugyanakkor a társadalmi folyamatok összefüggéseinek, mozgatórugóinak önálló felfedezése, a lényegkiemelés, a történelmi személyiségek indítékainak intuitív megértése, többszemponú elemzése. Az idővel kapcsolatos fogalmak alkalmazása, a történelmi időszemlélet kialakulása szintén nehézséget okozhat. Az időbeliséget és más absztrakt, társas megértést kívánó fogalmak megértését segítő vizuális segédeszközök alkalmazása és a kapcsolódó elvárások egyénre szabott csökkentése szükséges.

Erkölc és etika

Az erkölcstan tanulása az autizmusban a társas megértés minőségi sérülése miatt kifejezetten nehezített. Számolni kell a társas együttműködés szabályainak merev, rugalmatlan értelmezésével és a különböző nézőpontok megértésének nehézségével. Alapvető cél az énkép és önismeret fejlesztése, saját és mások érzelmeinek, nézőpontjának felismerése, megértése, a saját gondolatok és érzelmek kifejezésének tanítása. Az érintett tanulók esetében a társadalmi együttélés szabályait explicit módon szükséges tanítani.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A természettudományos ismeretek elsajátítása a tanulók erősségei közé tartozhat, ugyanakkor többlettámogatást igényelhet az ismeretek gyakorlati alkalmazása. Az autizmussal élő tanulók sajátos ismeretszerzési és gondolkodási nehézségei miatt általában nem számíthatunk a tanulók előzetes megfigyeléseire, élményeire, ezért a tanulás-tanítás folyamatában és módszertanában a közvetlen, konkrét példákon, élményanyagon keresztül tapasztalásra kell helyezni a hangsúlyt, valamint törekedni kell arra, hogy a tanuló olyan kontextusokban szerezzon ismereteket és tapasztalatokat, ahol azokat később használni fogja.

Idegen nyelv

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóknál – hasonlóan az anyanyelvi kommunikáció esetében tapasztaltakhoz – hiányozhat az idegen nyelv rugalmas, a kommunikatív partnerhez

alkalmazkodó használata, a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények valódi megértése és kifejezése, annak ellenére, hogy a nyelv mechanikus elsajátítása megtörténhet. Így esetükben különösen nagy hangsúlyt kap az idegen nyelv funkcionális használatának fejlesztése. Egyénenként mérlegelni kell, hogy a nyelvtanuláshoz szükséges alapvető készségek adódtak-e.

A kommunikatív nyelvi kompetencia feltételei közül a lexikális, grammatikai és szövegalkotási ismereteket a jó nyelvi és intellektuális képességű autizmussal élő tanulók képesek lehetnek elsajátítani. Nehézségek a szociokulturális és interkulturális készségek területén mutatkozhatnak.

Amennyiben az anyanyelvi kommunikáció területén markáns nehézségek jelentkeznek, felmerül a tantárgy vagy egyes tananyagrészek értékelése alóli felmentés szükségessége.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra

Egyes esetekben az autizmus spektrumán érintett tanulók kiemelkedő tehetséget mutatnak a művészetekben. A tehetség többek között megnyilvánulhat kiváló zenei hallásban, a zenei művek interpretálásában, a vizuális alkotás bármely formájában. Ezekben az esetekben nagyon fontos a tehetség kibontakozásának támogatása, illetve az adott területen meglévő érdeklődés és motiváció kiaknázása a társas kommunikáció fejlesztésében. Szintén nagy szerepe lehet a művészeti nevelésnek a szabadidő hasznos eltöltésében és a társas kapcsolódás lehetőségeinek bővítésében, az önkifejezésben.

A művészeti nevelés területén ugyanakkor számolnunk kell az autizmussal gyakran együtt járó típusos nehézségekkel is: azon gyermekek, fiatalok számára, akik túlérzékenyek a hallási modalitásban, kifejezetten stresszes lehet az ének-zene órákon való részvétel.

A grafomotoros ügyetlenség, a nyitott, kreativitást és önálló döntéseket igénylő feladatok megoldásának nehézsége, valamint az absztrakt szimbólumokkal kapcsolatos nehézségek akadályozhatják a részvételt a vizuális alkotásban. Szintén nehézséget okozhat egyeseknél az idegenkedés bizonyos anyagok, eszközök megérintésétől, az azokkal való manipuláció elutasítása.

A művészeti nevelés során is igen fontos az egyéni képességeknek és szükségleteknek megfelelő differenciálás, a részvételre való biztatás, a sikerélmény biztosítása.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A digitális kultúra tantárgy tartalmának elsajátítása a tanulók erőssége lehet. Többletfigyelmet és az elvárások egyénre szabott csökkentését a társakkal való közös feladatmegoldásban, illetve a tanultak rugalmas, mindennapi alkalmazásában igényelnek a tanulók. A digitális kompetenciák elsajátítása és alkalmazása több szempontból is kiemelt szerepet kap az autizmus területén: a tantárgyi tartalmak elsajátítása digitális tananyagok beépítésével támogatandó, kiküszöbölve ezzel a társas helyzetekben rejlő nehézségeket. Az egyénre szabott autizmusspecifikus támogatások IKT-eszközökön lehetnek hozzáférhetők (pl. augmentatív-alternatív kommunikáció, a tevékenységszervezést és az adaptív viselkedést támogató vizuális algoritmusok). A társas és kommunikációs nehézségek leküzdésében szintén hasznosak a digitális technológia nyújtotta lehetőségek. A munkavállalás és az önálló életvitel megalapozása szempontjából szintén kiemelt szerepe van a tantárgy tanulásának. Ugyanakkor az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fokozottan veszélyeztetettek lehetnek: tevékenységrepertoárjuk és kapcsolataik beszűkülhetnek a túlzott eszközhasználat következtében. Társas naivitásuk megnehezíti az életkornak megfelelő felelős, biztonságos internethasználat kialakulását.

A technika és tervezés a kreativitásra és problémamegoldó gondolkodásra épít, melyek az autizmusban a típusos gyengeségek területei. Ugyanakkor a tantárgy előnye, hogy a komplex gyakorlati problémák megoldását cselekvés általi tanulás útján tapasztalhatják meg a tanulók, ami igen előnyös az autizmus spektrumzavarral küzdők számára. A tantárgy tartalmának elsajátítása

és alkalmazása a felnőttkori önállóság szempontjából kiemelten fontos. Valamennyi évfolyamon és kerettantervi típusnál fontos, hogy a tanulók vizuális segítséget kapjanak a feladatok önálló, sikeres kivitelezése érdekében.

Testnevelés és egészségfejlesztés

A testnevelés és egészségfejlesztés kiemelt szerepet játszik az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló fejlődése szempontjából. A rendszeres mozgás segít a stressz csökkentésében, a nagy- és finommozgások, a mozgáskoordináció fejlődésében, a testi tudatosság fejlődésében, az egészségmegőrzésben. A sportban elért teljesítmények, eredmények pozitív hatással vannak a tanuló önértékelésére, önbecsülésére. Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek mozgásfejlődése a tipikusan fejlődő kortársakéhoz képest jelentős elmaradást mutathat, ezért a teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokat egyénre kell szabni. Jellemző az adott életkorban elvártnál gyengébb mozgáskoordinációs képesség. A testnevelésórákon való részvételt nehezíthetik a szenzoros ingerekre adott szokatlan válaszok (pl. tornateremben, uszodában a zajok, fények, szagok lehetnek az egyén számára extrém módon túlterhelők). A társas megértéssel kapcsolatos típusos nehézségek nehezíthetik a csapatsportokban való részvételt. A testnevelésórákon való sikeres részvétel biztosításában nagy szerepe van az egyénre szabott vizuális segítségnek (pl. vizuális időmérő, az aktivitások sorrendjét és mennyiségét jelző algoritmusok).

Az iskolai fejlesztés szakaszai

Az alapfokú képzés első szakaszának (alsó tagozat: 1–4. évfolyam) feladatai

Óvoda–iskola átmenet

Az átmenetek az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek, tanulók számára különösen nehezek, számukra a változások, újdonságok megértése, elfogadása jelentős stresszt jelent. Az óvodából az iskolába való átmenet gondos előkészítést és a folyamatban részt vevő valamennyi szereplő szoros együttműködését kívánja meg. A folyamat tervezését-szervezését az autizmus spektrum pedagógiájában képzett gyógypedagógus végzi. A szülők bevonása és aktív részvétele nagyban elősegíti a zökkenőmentes átmenetet. Az óvodai és iskolai élet közötti eltéréseket, a várható újdonságokat, a napi rutin megváltozását a szülők is segítenek megérteni és elfogadni.

Hasznos egyénre szabott vizuális segítséget készíteni, mely tartalmazza azoknak a személyeknek, tevékenységeknek, elvárásoknak, tárgyaknak a listáját (fotókkal, rajzokkal illusztrálva), melyek nem változnak a tanulók életében, és azokat a személyeket, körülményeket, elvárásokat, melyek újak lesznek. A szülőknek fontos szerepük van a fogadó intézmény pontos informálásában a gyermek egyéni szükségleteiről.

Fontos, hogy az *óvoda* részletes tájékoztatást nyújtson az iskola számára a gyermekekről a következő területeken:

- a) stressz megelőzésének és kezelésének stratégiái;
- b) szenzoros ingerekre adott reakció;
- c) szociális készségek, felnőttekkel és kortársakkal való együttműködés;

- d) érdeklődés és motiváció, tanulási stílus (beleértve az egyénre szabott jutalmazási rendszert);
- e) kommunikációértés és -használat (beleértve a használt AAK eszközt, ha van ilyen, és a használat módját);
- f) önkiszolgálás, önállóság (beleértve a szervezést-kivitelezést segítő vizuális stratégiákat, ha a gyermek használja azokat).

Az *iskolának* meg kell ismernie a gyermek egyéni szükségleteit, és fel kell készülnie a gyermek fogadására.

Amennyiben az intézmény még nem fogadott autizmus spektrumzavarral küzdő tanulót, szükséges a teljes iskolai közösség (fenntartó, kortársak, munkatársak, szülők) alapinformációkkal való ellátása.

A gyermek egyéni szükségletei szerint adaptálni kell a fizikai környezetet és személyre szabottan biztosítani kell az autizmus-specifikus eszközök alkalmazását (pl. szenzoros védelem, napirend, egyénre szabott jutalmazási rendszer, kommunikációs eszköz). A gyermeket fogadó tanítókat segíteni kell az autizmus-specifikus szempontok megismerésében, alkalmazásában: a kommunikáció és beszédstílus adaptálása, vizuális stratégiák alkalmazása, stressz-megelőzés és -kezelés, a követelmények és feladatok egyéni differenciálása terén.

Az 1–4. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai

Az 1–4. évfolyam, mint nevelési-oktatási szakasz, az iskolába lépő gyermek természetes kíváncsiságára és tanulás iránti vágyára épít, mely az autizmus spektrumán jellemzően sérült, ezért a célok és feladatok eléréséhez egyéni motivációs rendszer kialakítása szükséges. Egyes tanulóknál az automatizált alapkészségek eléréséhez tágabb időkeret biztosítása szükséges, pl. a sikeresen befejezett 1. évfolyam ismételése.

Korai diagnózis esetén az autizmus-specifikus fejlesztés első szakasza egybeeshet a korai fejlesztés és az óvodai nevelés időszakával, de gyakran belenyúlik az alsó tagozat időszakába. Fő célja a habilitáció; a gyermek formális és informális felmérésének tapasztalataira alapozva egyénre szabott hosszú, közép- és rövid távú tervre épül.

Célja a gyermek/tanuló elemi beilleszkedési készségeinek, adaptív viselkedésének kialakítása. Ennek érdekében:

- a szociális/kommunikációs alapkészségek célzott fejlesztése;
- az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása;
- az ismétlődő, sztereotip, helyzetnek nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve rendezése;
- a fogyatékoságspecifikus vizuális információhordozókkal segített környezet kialakítása, valamint az eszközök használatának elsajátítása, adaptív viselkedési formák, szokások kialakítása.

Fejlesztési területek:

a) Kommunikáció/szociális viselkedés

- Beszéd előtti, csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása.

- Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása (pozitív megerősítéssel).
- Beszéd vagy – beszéd kialakulásának hiányában – augmentatív és alternatív eszközzel történő kommunikáció alkalmazásának tanítása.
- Tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Augmentatív és alternatív kommunikációs eszközök (nem kizárva pl. az írott nyelvet) használatának tanítása napi rutinokban, a gyermek életének valamennyi színterén.

b) Fejlődési funkcióelmaradások, önkiszolgálás

- Alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).

c) Kognitív fejlesztés

- Elemi ismeretek, fogalmak.
- Elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása.
- Szociális kognitív készségek fejlesztése.
- Egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és taneszközök célszerű használata).
- Általánosítás képességének fejlesztése.
- Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- Képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben stb.

d) Viselkedésproblémák kezelése

- Viselkedésproblémák megelőzése.
- Alternatív viselkedések kialakítása.

Az alapfokú képzés második szakaszának (felső tagozat: 5–8. évfolyam) feladatai

Átmenet az alsó és felső tagozat között

Az alsó tagozatból a felső tagozatba való átmenet típusos nehézségekkel jár az autizmussal élő tanulók számára. Egyszerre több területen is megelőzni, kezelni szükséges a változások okozta stresszt: új tanárok kommunikációs stílusához és elvárásaihoz kell alkalmazkodni, új tantárgyak lépnek be, növekszik az önállósággal, szervezési készségekkel kapcsolatos követelmény.

Felső tagozaton a tantárgyi tartalom elvontabb, egyre több, nehezebb, kevésbé lehetséges a tevékenységbe ágyazott, közvetlen tapasztalaton alapuló tanulás.

Az autizmus spektrumán jellegzetesen gyengébb értő olvasás, a kommunikációs és nyelvi nehézségek és a grafomotoros gyengeség valamennyi belépő tantárgynál nehézséget okozhat.

A változások okozta stressz kezelésének nehézsége mellett megjelenhet a másság felismerése, megélése, a kortársakhoz való kapcsolódás nehézségének fokozódása.

Az átmenet támogatásának stratégiái:

- a) Az új tanárok felkészítése a tanuló fogadására.

- b) Kortárssegítő program működtetése.
- c) A tanuló felkészítése a változásokra a család bevonásával.
- d) Saját tanulási ütem és stílus jóváhagyása.
- e) Számítógép használatának engedélyezése kézírás helyett.
- f) Hosszabb időkeret biztosítása a feladatok megoldására.
- g) A tanulási feladatok strukturálása, pl. egyszerre egy probléma prezentálása.
- h) A képességeket meghaladó feladatok kerülése, sikerélmény biztosítása.

Az 5–8. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai

Az adott nevelési-oktatási szakasz célja az elsajátított ismeretek bővítése és a változatos aktivitásokban való minél önállóbb részvétel iskolai, otthoni és egyéb iskolán kívüli környezetben.

Fejlesztési területek:

Az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal:

- képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével;
- egészségmegőrzés, szexuális nevelés;
- a szociális-kommunikációs kompetencia fejlesztése, különös tekintettel a kortársakkal való kapcsolatteremtésre;
- énkép, önismeret fejlesztése;
- érzelmek megértésével és kifejezésével kapcsolatos tudás fejlesztése;
- spontán, funkcionális kommunikáció kiterjesztése;
- kognitív fejlesztés, különös tekintettel a problémamegoldó gondolkodásra;
- a mindennapi élettel kapcsolatos ismeretek bővítése;
- önellátás körének bővítése;
- munkára nevelés megalapozása.

Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek

A személyre szabott tanulás biztosítása, a tanuló fejlődését támogató multidiszciplináris team elérhetősége (szükség esetén gyermekpszichiáter, pszichológus, szociális szakember bevonása), az autizmus szempontú akadálymentesítés, az adaptált tananyag, a differenciált tanulásszervezési módok alkalmazása egyaránt szükséges az iskolai kudarc megelőzése és a tanuló fejlődésének biztosítása szempontjából.

Erősségek, tehetséggondozás

Az autizmus területén a tehetséggondozás gyakran ugyanolyan fontos feladat, mint a fogyatékosságból fakadó nehézségek kompenzálása. Az autizmussal élő tanulók egyes esetekben olyan képességeket mutathatnak, melyek valóban kiemelkedők. Gyakrabban azonban csak az általános fejlődési elmaradáshoz képest jobbak a képességek valamely területen. A fejlesztési

elvekben foglaltaknak megfelelően nem törekedhetünk a kiemelkedő képességek egyoldalú fejlesztésére, hiszen ezzel önmagában nem segítenénk elő a felnőttkori adaptációt.

A pedagógusok általános feladata e téren sokrétű: meg kell próbálniuk a jó/kiemelkedő képességeket a későbbi sikeres adaptáció szolgálatába állítani, a speciális érdeklődést a gyermek, fiatal motiválására használni. Segíteniük kell abban is, hogy a családok megértsék az autizmus következményeként kialakult fejlődésmenet sajátosságait. Így érhető el, hogy a családok reális célokat tűzzenek ki a gyermek jövőjével kapcsolatban. Emellett fontos feladat a kiemelkedő képességek felismerése és gondozása. A tehetséggondozás folyamatában nagyon fontos meglátni a különlegest, a speciális adottságot a tehetséges gyermekben, bármilyen területen nyilvánul is az meg. Az egyénileg szervezett tehetséggondozással a kiemelkedő képességek fejleszthetők, és a felnőttkori munka, valamint az örömteli szabadidős tevékenységek alapjául szolgálhatnak.

Fejlesztendő területek

- *Szociális kommunikáció*
- *Önállóság és autonómia*
- *Adaptív viselkedés támogatása*

A leggyakrabban alkalmazott stratégiák:

- Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák tanítása.
- A problémás viselkedés megelőzése.
- A kíváncsatos viselkedések pozitív megerősítése.
- Új készség fejlesztése, megfelelő alternatív viselkedés tanítása.
- Hatékony kommunikációs stratégiák kialakítása.
- Kognitív-viselkedéses stratégiák (pl. képes, ill. írott forgatókönyvek a megfelelő viselkedés szervezéséhez).

Értékelés, célok, tanulási eredmény

A tanulási eredmény értékelésénél elsősorban a tanuló önmagához mért fejlődését kell figyelembe venni, valamint azt, hogy a megszerzett tudást képes-e önállóan, rugalmasan, élethelyzetekben alkalmazni.

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál alapvetően módosul. A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés, nevelés-oktatás eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

Az érdemjegyekkel történő visszajelzés mellett javasolt egyénre szabott, szöveges fejlesztő értékelést alkalmazni.

A tanulók elért teljesítménye ritkán tudatos törekvés eredménye. A teljesítmény sokszor a természetes érzésnek, a jól szervezett környezetnek, a tudatosan és lépésről lépésre megtervezett pedagógiai beavatkozásnak, a jól működő motivációs bázisnak köszönhető. Autizmus-specifikus probléma, hogy az értékelés-minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája a tanulók számára nem feltétlenül motiváló és információértékű. A konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzés jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában.

Mivel az autizmusban éppen azok a készségek, képességek sérülnek, amelyeket a magatartás és szorgalom értékelése és minősítése során figyelembe kell venni, javasolt, hogy autizmus diagnózis esetén a tanulók kapjanak felmentést a minősítés alól.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatók meg. Módszertanilag az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges. Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésszabályozási problémák és tünetek speciális módszerekkel való habilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide, a következő területeken:

- elemi szociális-kommunikációs készségek;
- viselkedésszabályozási problémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.);
- figyelem, emlékezet, utánpótlás, problémamegoldó gondolkodás, énkép, önismeret;
- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhipotónia korrigálása;
- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók;
- önkiszolgálás, önellátás;
- saját speciális segédeszközök mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata;
- lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása;
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása;
- iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedésszabályainak elsajátítása;
- a halmozottan fogyatékos tanulók speciális ellátása.

Együttműködés a családdal és más partnerekkel

A szülők, családtagok számára kiemelkedően fontos, hogy folyamatosan információkat kapjanak a tanuló fejlődéséről, teljesítményéről. Kíváncsiak, hogy a szakemberek kiemeljék a pozitív eredményeket az esetleg eltérő viselkedések és teljesítmények mellett, és segítsenek a reális jövőkép kialakításában. Az összehangolt nevelési célok, a következetes elvárások, a tanuló viselkedésének és teljesítményének közös értékelése nagymértékben hozzájárul a felnőttkorra való sikeres felkészüléshez.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai nevelése-oktatása

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai értelemben a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okokra

visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a tartósan kedvezőtlen környezeti hatások miatt a neurológiai érzékelés lelassulása folytán tartós, átfogó tanulási problémákat mutatnak.

Az enyhe értelmi fogyatékoság sok esetben először iskolai tanulási helyzetekben jelentkezik, összefüggésben az alapképességek eltérő, lelassult fejlődésével. Így a tanulási sajátosságok szinte valamennyi tantárgyban generalizáltak, átfogóan és tartósan jelentkeznek.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a minél korábban megkezdett, hosszantartó, rendszeres és intenzív gyógypedagógiai fejlesztés és terápia, a tanulási képesség szintjéhez igazodó tanulási módszerek folyamatos alkalmazása, a tanulási motiváció megfelelő fejlesztése, valamint a stigmatizációs hatások (eredménytelenség a tanulásban, kisebbségi érzés kialakulása, csúfolódás stb.) megelőzése/kompenzálása a fő feladat. A tanulási képesség fejlesztéséhez a pedagógiai, gyógypedagógiai eszközök alkalmazása mellett szükséges a környezeti, szociális feltételek javítása is.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek/tanulók képességszintje a megközelítően azonos életkorú tanulócsoportokban sem homogén.

Az enyhe értelmi fogyatékosághoz sok esetben társul más fogyatékosági típus is:

- hallássérülés,
- látássérülés,
- mozgáskorlátozottság,
- autizmus spektrumzavar.

Mindezek befolyásolják az ellátási szükségletet, a taníthatóságot és a gyermek jövőjére vonatkozó előrejelzéseket.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési-oktatási szempontú jellemzői

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek oktatását-nevelését-fejlesztését elláthatja gyógypedagógiai intézmény, iskolai osztály és/vagy a többi tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos iskolai osztályban együttnevelést biztosító befogadó iskola.

A tanulói szükségletek ismeretében szakmai támogatás igényelhető (amennyiben nincs az intézménynek saját státuszban lévő gyógypedagógusa):

- az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményekben (EGYMI) működő utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatoktól;
- pedagógiai szakszolgáltatást nyújtó intézményektől; valamint
- pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézményektől.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési folyamatát meghatározó irányelvek és szempontok:

- tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon vagy (korábban) oligofrénpedagógia szakon végzett gyógypedagógus vesz részt a nevelési-oktatási és/vagy fejlesztési folyamatban, valamint szükségszerűen más szakirányon végzett gyógypedagógus és/vagy egyéb szakember (pszichológus, orvos, szociálpedagógus stb.);
- a tanórák mellett az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kötelezően részt vesznek az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozáson, amelynek célja a pszichikus funkciók fejlesztése a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelően;
- a gyógypedagógus a partnerekkel együtt (tanuló, pedagógus, szülők stb.) egyéni fejlesztési tervet állít össze, amely konkrét, mérhető és rövid idő alatt elérhető célokra bontja le a távlati fejlesztési célokat;
- elengedhetetlen az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása, az elért eredmények összehasonlítása a kiinduló állapottal, a pedagógiai diagnosztika eszközeivel pontos és mérhető információk gyűjtése, ezek alapján az egyéni fejlesztési terv módosítása;
- a tanuló általános fejlettségi állapotának, tanulási képességeinek leginkább megfelelő tanulási tempó és absztrakciós szint biztosítása, amely tanulási területenként/tantárgyanként eltérő lehet;
- a fogalmak lassú érlelése, a sokrétű és intenzív tapasztalatszerzés, az elvonatkoztatás lépéseinek szemléltetésén alapuló folyamat a fogalmak fokozatos „bővítését” teszi lehetővé;
- a megtanultak számbavétele, rendezése és kérdések/problémák segítségével a még nem ismert válaszok keresése. A saját élmények, korábbi tapasztalatok/tudás összekapcsolása a megtanulandó fogalmakkal, cselekvésekkel;
- a gondolkodás rigiditása miatt a kérdések egyszerűsítése, a feladatelemek kis lépésekre bontása vagy analógiák alkalmazása hozzájárul a tanulóban már meglévő tudáselemek megerősítéséhez, a továbblépéshez;
- fontos a különböző képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolása, a tanuló érdeklődésének és motiváltságának elősegítése (pl. feladatok választhatósága, több megoldási lehetőség keresése, az önálló tanuláshoz szükséges technikák elemeinek fokozatos elsajátítása, a metakognitív folyamatok állandó megerősítése, az egyéni tanulási utak feltárása);
- fontos a tanulásra rendelkezésre álló idő változatos strukturálása, az időtartamok rugalmas változtatása, a legkedvezőbb csoportméret kiválasztása;
- az elsajátítás folyamatában alkalmazott eszköztár (pl. számológép, szótár, IKT-eszköz, gondolattérkép stb.) alkalmazásának tanítása, majd felhasználásának lehetősége a tanuló számára a pedagógiai folyamat minden szakaszában;
- megfelelő tanulási környezet kialakítása (térrelrendezés, berendezés, változtathatóság stb.).

A tanuló fejlődését támogató feltételek:

- megfelelő osztálylétszám;
- az aktív tanulás biztosítása;
- a szükségleteknek megfelelő tanulásszervezési mód kiválasztása;
- a személyre szabott tanulás lehetősége;
- differenciálás alkalmazása;

- együttnevelés során a kéttanáros modell alkalmazása és/vagy a pedagógus-gyógypedagógus szoros együttműködése, rendszeres konzultációja;
- fejlesztő értékelés (tanulást támogató értékelés) alkalmazása.

A cél az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kompetenciafejlesztése a következő területeken: kommunikációs képességek, kognitív képességek, orientációs képességek, kreatív képességek, motoros képességek és szociális képességek.

Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok

Az alapfokú képzés első szakaszának (alsó tagozat: 1–4. évfolyam) feladatai

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az 1–4. évfolyamon a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások alkalmazását teszik szükségessé.

A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéketi tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosítani a pedagógiai folyamatot.

Az iskolába lépéskor a tanulók átlagosan 5-10 percet képesek koncentrálni, ezért a tanóra felépítésénél erre figyelemmel kell lenni. Várhatóan a 4. évfolyam végére sem tudnak egy teljes tanórát koncentráltan végigdolgozni.

A tanulók iskolakészültsége eltérő, ezért a tanulási feladatok jellege, összetettsége és a megvalósításhoz szükséges idő különbözik. Az alsó tagozat 1. évfolyamán javasolt – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni.

Az alapfokú képzés második szakaszának (felső tagozat: 5–8. évfolyam) feladatai

Kiemelt feladat az alsó tagozat módszertanának további alkalmazása, hogy lehetővé váljon az alkalmazható tudás megszerzése. Fontos, hogy a tanulás iránti motiváció az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében – megfelelő tanulási környezetben – hosszabb ideig megmarad, mint a többségi tanulóknál, így erre még felső tagozatban is lehet építeni.

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik továbbá az önálló tanulási tevékenység. A tanulás-tanítás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is. Ezek a gondolkodásbeli szintkülönbségek egyéni fejlettségtől függően az értékelési területek és szintek (kognitív, affektív, pszichomotoros) megválasztását is befolyásolhatják.

A Nat alkalmazása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során

Tanulási és nevelési célok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelési és tanulási célok megegyeznek a Nat-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

- Testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése kiemelt feladat. Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek – mint a munkavégzés alapvető feltételének – kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésében. Ennek érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a szabad mozgás, a sport és a rekreáció lehetőségeire. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára érdemes támogatást nyújtani a kortárskapcsolatok kialakításában. A konfliktusok megoldásához a pedagógus modellálása és a konfliktuskezelési technikák tanítása/begyakoroltatása is szükséges. A célok elérése érdekében fontos a tanulók családjával keresni az együttműködési lehetőségeket.

- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A megfelelő önértékelés, a tanuló saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.

- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

A kooperatív csoportmunka segíti megtapasztalni az alkalmazott szabályokat, később pedig hozzájárul a munkavállalás során szükséges együttműködési készségek fejlődéséhez. Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló a szükséges támogatással fokozatosan képessé válik a felelősségteljes döntések meghozatalára.

- Médiatudatosságra nevelés

A tanulók az egyéni sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálására, értelmezésére, közvetítésére és alkotására. Ismerjék fel a hiteles, megbízható és fontos információkat. A pedagógus választékos kommunikációval segíti ezt a folyamatot, valamint fejleszti digitális kompetenciáit, és rendszeresen használ digitális eszközöket a nevelés-oktatás folyamatában, amelyeket a tanulók pszichológiai jellemzőinek megfelelően válogat és gyűjt össze.

- A tanulás tanítása, pályaorientáció

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelését ellátó intézmények biztosítják azokat az információkat és tapasztalatokat, amelyek a tanulók egyéni sajátosságainak megfelelően támogatják az életpálya-tervezést és a pályaorientációt. Fontos az egyénre szabott motiválás, az egyéni tanulási módok biztosítása, az élményt adó tanulási szokások kialakítása. Az életkori sajátosságokhoz illeszkedve törekedni kell a tanulók saját tudásáról való reális ismeretek kialakítására, valamint a növekvő felelősségvállalásra a saját tanulásukért. Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés fontos a társadalmi integráció és a munkaerőpiacra történő sikeres belépés szempontjából.

- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértetésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Ki kell, hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fontos felkészíteni a felnőttlét és a tágabb környezet közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. Az iskolai szinten belül ajánlott lehetőséget adni a demokratikus jogok gyakorlására (diákönkormányzat).

- A fenntarthatóság, környezettudatosság

Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez fontos a környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása, az egyéni felelősség tudatosítása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatként kell, hogy jelentkezzen.

Kiemelt kompetenciaterületek

Alapkompetenciák

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Tanulási területek

Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv, irodalom

Az anyanyelvi kompetencia fejlődése a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzés eszköze is; az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás- és írástanulás feltételeinek megteremtése, az alapképességek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában. Az irodalmi ismeretek célja, hogy a tanulókat a műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a világról, az emberi természetről, az emberi létről, az érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. A magyar nyelv és irodalom tanulási területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A beszédfeldolgozó folyamatok erősítése.
- b) Figyelem, a gondolkodás, az emlékezet, az analízáló és szintetizáló képesség fejlesztése.
- c) A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése, a relációs szókincs bővítése.
- d) A grafomotoros készségek fejlesztése.
- e) Az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció megerősítése:
 - vizuális észlelés – jelfelismerés,
 - akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
 - a beszédmotoros észlelés fejlesztése.
- f) Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
- g) A rutinszerű olvasási képesség fejlesztése.

- h) A szövegösszefüggések megláttatása, a szövegértés fejlesztése.
- i) Az írás műveleteinek gyakorlása: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai, törekvés az eszközszintű használatra.
- j) Szövegalkotás szóban, majd írásban.
- k) A helyesírási szokások megerősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- alkalmazza a tanult nyelvi fordulatokat tanulási helyzetben és a spontán beszédben egyaránt;
- képes a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartásra és viselkedésre;
- képes véleménynyilvánításra és mások véleményének meghallgatására;
- fokozódó önállósággal alkalmazza a szövegtartalmat és a beszélő szándékát tükröző kommunikációs eszközöket;
- receptív (passzív) és expresszív (aktív) szókincse bővül;
- egyéni sajátosságaihoz mérten törekszik a rendezett és olvasható írásképre;
- érdeklődésének megfelelően, hagyományos és digitális szövegek által bővíti ismereteit;
- felismer helyesírási problémahelyzeteket, képes hibakeresésre és hibajavításra.

Matematika: matematika

Ezen a területen a kognitív képességek fejlesztési lehetőségei vannak a középpontban.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- b) A kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos erősítése.
- c) A finommotorika, a térlátás, a téri és idői tájékozódás, valamint a szem-kéz koordináció fejlesztése.
- d) Az ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- e) Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- f) Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése és a tapasztalatok összefoglalása.
- g) A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- h) A matematika tanuláshoz szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- i) A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- j) A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.

- k) Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelte és a tényleges megoldás összevetése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- tájékozódik a térben és időben, valamint a világ mennyiségi viszonyaiban saját élményből kiindulva;
- felhasználja a megszerzett tudást, az elvont fogalmakat, szabályokat, összefüggéseket stb. kezdetben ismert, majd ismeretlen szituációkban;
- használja a problémamegoldó képességét először próbálkozás útján, majd racionális szinten;
- képes kérdéseket megfogalmazni, állításokat bizonyítani, valamint véleményt alkotni;
- ismeri a matematikai fogalmakat, a mennyiségi viszonyokat, valamint a mennyiségállandóság fogalmát a kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás gondolkodási műveleteinek segítségével;
- változatos feladatokban használja számolási készségét;
- emlékszik a szóbeli számoláson túl a műveleti sémákra (analógiákra), így képes műveleteket írásban elvégezni;
- megtervezi a cselekvési sorrendet; megoldást keres: kiválasztja a lehetséges megoldásokat, a feladatot megoldja a készen kapott sémák szerint, algoritmusok segítségével, később alternatív gondolkodás mentén. A sémák alkalmazásának nehézsége esetén felismeri a lehetséges műveletet, és eszközhasználat (pl. számológép) váltja ki;
- összehasonlítja a feltételezést és a valóságot az eredmény helyességének megítélésében;
- megnevezi a gyakorlatban megfigyelt tulajdonságokat, kiemeli a lényeges jegyeket;
- elemzi és összehasonlítja a látottakat, felfedezi a különbségeket;
- képes mennyiségeket elképzelni, cselekvéshez, történéshez fűződő megfogalmazással;
- tanult ismereteit digitális eszközön is alkalmazza;
- képes segítséget kérni és elfogadni, valamint együttműködni.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

A tartalmak elsajátításakor figyelembe kell venni a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, ezért előnyben kell részesíteni a sajátélményű tevékenységeket. A személyes élmény segíti annak a belátását is, hogy a jelen eseményei nagymértékben a múlt eseményeinek eredményei, és mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is, azaz a történelemnek, a társadalom eseményeinek mi magunk is részesei vagyunk. A fejlesztés kiemelt területként kezeli a személyiség és az emberi jogok tiszteltetésére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvédő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.

- b) Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és a társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, a világ nemzetei.
- c) Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése: bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- d) A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- e) A kommunikációs képességek fejlesztése.
- f) A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- g) Tapasztalatszerzés a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, a valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- h) A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- i) Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- j) Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.
- k) Az érdeklődés felkeltése és fenntartása a világ, a társadalom eseményei iránt.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- érzékeli a különbséget a múlt és a jelen között, képes beazonosítani eseményeket saját élményből;
- elemzi a történelmi események okait és következményeit fokozatosan csökkenő segítségnyújtás mellett;
- ismeri a közös európai civilizációs és magyar nemzeti kulturális kódrendszer (szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások) legalapvetőbb elemeit;
- felismeri a saját szerepét, a saját feladatát, valamint a saját felelősségét;
- felismeri a szabadság, a felelősség és az emberi helytállás jelentőségét;
- tájékozódik a munkalehetőségek és a munkavállalás terén;
- az információk szerzéséhez és rendszerezéséhez infokommunikációs eszközöket használ.

Erkölc és etika

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál különös jelentőséggel bír az önelfogadás, a másság elfogadása, a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. Fontos a szociális érzékenység, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és -megoldás képességének kialakítása.

A tanulási terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A kommunikációs képességek fejlesztése.
- b) Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- c) Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- elfogadó attitűdöt tanúsít a hátrányos helyzetű és a különleges bánásmódot igénylő tanulók iránt;
- ismeri a különböző közösségekben való létezés formáit és lehetőségeit;
- ismeri az erkölcs, a vallás helyét és szerepét az egyén és a társadalom szempontjából;
- ismeretekkel rendelkezik a családi költségvetéstől az államháztartásig.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A tanulók ismeretsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. Ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való pozitív viszonyulás megteremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív – a természet védelmében, valamint a saját és mások egészségének megőrzésében tudatos – magatartás- és viselkedésformák elsajátítása.

A tanulók a mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit. Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztése a specifikumokra figyelve történik.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése.
- b) Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- c) A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése, a tantárgyspecifikus fogalmak használata.
- d) A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, a viszonyzavak pontos használata.
- e) A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és a térkép összefüggéseinek felismerése.
- f) Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- g) Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- h) Az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idő és tér változásának észlelése, értelmezése. Az idő észlelésének fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- i) A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, problémák felismerése, megoldások keresése.
- j) A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- k) A tanulási technikák (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.

- l) Tanulási technikák megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, a munkalap használata.
- m) Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megkülönböztet anyagokat és halmazállapotokat a hétköznapi élet példáinak segítségével;
- megállapítja, majd összehasonlítja az élőlények érzékelhető jegyeit;
- megfigyeli a természet egyes ciklusait, összegyűjti az ezzel kapcsolatos tapasztalatait és ismereteit;
- irányítással, egyszerű példákkal felfedezi az állandóságot és a változást;
- jól tájékozódik a közvetlen környezetében, a szűkebb lakóterében, lakóhelyén;
- jól tájékozódik a földrajzi térben és időben;
- jól tájékozódik a földrajzi-környezeti kérdésekben, folyamatokban;
- tájékozott a hazai földrajzi-környezeti folyamatokban;
- ismeri a hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeit;
- tájékozott a regionális és globális földrajzi-környezeti kérdésekben;
- jól tájékozódik a térben térkép, illetve digitális alkalmazások segítségével;
- felismeri a használati tárgyak anyagait, az anyagfogalmat biztosan használja;
- ismeri saját szervezete működését, felépítését – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével;
- ismeretekkel rendelkezik a gyakoribb betegségek megelőzéséről, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismeréséről, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásairól;
- jól használja a háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeit, a fizikai ismereteit alkalmazza a működtetés során;
- felismeri a kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémákat;
- ismeri a háztartási szerek használatával, tárolásával kapcsolatos elővigyázatossági szabályokat;
- segítséggel alkalmazza földrajzi tudását a mindennapi életben a környezettudatos döntések meghozatalában, felelősséget érez döntései következményeiért.

Idegen nyelv: élő idegen nyelv

Az élő idegen nyelv tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg.

A szülők igényei, a tanulók fejlettsége alapján az iskola hozhat döntést a 7. évfolyam előtt megkezdett idegennyelv-tanulás kérdésében. Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés kialakulásának támogatása. Ennek érdekében, valamint a későbbi nyelvtanulás megalapozása miatt a tanulót sikerélményekhez kell juttatni.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megismerkedik a nyelvtanulással, nyelvtudással, és pozitív viszonyulása alakul ki ezekhez;
- bekapcsolódik a szóbeliséget, interakciót igénylő alapvető, korának megfelelő játékos, élményalapú nyelvi tevékenységekbe;
- érdeklődik az idegen nyelvi információhordozók, a számítógép nyelve iránt;
- felismeri és használja a legegyszerűbb kérés kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- megérti és értelmezi az adott témakörökben feldolgozott, begyakorolt szavakat.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Az iskolai nevelés-oktatás rehabilitációs célú feladatainak megvalósításában kiemelt szerepe van a gyakorlati tevékenységeknek, mert általuk az ismeretek élményszerűvé válnak, segítik a mélyebb megértést, fejlesztik a kreativitást. A tevékenységek, az alkotások széles körű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a sikerélmény biztosítására, a pozitív személyiségfejlesztésre, valamint a szabadidő hasznos eltöltésére és az érzelmi feszültség csökkentésére is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, a kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- b) Képzelet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.
- c) Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- d) A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- e) Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- f) A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- g) A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- h) A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- i) Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- j) Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása, a belső kontroll, a pozitív énkép erősítése, a szegregált élethelyzet oldása.
- k) Az önkifejezés elősegítése, a szorongás oldása.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes téri helyzetek leírására szóban, megjelenítésére szabadkézi rajzzal;

- egyszerű közlő ábrákat értelmez;
- képes a kezdeményező, alkotó magatartásra;
- változatos technikákat alkalmaz az önkifejezésben és az alkotásban;
- képes az egyéni ízlését, stílusát érvényesíteni egy-egy saját tárgy készítése során;
- értelmezi a művészi alkotásokban megismert konfliktusokat, és ez segíti a toleráns, másokkal szemben empátikus személyiség kialakítását;
- egyszerű dalokat énekel emlékezetből, énekhangját árnyaltan használja;
- ismeri a tempó, hangerő, hangszín, hangmagasság és ritmus fogalmát;
- zeneértő és zeneérző képessége, zenei koncentrációja és érzékenysége fejlődik;
- alapszinten alkalmaz digitális zenei eszközöket, hangfelvétel készítéséhez, szerkesztéséhez és tárolásához.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A tanulási terület középpontjába a munkához, az életvitelhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzést és képességfejlesztést állítja. A tanulók megismerik a környezet szervezett átalakítását, megtanulják használni a korszerű eszközöket, megértik a kapcsolódó erkölcsi és etikai kérdéseket.

A digitális kompetenciák elsajátítása az esélyegyenlőség megteremtése, az életvitel kialakítása céljából is kiemelkedő jelentőségű. A tanulóknak képessé kell válniuk a digitális kompetenciák alkalmazására a tudás aktív bővítésében, az ismeretszerzésben és a hatékony kommunikációban. A tanulási terület tanítása-tanítása során kialakított kompetenciák messze túlmutatnak a tanulási terület keretein, mivel beágyazódnak más tantárgyak tanulásába is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Érzékszervi megismerések.
- b) Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- c) Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- d) Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.
- e) Csoportosítások, következtetések.
- f) Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- g) A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.
- h) A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- i) Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- j) Analízis, szintézis.
- k) A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- l) A problémafelismerő, tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- m) A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás, a környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.

- n) Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akaratú mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.
- o) A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
- p) A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
- q) Szociális képességek fejlesztése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- felhasználja az infokommunikációs eszközöket a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel, később önállóan is;
- kezdetben segítséggel, majd önállóan információkat keres az interneten, később használja kapcsolatok építéséhez, problémák megoldásához;
- megkülönbözteti a számára releváns információt a lényegtelen, illetve hamis információktól;
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére;
- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- önállóan használja az informatikai eszközök operációs rendszereinek felhasználói felületét, az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- a hulladékokat szelektíven gyűjti, környezetét rendben tartja;
- ismeri a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait;
- munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartást követ;
- munkája során odafigyel a takarékos anyag-, idő- és energiafelhasználásra;
- elvégzi a rábízott családi és iskolai feladatokat;
- odafigyel az egészséges étkezés szempontjaira, egyszerűbb ételeket, italokat elkészít;
- a lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel összehangolja a valóságot és a vágyakat.

Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A tanulási területhez kapcsolódó nevelés, fejlesztés célrendszere az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek körében igen sokrétű. Általános célként a testi fejlődés segítése, a praktikus mozgások fejlesztése jelölhető meg. A tanulóknál atipikus mozgásfejlődési folyamat tapasztalható, ezért a fejlesztés célja az ebből származó nehézségek kialakulásának megelőzése, csökkentése is. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók későbbi társadalmi beválása, a munka világába való beilleszkedése szempontjából különösen fontos a megfelelő fizikai állapot; a mozgások elsajátításának előkészítése a munkatevékenységek megtanulásában is szerepet játszhat.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkészséget, bátorítson mozgásos feladatokat, gyakorlatok elvégzésére.

- b) Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömére.
- c) Fejlessze a mozgásos alaptechnikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet.
- d) Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.
- e) A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonysszavak megértése, használata, a téri biztonság erősítése.
- f) A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- g) A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.
- h) Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes önállóan elvégezni koordinációs gyakorlatokat, amelyek a kinesztetikus differenciáló képességet (ezen képességterület az izmokból, inakból, ízületekből származik, és a finoman szabályozott mozgások működésében nyilvánul meg), a térbeli tájékozódó képességet és az egyensúlyozó képességet fejlesztik;
- képes önállóan elvégezni kondicionálást biztosító gyakorlatokat, amelyek növelik az erőt, az állóképességet és a gyorsaságot;
- megosztott figyelme automatizálódik;
- helyzetfelismerő képessége fejlődik;
- képes helyesen kivitelezni tartásjavító és korrekciós gyakorlatokat, prevenciós és rehabilitációs feladatokat sporteszközök alkalmazásával is;
- a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközei által megfelelő önismeretre tesz szert, fejlődnek az érzelmi-akaratú készségei és képességei;
- toleráns a fogyatékos személyek iránt, tiszteletben tartja a szexuális kultúra alapelveit, elfogadja az egészségügyi szűrések és a környezetvédelem fontosságát.

Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek

A differenciálás kiindulópontja, hogy nincs két egyforma enyhe értelmi fogyatékos tanuló. Az iskolában együtt tanított tanulók különböznek egymástól, ugyanakkor mindenkinek joga van a képességeihez mért legmagasabb szintű, minőségi oktatáshoz. A differenciálás lényege a tanulók egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztés és/vagy az önvezérelt fejlődés körülményeinek biztosítása a nevelés gyakorlatában. A differenciálás célja annak biztosítása, hogy a tanulók abban a tempóban fejlődhessenek, amely számukra a legoptimálisabb, illetve önmagukhoz képest érik el a lehető legnagyobb fejlődést, teljesítve a követelmények megfelelő szintjét.

A hatékony differenciálás megtervezéséhez szükséges a tanulókat megismerni a következő tekintetben:

- a továbbhaladáshoz szükséges előzetes, megalapozó tudás;

- az aktivizálhatóság;
- az önálló, egyéni munkavégzés terén való fejlettség;
- az együttműködési képesség;
- a társas helyzet jellemzői.

Fontos, hogy a tudatos differenciált tanulásszervezés használata pozitívan hat az önértékelésre, valamint a társakkal való viszonyra is.

Értékelés (tanulási eredmény)

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai teljesítményeit döntően szöveges fejlesztő értékeléssel (tanulást támogató értékeléssel) végezzük, amely a Nat által kijelölt célok elérését is támogatja. Célja a tanulói szükségletek meghatározása, valamint a nevelési-oktatási folyamatnak azokhoz történő igazítása. A szöveges értékelés lehetőséget ad az egyéni képességek és eredmények szerinti differenciálásra, illetve javaslatokat tartalmaz, hogy a gyermek mire fordítson nagyobb figyelmet a tanulási folyamatban. A szöveges értékelés történhet szóban vagy írásban, ezt kiegészíthetik egyéb értékelési formák (szimbólumok, tárgyak, pontozás stb.). A fejlesztő értékelés pedagógiai célja, hogy a gyermek folyamatos támogatást kapjon. Éppen ezért a gyermek számára is jól érthető megfogalmazásnak nagy szerepe van.

A leíró, szöveges értékelés feltételei a következők:

- az értékelés a konkrét teljesítményre vagy viselkedésre vonatkozik, sohasem címkéz;
- tartalmában komplex, mind pozitív, mind negatív elemek megjelennek;
- a fejlődés előző fokához kell kapcsolódnia, és a perspektíva következő fokát jelöli meg;
- emellett a továbblépésre vonatkozóan konkrét javaslatokat fogalmaz meg a szülők és a tanulók számára differenciáltan és érthető módon.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekekről, fiatalról általában a családban és az iskolában is kevésbé feltételezik az önszabályozás képességét, így önértékelésükben a külső visszacsatolások jelenthetik a legmeghatározóbb megerősítést.

A fejlesztő értékelés és az értékelési folyamat részeként a tanulók számára nyújtott visszajelzés rendszeressége, a visszajelzés kultúrája, szakmai minősége az iskolai tanulási környezet alakulását, a tanulás motivációját és a tanulási célok elérésének sikerességét alapvetően meghatározó tényezők.

Nagyobb időközönként sor kerül minősítő, szummatív értékelésre is, amelynek célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje eléri-e a tanulási eredményekben foglalt kritériumokat. Az értékelés ez esetben tudáspróbák alapján történik, és százalékosan vagy ötfokú skálán lehet kifejezni. Kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál, hogy a szummatív értékelés formatív, fejlesztő elemeket is magában foglaljon, lehetőséget biztosítva a tanulók számára egy következő tanulási periódusban a javításra és a további fejlődésre. A diagnosztikus és szummatív értékelésnek ugyanakkor létjogosultsága van a továbbtanulás, pályaválasztás reális megítélésének elősegítésében, a szülők és tanulók döntésének támogatásában is.

Az ötfokú érdemjegy (osztályzat) skála alkalmazása – a gyermekek egyéni fejlődése szempontjából – nehézségeket vet fel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődési tempója ugyanis nagy egyéni eltéréseket mutat. A tapasztalatok azt támasztják alá, hogy az egy-egy tanév végéhez kapcsolódó követelményszintek alapján történő minősítő értékelés döntően az ismeretjellegű tudás megállapításakor lehetséges. A bonyolult pszichikus struktúrájú képességek kialakulása kevésbé időzíthető a tanévek egyes szakaszaihoz (pl. félév vége, tanév vége); egy-egy képesség fejlődésében a változás megállapítása (esetleges mérése) esetenként csak több év elteltével lehetséges.

A tanulók teljesítményét a számukra előírt követelményekhez kell viszonyítani. Az árnyalt, reális értékelés érdekében nem csupán a tanulás-tanítás folyamatában, hanem az értékelés során is szükséges a változatos, differenciált körülmények megteremtése. Fontos, hogy a tanuló a mérési-értékelési helyzetben élhessen a jogaival (pl. eszközhasználat, több idő stb.), továbbá arányosan jelenjenek meg a követelményekben a kompetenciák, az ismeretek, a készségek és az attitűdök is. Törekedni kell a tanulói tevékenységek és produktumok változatosságára.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődésének, tanulási eredményeinek, viselkedésének dokumentálására az egyes iskolák különböző megoldásokat alkalmaznak. Ezek segítségével nyomon lehet követni a tantárgyi teljesítmények mellett a gyermek általános fejlődésének folyamatát.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás során a probléma jellegéhez legadekvátabb eljárások, módszerek és technikák használatával alakítják a gyermek képességeinek fejlődését, egyidejűleg biztosítva az ahhoz szükséges feltételeket.

A fejlesztési célok közé tartozik az akadályozott fejlődésből eredő hátrányok csökkentése, hogy a tanuló ismeretszerzési-tanulási folyamatban való részvétele aktív és eredményes legyen, és a lehető legkevesebb nehézséget tapasztalja a folyamat során.

A foglalkozás célja a hiányzó, sérült pszichikus funkciók kialakítása, magasabb szintre emelése, az esetleges rosszul szerveződött struktúrák megváltoztatása, de a kiemelkedő képességek fejlesztése szintén a fejlesztő munka hangsúlyos tartalmi eleme.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás segít a tananyag és a fejlesztési követelmények differenciálásában, a képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolásában, az egyéni tanulási technika kialakításában, a haladási tempó és a motiváció egyéni biztosításában, a fejlődés és a fejlődést tükröző értékelés megállapításában.

A foglalkozás eredményességét növeli, ha minél rendszeresebben – terápia során akár naponta – egyénre szabottan valósul meg, a fejlődés üteméhez illeszkedik, illetve a habilitáció teljes ideje alatt folyamatos a szakember támogatása.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása az egyéni fejlesztési terv (EFT) alapján történik, amelyet a gyógypedagógus készít el, együttműködve a partnerekkel.

Az EFT a szakértői véleményre, illetve a gyógypedagógus által készített pedagógiai diagnózisra alapulva készül.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és foglalkozások megvalósulása lehet osztálytermen belül és kívül is, egyéni vagy kiscsoportos formában. Mindehhez szükséges az együttnevelést megvalósító iskola pedagógusai és a tanulás támogatását megvalósító fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok és a pedagógiai munkát segítő más szakemberek közötti együttműködés. Ez az együttműködés a pedagógusok kötelező tanórával le nem kötött órakerete terhére tervezhető, s a konzultációkkal alátámasztott pedagógiai tevékenységként valósulhat meg.

A látási fogyatékos tanuló nevelése-oktatása

A látássérülés a látószerv (a szem, a látóideg és/vagy a látásért felelős agykérgei/kéreg alatti területek) sérülése következtében kialakult állapot, mely megváltoztatja a tanuló megismerő tevékenységét, alkalmazkodóképességét, kihat személyiségének alakulására.

Gyógypedagógiai szempontból azok a tanulók látássérültek, akiknek látásteljesítménye az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) vízus: 0 – 0,3 közötti. Látássérült az a tanuló is, akinek centrális látótere legfeljebb 20°.

Ezen belül:

- a) vakok azok a tanulók, akiknek látóképessége teljesen hiányzik (vízus: 0);
- b) aliglátók azok a tanulók, akik minimális látással rendelkeznek (vízus: fényérzés – 0,1);
- c) gyengénlátók azok a tanulók, akiknek az életvitelét nagymértékben korlátozza a csökkent látásteljesítmény (vízus: 0,1 – 0,3).

A BNO 11 (WHO) 2018-as meghatározása alapján „megkülönböztetünk távoli és közeli látássérülést.

Távoli látássérülés:

- enyhe – a látásélesség (vízus) $< 0,5$
- mérsékelt – a látásélesség (vízus) $< 0,3$

Közeli látássérülés:

A közeli látásélesség (vízus) $< 0,5$ maximális korrekcióval.

A látássérülés egyéni megélése sok különböző tényezőtől függ. Ide tartozik többek között a megelőzés és a beavatkozó kezelések hozzáférhetősége, a látási rehabilitáció (ideértve a szemüvegeket, fehér botokat is) elérhetősége, és a megélt akadályozottság a közlekedés, tájékozódás, mindennapi élet, ügyintézés, információkhoz való hozzáférés terén.” (www.who.int).

A pedagógiai fejlesztés szempontjából elsődlegesen a látásélesség és a látási funkciók ismerete fontos, de a pedagógusnak tájékozottnak kell lennie

- a látássérülés kórokáról, kialakulásának időpontjáról;

- a szemészeti állapot prognózisjavuló vagy romló tendenciájáról;
- a pedagógiai látásvizsgálat eredményéről;
- a gyermek intellektuális képességeiről;
- a látássérülés személyiségre gyakorolt hatásairól.

A nevelés-oktatás szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a tanulók állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

Az érésben és fejlődésben késést mutató gyermekek számára az óvoda–iskola átmenet megkönnyítésének lehetséges útja például az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás vagy az egyes évfolyamok követelményeinek teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb idő megjelölésének lehetősége.

Az alkalmazandó irányelvek elkülönülnek a vak, a gyengénlátó és a halmozottan sérült látássérült gyermekek esetében.

A látássérült tanulók iskolai fejlesztése

A látássérült tanulók tanulásának és tanításának alapelvei, céljai és kiemelt feladatai

A látássérült tanulók nevelését, oktatását ellátó köznevelési intézmények az iskoláztatás során több fontos feladat megoldását vállalják a mindenkre vonatkozó általános feladatokon túl: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat, hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, önismeret és a társas kultúra fejlesztése, családi életre nevelés, testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, fenntarthatóság, környezettudatosság, pályaaorientáció, gazdasági és pénzügyi nevelés, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása, valamint ezeken túl az esélyegyenlőség biztosítását a látássérülésből és az esetleg csatlakozó fogyatékokból adódó hátrányok leküzdésével.

A fejlesztési feladatok megtervezésekor, a módszerek kiválasztásánál figyelembe kell venni, hogy a látás hiánya vagy csökkent volta miatt a látássérült gyermek ismeretszerzését a külvilág iránti látó beállítódás helyett más – haptikus (bőr- és mozgásérzékelés együttese) és hallási – beállítódás is jellemzi. Fontos az összes érzékszerv – hallás, tapintás, szaglás, ízérzékelés – fejlesztése, valamint a meglévő látás használatának tudatosítása és tanítása.

A látás hiánya, a gyengénlátás nemcsak a tanulás terén jelent eltéréseket, hanem nehezítettek a mindennapi élet tevékenységei (a tájékozódás, a közlekedés, az önkiszolgálás stb.) is. Más a tanulási környezet, hangsúlyosabban egyénre szabottak a tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele alapvető.

Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok

A látássérült tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai megegyeznek a Nemzeti alaptantervben (a továbbiakban: Nat) alkalmazott szakaszolással.

A képzési szakaszok tervezésekor – az ép tanulókhoz hasonlóan – a látássérült tanulók nevelése során is figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat. Az eltérő életkori jellemzők miatt a személyiségfejlesztés speciális feladatai a következők:

Az alsó tagozaton:

- az önállóság iránti igény fejlesztése elsősorban az önkiszolgálás, a mozgás és tájékozódás terén;
- az érdeklődés felkeltése a környezet, a látható, hallható, tapintható világ megismerése iránt a speciális segédeszközök használatával;
- az érzékszervek használatának tudatosítása;
- az önbizalom, a pozitív énkép alapozása, a látássérülés megértése és elfogadása;
- kapcsolatépítés az ép látásúakkal, felkészítés az inkluzív közösségbe való beilleszkedésre;
- az egészségvédő viselkedés szokásainak kialakítása, a higiénés tevékenységek elsajátítása, a szem védelme.

A felső tagozaton:

- az önállóság további fejlesztése a tanulási és a mindennapi élet tevékenységeiben;
- a látásteljesítménnyel rendelkező tanulók esetében a látás kihasználását maximálisan segítő speciális optikai segédeszközök használata iránti igény kialakítása;
- az érdeklődés irányítása a látóképesség szempontjából reális pályaválasztási területek felé;
- a céltudatosság, kitartás kialakítása az önálló tanulás és a pályaaorientáció céljából;
- az önfejlesztés igényének kialakítása különösen az ismeretszerzés terén és az egyéni tehetség kibontakoztatásában;
- az önbizalom és az önkritika egyensúlyának megteremtése, reális énkép kialakítása;
- az egészségvédő magatartás szokásainak továbbfejlesztése, az egészséges életmód iránti igény kialakítása;
- az egyéni igényeknek megfelelő közvetlen környezet tudatos át-, illetve kialakításának ismerete.

A többségi iskolában történő együttnevelés

- A látássérült tanulónak részt kell vennie olyan egyéni fejlesztésekben, amelyekre állapotából fakadóan szüksége van. Ez egyéni felzárkóztató, tehetséggondozó, rehabilitációs és habilitációs célú külön foglalkozás, amely az osztályfőnök, a szaktanárok, a délutános nevelő, a szülő észrevételei és javaslatai alapján – a tanuló órarendjébe illeszthető.

A gyengénlátó tanulók iskolai fejlesztése

Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása és szabályozási szintjei

A gyengénlátó tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása lehetséges.

A gyengénlátó tanulóknak a tanuláshoz és a mindennapi életben való boldoguláshoz – látásteljesítményükhöz igazodó mértékben – különleges technikák elsajátítása szükséges: elektronikus olvasógép, speciális optikai segédeszközök, látássérült személyek számítástechnikai segédeszközei, programjai használata, szükség szerint Braille-írás, -olvasás, tájékozódás hosszú fehér bottal stb.

E technikák ismeretanyaga az egyéni fejlesztési terv része.

A megfelelő eszközrendszer biztosítása mellett (teremvilágítás, egyéni megvilágítás, speciális tanulóasztal, tankönyvkiválasztás, speciális füzet, megfelelő íróeszköz) a követelmények mennyiségi és minőségi teljesítése a gyengénlátó tanulók egyéni adottságai szerint várható el. Ennek érdekében több gyakorlási lehetőség és alkalmanként több időre van szükség.

A gyengénlátó tanulónak is szüksége van azokra az ismeretekre, készségekre, attitűdökre, melyek birtokában alkalmazkodni tud a társadalmi környezet változásaihoz. A Nemzeti alaptantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel, attitűdökkel egészülnek ki.

Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása és szabályozási szintjei

Tanulási és nevelési célok

- Testi és lelki egészségre nevelés
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása, pályaorientáció, gazdasági és pénzügyi nevelés
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- A fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulás és tanítás alapelvei

- Aktív tanulás
 - A pedagógus feladata és felelőssége, hogy a gyengénlátó tanulók vizuális funkcióit is figyelembe vegye tudásuk kialakításakor.
 - Az aktív tanulás támogatásához a gyengénlátó tanulók egyéni látásteljesítményének megfelelő speciális segédeszközök használata szükséges.
- Tanulási környezet

A tanulási környezet fizikai feltételei

- A gyengénlátó tanulók számára a megfelelő tanulási környezet fizikai feltételeinek biztosítása alapvető fontosságú. A terem megfelelő pontján elhelyezett speciális tanulópad,

a tanuló látási funkcióinak megfelelő megvilágítás, a speciális optikai segédeszközök, a speciális gyengénlátós füzetek, adaptált taneszközök stb., továbbá a megfelelő nagyítóprogrammal rendelkező IT-eszközök mind a tanulók optimális tanulását biztosítják.

A tanulási környezet társas feltételei

- A gyengénlátó tanulók későbbi társadalmi integrációja már az iskolában elkezdődik, így fontos, hogy látássérülésük miatt ne maradjanak ki intézményi és osztályszinten szervezett programokból, továbbá, hogy részt vegyenek a tanulókat érintő döntési folyamatokban.
- A látássérült tanulók teljesítményét a pedagógusnak reális, egyben támogató visszajelzést adva kell méltányolnia úgy, hogy az erősítse a tanulók önbizalmát is.
- Az iskola minden dolgozójának felelőssége, hogy a látássérült tanulók ne legyenek iskolai zaklatás áldozatai, de ők se váljanak zaklatóvá.
- Csak a megfelelő iskolai légkör, a nyílt kommunikáció képes biztosítani, hogy a gyengénlátó tanulók képesek legyenek tanulási problémájuk és személyes nehézségeik jelzésére.
- Az osztálytársak részéről a gyengénlátó tanulók iránti tisztelet és elfogadás sok esetben tanári segítséggel alakul ki. A látássérült tanulóknak is tisztelniük kell az osztálytársak egyéni különbségekből eredő sokféleségét.

A tanulási környezet megteremtésének pedagógiai irányelvei

- A gyengénlátó tanulók is aktívan vegyenek részt párban vagy csoportban végezhető tanulási formákban!
- A pedagógus feladata és felelőssége, hogy úgy tervezze a tanulási feladatokat és feladatcsoportokat, hogy az a látássérült tanulók képességeinek (látásteljesítményeinek) megfelelő legyen.
- A tanuláshoz és az értékeléshez a gyengénlátó tanulók számára szükséges biztosítani a megfelelő speciális tan- és (optikai) segédeszközöket.

Figyelembe kell venni, hogy a gyengénlátó tanulók látássérülésük, illetve egyéb csatlakozó sérülésük miatt gyorsabban elfáradhatnak, esetleg kevésbé terhelhetők, több és hosszabb pihenést igényelhetnek.

Személyre szabott tanulás és differenciált oktatás

- A gyengénlátó tanulók személyre szabott tanulásához szükséges a pedagógus együttműködése a látássérült tanulók gyógypedagógusával.

Általánosan alkalmazott differenciált tanulásszervezési módok

- Látásteljesítményétől függetlenül a gyengénlátó tanulók is képesek részt venni drámapedagógiai, kooperatív technikán alapuló tanulási-tanítási folyamatban, továbbá csoport- és páros munkában.
- Differenciálás esetén a pedagógus felelőssége, hogy a feladatok ne különítsék el az osztálytól a látássérült tanulókat.
- Alapvető fontosságú a tanulók látássérüléséhez illeszkedő, egyéni fejlődéséhez megválasztott módszertani eljárások alkalmazása a különböző pedagógiai színtereken.

- A gyengénlátó tanulók optimális tanulása-tanítása a pedagógus és a(z) utazó gyógypedagógus, továbbá a család és a környezet együttműködése során valósulhat meg.

Mérés, értékelés és visszajelzés

- A gyengénlátó tanulók esetében az egyéni látásteljesítményből adódó adottságokat (munkatempó, pontosság stb.) nagymértékben figyelembe kell venni.
- A gyengénlátó tanulók fejlődése esetenként csak önmagukhoz viszonyítható.
- Felmérések, értékelések esetén a gyengénlátó tanulók számára egyéni igény szerint a feladatlapok nagyítása szükséges. Így is lehetséges, hogy bizonyos feladatokat (grafikonok, térképek, képek, grafikák stb.) a tanuló látásteljesítménye miatt nem képes megoldani.
- A gyengénlátó tanulók felmérés, vizsga esetén engedményeket vehetnek igénybe (többletidő, adaptált feladatok stb.).
- A látássérülés maga nem ok a tantárgyi felmentésre.

A Nat, a kerettantervek és a helyi tanterv

A helyi tanterv készítésénél a Nat-ban és a választott kerettantervben foglaltak az irányadók. A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi tartalmak a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők.

Kompetenciafejlesztés, kiemelt kompetenciaterületek

- Alapkompetenciák
- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Megvalósításuk az irányelvben meghatározottak alapján.

A tanulási területek és a tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak kimeneti tanulási céljai

Magyar nyelv és irodalom

- A gyengénlátásból fakadó sajátos nehézségek miatt az olvasás-írás tananyagának elsajátításához az 1. és a 2. évfolyamon – a rehabilitációs célú tanórák keretének terhére – magasabb óraszám biztosítása javasolt.
- Az ismeretanyag elsajátításához indokolt lehet a rövidebb terjedelmű olvasmányok (kötelező olvasmányok) választása, de a hosszabb művek esetében a hangos/digitális

könyvek olvasása is megvalósítható. Az olvasási tempót, a hangsúlyos olvasást érintő követelmények meghatározásakor szükséges a látásteljesítmény figyelembevétele.

- Az írás tanításánál törekedni kell az áttekinthető, rendezett, olvasható írásképre, amelyet a tanuló saját adottságainak megfelelő betűméretben és taneszközökkel teljesít.
- Többletidő biztosítása szükséges a helyesírási szótárak, lexikonok, a könyvtárak használatának megtanítására, az egyéni szükséglet szerint alkalmazott olvasókészülék, nagyító használatának begyakorlására.
- Kiemelt feladat a gyengénlátó tanulók segítése a metakommunikáció értelmezésében, önálló alkalmazásában.
- A könyvtárhasználat az iskolai könyvtár használatán túl segíti a tanulókat, hogy megtanuljanak ismeretlen könyvtárban segítséget kérni és ezúton tájékozódni. Lehetőség szerint ismerjék meg az elektronikus könyvtárat és igénybevételét, a látássérült személyeket érintő információkat közlő weboldalakat.
- Kíváncsi a dramatizálás során a játékbátorság növelése, a közönség előtti megszólalás lehetőségének biztosítása.

Matematika

- Speciális szemléltetés és segédeszközök biztosítása mellett a gyengénlátó tanuló is ismeri és használja a matematikai jeleket, képleteket, modelleket, geometriai ábrákat, grafikonokat.
- A gyengénlátó tanulók matematikaoktatásának is kiemelt területe a biztos számolási készség kialakítása, hangsúlyt fektetve a fejszámolási készség fejlesztésére, az ismerethordozók (feladatgyűjtemények, táblázatok, számológépek) használatára.
- A tanítás során használt eszközök, módszerek és követelmények meghatározásakor kiemelten figyelembe kell venni az alábbiakat:
 - a szemléltetéshez és a tanulói munkához gyakran speciális (adaptált) eszközöket kell használni (speciális vonalzó, körző stb.);
 - a követő, alkotó képzelet fejlesztéséhez használt diagramok, grafikonok, ábrák legyenek könnyen áttekinthetők, kontrasztos színűek;
 - alacsony látásteljesítmény esetén a diagramok, grafikonok alkalmazása nehézségbe ütközhet, így szükséges a vizuális észlelés lehetőség szerinti kiegészítése haptikus (tapintásos) megismeréssel;
 - a geometria tanítása során a vizuális észlelés lehetőség szerinti kiegészítése haptikus megismeréssel;
 - a mérés, szerkesztés jelentősen függ a látássérülés mértékétől, ezért a pontosság szempontjából szükséges engedelményeket tenni.
- Az értékelés során engedelmények tehetők a mérés pontossága, grafikonkészítés, térbeli építések, írásbeli munkák esztétikuma terén.
- Látássérülése miatt a tanuló felmentése indokolatlan.

Történelem

- A térben, időben történő tájékozódáshoz szükséges az adaptált történelmi térképek használata, a térképjelek ismerete.
- Az interneten történő információgyűjtés során szükség esetén optikai segédeszköz, speciális képernyőnagyító, olvasó szoftver alkalmazása szükséges.

Állampolgári ismeretek

- A gyengénlátó tanulók ismerjék meg a látássérült személyekre vonatkozó jogi szabályozást!
- A gyengénlátó tanulók ismerjék a látássérült személyek érdekvédelmi szervezeteit!

Erkölc és etika

- Az erkölcsstan keretében szerzett speciális ismeretek segítsék hozzá a gyengénlátó tanulókat sérülésük feldolgozásához is, valamint tanulják meg, hogyan élhetnek etikusan a pozitív diszkrimináció lehetőségeivel!

Környezetismeret; Természettudomány

- A tanulók vizuális megfigyelőképességének fejlesztésével, széles tapasztalati bázis biztosításával (hallás, szaglás, tapintás kiegészítő szerepe) érhető el a tervszerű megfigyelés elsajátítása.
- Az IKT lehetőségeinek kihasználása, pl. kísérletek követése lassítási-nagyítási, gyors megismétlési lehetőséget biztosító videókkal.
- A teljes látást igénylő jelenségek megismertetése csak az ismeret szintjén szükséges (egyes fizikai, kémiai, biológiai jelenségek, pl. fénytán).
- A tananyagba szükséges beépíteni a gyengénlátással kapcsolatos fizikai és biológiai ismereteket, valamint lehetőséget kell adni a tanári és a tanulói kísérletekben való aktív részvételre.
- A tanulók számára minél több közvetlen tapasztalatot szükséges biztosítani a természeti, társadalmi valóságról.
- A természeti és a technikai környezet kölcsönhatásainak megfigyeltetése modellezés révén is lehetséges.
- A vizuális megfigyelés, képzelet, emlékezet fejlesztése előkészíti az adaptált ábrák, diagramok, grafikonok értelmezését, a térképek használatát.
- Fokozott látásvédelem a kísérletek során. A fizikai és kémiai tantárgy esetén gyakran szükséges a kísérletek adaptálása, gyengénlátó tanulók által követhetővé tétele (láthatóvá tétel, védőszemüvegek használata), önálló vizsgálódások, megfigyelések egyéni segítése.
- A követelmények tekintetében – a balesetek elkerülése érdekében – a tanulói kísérleteknél egyéni elbírálásra van szükség.
- A követelményeknek ismeretanyag szempontjából teljeskörűen, de a gyengénlátó tanulók által használt eszközzel kell eleget tenni.
- A tartalom feldolgozása során biztosítani kell a gyengénlátó tanulók számára használható térképeket (lényegkiemelő, kontrasztos, esetenként tapintható jelzések stb.).

- Színvak tanulók számára speciális jelzések alkalmazása szükséges a térképeken.
- Filmek, fotók bemutatásához besötétíthető terem szükséges.

Idegen nyelv

- Az idegen nyelvek tanulása a gyengénlátó tanulók számára a látó társadalomba való beilleszkedést és az esélyegyenlőséget is célozza.
- A beilleszkedés és az esélyegyenlőség érdekében kiemelten fontos a mindennapokban előforduló nehezített élethelyzetek gyors megoldását lehetővé tevő (információkérés, tájékozódás, segítségkérés, fejlett kommunikációs készség kialakítása az idegen nyelv használatában) tartalmak beépítése a helyi tantervbe.
- A tanulás-tanítás folyamatát a hallás utáni tanulás hangsúlya jellemzi, ezért a hallási figyelem és az emlékezet fejlesztése szükséges.
- A kevesebb látási információ miatt kiemelt figyelmet kell fordítani az idegen nyelv helyesírásának minél tökéletesebb elsajátítására.
- Az információs és kommunikációs technikák alkalmazási képességének fejlesztése, az elektronikus szótár használatának megtanítása javasolt.

Művészetek

A gyengénlátó tanulók az élet minden területén több nehézséggel küzdenek, mint ép társaik, ezért a készségek fejlesztése mellett kiemelten fontos a művészetek személyiségformáló hatása.

Vizuális kultúra

- Fokozottan szükséges az erős kontrasztos hatást elérő, jó minőségű eszközök biztosítása a látássérült gyermek számára a megfelelő vizuális élmény megszerzéséhez.
- A szerkesztési feladatoknál a pontosság terén engedményeket kell tenni.
- A színvak, színtévesztő tanulók rajzeszközeit színmegjelöléssel kell ellátni.
- A szerkesztési feladatoknál a pontosság a látásteljesítmény függvényében követelhető meg.

Ének-zene

- Az ének-zene ismeretanyagában a hallásos tanulás kerül előtérbe. A zenei jelrendszer megismeréséhez egyéni segítségnyújtás, gyakran nagyított kotta szükséges.

Digitális kultúra

- A szabályos gépírás tanítása a gyengénlátó tanulók esetében kiemelten fontos annak érdekében, hogy a mindennapi életben adódó írásbeli feladataikat (dolgozat, önéletrajz stb.) esztétikus külalakkal készíthessék el.
- A tanulók számára a képernyő adaptálása vagy speciális képernyőnagyító, olvasó programok alkalmazása szükséges.

Technika és tervezés

- A tanulási terület tartalmába mindazon ismeretek beépülnek, melyek a gyengénlátó tanulók mindennapi életvezetéséhez, mind teljesebb önálló életviteléhez szükségesek, illetve alakítják későbbi pályaválasztásukat.
- A gyengénlátó tanulók pályorientációja szempontjából fontos, hogy hatékony fejlesztést kapjanak a technikai jellegű munkafolyamatok tervezéséhez, kivitelezéséhez, munkakultúrájuk megalapozásához.
- Időtöbblet biztosítására van szükség a különböző anyagok többoldalú érzéketi megismerésére, az adaptált eszközökkel történő mérésre az egyéni igényeknek megfelelően.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a balesetmentes szerszámhasználatra, a látássérült emberek életvitelét segítő speciális eszközök használatára (beszélő mérleg, adaptált tűbefűző, mérőszalag stb.).
- Bizonyos munkatevékenységeknél tekintettel kell lenni a szintévesztő, színvak tanulók különleges igényeire.
- Szükséges a speciális közlekedési ismeretek, a mindennapi tevékenységek elsajátítása.
- Az értékelés során kapjon hangsúlyt a tanuló önmagához mért fejlődése, figyelmet az esetleg csatlakozó egyéb sérülés!

Testnevelés

A gyengénlátó tanulók az állapotuknak megfelelő speciális mozgásnevelésben vesznek részt. A tantárgy a látássérült tanulók térbeli tájékozódásának, mozgásuk harmóniájának kialakításában kiemelt szerepet kap. A testnevelés hozzájárul a látássérült tanulók mozgásbiztonságának növeléséhez, a látás-mozgás koordinációjának fejlődéséhez.

- A rendszeres fizikai aktivitás kiemelt cél. A helyi tanterv a testnevelésnek a Nat-ban és a választott kerettantervben meghatározott fejlesztési feladatai közül tartalmazza a nem ellenjavalltat, valamint a diagnózis ismeretében ajánlott speciális tartalmakat, beépítve a gyógytestnevelési eljárásokat.
- A speciális tartalmak kialakításánál figyelemmel kell lenni:
 - a mozgásbiztonság kialakítására, a mozgás-látás koordinációjának fejlesztésére, a tájékozódó képesség fejlesztésére,
 - a helyes testtartást segítő gyakorlatokra és a meglévő mozgásszervi betegségek korrekciós gyakorlataira.
- A követelmények meghatározása mindig a gyermek egyéni állapotától függ, a látásteljesítmény, a szembetegség kihatásai és a társuló mozgásszervi betegség figyelemvételével.
- Amennyiben lehetőség van rá, meg kell ismertetni a gyengénlátó tanulókat a látássérült személyek sportolási lehetőségeivel, és biztosítani kell az abban való részvételt (pl. atlétika, csörgőlabda, úszás).

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás

A gyengénlátó tanulók habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozásai általában a következő területeket érintik:

- látásnevelés (a látási funkciók fejlesztése, optikai és elektronikus segédeszközök használata);
- speciális IKT-ismeretek (pl. gépírás, nagyító, beszélő szoftverek, laptophasználat);
- mozgáskorrekció (finommozgás, nagymozgás);
- az olvasási készség fejlesztése;
- tájékozódásra és közlekedésre nevelés (tájékozódás vizuális támpontok alapján, tájékozódás hosszú fehér bottal, közlekedési önállóság);
- személyiségkorrekció;
- diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia reedukáció;
- logopédiai ellátás;
- gyógytestnevelés;
- mindennapos tevékenységek (önkiszolgálás, egészségmegőrzés, speciális munka- és háztartási eszközök használata);
- a tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása.

Magasabb évfolyamba lépés feltételei

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. A tanuló legfeljebb három tantárgyból tehet javítóvizsgát augusztus hónapban. Amennyiben négy vagy több tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, évet ismételni köteles.
- Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló.
- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.
- Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestületől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.
- Az évfolyam megismétlése nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.
- A tanuló kérésére az iskola igazgatója köteles segítséget nyújtani ahhoz, hogy a tanuló a megkezdett tanulmányait másik iskolában folytathassa.
- A tanuló az iskola igazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát, egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási

év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.

- A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a szülő felé az értesítési kötelezettségének.
- Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.
- Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyam ismétléssel folytathatja.
- Osztályozó vizsga letétele után folytathatja tanulmányait az egyéni munkarendes tanuló és az a tanuló, akinek engedélyezték, az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

Magasabb szintű iskolába lépés, pályaorientáció

Tanulóink minden iskolatípusban továbbtanulhatnak. A magasabb (közép-) szintű iskolába lépéshez a megfelelő bizonyítványon kívül az intézmény más értékelő dokumentumot nem állít ki, más feltételt nem támaszt, segítséget nyújt az iskolaválasztásban. A pályaorientációs tevékenység elsősorban az osztályfőnöki órák keretében folyik. Ezen kívül az iskola lehetőséget nyújt a középiskolákban történő látogatásokra, és gondoskodik arról, hogy a továbbtanulásról szóló tájékoztató füzetek kellő számban a tanulók rendelkezésére álljanak.

Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

- A tanulók teljesítményét, elért eredményét a tantárgyak követelményrendszerének megfelelően ellenőrizzük. A számonkérés módja alkalmazkodik a tanulók életkori sajátosságaihoz.
- Számonkérni csak olyan ismeretet szabad, amelyet megtanítottunk, illetve amelyhez a tanuló tanára vezetésével (irányításával) hozzájutott.
- A számonkérésnek mindig a tanuló tudására (és nem tudásának hiányosságaira) kell irányulnia. A hiányosságok feltárásának célja a további ismeretszerzés, illetve a hiányosságok pótlása.
- Lehetőség kell adni a tanulónak a számonkérés során feltárt hiányosságok pótlására, hibák javítására.
- A tanuló teljesítményét mindenkor az elvárás- képesség- teljesítmény egységében kell értékelni.
- Az értékelés és minősítés során arra kell törekedni, hogy az érdemjegy vagy szóveges minősítés mindenkor a tanuló teljesítményét tükrözze (és ne az osztályban kialakult tudásbeli rangsorban elfoglalt helyét.)

- A tanulói teljesítmény értékelésekor a pozitív motiváció, a képességeknek a megerősítés útján történő fejlesztése az irányadó elv.
- Az értékelés nem tartalmazhat társakkal való összehasonlítást, nem rangsorolhatja a diákokat.
- Az értékelés mindenkor segítő szándékú; a gyerek fejlődését segítse, nem lehet megalázó vagy büntető jellegű. Minden értékelésben a pozitívumokból kiindulva, azokra alapozva kell megfogalmazni a további fejlődés útját.
- Az értékelést úgy kell megfogalmazni, hogy annak tartalmát, üzenetét a gyerek is megértse.
- Az érdemjegy és az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.

Az iskolai dolgozatok szabályai:

- Az iskola minden tanulójának joga, hogy
 - a dolgozatait megtekintse,
 - egy napon kettőnél több témazáró dolgozatot ne írassanak vele tanárai,
 - a témazáró időpontját egy héttel előre tudja,
 - megtekintse a kijavított dolgozatot 2 héten belül.
- Hiányzó tanulók esetében felkészülési idő biztosítása után lehet a témazárót, felmérőt megíratni.
- Bejelentés nélkül íratott dolgozatban csak az előző órai tananyag kérhető számon.
- A felmérés témaköre meghatározott.
- A dolgozatokat a lehető legrövidebb időn, maximum két héten belül ki kell javítani, és értékeléssel együtt a tanulónak átadni. Amennyiben ez a feltétel nem érvényesül, úgy az érdemjegyet a tanuló nem köteles elfogadni, kivétel, ha a tanár hiányzott, vagy a tanítási szünet ide is bele esik. Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje a dolgozat megírását követő tizennegyedik nap.

A szülő tájékoztatása: A szülő joga, hogy a fogadóórán, szülői értekezleten gyermeke dolgozatait megtekinthesse.

Osztályzással, érdemjeggyel a következő tanulói teljesítmények értékelhetők:

A. Szóbeli ellenőrzés formái:

(egy-két óra vagy adott témakör anyagából)

- órai munka
- a tanári kérdésekre adott válasz
- kiselőadás
- egyéni felelet
- fogalmazás szóban
- idegen nyelvi párbeszéd
- a szabályok reprodukálása
- szóismeret (idegen nyelv)

- felolvasás

Kiemelten fontos a tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése, ezért gyakran alkalmazzuk a **szóbeli ellenőrzési formát**. Ennek érdekében minden tanuló legalább egyszer felel szóban egy-egy témakörön belül, de legalább félévente egyszer. Szóbeli ellenőrzés esetén az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje a számonkérés napja.

Az ének-zene, vizuális kultúra, digitális kultúra, valamint technika és tervezés tantárgyak esetében a szóbeli ellenőrzés valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva történjen. A testnevelés tantárgy követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrzik.

Gyakorlati ellenőrzés esetén az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje a következő szaktárgyi óra.

B. Írásbeli ellenőrzés formái:

- egy-két óra anyagából
- adott témakör anyagából
- félév anyagából
- egész éves anyagból

C. Egyéb

- gyűjtőmunka
- tanulmányi és sportversenyeken, pályázatokon nyújtott teljesítmény
- munkadarabok (technika)
- képzőművészeti munkák (rajz)
- sportági mozgásanyag bemutatása, teljesítménypróbák
- számítógépes produktum
- tanulói kísérletek végzése
- táncos mozgásanyag bemutatása
- egyéni felzárkóztató foglalkozásokon való aktív munkálkodás
- tehetséggondozó foglalkozáson végzett munka
- olvasónapló

A tanári szabadság a témaközi tudás ellenőrzésében szabadon érvényesülhet. Nagy hangsúlyt fektetünk a differenciálásra, a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakban nyújtott teljesítményéhez történő igazodásra. A tanórán kívüli új tanulásszervezési módokon (témahét, projekt) való részvétel során nyújtott teljesítményt is figyelembe vesszük.

Írásbeli munkájukat a tankönyvek, füzetek, feladatlapok, a tanító által összeállított feladatsorok alapján végzik a tanulók.

Írásbeli beszámoltatás súlya tanulóink tudásának értékelésében:

- másolás, tollbamondás, emlékezetből írás súlya döntő alsó tagozaton a tanulók továbbhaladásának értékelésében

- **írásbeli feleletet** az 1-3. évfolyamon, mint a beszámoltatás módját ritkábban alkalmazzuk, 4-8. évfolyamon az írásbeli feleltetés dominál, de ügyelni kell arra, hogy a beszámoltatás szóbeli formája is megtörténjen.
- **tudáspróba** (hosszabb tantárgyi témák megértésénél alkalmazzuk – értékelése motiváló, hiányosságokra rávilágító), súlya megerősítés a jóknak, ösztönző a lemaradóknak
- **témazáró** (a tanult tananyag elsajátításának értékelése), súlya döntő a tanulók tudásának értékelésében, a naplóban piros színnel jelöljük
- **felmérések** (egy-egy időszak összegzését mutatják), súlya döntő a tanulók tudásának értékelésében

A tanév során az alábbi meghatározott tantárgyakból **felmérést** javasolunk íratni:

➤ alsó tagozaton:

magyar nyelv és irodalom, matematika:

- év elején
- félévkor
- tanév végén

➤ felső tagozaton:

magyar nyelv és irodalom, matematika:

- év elején
- év végén

Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

Kompetenciaalapú oktatás: a kompetenciaterületeket és a nevelési feladatokat a nevelési program részletesen tartalmazza.

Projektoktatás

„A projekt olyan oktatásszervezési eljárás, amely az oktatás menetét gyakorlati problémák megoldása köré csoportosítja”.

A projektmódszer fő értéke a munkafolyamat: a gondolkodási folyamat, a gyakorlati tevékenységek megvalósítása során szerzett tapasztalatok, élmények szellemi és érzelmi hatása.

Projektpedagógia

A gyermekek számára megszűnik a világ komplexitása, ahogy bekerülnek az iskolába. A természet tantárgyakra oszlik, amelyek csak nagyon ritkán találkoznak egymással. Ez jellemzi a hagyományos pedagógiai módszereket. Azonban a projektmódszer kicsit más. Ismeretanyaga talán kevesebb a hagyományos iskola információtömegénél, de a megszerzett ismeretek egységesebbek, jobban hasznosíthatóak és átfogóbb világképet adnak.

A projektpedagógia olyan tanulásszervezés, melynek középpontjában valamilyen elvégzendő tevékenység áll, a hangsúly nem magára a tanulásra, hanem az ismeretszerzés folyamatára kerül.

A tanuló egy alkotófolyamat részeként és eredményeként sajátítja el a tudnivalókat. Nem passzív hallgató és befogadó, hanem aktív résztvevő. A projekt során lehetősége van képességeinek kipróbálására és alakítására. A hierarchikus munkamegosztás helyébe az együttműködés fontossága lép. Ez az irányzat nagyfokú szabadságot ad a gyermeknek, gondolva itt a célok kiválasztására, a feladat végrehajtási módjainak kiválasztására és a produktum értékelésére is. Nagyfokú tanulói szabadság jellemzi, és lehetőséget ad az ismeretek integrálására, kapcsolatok alakítására és az iskolán kívüli világ megismerésére. Teret biztosít a sikereknek, a tanulási stressz helyébe a magabiztosság és az önbizalom lép. Ez a módszer a tanulást indirekt módon biztosítja. A megismerés fő forrása a gyermek tapasztalata és érdeklődése. Vagy másként fogalmazva a megismerés forrása a csoportos és az egyéni tapasztalás. A munka során szükséges elméleti ismereteket maguk a diákok tárják fel, és osztják meg egymással. Fejleszti a kreativitást, hiszen a projekt feldolgozása már önmagában egy kreatív feladat, hiszen a megvalósítás módját és részleteit a diákok dolgozzák ki. Segíti az önálló ismeretszerzési képesség és az egész életen át tanulás igényének kialakulását.

A projekt közelebb hozza az iskolában nehezen megvalósítható esélyegyenlőség lehetőségét is. A különböző kulturális és anyagi háttérrel rendelkező gyerekek más és más tapasztalattal járulnak hozzá a közös projekthez, és így olyan ismereteket szereznek, amelyeket semmilyen tankönyv nem tud eredményesebben közvetíteni számukra. A projektoktatás során a tanítási-tanulási tevékenység eszköztára lényegesen gazdagabb az iskolai eszköztárnál.

A projektoktatás eredménye mindig egy produktum, egy projekt. A projekt sajátossága: kettős funkciójú: egyrészt tanulási egység, középpontjában a valós életben felmerülő, az emberek többségét érintő kihívás, probléma áll, amelynek megoldása felelős, együttműködésre képes magatartást kíván; másrészt a tanuló tanulás során létrejött produktum, projekt magában hordozza az elsajátított tanulás további alkalmazását, gazdagítását, újabb produktumok alkotását.

A tanár feladata a projektmódszerben megváltozik. Nem az irányítás a fő feladata, hanem az együttműködés elősegítése és az egyes munkafolyamatok koordinálása. A diákokat egyenrangú partnereként kezeli, de ő az első az egyenlők között.

A projektmódszerrel fejleszthető kompetenciák:

- Szervezett, alkalmazható szaktárgyi ismeretek bővülése
- Szocializáció, másokkal való együttműködés, konfliktuskezelés megtanulása.
- Divergens gondolkodásmód fejlődése.
- Tervezési eljárások jobb megismerése, munkaszervezés, időbeosztás.
- Esztétikai érzék fejlődése.
- Lámpaláz leküzdése.
- Nyitottság a világ dolgai iránt.
- Különböző ismeretforrások megkeresése, a kapott információk kezelése, adott szempont szerinti válogatása és kritikus felhasználása (internet, könyvtár, folyóiratok, tévé, rádió stb.), kritikai gondolkodás, értő olvasás fejlődése.
- Előzetes tudás elemeinek felszínre hozása, mozgósítása.
- Tanulási technikák fejlődése, élethosszig tartó tanulás elősegítése.
- Az ismeretek különböző helyzetekben való használata, a transzfer segítése, és annak tudatosítása, hogy sok tudáselemünk nem csak abban a helyzetben lehet hasznos, amilyenben megtanultuk.

Alkalmazható tudás létrejöttének elősegítése:

- Problémaérzékenység
- Kreativitás fejlődése.
- Kommunikációs kompetencia fejlődése.
- Vitakultúra elsajátítása, mások véleményének meghallgatása, tiszteletben tartása.
- Saját maga szerepének, lehetőségeinek és határainak felismerése, tudatosítása, reális énkép kialakítása.
- Felelősségvállalás saját maga és társai iránt.

Iskolánk projektjeit az éves munkatervben határozzuk meg, minden tanév elején.

Elképzeléseink:

- projekt-órákon a tananyaghoz szorosan kapcsolódó témakörökben, amikor a tanulás kézzel fogható produktumokhoz és konkrét eredményekhez vezet (pl. „Fű Benő” készítése, idegen nyelvi órán készített projektfeladatok: posztterek készítése pl. védett fajokról, élelmiszer piramisról stb.)
- iskolánk névadójára emlékezve a Víz Világnapja köré építve a környezetvédelem jegyében (projekt-hét)
- a fenntartó Hetednapi Adventista Egyház alapelveire építve az egészséges életmód, testi-lelki egészség, környezettudatosság jegyében (projekt-napok/hetek)
- iskolakert gondozása tanórai, illetve egyéb foglalkozások keretei között

Témahét

A tananyag komplex elsajátításának egyik lehetséges formája az ún. témahét, amikor az adott tárgykört a diákok három-öt tanítási napon, iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között változatos tevékenységtípusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel.

Szervezésének területei:

- környezetvédelem, természettudomány
- évfordulók
- ünnepek

Tanulásszervezési eljárások

Első osztálytól kezdve fokozatosan tanítjuk meg tanulóinkat ezekre a tanulásszervezési eljárások, technikákra alkalmazására. A páros munkából kiindulva jutnak el a csoportmunkáig, mindig az adott osztályhoz és a gyerekek életkori sajátosságaihoz, illetve a tananyaghoz igazodva. Az osztály fejlettségi szintjét, tudását, előzetes ismereteiket és az egyéni képességeket figyelembe véve, élve a differenciálás lehetőségével, szervezik órájukat. Az új ismeretek szerzése mellett, elsősorban a gyakorló, összefoglaló, rendszerező órákon dolgoznak ily módon.

Kooperatív tanulásszervezés

A kooperatív tanulás együttműködést jelent a tanulásban, melynek legfontosabb jellemzői:

Egyenlő esélyt biztosít a lassabban haladóknak is a munkában való részvételhez

Egymás elfogadására, segítésére nevel.

Fejleszti a különböző képességeket: empátia, tolerancia, figyelem, felelősségvállalás, egymás segítése, együttműködés, kommunikáció

Mindenki számára biztosítja a tanuláshoz való kedvet, a sikerélményt, az eredményességet.

Tanórai differenciálás

A tanulók egyéni képességeit és haladási, fejlődési ütemét figyelembe véve a pedagógus él ezzel a lehetőséggel.

Drámapedagógia

Alkalmazása a szociális kompetenciák fejlesztésével összefüggésben alkalmazható.

IKT alapú módszerek

Interaktív tábla és egyéb számítástechnikai eszközök alkalmazása a tanórán.

Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A működési elv a következő:

- a törvényben meghatározott minimum-maximum létszámot figyelembe véve szervezzük évfolyamonként az indítható osztályok számát. Évfolyamonként 1 osztállyal működik iskolánk. A jelenlegi tanulói és pedagógus létszám nem indokolja, hogy tantárgyak esetében csoportbontásra kerüljön sor, de amennyiben a későbbiekben szükség lesz rá a hatékony és eredményes oktatás érdekében, akkor idegen nyelv és matematika tantárgyból kívánjuk azt megvalósítani.

A hagyományostól eltérő tanulásszervezési formák

- A helyi tanterv elkészítésénél figyelembe vettük a Nat követelményeihez szorosan illeszkedő, a tananyaghoz kapcsolódó, kulcskompetenciákat fejlesztő egyéb oktatási formákat:
 - hit-és erkölcsstan felekezetek szerinti bontásban
 - szülői igényre és finanszírozással erdei iskolai programok (önköltséges)
 - szaktáborok, nyári táborok (önköltséges), projektek, témahét

Iskolánk a csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésekor a következő elveket tartja fontosnak:

- egy csoportba lehetőség szerint a közel azonos képességű és tanulási szemléletű diákok kerüljenek, megteremtve a folyamatos tanítási és tanulási lehetőségeket a csoport minden tanulója számára,
- törekszünk arra, hogy a tanuló minél többféle foglalkozáson vehessen részt
- szakmai szempontok

- a tantárgyból elért eredmény
- tanuló szellemi képességei
- szülői igény

Egyéb foglalkozások lehetőségei:

- tehetség kibontakoztatását segítő tevékenységek:
- iskolai szakkörök,
- felkészítések tanulmányi versenyekre, vetélkedőkre,
- iskolai énekkar,
- sportfoglalkozások, sportkör,
- érdeklődési kör, önképzőkörök a tanulók igényeinek megfelelően,
- házi versenyek, iskolák közötti versenyek,
- korrepetálások
- napközi, tanulószoba
- a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása,
- a beilleszkedési, tanulási nehézség, magatartási rendellenességgel diagnosztizált tanulók, továbbá az első – negyedik évfolyamra járó tanulók eredményes felkészítésére szolgáló, differenciált fejlesztés (egy-három fő)
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók számára szervezett fejlesztő pedagógiai ellátás
- Az elsőtől negyedik évfolyamig az eredményes felkészítés érdekében lehetővé kell tenni legalább heti két alkalommal az egyéni foglalkozáson való részvételt, ha arra szükség van az eredményes felkészülés érdekében. E rendelkezést kell alkalmazni akkor is, ha a tanköteles tanuló tanulmányi követelmények nem teljesítése miatt második vagy további alkalommal ismétli ugyanazt az évfolyamot.
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség vagy a sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség, tartós gyógykezelés miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytatók egyéni felkészítésére az iskolának tanulóként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll rendelkezésre. A sajátos nevelési igény miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók esetében az e bekezdésben meghatározott időkereten belül kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat. Az időkeret az egyes hetek, és tanulók között átcsoportosítható.
- Énekkari tevékenység
- Tanulmányi kirándulások, túrák, táborok
- DÖK tevékenység

A 16 óráig tartó bent tartózkodás alóli mentesítés szabályai

A tanórai és egyéb foglalkozások 16 óráig történő megszervezésének előírásai az általános iskolák számára kötelezettséggént jelentkezik valamennyi évfolyam esetében, de a törvény

lehetőséget ad arra, hogy a szülő kérelmére az iskolaigazgató saját hatásköre alapján felmentést adhasson, ha a helyi szabályoknak, feltételeknek megfelelő a szülői kérelem indoklása.

A szülő kérheti gyermeke iskolában való délutáni benttartózkodás alóli felmentését, ha:

- a gyermek a tanulmányi előmenetelét segítő családi háttérrel rendelkezik,
- a szülő nem dolgozik, ezért gyermeke otthoni délutáni felügyelete és felkészítése biztosított,
- gyermeke egészségügyileg veszélyeztetett, s a délutáni közösségben való tartózkodás számára aránytalanul megterhelő, vagy nem étkezhet az iskolában, vagy otthoni ellátást igényel,
- gyermekének más, rendszeres délutáni elfoglaltsága van (pl.: különórákra jár),
- gyermeke beilleszkedési, norma – és szabálykövetési problémákkal küzd, emiatt a délutáni foglalkozások megterhelőek lennének számára,
- a szülő munkaidő beosztása szükségessé teszi a tanuló délutáni otthoni tartózkodását, illetve a délutáni egyéb foglalkozásokról hamarabb történő eltávozását (pl.: a szülők nem tudnak a gyermekért jönni 16 óra után).

A kérelem beadása a formanyomtatvány kitöltésével, aláírásával történik. A kérelem elbírálása után a szülő döntést tartalmazó határozatot kap.

Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elve, programok, tevékenységek

I. AZ ISKOLA EGÉSZSÉGNEVELÉSI ELVEI

Egészségnevelés. Olyan tanulási és tanítási tevékenység(ek) bármilyen kombinációja, amely az egészség megtartása érdekében pozitív magatartásformák és szokások kialakulásának elősegítésére irányul. Az egészségnevelés tehát lényegében magatartás-formálás, mely magában foglalja az egészségügyi felvilágosítást is, mint tudatformálást.

Az egészségnevelés elengedhetetlen eszköze mind az egyéni, mind a közösségi megelőző tevékenységeknek, de önmagában nem elégséges az optimális orális egészség eléréséhez. Az egészségnevelés nem helyettesíti a preventív ellátást, hanem annak nevelési komponense.

Az iskola feladata és felelőssége a felnővekvő nemzedék egészségre nevelése.

- Minden tevékenységével szolgálja a tanulók testi, lelki, szociális fejlődését.
- A különböző műveltségi területek feldolgozása során adjon ismereteket a betegségek, balesetek, sérülések elkerülésére, az egészség megőrzésére.
- Személyi, tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, ifjak egészségi állapotát javítják.
- A mentális egészség fontossága.

- Az egészséges életmódra nevelés ne csak a betegségek megelőzésének módjára tanítson, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére, és a harmonikus élet tiszteletére is neveljen.
- A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani.
- Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.
- Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés – leggyakoribb testi épséget veszélyeztető tényezőit és ezek elkerülési módját.
- Nyújtsanak támogatást a káros függőségekhez vezető szokások (pl.: dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében.
- Segítsék a krízishelyzetbe jutottakat.

A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok az alábbi területekre terjednek ki:

- higiénés magatartásra nevelés
- egészséges táplálkozásra nevelés
- egészséges mozgásfejlesztés biztosítása
- baleset-megelőzésre, betegségek elkerülésére, az egészség megóvására nevelés
- mentálhigiéné, krízis prevenció
- függőséghez vezető szokások megelőzése
- a tanulót veszélyeztető bántalmazások megelőzése
- harmonikus kapcsolatok kialakítására nevelés
- családi életre, társsá, szülővé válásra, nevelés
- felkészítés a felnőtt lét szerepeire

Témakörök:

- Az egészség fogalma.
- A krónikus beteg egészsége.
- Az egyén és az őt körülvevő közösség egészsége: felelősségünk.
- A környezet egészsége.
- Az egészséget befolyásoló tényezők.
- Személyi higiénia.
- A jó egészségi állapot megőrzése.
- A betegség fogalma.
- Megelőzhető betegségek.
- A táplálkozás és az egészség, betegség kapcsolata.
- Az egészséges táplálkozás (ebben a helyi termelés, helyi fogyasztás összekapcsolása is).
- Lelki eredetű táplálkozási zavarok.
- A beteg ember táplálásának sajátosságai.
- A testmozgás és az egészség, betegség kapcsolata.
- Az egészséghez szükséges testmozgás.
- A szervezet fejlődése és működése testmozgással és annak hiányában.

- Gerincvédelem, gerinckímélet.
- Balesetek, baleset-megelőzés (ide tartozhat az elsősegély-nyújtás is).
- A lelki egészség (ide tartozik a stressz- és konfliktus-kezelés, problémamegoldás fejlesztése, valamint az agresszió és bántalmazás megelőzése is)
- Önismeret, önértékelés, a másikat tiszteletben tartó kommunikáció módjai, ennek szerepe a másik önértékelésének segítésében.
- A két agyfélteke harmonikus fejlődése.
- Az érett, autonóm személyiség jellemzői.
- A társas kapcsolatok (ide tartozik a társas kapcsolati készségek fejlesztése, valamint a családi életre nevelés is)
- A nő szerepei.
- A férfi szerepei.
- A társadalom élete, a társadalmi együttélés normái, illem és etika, erkölcs.
- A családi élet – kapcsolat a család tagjai között; közös tevékenységek.
- A gyermekáldás.
- A várandósság alatti hatások a gyermek fejlődésére.
- A gyermek fejlődését elősegítő viszonyulás a gyermekhez – családban, iskolában.
- A szenvedélybetegségek és megelőzésük (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, játékszenvedély, internet- és tv-függés).
- Művészeti és sporttevékenységek lelki egészséget, egészséges személyiségfejlődést és tanulási eredményességet elősegítő hatásai.
- A média egészséget meghatározó szerepe.
- Médiatudatosság, a médiafogyasztás egészségvédő módja.
- Fogyasztóvédelem.
- Az idő és az egészség, bioritmus, időbeosztás.
- Tartós egészségkárosodással élő társakkal együttélés, a segítségre szorulóknak segítése.
- Iskola-egészségügy igénybevétele.
- Az egészségügyi ellátórendszer többi elemének igénybevétele.
- Otthoni betegápolás.

Egészségfejlesztő team létrehozása, a tantestület részvétele, továbbképzés

Feladat egy olyan csoport létrehozása, amely a belső innováció és a pedagógiai program alkotás során az iskolai egészségnevelési feladatokban közreműködik.

A team tagjai:

- az igazgató vagy megbízottja
- egészségnevelő (célirányos továbbképzésben résztvevő személy(ek))
- iskolaorvos, védőnő
- testnevelő(k)
- diákönkormányzatot segítő pedagógus
- a gyermek-, és ifjúságvédelmi felelős
- osztályfőnöki munkaközösség tagjai
- külső szakértő is bevonható pl.: szociális segítő

A segítő kapcsolatok színterei és kapcsolódási pontok a következők lehetnek:

- szülők
- szülői munkaközösség
- iskolaorvos, védőnő

- iskolalelkész
- gyermekjóléti szolgálatok, nevelési tanácsadók, családsegítők
- a Népegészségügyi Osztály és más egészségügyi intézmények egészségfejlesztéssel foglalkozó szakemberei
- rendvédelmi szervek
- Kábítószer Ellenőrző Fórumok

A következő táblázat összefoglalja az iskolai egészségfejlesztés területeihez kapcsolódó kulcsüzeneteket:

Terület	Kulcsüzenet
Mozgás	1. Önismeret alapján találd meg a neked legkedvezőbb mozgásformákat. 2. Élvezettel és rendszeresen üzd azokat. Te magad sokat tehetsz az egészségedért! 3. A mozgás jótékony hatásai: a mozgástól jobb lesz a közérzeted, jobban fogod érezni magad. Jótékony hatással van nemcsak a csontozat és az izom fejlődésére, hanem a tüdő és a szív működésére is. Pozitívan hat a teljesítményre, egyensúlyban tart és oldja a feszültséget. 4. A nem versenyszerűen végzett mozgás, az aktív és mozgásos játékok (pl. biciklizés a barátokkal, családdal, kirándulás a természetben, séta, futás, úszás, görkoreszolyázás) is mozgás. 5. A mozgás, mint közösségi élmény, közösségformáló erővel bír. A játék derűs, vidám légköre támogatja a jó közösségi kapcsolatok alakulását. 6. A rendszeres mozgás segít a tanulásban, a stressz oldásában.
Táplálkozás	1. Életkornak megfelelő, kiegyensúlyozott, minőségi táplálkozás. Nincsenek (egészségtelen ételek) se jó, se rossz ételmisszerek – de arányosan, mértékkel, az adott élethelyzetnek (energiafelhasználásnak) megfelelően érdemes fogyasztani. 2. Ne csak együnk! Táplálkozzunk! 3. Szezonális, lokális táplálkozás! Színes, változatos (vitamin- és fehérjedús) étrend! 4. Az evés, mint közösségi élmény (Család, barátok, iskolai közösség). Kulturált étkezés szabályai (illetmtani szabályok). A közösen készített étel jobban táplál, mint a gépi. 5. Megfigyelni, hogy mit üzen a test (önvizsgálat).
Káros szenvedélyek	1. A függőség (ragaszkodás, hozzászokás) nem más, mint a szabadság elvesztése, leküzdhetetlen belső kényszer egy ártalmas kémiai szer fogyasztására (nikotin, alkohol, drog/kábítószer), egy káros szokás művelésére (viselkedési addikciók). Egészségre káros magatartásminták megváltoztatása: motivációs készség fejlesztése (akarat fejlesztése), egészséges szokások

	kiépítése (napirendhelyes alakítása). 2. Harcolj a függőség ellen és kérj segítséget. Szociális védőháló. 3. Döntés és felelősségvállalás! A „nemet mondás” készségének fejlesztése. A sorsod és az egészséged végső soron a saját kezében van. 4. Közösségi nyomás, kémiai és lelki függőség, önpusztítás helyett önfejlesztés: pozitív én-kép alakítása (önértékelés, önbizalom), problémamegoldás, pozitív döntéshozás, stresszkezelés (relaxációs technikák elsajátítása)
Társas kapcsolatok	1. Társas kapcsolatok = pozitív energia! 2. A magánybetegít. 3. Adni és kapni = egyensúly a társas kapcsolatokban! Szeretetteljes szokások kialakítása (minta adása, szülők, pedagógusok felelőssége). 4. Csoportthatások, a közösség és szabályai, szerepek a csoportban szerepkonfliktusok és azok megoldásai (konfliktus- és stresszkezelés). 5. Család, mint a társadalom legkisebb egysége, sejtje. Családi életre nevelés. Családon belüli szerepek. 6. Emocionális (érzelmi) nevelés. Az érzelmek, érzések azonosítása, felismerése, kifejezése. Én-üzenetek és asszertivitás (asszertív kommunikáció), együttműködés a társakkal. 7. Saját és társ(aság/adalom) érdekeinek összehangolása, értékrend alakítása, a közösségi viselkedés alapszabályai. 8. Kapcsolati rendszerek, közösségek fejlesztése. 9. Felelősségvállalás önmagunk és társaink iránt.
Lélek	1. Törekedj a lelki egyensúlyra és figyelj magadra. 2. Reális önismeret (egészséges én-kép, önkritika): az erősségek, gyengeségek, vágyak és félelmek tudatosítása, kezelése. Koncentrálj az erősségeidre, melynek segítségével megválaszthatod tanulási módszereidet, stílusodat: - ha erősséged a vizuális/térbeli gondolkodás – vázlatkészítés, rajzos ábrázolás, illusztráció - ha erős vagy verbális/nyelvi gondolkodásban – írás, beszéd - testi/kinesztéziás intelligencia esetén – paródia, szerepjáték - interperszonális képességek fejlettek – csoportmunka, projekt 3. Lásd. Káros szenvedélyek 4. pont, önfejlesztés. Problémamegoldó-gondolkodás fejlesztése, hatékony stratégia. 4. Test és lélek egysége (pszichoszomatikus betegségek megelőzése), önismereti eszközök és játékok. Lelki egészség fejlesztése (lelki egyensúly, pszichés edzettség). Emberi játszmák, lelki környezetszennyezés elleni védekezés.

	Figyeljünk a másokra (segítő életmódra nevelés), lelki kölcsönhatások.
Digitális világ/ Egészségtudatos eszközhasználat	1. Digitális és fizikai valóság: Az online közösségek nem valódiak, az ott megmutatott énekszerepjátékok= digitális önazonosság. 2. Valódi örömet csak valódi találkozások hozhatnak. 3. Médiatudatosság! Ne te alkalmazkodj a digitális világhoz. Légy digitálisan művelt! Használd a digitális világot a saját céljaid elérésére. Pl. nyelvtanulás, utazás, életmód ellenőrzése. 4. Digitális lábnyom (személyes, szociális szférába való „bevonódás”) optimalizálása. 5. Az internet hasznos és káros (internetfüggőség, digitális/internetes bántalmazás) is lehet, mérlegelj és szűrd meg az információkat. Kritikus internethasználat. Képernyőfüggőség testi, lelki és szociális következményei, internetbiztonság. ○ Lelki egészség fejlesztéshez kapcsolódó kommunikáció. ○ Média – kapcsolatok, pl. segítségkérés/nyújtás lehetőségeinek forrása. 6. A digitális eszközök tudatos használata (idő, tartalom). 7. A digitális elszigeteltség rohamosan nő. A szociális és gazdasági hátrányban, hátrányos helyzetben élőknek nem adatik meg a digitális eszközök használata. A társadalmi leszakadást csak fokozza. Az EMBER az első számú MÉDIUM - amit átélünk, megtapasztalunk a családtagokkal, rokonokkal, barátokkal stb. Ez hiteles forrása az ismeretszerzésnek. Esélyteremtés – stigma és diszkrimináció ellen.
Egészséges környezet	1. Az ember a környezet része és folyamatos kölcsönhatásban vannak. 2. A tiszta levegő, víz, napfény, a nappalok és éjszakák váltakozása, a négyévszak mind táplál és szabályoz téged. 3. Csak egy Földünk van. Te is sokat tehetsz azért, hogy kisebb legyen az ökológiai lábnyomod (erőforrásaink gazdaságosabb felhasználása, fogyasztói társadalom szokásainak megváltoztatása). „Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan”. 4. A környezeted hat rád és az egészségedre! Egészségvédelem és a környezetvédelem kölcsönhatásai. 5. Környezet-egészségügy – környezeti ártalmak és megelőzésük, különös tekintettel a légszennyezettségre, a talajszennyezettségre, a vízminőségére és az allergénekre (parlagfű). (környezetszennyezés, hulladékcsökkentés, környezeti veszélyforrások, globális felmelegedés) 6. Baleset megelőzés, közlekedési szabályok ismerete, gyalogos és kerékpáros közlekedés gyakorlása (Kresz-parkok, tesztek). 7. Ergonómia (ember, gép, munkakörnyezet kapcsolata). A tanítási-tanulási folyamat optimális feltételeinek biztosítása.

Egészségügyi szolgáltatások	1. Mit üzen a testem? Önismeret: önmegfigyelés és kommunikáció (érzések, érzetek megfogalmazása, melyek segítik az orvosi diagnózis felállítását) 2. Kihez (családon belül, iskolában, egészségügyben) fordulhatok? 3. Ismerd meg és szükség esetén vedd igénybe az egészségügyi szolgáltatásokat! (szakrendelések, szűrővizsgálatok, oltások, iskola-egészségügyi szolgáltatások,) Viselkedés az egészségügyi intézményekben (iskolaorvosnál, háziorvosnál, fogorvosnál stb.). Viselkedési, illetmáni ismeretek elsajátítása és begyakoroltatása. 4. Védőoltások - átoltottság - közösségi védőfaktor, szűrővizsgálatok - egyéni és közösségi felelősségvállalás. 5. Fertőző, nem-fertőző betegségek, megelőzés. 6. Jogok, hozzáférhetőség, prevenció.
Egészséges jövőkép	1. Motiváció, önértékelés, pályaorientáció. 2. Önismeret, tudatosság, egyensúlyon alapuló életvitel. 3. Ismerd meg a rossz egészséggel élők életútjait. 4. Ismerd meg önmagad és találd meg, mi jó neked. 5. Tervezz és élj tudatosan, alakítsd ki saját céljaidat. Az élet értelmének, céljának megtalálása. Út az önmegvalósításhoz (Maslow szükségletek hierarchiája). 6. A céljaid eléréséhez idő, energia (akarat, kitartás) és türelem kell. Ez csak testi-, lelki-, szellemi- és szociális egészség megőrzésével, fejlesztésével lehetséges.

Az egészségnevelési program megtervezése

A helyzetkép felvázolása, a feltételrendszer elemzése alapján alakíthatók ki a program céljai, szerkezete. A program megvalósítását az garantálhatja, ha

- céljaiban konkrét, reális;
- az életkori sajátosságokat figyelembe veszi;
- a tantestület és a segítő kapcsolatok szakemberei által elfogadott;
- megvalósítási lépéseiben figyelembe veszi az adott lehetőségeket;
- a feladatokat tagoltan rögzíti;
- tartalmazza a módszertani elemeket;
- a szükséges forrásokat meghatározza;
- valamint kijelöli a határidőket és megnevezi a felelősöket.

A célok kimunkálása során érdemes különböző időtávokban tervezni:

- Rövidtávú (azonnali beavatkozást igénylő, illetve egy éven belül megoldandó feladatok)
- Középtávú (3–4 évre tervezett feladatok)
- Hosszú távú (8–12 évre tervezett célkitűzések)

Az egyes szakaszok után célszerű áttekinteni, értékelni, analizálni a teljesítéseket, szükség szerint beavatkozni, esetleg módosítani a célmeghatározásokat. A célok meghatározásának alapja az analízis.

Az egészségnevelés iskolai területei

Az iskolai egészségnevelésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó, egészséges életvitelhez. Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értsék, az ezzel kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, s konkrét tevékenységekben alapozódhassanak meg.

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe kell beépülni. Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- az értékek ismerete
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamat
- a barátság, a párkapcsolatok, a sexualitás szerepe az egészségmegőrzésben
- a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
- a tanulás és a tanulás technikái
- az idővel való gazdálkodás szerepe
- a rizikóvállalás és határai
- a szenvedélybetegségek elkerülése
- a tanulási környezet alakítása
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatosan kitűzött célok, megvalósítandó feladatok:

I. Egészséges táplálkozásra nevelés

Az egészséges életmódra nevelés célja: A gyermek szervezetének védelme, a gyermek gondozása, a család életformájának alakítása, életmódbeli szokások kialakítása, felvilágosító munka az egészségre káros szenvedélyekről, a test és lélek harmonikus fejlődésének biztosítása, a testi képességek kibontakoztatása, a testi szükségletek kielégítése, higiéniai szokások kialakítása, a mozgáskészség fejlesztése, mindezek a szülőkkel szorosan együttműködve.

Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében a szülők támogatásával zöldség és gyümölcsnapokat szervezünk az intézményben. Biztosítjuk a nap bármely szakában a folyamatos folyadékpotlást. Fokozott figyelmet fordítunk a gyerekek (közvetett módon a családok) étkezési szokásaira. A táplálkozási rendellenesség –túlsúlyos gyermekekre való odafigyelés folyamatos.

Célunk, hogy egészségesen táplálkozó felnőtt váljék gyermekeinkből, és a korszerű táplálkozás igényét kialakítsuk bennük. Feladatunk a megfelelő étkezési szokások kialakítása, egészséges táplálkozásra nevelés, és a helyes táplálkozásból eredő egészségmegőrző tevékenység. A családokkal való szoros együttműködés kialakítása az egészséges táplálkozás szokásainak terén is kiemelt feladat. Jogszabály előírja, hogy a gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésben, az élettani szükségleteknek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani. Az élettani szükségletnek megfelelő étrend biztosításához a táplálkozás- egészségügyi előírások kidolgozása az OÉTI feladata.

A konyha vezetőjével gyakori kapcsolatot tartunk fenn, egyeztetünk, és jelezzük a felmerülő problémákat, igényeket.

Célok:

1. Zöldség- és gyümölcsfogyasztás népszerűsítése

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- zöldségbolt meglátogatása - zöldség és gyümölcs mesék felolvasása - gyümölcs- és zöldségszobrok készítése - „gyümölcs-akció”	időszakos munkaterv, tanmenet szerint	osztályfőnökök, napközis csoportok vezetői, az intézmény pedagógusai
felső tagozat	- reform sütik versenye és kóstolója - gyümölcs- és zöldségszobrok készítése	munkaterv, tanmenet szerint	osztályfőnökök, napközis csoportok vezetői, az intézmény pedagógusai
iskolai szint	- tankonyha használata, salátakészítés - a mindennapos gyümölcsfogyasztás dokumentálása (fénykép készítése otthon) - osztálytermi játékok - tejivó nap - „Egészség hét” szervezése - zöldség-gyümölcsnapok - iskolakert működtetése	folyamatos / munkaterv szerint	nevelőtestület, iskolavezetés, védőnő, osztályfőnökök

2. Az egészséges táplálkozás népszerűsítése

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- táplálékpiramis készítése, - rajzpályázat, - plakátkészítés, - vetélkedő	folyamatos / munkaterv, tanmenet szerint	osztályfőnökök tanítók
felső tagozat	- rajzpályázat, - plakátkészítés, - vetélkedő	folyamatos / munkaterv, tanmenet szerint	technikatanár, rajztanár digitális kultúrtanár osztályfőnökök
iskolai szint	- reklámfilm készítése - heti menü készítése a saját menzánkra - vízivás népszerűsítése, folyadékbevitel - az egészséges táplálkozásról tanultak érvényesítése (tények, tévhitek, tápanyagok, anyagok/nyersanyagok, allergiák stb.) - Okostányér táplálkozási ajánlás	folyamatos / munkaterv, tanmenet szerint	az intézmény pedagógusai

3. A különleges táplálkozási igényű tanulók étkezésének megismertetése

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- napi étkezések és azok időpontjainak megbeszélése - ételallergia	tanmenet szerint	osztályfőnök
felső tagozat	- ételallergia, alapanyagok gyűjtése lisztérzékeny, cukorbeteg, laktózérzékeny menühöz, majd a menü összeállítása	tanmenet szerint	osztályfőnök
iskolai szint	- vendégelőadók előadásainak meghallgatása	munkaterv szerint	iskolavezetés,

			vendégelőadók (dietetikus, védőnő)
--	--	--	---------------------------------------

4. Helytelen étkezési szokások megismerése és azok változtatása

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- a helyes táplálkozás szabályainak és a kulturált étkezési szokások kialakítása (étkezések időpontjai, tízórazás, ebédlői étkezési szokások)	a tanév elején, illetve folyamatosan	pedagógusok
felső tagozat	- a helyes táplálkozás szabályainak és a kulturált étkezési szokások fenntartása (tízórazás, ebédlői étkezés szokások) - helytelen táplálkozási szokásból eredő betegségek - divatdiéták - filmvetítés az egészségtelen ételek megismerésére	a tanév elején, illetve tanmenet szerint	pedagógusok osztályfőnökök
iskolai szint	- bemutató: egészségtelen ételek (pl. chips, kóla, gyorsételek, energiatital) káros hatásairól	tanmenet / munkaterv szerint	osztályfőnökök, vendégelőadó

II. Az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, iskolai sporttevékenység

A mozgásszegény életmód okozta nem-fertőző krónikus betegségek jelentős, és növekvő egészség-veszteséget és korai halálozást eredményeznek, emiatt egyre sürgetőbb különösen a gyermekek és fiatalok körében az egészségfejlesztő testmozgás fokozása. Ennek leghatékonyabb módja a mindennapi iskolai testnevelés. A várt egészséghatások érdekében a mindennapi testnevelésnek számos egészségfejlesztési kritériumnak kell megfelelnie.

Célok:

1. Mindennapos testnevelés és testmozgás biztosítása

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- tanórán kívüli sporttevékenységek (sportkör, sportszakkör) - napközis csoportvezetők irányításával zajló szervezett játékos sportfoglalkozás	- órarend kialakításakor - folyamatos / foglalkozási terv szerint	- igazgatóhelyettes, testnevelést tanítók - napközis nevelő
felső tagozat	- tanórán kívüli sporttevékenységek (sportkör, sportszakkör, bringa akadémia) - NET-FIT mérés	- órarend kialakításakor - folyamatos	- igazgatóhelyettes - testnevelők - testnevelő
iskolai szint	- heti 5 testnevelés óra az órarendbe iktatva osztálykeretben, melynek során meg kell történnie a megfelelő szív- és érrendszeri terhelésnek (jele a kipirulás, izzadás, lihegés) - sportolási lehetőség biztosítása a külső szakosztályokban igazolt, versenyszerűen sportoló tanulók számára - tánc, egyéb sportolási formák lehetőségének megteremtése - iskolai sportnap szervezése - kirándulások szervezése - szabadidős programok, sportversenyek szervezése - iskolakert művelése - az iskola által felkutatott, kialakított mozgás-lehetőségek alkalmazása a szünetekben	- órarend kialakításakor; - folyamatos / munkaterv szerint	az iskola feladatára kijelölt pedagógusai, iskolavezetés, osztályfőnökök

	- tárgyi feltételek biztosítása - továbbképzés		
--	---	--	--

2. Egészséges testi fejlődés, egészségtudat fejlesztése

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- önálló/időjárásnak megfelelő öltözködés, - higiéniai szokások kialakítása (zuhanyozás, egyéb tisztálkodás), - egészséges és egészségtelen tápanyagforrások ismerete - folyadékpótlás	folyamatos	tanítók
felső tagozat	- higiéniai szokások fejlesztése, - serdülőkori testi változások és a testi higiéné, - rendszeres testmozgásra nevelés, - egészséges táplálkozási szokások tudatosítása, mélyítése - tematikus tanórák	folyamatos	testnevelő
iskolai szint	- öltözők rendjének kialakítása, megtartása - egészséges életmódra nevelés, egészséges testi-lelki működés - tematikus foglalkozások - izomtudat, testtudat kialakítása, relaxáció - mozgásszervi betegségek, gerincferdülés megelőzése - életmódsportokkal való ismerkedés - pedagógiai-pszichológiai módszerek alkalmazása	- szeptember/folyamatos (tervezési dokumentumokba építve)	nevelőtestület

	(fegyelmezett munka, sikerélmény, játék öröme)		
--	--	--	--

3. Mozgáskultúra fejlesztése

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- testséma, térbeli tájékozódó képesség, szem-kéz-láb koordináció kialakítása - a tanult mozgásformák jól koordinált kivitelezése - ritmus és mozgás összhangjának megteremtése	folyamatos (tervezési dokumentumokba építve)	testnevelést tanító pedagógus, osztályfőnökök
felső tagozat	- készségszintű feladat végrehajtás - pszichomotoros készségek tervszerű fejlesztése - fair play szellemének kialakítása	folyamatos (tervezési dokumentumokba építve)	testnevelő
iskolai szint	- szabálykövető magatartás kialakítása - megfelelő mozgás az eltérő testi adottságú gyermekeknek is	folyamatos (tervezési dokumentumokba építve)	pedagógusok

4. Siker- és kudarctűrő képesség fejlesztése

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- a közösségi mozgásélmény jelentőségének hangsúlyozása - stresszoldás - a játék öröm- és sikerélményének hangsúlyozása	folyamatos (tervezési dokumentumokba építve)	tanítók, testnevelő

	- sor- és váltóversenyek, csapatjátékok alkalmazása		
felső tagozat	- tolerancia és szolidaritás képességének fejlesztése - erkölcsi és akarat tulajdonságok alakítása - felelősségteljes magatartás kialakítása - kooperáció fejlesztése	folyamatos (tervezési dokumentumokba építve)	testnevelő
iskolai szint	- társak tiszteletére, segítésére nevelés - akarat erő, kitartás fejlesztése - önismeret, önbizalom, alkalmazkodóképesség, kudarc-tűrési fejlesztése - játék, verseny, sportolási igény felkeltése és kielégítése	folyamatos (tervezési dokumentumokba építve)	pedagógusok

5. Általános fizikai és teherbíró képesség növelése

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- helyes testtartás kialakítása, tudatosítása - tartásjavítás - statikus és dinamikus gimnasztikai elemek megismerése - mozgékony, hajlékony fejlesztése - korosztálynak megfelelő állóképesség kialakítása - tér- izom- és egyensúlyérzék fejlesztése	folyamatos (tervezési dokumentumokba építve)	tanítók, testnevelő
felső tagozat	- akarat erő, állóképesség fejlesztése - fitességi állapotmérések - edzettségi és	folyamatos (tervezési dokumentumokba építve)	pedagógusok, testnevelő

	adaptációs képesség növelése - testi- szellemi teljesítőképesség növelése		
iskolai szint	- testi fejlődés segítése - élettani alkalmazkodó képesség színvonalának emelése - testi elváltozások, mozgásszervi betegségek, gerincferdülés megelőzése - mozgás műveltség kialakítása és növelése	folyamatos (tervezési dokumentumokba építve)	pedagógusok, testnevelő

III. A lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek, valamint a sporttevékenységek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése

Célok:

1. A lelki egészség fejlesztése pedagógiai módszerek és művészetek, sporttevékenységek segítségével

Pedagógiai módszerek a lelki egészség fejlesztésében:

- **Érzelmi nevelés és szociális kompetenciafejlesztés**
 - Kooperatív tanulás, drámapedagógia, osztályfőnöki óra célzottan
- **Értékorientált nevelés**
 - Empátia, tolerancia, konfliktuskezelés tanítása
- **Pozitív pszichológia alapú nevelés**
 - Erősségekre fókuszálás, hála gyakorlása, pozitív visszacsatolás
- **Projektpedagógia**
 - Önállóság, kreativitás, közösségi élmény fejlesztése

A művészetek szerepe a lelki egészség fejlesztésében:

- **Képzőművészet (rajz, festés, kézművesség)**
 - Érzelmek kifejezése, szorongás oldása, flow-élmény

- **Zene és ének**
 - Hangulatszabályozás, közösséghez tartozás érzése, önkifejezés
- **Drámajáték**
 - Empátia, szerepátvétel, problémamegoldás, önbizalom
- **Irodalom és meseterápia**
 - Azonosulás, lelki élmények feldolgozása, narratív készségek

Sport és mozgás a mentális jóllét szolgálatában:

- **Rendszeres testmozgás pszichés hatásai**
 - Endorfin-termelés, stresszoldás, figyelemfejlesztés
- **Csapatsportok**
 - Közösségi élmény, szociális készségek, szabálykövetés
- **Mozgásos játékok a tanórákba integrálva**
 - Figyelemfenntartás, szorongáscsökkentés
- **Jóga, relaxáció, légzőgyakorlatok**
 - Tudatos jelenlét, szorongáskezelés, test-tudat kapcsolat

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	tematikus órák	folyamatos, tanmenetbe/óratervbe ágyazottan	osztályfőnök
felső tagozat	tematikus osztályfőnöki órák	folyamatos, tanmenetbe/óratervbe ágyazottan	osztályfőnök
iskolai szint	- személyközpontú pedagógiai módszerek - Boldogságóra Integrált Program; "Boldog Iskola" program (pozitív pedagógia) - stressz és konfliktus kezelés a gyakorlatban - a tanulók társas- kapcsolati, stressz- és konfliktus-kezelési, önismereti készségeinek fejlesztése pl. témanapok keretében - pedagógusok szemléletformálása	folyamatos / munkaterv szerint	osztályfőnök nevelőtestület iskolavezetés védőnő iskolalelkész hitoktatók

	- továbbképzés (pl. boldogságóra) - művészetterápiás elemek beépítése tanórákba, - a művészetek személyiségfejlesztő hatású alkalmazása (szabad rajz, közös zenélés, tánc, kézművesség stb.) délutáni szakkörök keretében - művészeti élmények szerzése témanapok keretében (múzeum, színház, kiállítások stb.) - Reggeli beszélgető kör (érzelemkifejezés) - iskolai sportnapok, jóga és/vagy relaxációs órák		
--	---	--	--

2. Lelki egészség- csendes (lelki) hét

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	meghatározott bibliai történet/téma feldolgozása a hittan órák keretein belül	a munkatervben meghatározott időben	iskolalelkész hitoktatók iskolavezetés tanítók
felső tagozat	meghatározott bibliai történet/téma feldolgozása a hittan órák keretein belül	a munkatervben meghatározott időben	iskolalelkész hitoktatók iskolavezetés osztályfőnökök
iskolai szint	tematikus téma nap/hét	a munkatervben meghatározott időben	iskolalelkész hitoktatók iskolavezetés pedagógusok

3. A káros szenvedélyektől mentes életmódra nevelés, tudat- és értékformálás

A diákok képesek legyenek mindennapi életükben helyes döntések meghozatalára, tudjanak különbségeket tenni jó és rossz, helyes és helytelen között, lássák tetteik következményét. Célunk, hogy olyan képet alakítsunk ki a veszélyekről, melyek a későbbi életük során megvédi őket a káros szenvedélyektől. A káros szenvedélybetegségekkel kapcsolatban a tanulók figyelmének a felkeltése, motiválása. A káros szenvedélyek megismerése, megelőzése. A megismert káros szenvedélyek következményeinek számszerű megismerése.

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- káros szenvedélyek megismerése tematikus órákon, napközis foglalkozásokon, pl.: játékszenvedély (automata játékok, kockajátékok/rulett, kártya, számítógép); - evés szenvedély (bulimia, anorexia); - televízió-videónézés; - alkoholizmus, dohányzás; - rajzverseny - felvilágosító filmek megtekintése	szeptember /napközis munkaterv elkészítésekor/, folyamatos, tanmenetbe/óratervbe ágyazottan	osztályfőnök, napközit ellátó pedagógus
felső tagozat	- káros szenvedélyek megismerése tematikus, osztályfőnöki és biológia órákon. (cigaretta, alkohol, kávé, tea, gyógyszerek, kábítószeres stb.) - plakátkészítő verseny - felvilágosító filmek megtekintése - dohányteszt kitöltése - drogtest kitöltése - érintett, vagy gyógyult személyek meghívása.	tanmenetek, éves munkaterv elkészítésekor; folyamatos, tanmenetbe/óratervbe ágyazottan	osztályfőnök, nevelőtestület, védőnő, iskolaorvos, iskolavezetés,
iskolai szint	- tematikus/projektnap - személyiségfejlesztés (egészséges énkép és jövőkép kialakítása, felelősségvállalás,	éves munkaterv alapján / folyamatos	nevelőtestület, iskolavezetés, védőnő, iskolaorvos,

	kudarcfeldolgozás, függőségek kezelése stb.)		
--	--	--	--

4. A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése

A bántalmazás, elhanyagolás formáinak megismertetése. Az intézményben megjelenő erőszak megelőzése. Tájékoztatás a digitális világ veszélyeiről, az internetes bántalmazásról. Bántalmazott tanulók beilleszkedésének elősegítése. A tanár- diákviszony minőségének javítása. Megelőlegezett szeretettel és bizalommal bánni a gyerekekkel. Passzív szemlélők aktivizálása.

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- az agresszió fogalmának tisztázása - osztályszintű foglalkozások, szerepjátékok - egyéni tanácsadás abból a célból, hogy tanulók személyiségfejlődését elősegítse	munkaterv elkészítésekor / folyamatos	osztályfőnökök, napközis csoportok vezetői
felső tagozat	- közös alapértékek és normarendszerek megteremtése - az iskolai szabályok normák kidolgozása a tanárok, a tanulók és a szülők bevonásával - a szociális tanulás erősítése - frusztráció kezelése - a tanulók konfliktuskezelési technikájának fejlesztése - prevenciós, kidolgozott programok, gyakorlatok megismertetése - gyakorlatsor az iskolai bántalmazás megelőzéséhez - előadások: gyermekbántalmazás,	osztályfőnöki munkaterv elkészítésekor / folyamatos	osztályfőnök, nevelőtestület, külső előadó

	családon belüli erőszak, segítségkérés lehetőségei - tematikus osztályfőnöki órák - egészségtudatos médiahasználat		
iskolai szint	- az iskolai agresszió megnyilvánulási formáinak azonosítása - egységes iskolai bántalmazásellenes protokoll kidolgozása - a kapott eredmények elemzése mentén intézkedési terv kidolgozása	- kérdőíves felmérés a tanév elején - kérdőívek összesítését követően.	iskolavezetés, gyermek és ifjúságvédelmi felelős, nevelőtestület

5. A lemorzsolódás megelőzése

Célok:

- A végzettség nélküli iskolaelhagyás elkerülése.
- A gyermek tanulmányi eredménye javuljon.
- A hiányzás csökkentése.
- A tanuló motiváltabb legyen a tanulásban, önbizalma növekedjen.

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- a korai jelzőrendszer beindítása - adatgyűjtés: a gyermek körülményeinek, hozott tudásának, érdeklődésének, személyiségének, családi helyzetének felmérése - adatok felhasználása - a napi iskolai élet során megmutatkozó jelek megfigyelése és kezelése (romló osztályzat, hiányzás, unalom az órán stb.) - helyzetelemzés, adatok megismerése, elemzése,	tanév eleje / folyamatos	osztályfőnökök, napközis csoportok vezetői

	a gyökérproblémák beazonosítása		
felső tagozat	- a fiatalok egyéni problémáinak feltérképezése - személyre szabott, egyéni mentorálás, tanácsadás - egyéni készség és képességfejlesztés, egyéni fejlesztési terv kidolgozásával - a hiányzó alapkompétenciákat pótló, fejlesztő programok - tanulást segítő szakember bevonása - tantárgyi előrehaladás támogatása személyre szabott pedagógiai módszerekkel - gyermekvédelmi jelzőrendszeren keresztül történő beavatkozás - esetkonferencia megszervezése a tanuló előrehaladásának támogatása érdekében	tanév eleje / folyamatos	nevelőtestület, szükség szerint szakember
iskolai szint	- befogadó, együttnevelést célzó oktatás - személyiségközpontú pedagógiai kultúra kialakítása - közösségfejlesztő, építő beavatkozások - tanulási és magatartási nehézségeket kezelő beavatkozások - kapcsolatfelvétel a segítő szervezetekkel és hatóságokkal - motiváció és önértékelés fejlesztése	folyamatos	iskolavezetés, gyermek és ifjúságvédelmi felelős, nevelőtestület

	- pályaaorientációs megsegítés		
--	-----------------------------------	--	--

IV. Az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése

Célok: A tanulók az életkori sajátosságaiknak megfelelő ismeretet szerezzenek az egészséges táplálkozás, a mindennapos egészséget támogató testedzés, személyiségfejlesztés, valamint a művészetek személyiségfejlesztésre gyakorolt pozitív hatása témakörökben, érintve a higiénias szokásokat is. A Nat és a kerettanterv tartalmazza az egészség-ismereti témalista elemeit. Feladatunk az élet adta kis lehetőségek kihasználása az ismeretek bővítése terén (pl. szellőztetés, kézmosás, vízivás, balesetek megelőzése, problémamegoldás, beszélgetés: értő figyelem), valamint az egészség-ismereti témalista (egészségtudatosság) elemeinek feldolgozása témanapok keretében, ezek közt: a tanulók társas-kapcsolati, stressz- és konfliktus-kezelési, önismereti készségeinek fejlesztése is.

1. Az egészséges táplálkozás alapjainak megismertetése

Korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	rajzpályázat, vetélkedő, előadás/foglalkozás az egészséges táplálkozás témakörben	folyamatos (tervezési dokumentumokba építve)	osztályfőnökök
felső tagozat	zöldség- és gyümölcsnapok, salátakészítés, ételkóstolás,	folyamatos / munkatervben meghatározott időpontban	osztályfőnökök
iskolai szint	- főzőiskolai foglalkozások, tankönyv használata - egészségét szervezése - főzőverseny - témanap keretében: táplálkozással összefüggő témák feldolgozása (élelmiszerbiztonság otthon, vásárlás fortélyai, alapvető főzési készségek kialakítása stb.)	folyamatos / munkatervben meghatározott időpontban	nevelőtestület

2. Testtudat kialakítása, állóképesség, mozgáskultúra fejlesztése

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	sor-és váltóversenyek, játékos sportvetélkedők szervezése	folyamatos / tervezési dokumentumokba építve / munkatervben meghatározott időpontban	testnevelés tantárgyat tanító pedagógusok
felső tagozat	labdajátékok, tanórán kívüli sporttevékenységek, sportversenyek szervezése	folyamatos / tervezési dokumentumokba építve / munkatervben meghatározott időpontban	testnevelés tantárgyat tanító pedagógusok
iskolai szint	sportágakat népszerűsítő programok, sportköri foglalkozások, erdei iskola programban való részvétel	folyamatos / munkatervben meghatározott időpontban	testnevelés tantárgyat tanító pedagógusok

3. A személyes higiénia, higiéniai szokások megismertetése, kialakítása, tudatosítása

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- előadás a higiénés szokásokról - helyes napi higiéniai szokások kialakítása - fogápolási szokások kialakítása, - helyes testtartás - időjárásnak megfelelő öltözködés	folyamatos / tervezési dokumentumokba építve	osztályfőnökök
felső tagozat	- ismeretterjesztő előadás, - reklámfilm készítése a témakörben - a serdülőkori testi	folyamatos / osztályfőnöki munkaterv kialakításakor /	osztályfőnökök, szaktanárok

	változások és testi higiéné – tematikus tanórák - biológia – egészségtan tematikus tanórái	tervezési dokumentumokba építve	
iskolai szint	- plakátkészítő verseny a témakörben - tematikus foglalkozások	folyamatos / munkatervben meghatározott időpontban	vizuális kultúra tantárgyat tanító pedagógusok, nevelőtestület, védőnő

4. Egészséges psziché kialakítása

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	csapatépítő játékok a lelki egészség támogatására	folyamatos / tervezési dokumentumokba építve	meghívott szakemberek, osztályfőnökök
felső tagozat	előadások: lelki egészség megtartása, pszichés eredetű problémák (alvászavar, nikotin- és alkoholfüggőség, viselkedési és magatartás zavarok stb.)	tervezési dokumentumokba építve	meghívott szakemberek, osztályfőnökök
iskolai szint	filmvetítés, előadás az egészséges személyiség ismérveiről; testmozgás és psziché: összefüggések	tervezési dokumentumokba építve	nevelőtestület

5. A művészetek pozitív hatása a személyiségre

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- zene-, tánc- és képzőművészettel való ismerkedés, - gyakori éneklés, zenehallgatás alkalmazása a tanórákon - filmvetítés	folyamatos	osztályfőnökök, tanítók

felső tagozat	- művészeti oktatás ösztönzése - filmvetítés: tanulságos filmek megtekintése, beszélgetés - színjátszás támogatása - készség-, képességfejlesztés, tehetséggondozás	folyamatos	osztályfőnökök, szaktanár
iskolai szint	- előadó művészek meghívása, - táncház szervezése, - bemutató foglalkozások/előadások a művészeti oktatásban résztvevő tanulókkal	folyamatos / munkaterv alapján	intézményvezetés, szaktanár

V. Baleset-megelőzéssel és elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és a személyi higiéné kialakításának fejlesztése

Célok:

1. Balesetek megelőzésére nevelés

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- balesetmentes közlekedés az iskola területén - lépcsők helyes használata - taneszközök, tornaszerek helyes használatának megismertetése, tudatosítása - az iskolába való eljutáshoz kapcsolódó közlekedési szabályok megismertetése; - kerékpáron, gyalog, buszon	folyamatos / tanmenetekhez, foglalkozási tervekhez igazodó feldolgozás	osztályfőnök, ügyeletes nevelők, testnevelést tanítók,

felső tagozat	- taneszközök balesetmentes használatának tudatosítása - háztartási, iskolai balesetforrások ismertetése, prevenciók lehetőségei tudatosítása - oktatófilm megtekintése - a tanulók ismereteinek bővítése a biztonságos közlekedés szabályrendszerével kapcsolatban - közlekedési verseny - vetélkedő	folyamatos / tanmenetekhez, egyéb foglalkozások terveihez illeszkedő feldolgozás	osztályfőnökök, testnevelő, szaktanárok
iskolai szint	- biztonságos környezet, balesetmentes szokások, magatartási formák kialakítása - előadások szervezése - egyéb rendezvények	folyamatos / munkatervben meghatározott időpontban	nevelőtestület, külső előadó

2. Segítségnyújtásra, elfogadásra, odafigyelésre nevelés

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- lehetséges veszélyforrások megismerése - beteg, esetleg fogyatékkal élő iskolatársak figyelemmel kísérése, segítése - étkezések alkalmával a	folyamatos / tanmenetekhez, foglalkozási tervekhez illeszkedő feldolgozás	nevelőtestület

	kisebbségek segítése, irányítása - alapvető segítségnyújtási módok megismerése		
felső tagozat	- az egyes sérülések élettani hátterének megismertetése, várható következményeinek tudatosítása - előadás - tesztek kitöltése - a legalapvetőbb segítségnyújtási módok megismertetése, gyakoroltatása - szakkör szervezése - bemutató foglalkozás	tanmenetekhez, egyéb foglalkozások terveihez illeszkedő feldolgozás	szaktanárok, testnevelő, osztályfőnökök, védőnő, elsősegélynyújtó szakember
iskolai szint	- a probléma felismeréséhez, valamint a gyors és szakszerű cselekvéshez szükséges ismeretek elsajátíttatása - tematikus napok	folyamatos / munkaterv szerint	pedagógusok, előadók (pl.: a Magyar Vöröskereszt és az OMSZ szakemberei)

3. A betegségek megelőzésére nevelés- kézhigiénia, légutak higiéniája

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- a helyes kézmosás gyakorlatának megismerése, gyakorlása - cseppteljesítményekkel terjedő betegségek megelőzése (a maszk	folyamatos / tanmenetekhez, egyéb foglalkozások terveihez illeszkedő feldolgozás	nevelőtestület védőnő

	használatának fontossága), - zsebkendőhasználat tudatosítása, használatának mélyítése - a wc használatának higiéniai szabályai – különös tekintettel a kézmosás fontosságára - helyes napirend kialakítása		
felső tagozat	- a helyes kézmosás gyakorlatának alkalmazása a szükséges helyzetekben - példamutatás - a légzőszervek felépítésének, gyakori betegségeinek megismertetése - oktatófilm megtekintése	folyamatos / tanmenetekhez, egyéb foglalkozások terveihez illeszkedő feldolgozás	osztályfőnökök, szaktanár, nevelőtestület
iskolai szint	- a magatartás, hétköznapi gyakorlat, szokásrend alakítása - napirendnek megfelelő feladatok folyamatos korrekciója - példamutatás - fertőző betegségek terjedésének visszaszorítása - előadás	folyamatos	pedagógusok védőnő iskolaorvos

4. A személyi higiénia iránti igény kialakítása - tisztálkodás

korosztály	feladat	határidő	felelős
------------	---------	----------	---------

alsó tagozat	tájékoztató foglalkozások: - gyakori, helyes kézmosás; - legalább naponta kétszeri fogápolás; - ügyeljenek ruhájuk tisztaságára; - a napi tisztálkodás fontossága; - a fehérneműk napi cseréje	folyamatos	szülők, pedagógusok, iskolai fogorvos
felső tagozat	- a pubertáskor testi változásainak megismertetése, az annak megfelelő helyes bőr-, haj-, láb- és körömápolás rutinjának kialakítása - beszélgetés, tanácsadás - vizuális, képi bemutató - oktatófilm megtekintése - az élettani változások és az intim higiénia összefüggéseire épülő ismeretek, higiénias szokások elsajátíttatása - szakköri foglalkozás - előadás szervezése	folyamatos / tanmenetekhez, egyéb foglalkozások terveihez illeszkedő feldolgozás	osztályfőnökök szülők szaktanár védőnő
iskolai szint	- következetes és rendszeres testápolás fontosságának tudatosítása - példamutatás - tematikus napok	folyamatos / munkaterv szerint	pedagógusok, szülők, előadók

5. A személyi higiénia iránti igény kialakítása- öltözködés, ruházat

korosztály	feladat	határidő	felelős
alsó tagozat	- az évszaknak, időjárásnak megfelelő öltözködés kialakítása - réteges öltözködés fontossága - fehérnemű napi cseréje - a fésű használata - a körömkefe használata - cipők, tornaruha tisztítása, cseréje, mosása	folyamatos, tanmenethez, foglalkozási tervhez igazodó feldolgozás	szülők, pedagógusok, védőnő
felső tagozat	- a fehérnemű használat fontosságának beláttatása (napi váltásmosás) - a ruházat ápolásával kapcsolatos teendők megismertetése (mosás, vasalás) - oktatófilm megtekintése - divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek bővítése (üzletek kínálata, egyéni ízlés, előnyös viselet, egyéni stílus) - látogatás ruházati üzletben - személyes példák bemutatása (pozitív-negatív) - webáruházak kínálatának tanulmányozása	folyamatos / tanmenetekhez, egyéb foglalkozások terveihez illeszkedő feldolgozás	szülő osztályfőnökök szaktanár
iskolai szint	az ápoltság, kulturált megjelenés gyakorlatának kialakítása, példamutatás	folyamatos	pedagógusok szülők

II. AZ ISKOLA KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEI

Alapelve:

A teremtett világnak, mint létező értéknek a tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt.

Célja:

- A környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel formálása, annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát.
- Tanítványaink környezeti erkölcsének, társadalmi-természeti felelősségének megalapozása, alakuló értéktudatának, együttműködési képességének, életviteli szokásainak, a személyes és a közös felelősségtudat alapjainak formálása.
- Épüljön a hagyományok védelmére.
- Hozzájáruljon a Föld egészséges (természetes ökológiai) folyamatainak visszaállításához, kialakítsa a környezettel való harmóniára törekvést.
- Segítse a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzését.
- Érzékennyé tegye a tanulókat a környezet állapota iránt.
- Bekapcsolja az intézményt a közvetlen környezet értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
- Képessé tegye a tanulókat arra, hogy személyes tapasztalataik alapján együtt tudjanak működni a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

A környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata. Célunk kialakítani a környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartást, egyéni és közösségi szinten egyaránt, mely váljon a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvvé.

Konkrét célok:

Megemlékezés a Zöld napokról, jeles környezetvédelmi napokról:

- szept. 16. Az ózonréteg védelmének napja
- szept. 20. A takarítás világnapja
- okt. 4. Állatok napja
- febr. 2. A vizes élőhelyek világnapja
- márc. 22. A víz világnapja
- ápr. 22. A Föld napja
- máj. 10. A madarak és fák napja
- jún. 5. Környezetvédelmi világnap

Ezek közül kiemelten:

- A Víz világnapja alkalmából témahét szervezése.
- A takarítás világnapjára szeméthyűjtési akció szervezése a falu és az iskola környékének rendbetételére.
- Rendszeres szeméthyűjtő akciók szervezése, az iskolának és környezetének gyerekek közreműködésével való rendben tartása.
- Szelektív hulladékgyűjtés megszervezése
- Az iskolában környezetbarát tisztítószer használata.
- A környezeti nevelési tartalmak beépítése az egyes tantárgyakba.
- Évenként „téma napok” tartása felmerülő, aktuális témákról.
- Az épület zöldítése, a folyosón több virág elhelyezése, gondozásuk osztályonkénti megszervezése.
- Az iskolaudvar területének felosztása az osztályok között, a felosztott területek egész évben való gondozása és tisztán tartása.
- Iskolakert gondozása (ültetés, veteményezés, növénygondozás stb.)

A környezeti nevelés színterei:

a, Minden tanulót egyformán érintő elemek:

Példamutató környezet:

- Tantermek, folyosók, udvar, iskolakert: élő sarok kialakítása,
- Anyag és energiatakarékos, környezetbarát intézményműködtetés,
- A pedagógusok, a dolgozók példamutatása,
- Kerékpáros és gyalogos közlekedés ösztönzése,
- Szelektív hulladékgyűjtés,
- Faliújság

Kötelező foglalkozási és tanórai keretben végzett környezeti nevelés:

- Tantárgyakba, osztályfőnöki órákba beépített környezeti nevelés, az eltérő tanítási foglalkozásokon (iskolakert, erdei iskola, múzeumi, állatkerti órák, iskolai projektek).

b, A tanulókat különböző mértékben érintő, tanórán kívüli elemek:

- Szakkörök, táborok,
- Környezetvédelmi akciók,
- Előadások, kiállítások,
- Rendszeres természetjáró túrák, séta a Kraszna parton, az erdőben,
- Tanulmányi kirándulások, erdei iskola, tábor,
- Madarak és fák napjának, Föld napja, Víz világnapja megtartása,
- A környezetvédelem jeles napjainak megünneplése,

- Látogatások múzeumba, állatkertbe, botanikus kertbe, nemzeti parkba, szennyvíztisztítóba, hulladékégetőbe,
- madáretetés,
- hulladékgyűjtés,
- iskolazöldítés, iskolakert gondozása,
- DÖK nap.

Tanulásszervezési és tartalmi keretek:

➤ Tanórai keretek:

Az egyes tantárgyak kiemelt környezeti nevelési lehetőségei:

Biológia

A tanulók:

- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, ill. mérséklési lehetőségeit.
- ismerjék és szeressék a természeti, ill. épített környezetet.
- ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket.
- ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat.
- legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére.
- lássák be, hogy környezetük állapota saját egészségükre is hatással van, igényeljék az egészséges életkörülményeket.
- legyenek tájékozottak arról, hogy mely élelmiszerek fogyasztása szükséges szervezetük egészséges fejlődéséhez.
- tartózkodjanak az élvezeti és kábítószerek kipróbálásától.

Földrajz

A tanulók:

- ismerjék meg és őrizzék a természeti és ember alkotta táj szépségeit.
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lejátszó változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit.
- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről.
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni.
- tudják magyarázni ismereteinek mennyisége és mélysége szerint a természeti jelenségeket és folyamatokat, ismerjék fel a környezetükben előforduló veszélyhelyzeteket.
- legyenek képesek felhasználni, alkalmazni a mindennapi élet problémáinak megoldásában a tanultakat.
- ismeretei ébresszék rá, hogy felelősek a természet védelméért, és ezért becsülik meg környezetük értékeit.

Fizika

A tanulók:

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára.
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit.
- tudják értelmezni a környezet változásának törvényszerűségeit, és ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra.

Kémia

A tanulók:

- legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére.
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre.
- tudják, mely anyagok szennyezhetik leggyakrabban a környezetüket, mely anyagok, eszközök a háztartás leggyakoribb veszélyforrásai.

Matematika

A tanulók:

- szerezzenek gyakorlatot a mindennapi életben előforduló mérésekben, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom, a hőmérséklet és az idő mértékegységeinek használatában.
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére
- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni.
- tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait.
- legyenek képesek reális becslésekre.
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére, és feldolgozására.

Technika és tervezés

A tanulók:

- ismerjék meg a természetes és mesterséges anyagokat
- törekedjenek a természetes anyagok használatára a mesterséges anyagokkal szemben
- ismerjék meg a megújuló energiaforrásokat
- ismerkedjenek meg a környezetkímélő technológiákkal
- ismerjék meg a biztonságos közlekedés rájuk vonatkozó szabályait
- tudják, hogyan kerülhetik el a leggyakoribb baleseti helyzeteket
- alkalmazzák a közlekedéssel kapcsolatos helyes magatartási szokásokat, és elvárt udvariassági szabályokat
- legyenek tisztában lakóhelyük veszélyes, kerülendő részeivel

Digitális kultúra

A tanulók:

- sajátítsák el az Internet használatával és a különböző témakörök feldolgozása során a digitális élet és a környezetszennyezés összefüggéseit
- váljanak képessé a környezetbarát gondolkodás és tevékenység kialakítására

- legyenek tisztában a nyomtatás környezetre gyakorolt hatásaival
- ismerjék meg az információs technológiai fejlesztés gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.

Magyar nyelv és irodalom

A tanulók:

- törekedjenek az anyanyelv védelmére
- ismerjenek meg közvetlen természetes és ember alkotta környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat
- sajátítsák el a média értelmezésének-elemzésének technikáit
- legyenek tájékozottak arról, hogy a természettel kapcsolatos ismereteiket, felkészültségeiknek megfelelő könyvek, cikkek és a média segítségével is fejleszthetik, de sok téves nézettel is találkozhatnak
- tudjanak beszámolni saját tapasztalataikból, álló-és mozgóképekről, történetekből, leírásokból, különböző kommunikációs eszközökből szerzett ismereteikről.

Történelem; állampolgári ismeretek

A tanulók:

- értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete
- ismerkedjenek meg szűkebb környezetük kulturális és vallási emlékeivel, hagyományaival
- gyakorolják azokat a tevékenységeket, szokásokat, amelyek az otthonuk, a lakóhelyük, a szülőföldjük, a hazájuk megismeréséhez, megbecsüléséhez, szeretetéhez vezetnek.

Ének-zene

A tanulók

- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban
- fedezzék fel a „zenei környezetszennyezést”, és tudjanak ellene védekezni

Hít-és erkölcsstan

A tanulók

- tanuljanak meg a természet károsítása nélkül teljes életet élni
- mérjék fel annak elengedhetetlen fontosságát, hogy az utódaiknak is megfelelő életteret kell hagyniuk
- értsék meg, hogy a természet elemei emberi hasznosságuk fokától függetlenül értéket képviselnek
- érezzenek személyes elkötelezettséget a környezeti kérdésekkel kapcsolatban

Vizuális kultúra

A tanulók

- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit
- ismerjék meg a természetes anyagok használatát
- legyenek képesek a műalkotásokat környezeti nevelési szempontoknak megfelelően elemezni
- kutassanak fel, ismerjenek meg helyi népi építészeti elemeket

Testnevelés

A tanulók

- értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják egészséges testi fejlődésüket
- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök és a tornaszerek

Idegen nyelv

A tanulók

- tanuljanak a környezetszennyezés következményeiről, veszélyeztetett fajokról

➤ Tanórán kívüli lehetőségek:

Erdei iskola

„Az erdei iskola olyan többnapos, szorgalmi időben megvalósuló, a szervező intézmény székhelyétől különböző helyszínű, környezethez illeszkedő nevelési-tanulásszervezési egység, melynek során a tanulás folyamatát – a tanulói képességek fejlesztését és a tananyag elsajátítását – a tanulók aktív, együttműködő, cselekvő (kooperatív – interaktív) megismerő tevékenységére építik, az ismeretszerzés folyamatában elsősorban a tanulási technikákra helyezik a hangsúlyt. A tanítás tartalmilag és tantervileg egyaránt szorosan és szervesen kapcsolódik a választott helyszín természeti, ember által létesített és szociokulturális környezetéhez. Kiemelkedő nevelési feladata a környezettel harmonikus, egészséges életvezetési képességek fejlesztése és a közösségi tevékenységekhez kötődő szocializáció.” (Lehoczky János)

Jeles napok

Minden évben megemlékezünk a Föld Napjáról, és a Madarak és Fák Napjáról iskolai ünnepség és vetélkedő keretében. **Kiemelt rendezvényünk a Víz Világnapja a Péchy-hét keretében.**

Szakkör

Az érdeklődő diákok igény szerint délutáni környezetvédelmi és kertészeti szakköri foglalkozásokon vehetnek részt, ahol részletesen megismerkedhetnek a környezet elemeivel, a környezetvédelmi problémákkal.

Tanulmányi kirándulás

A tanulmányi kirándulás lehetőséget ad közelebbi, távolabbi tájak, nevezetességek megismerésére. A tanulók kaphatnak különböző ismeretszerzési feladatokat, felkészülhetnek kiselőadással, végezhetnek gyűjtőmunkát stb.

Kézműves foglalkozások

Iskolánkban a karácsonyi és húsvéti ünnephez kapcsolódóan minden évben *karácsonyi forgatag* és *húsvéti készülődés* zajlik, ahol a gyerekek különböző technikával karácsonyfadíszeket, ajándékokat készítenek, hagyományos technikákkal tojást festenek, díszítenek. Ezáltal megismerkednek különböző népi mesterségek hagyományaival, a természetes anyagok sokféle felhasználási módjával.

➤ Módszerek:

A környezeti nevelésünket szolgáló módszerek:

A környezeti nevelés szempontjából is jelentősége van az élményalapú, tevékenységalapú módszerek minél sokoldalúbb alkalmazásának.

- Játékok (szituációs, drámajáték, memóriafejlesztő),
- Projektek (savas eső mérése),
- Riport (kérdőíves felmérés),
- Terepgyakorlati módszerek (terepgyakorlatok, térképkészítés, célzott megfigyelések, mérések, táborok, iskolakert, ”iskolazöldítés”),
- Aktív, kreatív munka (természetvédelmi munkák, madárvédelmi feladatok, szelektív hulladékgyűjtés, rend- és tisztasági verseny, pályázatok, versenyek, kiállítás rendezése, újságkészítése, kutatómunka),
- Művészetek (vizuális művészetek a környezeti nevelésben, irodalmi alkotások zeneművészet, népművészet, esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése).

Továbbá:

- önálló megfigyelések, mérések végzése
- következtetések levonása
- összehasonlítás
- előrejelzés készítése
- projektek készítése
- könyvtári gyűjtőmunka
- tablók, plakátok készítése
- beszámolók, kiselőadások környezeti problémákról, saját tapasztalatokról, megoldási módokról
- szelektív hulladékgyűjtés
- növények gondozása
- rend- és tisztasági verseny

➤ **Tanesszközök:**

- Tankönyvek, határozókönyvek, természetismereti könyvek, hírlevelek, folyóiratok, természetfilmek, dokumentumfilmek, digitális tananyagok
- Térképek, tájékozási eszközök (íránytű, tájoló)
- Fizikai, kémiai mérésekhez, biológiai vizsgálatokhoz szükséges eszközök, anyagok (lombik, mérőhenger, PH- mérő papírcsíkok, mérleg, nagyító, mikroszkóp)
- Kézműves foglalkozásokhoz, gyakorlati természetvédelemhez szükséges anyagok és eszközök

➤ **Az iskolaépület és működtetése:**

- Az iskola épülete, berendezési tárgyai fontos szerepet játszanak a környezettudatos szemléletmód kialakításában, ezért természetbarát anyagokra kell törekedni.
- Az iskola épületének zöldítése, minél több növény elhelyezése, gondozása a cél.
- Ügyelni kell a tantermek, helyiségek megfelelő megvilágítására, hőmérsékletére, és mindezekkel kapcsolatban a takarékosagra.
- Rendszeresen ellenőrizni kell, hogy a villanyok az üres helyiségekben le legyenek kapcsolva, a csapok el legyenek zárva, és elérni, hogy minden gyerek érezze ebben saját felelősségét.

➤ **Az iskolai életvitel:**

- A nevelés elsősorban személyes példamutatás által történik, ezért lényeges a pedagógusoknak és az iskola összes dolgozójának környezettudatos magatartása, pl. az energia- és víztakarékosság betartása, a környezet tisztaságának megőrzése.
- Szünetekben szellőztessenek a tantermekben, a gyerekek minél többet tartózkodjanak szabad levegőn.
- Lehetőség szerint a takarítás környezetbarát tisztítószerrel történjen.

➤ **A környezeti nevelésében résztvevők:**

- Belső (iskolai) résztvevők: osztályfőnökök, szaktanárok
- Külső résztvevők: szülők, fenntartó, helyi szervek, vállalkozók, helyi lakosok, szakemberek: környezetvédők, erdészek, meteorológusok, művészek, intézmények

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések alapvető célja, hogy biztosítsa az intézményen belül a szegregációmentességet és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Ezen belül alapvető, hogy az intézmény biztosítsa, a szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférést, de helyezzen hangsúlyt az esélyteremtésre, a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálására.

Mindezek biztosítása érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani

- a beiratkozásnál, felvételinél
- tanításban, ismeretközvetítésben
- a gyerekek egyéni fejlesztésében

- az értékelés gyakorlatában
- a tanulói előmenetelben
- a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében
- a továbbtanulásban, pályaaorientációban
- a humánerőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében
- a partnerség-építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

A tanulóknak képességeiknek megfelelően biztosítjuk tehetséggondozáson, felzárkóztató foglalkozáson való részvételüket.

Az intézmény biztosítja a település köznevelési esélyegyenlőségi programjában a rá vonatkozó intézkedések megvalósítását. Az intézmény különös figyelemmel kíséri a településen élő halmozottan hátrányos helyzetű tanulók helyzetét, folyamatosan kapcsolatot tart, együttműködik a szociális és gyermekjóléti ellátások tekintetében illetékességgel és hatáskörrel bíró intézményekkel, szervezetekkel, részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésében.

Az intézmény lehetőséget biztosít a szülők, illetve a gondviselők részére az iskolai esélyegyenlőség megsértésével kapcsolatos panasztételre. Az intézmény minden szülői, gondviselői panaszt kivizsgál. Tájékoztatja a fenntartót az esélyegyenlőség megsértésével kapcsolatos minden panasztételről, a panasztételi eljárás lefolytatásába és a vizsgálat eredményének megállapításába a fenntartó képviselőjét és a panasztevő felet bevonja. A panasztételi eljárás lefolytatásáért és az eljárás eredményéből következő döntések végrehajtásáért az intézmény vezetője felel.

Az intézmény befogadó légkört biztosít a tanulók és dolgozók számára. Az intézmény biztosítja és évente megvizsgálja, hogy minden, a működésére, pedagógiai munkájára vonatkozó iránymutatásba, stratégiai dokumentumba (kiemelten a pedagógiai programba) beépüljenek és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó kötelezettségek és célkitűzések.

Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli házi feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Házi feladat szabályai

A tanulók nemzeti köznevelési törvényből, és az intézmény házirendjéből is fakadó kötelessége a tanulás. A tananyag tanórai feldolgozása mellett a tanulók számára fontos az otthoni tanulás, gyakorlás, felkészülés. A pedagógusok a tanulók tananyag elsajátításának érdekében szóbeli és írásbeli házi feladatot adhatnak, melynek során figyelembe kell venniük a gyermekek életkori sajátosságait.

Hétvégén sem adható több házi feladat, mint a hét többi napján. Csak olyan házi feladat adható, amelynek előkészítése a tanórán már megtörtént.

Hosszabb iskolai szünetekre kötelező házi feladat nem adható.

A tanulókat motiváló, szorgalmi házi feladat a pedagógus szándékától, pedagógiai céljától függően, tetszőlegesen adható.

A házi feladatokat a tanár és a tanító saját módszereivel ellenőrzi. A házi feladat elkészítését a napközi otthonban a napközis nevelő ellenőrzi.

Az otthoni (napközis, tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei

Cél:

Az önálló tanulás és ismeretszerzés módszereinek elsajátíttatása, az állandó önművelés igényének és készségeinek megalapozása. A tanulás gazdaságos, képességekhez mértén eredményes, kedvvel végzett tevékenység kialakítása.

Feladat:

- A személyiség optimális fejlesztése.
- Az ismeretek megértését előkészítő, rögzítő, megszilárdító, gyakorló tevékenység végzése
- A tanulási szokások, tevékenységek fejlesztése.
- Tanulási technikák elsajátítása.
- Tanulási módszerek kiválasztása.

Az iskolai házi feladat adásával nevelési szándékunk:

- A házi feladat adásával erősíteni kívánjuk az órákon megtanultakat.
- Fejleszteni akarjuk az adott témában a tanulók készségeit, képességeit.
- Az új anyagot, ismereteket kívánjuk a feladattal előkészíteni.
- A házi feladat mennyisége csak olyan nagyságú lehet, hogy a tanár a következő órán ellenőrizni tudja

A feladatadás gyakorisága:

- Minden egyes tanítási órához kapcsolódóan adható.

Az otthoni írásbeli házi feladat kiadásának korlátai

Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek:

- a házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (készség- és képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása.
- az első-negyedik évfolyamon a tanulók hétvégére (szombatra, vasárnapra), valamint a tanítási szünetek idejére nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot.

- az ötödik-nyolcadik évfolyamon a tanulók a tanítási szünetek idejére – a szokásos (egyik óráról a másira esedékes) feladatokon túl – nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot
- A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.
- Az otthoni/tanulószobai/napközis tanulási idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) maximum 30 percet vehet igénybe egy tantárgyból.
- A napi felkészülés otthoni, napközis, tanulószobai ideje nem lehet több alsó tagozaton 60, felső tagozaton 120 percnél.

A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

Közlekedési nevelés

Felgyorsult életünk és a közlekedési kultúra romlásának köszönhetően egyre gyakrabban hallhatunk közlekedési balesetekről. A közlekedési szabályok ismerete és az egyén viselkedési kultúrája az alapja a biztonságos közlekedésnek. A helyes és biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása az életbiztonságunkat növeli. Kicsi gyermekkortól a családok alakíthatják ki leginkább az erre való igényt, de az iskolának is komoly a felelőssége ebben.

Az iskolában a közlekedési nevelés két alapvető színtere:

Elméleti oktatás

- Alsó tagozaton a környezet órák tananyagában jelenik meg.

Gyakorlati alkalmazás

- Iskolán kívüli programok, kirándulások alkalmával tudatosítjuk és alkalmazzuk a helyes közlekedés szabályait.

Társadalmi bűnmegelőzés, áldozattá válás elkerülése

A téma az osztályfőnöki órákon kerülhet feldolgozásra. Cél, hogy tanulóink megismerjék és megtanulják elkerülni azokat a helyzeteket, amelyben károsultakká, áldozatokká válhatnak (aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, felkészülés a felnőtt lét szerepeire).

Legfontosabb nevelési feladataink, amelyet mindennapi nevelő munkánk során végeznünk kell:

- Erkölcsi nevelés erősítése
- Alapvető törvényi ismeretek nyújtása
- Alapvető állampolgári jogok ismertetése

Ez a téma nem kötődik konkrét tantárgyhoz, a mindennapi eseményekhez alkalmazkodva, a társadalmi és iskolai történéseket felhasználni kell diákjaink szemléletét alakítanunk.

Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák elsajátítása

A konfliktus életünk része. A konfliktusok során kialakuló viták szükséges részei mindennapjainknak. Diákjainkban a mindennapi együttlét során ki kell alakítanunk a konfliktusok kezelésének erőszakmentes technikáit.

Legfontosabb feladatunk, hogy gyermekeinket is megtanítsuk a vitás helyzetek kezelésére.

Konfliktuskezelési technikák gyakorlati alkalmazásának szinterei:

- A tanórai technikák (páros munka, csoportos és együttműködő, kooperatív tanítási technikák) alkalmazásával kell a gyermekeket hozzászoktatni a társas viszony, az abból adódó konfliktusok helyes megoldására.
- Szünetekben, szabadidőben kialakuló konfliktusok esetén az ügyeletes pedagógus feladata a problémamegoldás segítése.
- Magatartási, beilleszkedési gondokkal küzdő gyermekeinknél kiemelten foglalkoznak ezzel a témával fejlesztő pedagógusaink.

KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMÉRÉSE

ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

2026

Nevelési elveink alapján, minden gyermek É R T É K!

- Érzelmi biztonság, integrált nevelés, sajátos nevelési igény figyelembevétele.
- Rugalmas óvodai élet-szervezés, a játék, a mozgás, mint a 3 – 7 éves korú gyermek alapvető szükségletének biztosításával.
- Természet közeli, természetszerető – védő magatartás, egészséges életmód megalapozása.
- Értelmi képesség, kommunikációs készség, teljes személyiség komplex fejlesztése derűs légkörben.
- Kreativitás, kreatív gondolkodás fejlesztése, segítése, - helyi környezetünkhöz, hagyományainkhoz fűződő pozitív érzelmi viszony megalapozása, kialakítása.

Pedagógiai hitvallásunk

*„Kisgyermekem csak nézzél szerte szét,
éretted van itt minden, ami szép.”*

(Várnai Zseni)

Az óvodánkba járó gyermekek számára biztosítjuk a minőségileg garantált, a fejlődésüket elősegítő óvodai nevelést, ellátást. Ennek érdekében vállaljuk, hogy a partnereink számára láthatóvá tesszük, és szolgáltatásainkkal számukra biztosítjuk az elégedettséget.

Az óvoda dolgozói a minőségi munka javítása érdekében vállalják a folyamatos képzéseket módszertárunk bővülése érdekében, ezzel is elősegítve a gyermeki kompetenciák fejlesztését.

Bízunk abban, hogy az óvodánkba járó gyermekek kellemes, derűs, harmonikus éveket töltenek itt és biztos alapokon nyugvó ismeretekkel, képességekkel kezdik el iskolás éveiket.

Az is fontos számunkra, hogy a gyermekek szülei - az óvodába lépés pillanatától - ismerjék Pedagógiai Programunkat, az abban foglaltakat elfogadják és megvalósítását támogassák.

Az óvoda bemutatása

Tiborszállás Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye keleti sarkában terül el a romániai határtól néhány kilométerre. A település ún. zsáktelepülés, amelyet csak egy irányból lehet megközelíteni.

A legközelebbi város Mátészalka, amely 20 km-re fekszik észak-nyugati irányban. A környező településeket közúton és vasúton lehet megközelíteni.

A település lakossága az itt lévő grófi uradalom cselédjeinek leszármazottjai.

Mivel állandóan vándoroltak ezek a munkások, egyik népcsoport szokásai sem szilárdultak meg, hanem keveredve, állandóan változva alakultak ki hagyományok, beépülve az itteni emberek világába.

Gyermekfelügyelettel már az 1940-es évek közepétől foglalkoztak. Eleinte még csak délig vigyáztak a gyerekekre, az étkezést mindenki otthon oldotta meg. A felügyeletet olyan fiattal oldották meg, aki akkor járt polgári iskolába.

Intézménnyé az óvodai nevelés 1964-től vált, azóta működik jelenlegi helyén az óvoda.

Az óvoda épületét 1960-ban építették, eleinte családi házként funkcionált. Mivel a falu egyik mellékutcájában van az épület, biztonságos, csendes körülmények között lehetnek a gyerekek.

Az óvoda udvara tágas, árnyékos a kb. 30 éves fáknak köszönhetően. Az épületet 1975-ben bővítették, így már három gyerekcsoport fért el. A gyermekek étkeztetését az önkormányzat konyhájáról szállított étellel biztosítjuk.

A település infrastruktúrájával egyenes arányban fejlődött az óvoda is. Az eleinte cserépkályhás fűtést felváltotta a központi gázfűtési rendszer, amely jóval tisztább és füstmentes.

A fenntartó folyamatosan újította az épületet: burkolatcsere, valamint a pályázati lehetőségeket kihasználva játszóudvart alakítottunk ki, kerítést újítottunk fel.

Az óvoda adottságainak köszönhetően - erdő közelsége, nincsenek gyárak-, a gyerekek tiszta, egészséges környezetben élhetnek.

A falu kulturális életének aktív résztvevője az óvoda. A gyermeklétszám csökkenése, és egyéb kedvezőtlen feltételek miatt elsősorban az óvodában zajlanak a nyilvános ünnepségek.

Az óvodapedagógusok készen állnak a megújulásra, új ötletek, módszerek beépítésére. Folyamatosan kihasználjuk a továbbképzési lehetőségeket, ill. állandó kapcsolatban vagyunk a környező települések óvodáival is.

Az óvodai nevelésünket az országos alapprogram határozza meg. A helyi sajátosságokra épülő a program alapján dolgoztunk. Ez a program a gyermekek esztétikai nevelését tűzte ki célul.

Átszervezés miatt ÁMK szervezésben működött tovább az intézmény. Pedagógiai programunk a környezet tevékeny megismerését tűzte ki célul. Ez a program jól alkalmazható a helyi sajátosságokra, hiszen az erdő közelsége, a tiszta levegő, a Kraszna csatorna nemcsak a természet szeretetére nevel, hanem az egészséges élet fontosságára is nagy hangsúlyt fektet.

2012. szeptember 1-je óta a Hetednapi Adventista Egyház fenntartásában működünk.

Óvodánkat igyekeztünk úgy kialakítani, hogy a gyermekek biztonságban, nyugodt légkörben, esztétikus berendezésekkel, hangulatos dekorációval körülvéve töltsék napjaikat, úgy, ahogyan otthon, esetenként pótolva, kiegészítve annak érzelmi hangulatát.

Néhány éve programunk kiegészült a kompetencia alapú óvodai oktatással, amelyet folyamatosan építettünk, ill. építünk be az adottságoknak és a lehetőségeknek megfelelően.

Folyamatosan látjuk el gyermekvédelmi feladatunkat is, amely a családsegítővel való rendszeres kapcsolatot, a szülővel való alkalmankénti beszélgetéseket, érzelmi, tárgyi segítségnyújtást jelenti.

Évek óta rendszeres kapcsolatot ápolunk a közeli Vadaskerti Ápoló-gondozó Intézettel, akik Télapó ünnepséggel lepik meg az óvodásokat, anyák napján pedig a gyerekek kedveskednek versekkel, dalokkal, virággal.

A Pedagógiai program jogszabályi háttere

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- módosított 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

Az óvoda helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései

A Hetednapi Adventista Egyház nevelési alapelvei

„Az igazi nevelés több egy bizonyos iskolai végzettség megszerzésénél; több a földi életre való felkészülésnél. Egész lényünket formálja az emberi lét minden időszakával. Harmonikusan fejleszti a testi-, szellemi - és lelki erőket. Előkészíti a tanulót a mostani, és az eljövendő világban végzendő szolgálat örömeire.” (Ellen G. White: „Előtted az élet”)

- A gyermek áll a középpontban, akit, mint Isten gyermekét szeretnünk kell.
- A pedagógus ideális esetben hetednapi adventista, amennyien nem osztja hitünket, akkor is elvárható, hogy pozitív életpéldával és magas szakmai felkészültséggel segítse elő a tanulók lelki, szellemi és erkölcsi felemelkedését.
- Mivel minden ismeret egy bizonyos világképhez kötődik, az adventista célja a keresztény bibliai világkép és a magas szintű tudományos műveltség összhangjának kutatása.
- A HOP, majd az ONOAP kiegyensúlyozott formában mutatja be az egyetemes emberi kultúra értékeit, valamint a keresztény tradíció evangéliumi kincseit.
- A nevelés akadémiailag az elérhető legmagasabb szintre törekszik, ugyanakkor lehetőséget teremt a gyermekek bizonyos fokú hitbeli, erkölcsi és bölcsességbeli készségek és képességek elsajátítására is.
- Az óvodai életben – a pedagógusok és a gyermekek lelkiismereti szabadságát tiszteletben tartva – megfelelő teret biztosítunk az játékos tanulás mellett a lelki, fizikai és szociális nevelésnek.
- A fegyelmezés a nevelés elengedhetetlen része, de nem tévesztendő össze a büntetéssel. A fegyelemnek is a helyreállítást kell szolgálnia.
- Az értékelés célja a gyermek és az intézmény ösztönzése, hogy mindenki a tőle telhető legtöbbet nyújtsa a nevelés egész folyamatában.

„A Szentnek ismerete az eszeség.”

„Bízd csak azért magadat ő reá és légy békességben...”

(Péld 9:10; Jób 22:21).

Amikor Ádám kikerült Teremtője kezéből, fizikai-, szellemi- és lelki alkatában magán viselte Alkotójának képését. „... Isten az embert az Ő képére, Isten képére teremté...” (1Móz 1:27), és az volt a szándéka, hogy minél tovább él az ember, annál tökéletesebben mutassa be az Ő képését, és sugározza vissza dicsőségét. Minden képessége kifejlődhetett; befogadóképessége és élettereje növekedhetett. Roppant széles látóhatár tárult szeme elé. Dicső terület nyílt meg kutatásai számára. A látható világ titkai, - „... a tökéletes tudásnak csudái...” (Jób 37:15) - tanulásra késztetnek bennünket.

A szeretet az igazi nevelés alapja. Ez a teremtés és megváltozás alapja is. Ez világosan kitűnik abból a törvényből, amit Isten az élet vezérelveként nekünk adott. Az első és nagy parancsolat ez: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből és minden erődből és teljes elmédből...” (Lk 10:27). A végtelen Mindenhatót teljes szívünkkel, teljes elménkkel és minden erőnkkel szeretni: minden erőnk, képességünk teljes kifejlesztését jelenti. Azt jelenti, hogy egész lényünkben: testünkben, lelkünkben és elménkben helyre kell állítanunk Isten képését.

A második parancsolat hasonló az elsőhöz: „*Szeresd felebarátodat, mint magadat*” (Máté 22:39). A szeretet törvénye arra kötelez bennünket, hogy testünket, lelkünket és elménket szenteljük Istennek és embertársainknak. Miközben szolgálatunk áldás mások számára, a legnagyobb áldás a magunk számára. Az önzetlenség minden igazi nevelés alapja. Az önzetlen szolgálattal tudjuk képességeinket a legtökéletesebben kifejleszteni.

A Szentírás az igazság tökéletes zsinórmértéke, ezért a nevelésben a legfőbb helyet kell biztosítanunk számára. Ha olyan nevelésben akarunk részesülni, amely méltó Isten nevére, akkor meg kell ismernünk Istent és a Megváltó Krisztust úgy, ahogyan a Szentírás kinyilatkoztatja.

*„Színaranyért meg nem szerezhető,
Ára ezüsttel meg nem fizethető.
Nem mérhető össze Ofir aranyával,
Nem drága oniksszal, sem zafírral,
Nem ér fel vele az arany és gyémánt,
Aranyedényekért be nem cserélhető.
A bölcsesség ára drágább a gyöngyöknél.”
(Jób 28:15-18).*

Nevelési alapelveink

Az óvodai nevelésünknek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést. Joga van ahhoz, hogy olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, amely igazodik egyéni szükségleteihez.

Az óvodás életkorban a **szabad** játék az életkornak a legelemibb szükséglete. A 3-tól 6-7 éves korú gyermek a **szabad** játékkal tapasztal, tanul, jut örömhöz, sikerélményhez.

A **szabad** játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, a személyiség fejlesztésének a színtere, a tanulás és fejlesztés leghatékonyabb eszköze.

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg és cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a **szabad** játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.

Egyházi óvodai nevelésünkben szükséges, hogy az intézmény teljes szellemisége biztosítsa a hit megélésének lehetőségét is a nevelési és tanulási folyamatokban.

- Intézményünk alaptevékenységként látja el az allergiás és diabéteszes gyermekek integrált nevelését.
- Biztosítjuk a lélek gyümölcseinek megtapasztalását („A Léleknek gyümölcse: szeretet, öröm, békesség, béketűrés, szívesség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség.” Galata 5:22).
- gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása,

- az emberi jogok és a gyermekjogok, alapvető szabadságjogok tiszteletben tartása,
- az egyenlő hozzáférés biztosítása
- az óvodapedagógus széles körű módszertani szabadságának érvényesülése.
- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi
- Nevelésünk lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, egyéni készségeinek és
- képességeinek kibontakoztatását
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedésekkel, módszerekkel a gyermek személyiségéhez kell igazodnunk.
- Óvodai nevelésünkben, az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk a gyermeki szükséglet kielégítéséről, gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotának figyelembevételéről

Kiemelten kezeljük a gyermekek egészséges életmódra nevelését

- Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, tevékenységre ösztönző, élményekre épülő, derűs, vidám, ingerekben gazdag környezet megteremtését biztosítjuk.
- A szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról gondoskodunk
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékra.
- Az egyéni képességek figyelembevételével, a gyermeki játékszabadság tiszteletben tartásával, környezetben jól eligazodó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező, az iskolai életre alkalmassá váló gyermekek neveléséről.
- A játékon keresztül, gyermekek sokféleségéhez igazodó sokszínű módszerek alkalmazásával, változatos, érdeklődést felkeltő tárgyi eszközök alkalmazásával, az életkornak megfelelő műveltség tartalmak közvetítésével, a cél elérése érdekében, hogy a kisgyermek egészséges és teljes személyiséget átható fejlesztést kapjon óvodánkban.
- Megteremtjük fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetet, amely lehetőséget teremt a gyermekek számára, a sokszínű játék és tevékenység formák biztosítására, a szervezések sokoldalúságára.
- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekei számára óvodai nevelésünkben biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.
- A gyermekek nyitottságára építve gyermekszerető, környezetbarát óvodát szeretnénk biztosítani, ahol a gyermek rácsodálkozhat a természetben megmutatkozó jóra és szépre tisztelve, becsülve azt. Nevelőmunkánkat hassa át a gyermek egyéni különbségének, másságának tiszteletben tartása. a szereteten és befogadáson alapuló magatartás.

Szakmai kompetenciánk

- A „Külső világ tevékeny megismerésére” épülő Pedagógiai Programunkban alkalmazott pedagógiánkban minden nevelési- és tanulási terület azonos szakmai igényességet hordoz. Élényszerű tevékenységrendszeren keresztül folyamatos örömforrást biztosítunk a gyermekeknek. Erre garancia, a szakmai felkészültség, a megfelelő szakmai kommunikáció, a gyermekközpontúság, a gyermekek szeretete és tisztelete.
- Nevelési programunkban arra törekszünk, hogy – a sokszínűség érvényesülésének utat adva intézményünk – a helyi nevelés rendszereként önálló pedagógiai programokkal felvértezve, önfejlesztő – önkormányzó egységként működjenek a község településviszonyainak és a társadalmi háttér szociológiai jellemzőinek megfelelő szakmai sajátosságokkal. Óvodai életünk színvonalasabbá tétele érdekében minden pályázati lehetőséget megragadunk, amely a minőségi munkavégzésünk nélkülözhetetlen részévé vált.
- Meghatározó jelentőségűnek tartjuk a pedagógiai kultúra növelését, az alapos ráhangolódást sajátos érdekeire, az intézmény önálló arculatának mielőbbi kialakítását, a pedagógiai önismeret önfejlesztés, alkotóképesség fokozását, alkotó közösségek létrehozását, értékképzést. Fontosnak tartjuk az óvónői attitűdök áthangolását, mert a ma gyermekének megértő, elfogadó, kreatív, alkotó pedagógusra van szüksége, aki tudja követni a változásokat és tud élni a szakmai szabadsággal.
- Az eltelt idő alatt a gyakorlati megvalósításban célirányosan és tudatosan gyűjtöttük össze tapasztalatainkat, ellenőriztük, hogy a megvalósítás során- tartalmi és formai tekintetben – beválik-e, biztosítja-e a célnak való megfelelés lehetőségét, méréseket, értékeléseket végeztünk és meghatároztuk a korrekciót.
- Az átdolgozott Programunk lehetőséget nyújt ahhoz, hogy esélyegyenlőséget teremtve tudjuk fejleszteni hosszútávon a ránk bízott gyermekeket a jelenlegi tárgyi és személyi feltételekkel. A köznevelési törvény szellemében kitűzött céljaink megvalósulását a családdal való állandó kapcsolattartás és partnereink véleményének figyelembevétele segíti. Lehetővé tesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének elősegítését, sérülésükből adódó speciális megsegítésüket, egyénre szabott feladatokkal.

Intézményünk jövőképe

Olyan vonzó környezettel rendelkező, korszerű, biztonságos, jó tárgyi felszereltségű óvodát szeretnénk, melyben szakmailag jól felkészült, gyermekszerető, partnerszemléletű, közös értékek megőrzését, megteremtését szem előtt tartó munkatársak dolgoznak.

A feladatok elérése érdekében fontosnak tartjuk dolgozóink mentálhigiénéjét. Nevelőtestületünk legfontosabb feladatainak a sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztést tartja, melyet gyermekközpontú szemléletű, a 3-7 éves gyermek méltóságát és jogát tiszteletben tartó óvodapedagógusok végeznek. Óvodánk érzelmi, lelki, szociális biztonságot nyújtson, a GYERMEKET szolgálva elsődlegesen.

Nevelőmunkánk alapja

- A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve - a szeretetteljes óvodai környezet kialakítása, ahol a gyermek és felnőtt közösség mindennapjai számos élményt nyújtanak.

- A külső világ tevékeny megismerésére épülő Pedagógiai Programunkban megfogalmazott pedagógiai szemléletünk megvalósítása.
- Családi házzal való kapcsolattartásunk legyen közvetlen, segítő, együttműködő.
- Szakmai felkészülés folyamatos biztosításával a változások figyelembevétele.
- A gyermeket körülvevő környezet minőségi javítása érdekében, továbbra is élünk a pályázati lehetőségekkel.
- Intézményünkben növekedjen partnereink elégedettsége.

Gyermekkép, óvodakép

Gyermekkép

*„Szent kincs a gyermek teste-lelke,
szeretni kell azt melegen,
és fölnevelni féltő gonddal,
hogy tiszta, jó, erős legyen”
(Szemlér Ferenc)*

A gyermek fejlődő személyiség, amelyet a genetikai háttér, az érés sajátos szabályai, valamint a spontán és tervezett környezeti hatások – ideértve a spontán és tudatos nevelési befolyásokat is – együttesen alakítanak. E tényezők hatásaként a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó fizikai és pszichikai szükségletei fejlődnek ki. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

Óvodánkban, a nevelés központjában a gyermek áll, felvállalva a 3-7 éves gyermek fejlődésének, személyiségének fejlesztését. A gyermekhez, mint egyedi, az életkori sajátosságok és egyéni szükségletek, különbségek ismeretében közelítünk. A tevékenységek tudatos befolyásolásával segítjük a személyiség kibontakozását, az eltérő genetikai adottságokra, képességekre, szokásokra, érésbeli, vérmérsékleti különbségekre és a családok értékrendjének sokféleségére támaszkodva. Figyelünk a gyermekek szükségleteire, kielégítjük kíváncsiságukat, érdeklődésüket.

Minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést. A szabad játék elsődlegességét hangsúlyozzuk, melyhez igyekszünk az élmények feldolgozását támogató környezetet teremteni.

Óvodánkra jellemző a befogadó attitűd, különbözőségek tisztelete, elfogadása, a nemek társadalmi egyenlőségének tiszteletben tartása. Épp ezért kiegyensúlyozott, kezdeményező, kreatív gyermekeket szeretnénk nevelni, akik fogékonyak a természet szépségére, toleránsak társaikkal és a felnőttekkel szemben is.

Integrált feladatunk a **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** fejlesztésére terjed ki, akik teljes értékű emberek, őket őszintén elfogadjuk, fejlődésüket legjobb tudásunk szerint segítjük.

Óvodánkban a gyermekeket elfogadjuk, védjük, gondoskodunk róluk, őket szeretet, tisztelet, megbecsülés és bizalom övezi – így szüleik teljes bizalommal lehetnek irántunk. Fontos, hogy

hozzánk járó gyermekek szeretetben, egyéniségüket figyelembe vevő, a különbözőséget elfogadó környezetben élhessenek.

Óvodakép

- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.
- Óvodánkban megteremtjük, biztosítjuk az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes légkört.
- Az óvoda a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.
- Biztosítjuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.
- Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció.
- Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Megteremtjük a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenység és szabad játék lehetőségét, azon keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítését.
- Törekszünk arra, hogy gyermekeink a testi-lelki és értelmi szükségleteiket igény szerint kielégíthessék.
- Tiszteletben tartjuk a szülők jogait a gyermeknevelésben, a gyermekekkel kapcsolatos döntések meghozatalában, és igyekszünk partnerek lenni ebben.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai oktatásának során fontos, hogy megőrizzük önazonosságukat, erősítsük nemzeti identitásukat, átadjuk a nemzeti hagyományokat, folytassuk a nyelvi nevelésüket, valamint lehetőséget biztosítsunk a multikulturális nevelésen alapuló integrációra.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Óvodaképünk

- Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.
- Az óvoda biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.
- Az óvoda funkciói: Óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkció.
- Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Pedagógusképünk

*„Azért vagyok pedagógus, hogy a természetnek nyers gyémántját
szép vigyázattal csiszoljam kristályba.” (Németh László)*

Nevelőtestületi tagjaink kölcsönösen tiszteljék és becsülik meg egymást. A jó munkahelyi légkör megtartására, hatékony munkakapcsolatokra törekszünk. Munkánkat, pszichológiai, pedagógiai ismereteken, gyakorlati jártasságokon alapuló szakértelem, etikus magatartás, önképzés, a megújulás iránti vágy, kreativitás jellemzi. Hatékony együttműködésre törekszünk közvetlen partnereinkkel. Azt szeretnénk, ha a derű, optimizmus jellemezné nevelő közösségünket.

A **kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek gyermekcsoportban történő nevelését, fejlesztését tervezetten valósítjuk meg, folyamatosan képezzük magukat ennek megvalósítása érdekében is.

Meglátjuk a gyermekekben a jót és szeretettel neveljük őket.

Inkluzív, előítéletektől mentes gondolkodásunkkal mutatunk példát a „másság” elfogadására (kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, multikulturalizmus), fejlesztjük a gyermekcsoportot közösséggé.

A pedagógus, mint kulcsszereplő

- Szeresse és fogadja el a gyermeket előítéletek és feltételek nélkül, akit, mint Isten gyermekét szeretnünk kell.
- Az egyéni eltéréseket, különbözőségeket értéként fogja fel, az egyediséget hangsúlyozza.
- A családokkal kölcsönös bizalmon alapuló kapcsolatot alakítson ki.
- Legyen minden cselekedetével, megnyilvánulásával modellértékű.
- Legyen empátikus, toleráns, tudja beleélni magát a gyermekek érzelmi és gondolatvilágába.
- Megfelelő attitűddel, szakmai meggyőződéssel vállalja fel a vegyes összetételű csoportokban történő nevelést.
- A napi munka során összedolgozik a dajkával, egymás munkáját kiegészítik.
- Legyen tisztába szakmai felkészültségével, személyiségének, pozitív és negatív személyiségjegyeivel, ezek tudatában vizsgálja felül munkáját. Tevékenységeiben, közvetett és közvetlen kapcsolataiban mindig tükröződjön megfelelő szakmai tudás.
- Alapos tervező munkával, a pedagógiai program alapján állítsa össze a gyermekek éves, heti, és napi tevékenységeit, amelyet tükrözzön a csoportnapló, az éves tervezés, tematikus terv és a foglalkozáshoz készített vázlat vagy feljegyzés.
- Legyen innovatív, szakmai megújulásra képes.
- Munkájában legyen játékos, ötletes, kreatív.
- Mind a szülővel, mind a gyerekekkel, mind a munkatársaival szemben legyen mindig őszinte, probléma érzékeny, segítőkész, kooperatív.
- A partnerektől kapott információkat felhasználja nevelőmunkájában, a gyermekek fejlődése érdekében

A dajka, mint a nevelőmunkát segítő társ

- Szeresse és fogadja el a gyermeket előítéletek és feltételek nélkül, akit, mint Isten gyermekét szeretni kell.
- Az egyéni eltéréseket, különbözőségeket értéként fogja fel, az egyediséget hangsúlyozza.
- A családokkal kölcsönös bizalmon alapuló kapcsolatot alakítson ki.
- Legyen minden cselekedetével, megnyilvánulásával modellértékű.
- Legyen empátikus, toleráns, tudja beleélni magát a gyermekek érzelmi és gondolatvilágába.
- Megfelelő attitűddel, szakmai meggyőződéssel vállalja fel a vegyes összetételű csoportokban történő nevelést.
- A gyermek, gondozási feladatainak ellátásában legyen önálló, segítőkész, ösztönző.
- A nap folyamán összedolgozik a pedagógussal, segít a tevékenységek előkészítésében, szervezésben, lebonyolításában.
- Tevékenységeiben mindig tükröződjön a megfelelő szakmai tudás.
- Mind a szülővel, mind a gyerekekkel, mind a munkatársaival szemben legyen mindig őszinte, probléma érzékeny, segítőkész, kooperatív.

Pedagógiai asszisztens képünk

- figyelemmel kíséri az óvodapedagógusok elvárásait, és annak megfelelően vesz részt a nevelőmunkában
- a gyermekekkel türelmes és szeretetteljes a kapcsolata, segíti személyiségük fejlődését
- tevékenyen vesz részt a gyermekek gondozási feladatainak ellátásában, szokásainak kialakításában, fejlesztésében
- gondoskodik a gyermekek testi épségéről, erkölcsi védelméről, a balesetek megelőzéséről
- magatartásával, viselkedésével és beszédkultúrájával pozitív mintát ad, értéket közvetít
- aktív segítőként vesz részt a rendezvények szervezésében, lebonyolításában

Az óvodai nevelés céljai

Az óvodai nevelésünk célja az, hogy az óvodás gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Nevelési, fejlesztési célok	Nevelési, fejlesztési feladatok	Sikerkritériumok
Sokoldalú, egészséges, harmonikus személyiségfejlesztés, a sikeres iskolakezdéshez	Harmonikus személyiség fejlesztés megvalósítása: -Óvó-védő, gondozó, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő	A fejlődés feltételeinek folyamatos biztosítása. A tevékenységek rendszerében megfelelő

Nevelési, fejlesztési célok	Nevelési, fejlesztési feladatok	Sikerkritériumok
szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítása. A kompetencia alapú óvodai programcsomag bevezetésével a képességek, a készségek fejlesztése, az alkalmazáskészség tudás elősegítése.	funkció elsődlegességének érvényesítése. -Érzelmi nevelés és szocializáció megvalósítása. -Interperszonális kapcsolat, énkép, önismeret, értékek normák kialakítása. -Az óvodai tevékenységek során olyan szokásrendszer és életér kialakítása, melyben a felnőtt, mint modell segíti az erkölcsi normák megalapozását. -Értelmi: valósághű észlelés, figyelem összpontosításra való képesség, problémamegoldó és kreatív gondolkodás. -Testi nevelés fejlesztése: Természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése, komfortérzet biztosítása, az egészséges életérzés és életvitel kialakítása. -A mással nem helyettesíthető szabad játék kiemelkedő szerepének biztosítása. -Olyan feltételek megteremtése, ahol a játék a gyermekek számára a legfőbb élményforrás és személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás a készség-, és képesség fejlesztés leghatékonyabb módja.	helyen legyen az érzelmi, értelmi, testi fejlesztésnek. Szemléletváltás az óvodapedagógusok körében.
Tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztésével a potenciális tanulási zavarok prevenciója.	-Az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése. -Egész életen át tartó tanulás igényének megalapozása. -Az észlelés és finommotoros funkciók fejlesztése. -A gyermeki aktivitásra épített pszichikus funkciók fejlesztése (mozgás, játék).	Az életkori sajátosságokhoz igazított, a fejlődés várható eredményeihez viszonyított fejlettség. A fejlettségmérő lapon, nyomon követhető legyen a gyermekek fejlődése.
Az óvoda társadalmi rangjának megfelelő szintre	-A kultúra közvetítésével az örök emberi értékek átadása.	A gyerekek, partnerek elégedettsége az óvoda

Nevelési, fejlesztési célok	Nevelési, fejlesztési feladatok	Sikerkritériumok
való emelése, ennek elősegítése, elfogadása. Kulturális értékeink átadása, közvetítése a hagyományok ápolása.	-A gyermekek harmonikus viszonyának kialakítása a környezetével. -A családdal való együttműködés partneri kapcsolatának formálása. -Természetes környezetben pozitív élményekhez juttatás, hagyományaink megismerése, megőrzése, tiszteletben tartása, ápolása, mellyel fejlődik a gyermekek környezettudatos viselkedése.	tevékenységeivel kapcsolatosan. Valamennyi hagyományőrzéssel kapcsolatos esemény megtartása.
A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez szükséges feltételek biztosítása. A Hátrányos és a Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek integrált nevelése.	-Differenciált, személyre szabott fejlesztéssel a különleges gondozási igény kielégítése és a különbözőségek elfogadtatása, tolerálása. -Befogadó pedagógiai szemlélet alkalmazása (inkluzív pedagógia gyakorlása). -Pedagógiai szakszolgálatokkal folyamatos kapcsolattartás. -Azon képességek és részképességek fejlesztése, melyek megalapozzák, segítik a sikeres iskolakezdést.	A területünkön lakó, programunkban megfogalmazott Hátrányos és Halmozottan Hátrányos Helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek 100%-ának be óvodáztatása, integrálása, befogadása.
Hitéleti nevelés A ránk bízott gyerekeket jellemes keresztény emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé, a haza és a nemzet hűséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá váljanak.	A ránk bízott gyerekek egészséges testi, lelki képességeinek fejlesztése, egészséges kapcsolatokra törekedjenek, megbecsüljék társaikat, családtagjaikat, valamint a környezetükben élő valamennyi embert korra, nemre, fajra vagy vallásra való tekintet nélkül.	Vallásukat szabadon gyakorló, más Egyház értékeit megbecsülő emberekké váljanak.

A nevelési feladatok, tevékenységek, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő, amelyekkel minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez

Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. **Ezen belül:**

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód kialakítása

Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére, egészséges életvitelre történő felkészítés.

A 2,5-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságok figyelembevételével a gondozási tevékenységgel a mozgásigény kielégítésével az egészség védelme. Az egészség fejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása. Az egészséges életmódra nevelés az egészséges életvitel igényének kialakítását, megalapozását jelenti. Célunk egészséges, kiegyensúlyozott gyermekek nevelése.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a) a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- b) a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- c) a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- d) az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- e) **életvezetési készségek fejlesztése** - a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének figyelembevételével -, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;

Az életvezetési készségek fejlesztésének területei és azok megvalósítása az óvodában:

- [Pénzügyi menedzsment](#): számolási készség és logikus gondolkodás fejlesztése
- [Az önrendelkezés](#): önbizalom növelése, szükségletekért való kiállás
- [Konfliktusok megoldása](#): beszélgetés, aktív hallgatás és empátia fejlesztése
- Önfegyelem, önértékelés fejlesztése
- [Hála](#) érzése és pozitív gondolkodásmód fejlesztése
- [Az érzelmi intelligencia](#) fejlesztése
- [Időgazdálkodás](#): feladatok rangsorolása, a célok kitűzése és a határidők betartása
- [Kritikus gondolkodás](#): információk elemzése, érvelés
- [Tanulj meg NEM-et mondani](#): közöljék határaikat, miközben fenntartják a pozitív kapcsolatokat
- [Kudarctűrő](#) képesség fejlesztése, kitartás
- [Együttműködési](#) készség fejlesztése, csapatmunka
- [Szociális készségek](#) fejlesztése, szerepjátékok, társas történetek, gyakorlási és visszajelzési lehetőségek.

f) a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése;

g) a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;

h) megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó-, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek gondozása, testi, fiziológiai szükségleteik, mozgásigényük kielégítése.
- Harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrző szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával, - szülővel, óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Az 1-es típusú diabéteszes gyermekek ellátását feladat specifikusan munkaköri leírás alapján, a jogszabályban rögzített feltételekkel rendelkező dolgozónk végzi.
- A fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekekre minden dolgozó kiemelt figyelmet fordít, az adott csoportba tartozó gyermekek pedagógiai felkészítését –

a megvalósítás folyamataiba bevonva a pedagógiai munkát segítőket is – az óvodapedagógus tervezi meg és irányítja.

A fejlődéskor eredménye óvodáskor végére:

- Önállóan végzik a személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési teendőket
- Képesek lesznek szükségleteik felismerésére, a mozgási igényük szándékos irányítására
- Készség szintjén használják az evőeszközöket, kialakulnak a kulturált étkezési szokások
- Igénylik környezetük rendjét, gondozottságát
- Kialakulnak az egészséges életmódhoz kapcsolódó helyes táplálkozási és higiéniai szokások, beépülnek a gyermeki személyiségbe, pozitívan formálva azt.

Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

- Az óvodás korú gyermek testi – és lelki szükségleteinek kielégítése.
- Az érzelmi biztonság burokként működő individualizálva szocializálás, valósuljon meg az egyéni eltérések, mások értékéért történő megközelítése, a bizalmon, teljes elfogadáson alapuló identitástudat-alkotás, szocializálás.
- „Boldog Óvoda” programban való részvétel
- A környezettudatos magatartás kialakításához, a környezet védelméhez, megőrzéséhez

Legfőbb alapelveink

- gyermek- és tevékenység központúság,
- integrált/befogadó nevelés,
- egyéni képességekre épülő differenciált fejlesztés,
- egyéni eltérések értékéért történő elfogadása.

Az óvodás gyermek alapvető szüksége az érzelem, mely szubjektív állapotát, illetve a környezetéhez való viszonyát fejezi ki. Megnyilvánulásait, tevékenységét, a felnőttekhez és a társaihoz való viszonyát érzelmei erősen befolyásolják.

Óvodánkra jellemző az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, kiegyensúlyozott családias légkör. Meggyőződésünk, hogy az érzelmek ösztönző erejére építve vagyunk leghatékonyabbak a gyermek személyiségének fejlesztésében. A feltétel nélküli, bizalommal teli szeretetteljes gyermek-óvónő, gyermek-dajka, illetve gyerekek közötti kapcsolatra alapozva tudjuk programunk célkitűzéseit, feladatait gyermek centrikusan, élményszerűen, minden pozitív, ösztönző energiát felszabadítva megvalósítani.

Az érzelmiélet gazdagítása, az alapvető erkölcsi normák megértése, a közösséghez való alkalmazkodás és közösség építő tagjaivá válás, nem csak a hitoktatásokon jelenik meg.

„Boldog Óvoda” program

„A Boldog Iskola és Óvoda pályázat célja: a pozitív pszichológia kutatásainak eredményeire építve és annak módszereit alkalmazva az óvodai, alsós, felsős és közép szintjén tanulók csoportosan és egyénileg ismerjék meg a boldogság fő összetevőit. Mindeközben olyan gyakorlatok elvégzésére inspiráljuk őket, amelyek – a boldogságkutatók tapasztalatai alapján – hozzájárulnak a gyerekek boldogság szintjének növekedéséhez.

Az eredmény: optimista, magabiztos és kitartó óvodások és iskolások, akik megoldandó feladatként kezelik a mindennapi kihívásokat, észreveszik az élet szépségeit, az örömteli pillanatokat, és boldoghatózott, pozitív énképpel rendelkező iskolássá, majd felnőtté válnak.”

A Jobb Veled a Világ Alapítvány 2014-ben indította útjára a [Boldogságóra programot](#) Prof. Dr. Bagdy Emőke fővédnökségével, mely program kiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a pozitív életszemléletre való képesség fejlesztéséhez az óvodás, általános és középiskolás korosztály számára.

Érzelmi nevelés és szocializáció

Feladataink:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családi légkör megteremtése
- érzelmi intelligencia fejlesztése, óvodába lépéskor, a befogadás időszaka alatt kedvező érzelmi hatások biztosítása, az érzelmi biztonság megalapozása és fenntartása az óvodáskor végéig,
- viselkedési szabályok megismertetése és tiszteletben tartása, társas kapcsolatalkakítása, pozitív érzelmi töltésű kapcsolatok alakítása gyermek-gyermek, gyermek-óvónő, gyermek-dajka között,
- segítség a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődése érdekében, minél több lehetőség teremtése az önérvényesítésre, az önkifejezésre, az én tudat alakítására,
- a gyermeke megismertetése a szűkebb és tágabb környezettel, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére,
- a felnőttek modellértékű kommunikációjának, bánásmódjának, viselkedésének követése,

- olyan közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, melyek meghatározóak a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl. az együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozásában,
- feszültségoldó módszerek alkalmazása a félelmek, szorongások oldására, a gyermekek lelki egészségének tudatos megőrzése
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint az óvoda együttműködése az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, az esztétikus környezet kialakításában, a harmonikus mozgásban, a felnőttek és a gyermekek esztétikus megjelenésében, az élményekben.
- olyan közös élmények biztosítása, amelyekkel erősítjük a gyermekek esztétikai ítéletét, élmény-befogadó képességét.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek érdekében, szoros együttműködésre törekszünk az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- Az óvodapedagógusok számára az allergiával élő gyermekek jelenléte egyfajta lehetőséget is kínál arra, hogy ne csak megtanítsák a figyelmes gyermekeket, de felhívják a figyelmet a „láthatatlan” fogyatékosságokra, az allergiákra is. A pedagógus elmagyarázza a csoportjába járó gyermekeknek, hogy xy gyermek ki van téve az anafilaxiás sokk kockázatának, ha (az érintett gyermek) veszélyes allergénnel érintkezik. A korosztálynak megfelelően készíti fel őket, hogy jelezzék, ha a problémát tapasztalják, szóljanak ők is a pedagógusnak.
- Nagyon fontos a valamiben más gyermekek önbizalmának erősítése.
- Egészségnap, vagy egészséghét keretében – a gyermekek számára érthető és lehetőség szerint többoldalúan is érzékelhető formában - kerüljön sor az óvodai csoportba járó allergiás gyermekek:
 - mélyebb megismertetésére,
 - az okok és esetleges következmények tudatosítására, pl. étkezés után azért is kell minden gyermeknek kezét mosni, hogy elkerüljék az ételallergének játékba történő továbbadását,
 - a szükséges eszközeik, pl. Epipen injekció bemutatása, asztmás gyermek esetében a spray bemutatására, ételallergiás gyermek szekrényében szeparáltan tárolt zárt doboz tartalmának bemutatása, amelyben pl. vágódeszka, kés, evőeszköz, különítoben elmosogatott táányérok vannak elhelyezve.
- Piktogramok használata, szabályok rajzainak megjelenítése: pl. allergiás gyermek jeléhez kapcsolódó tiltott ételek, tevékenységek rajzai.
- Ételallergiás gyermekek számára fogyasztható ételek közös elkészítése és elfogyasztása, igény és/vagy lehetőség szerint a szülők bevonódásának biztosításával.

Lehetőséget biztosítunk a gyermeki nyitottságra alapozva a szűkebb és tágabb környezet megismerésére, ezáltal a szülőföldhöz való kötődés alapozása válik valóra. Az óvoda dolgozóinak kommunikációja és bánásmódja minden helyzetben és mindenkor modellértékű, mely áthatja a gyermek-gyermek és a gyermek-felnőtt kapcsolatot is, mintát ad egymás feltétel nélküli elfogadásához, a különbözőségekből rejlő pozitívumok elismeréséhez.

Megfelelő szakemberek bevonásával ebben az óvodai környezetben biztonságban érzik magukat és optimális fejlődésük is megvalósul a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, halmozottan hátrányos helyzetű, hátrányos helyzetű, valamint kiemelkedő képességű gyerekeknek is. A gyermeki önkifejezésnek teret adó szemléletünk megnyilvánul az önértékesítő törekvések támogatásában, tevékenységek szervezésében, az óvodai élet minden szegmensében. Hagyományokon alapuló befogadási rendszerünk is az érzelmi biztonság megalapozását szolgálja. Fontosnak tartjuk, hogy már az óvodába lépés előtt megismerkedjünk a gyermekkel, a családjával.

Már a beiratkozás alkalmával közvetlenül, barátságosan fogadjuk a gyermekeket és a szüleiket, rövid ismertetőt adunk intézményünkről. Megismerkedhetnek óvodánkkal, bepillantást nyerhetnek a csoport életébe, találkozhatnak az óvoda dolgozóival.

A szülővel történő megbeszélést követően, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően fokozatosan fogadjuk be az óvodai környezetbe. A vegyes összetételű csoportnak köszönhetően ezt a folyamatot nagymértékben segítik a régi gyermekeink, akik mindig csodálatos empátiával fogadják az új tagokat.

A csoportszobában és a hozzá tartozó helyiségekben szabadon mozoghatnak, így kialakul az otthonosság érzete.

Elfogadjuk a nevelésben család elsődlegességét, tudjuk azt, hogy a család az elsődleges szocializációs színtér, amely a gyermeket formálja. A családi hatások spontán módon közvetítik a társadalmi normákat, szabályrendszereket. Az óvoda, mint másodlagos szocializációs színtér meghatározó jelentőségű. A szocializációs teret kiszélesíti, tudatosan képes azokat a nevelő hatásokat meghatározni, amelyekkel közvetíteni lehet az együttműködés és a társas érintkezés elemi formáit. A szocializáció különböző szerepekre készít fel, kulturális, viselkedési módozatok bensővé tételét teszi lehetővé.

Óvodapedagógus feladatai:

- Ismerjük meg a gyermeket már az óvodába lépés előtt.
- Az egyéni igényeknek megfelelő, folyamatos befogadás.
- A gyermeknek kedves, érzelmi biztonságot nyújtó játéknak, biztosítsunk állandó helyet.
- A szülőkkel a beszoktatás ideje alatt legyünk fokozottan toleránsak, tájékoztassuk a napi eseményekről.
- Ismerjük meg a gyermek személyiségét, legyünk el- és befogadóak érzelmi megnyilvánulásai folyamán.
- Egyéni szükségleteiből kiindulva, képességei és haladási tempójához igazodva fejlesszük érzelmeit.
- Dramatikus játékok segítségével fejlesszük érzelmeit, akarati tulajdonságait.
- Érzelmeinket mindig hitelesen közvetítjük a gyermek felé.
- A szabályokat úgy alakítsuk, hogy a gyermekek meg tudjanak felelni az elvárásoknak.
- A gyermek ismeretében értsük meg viselkedését, érezzük át helyzetét.
- Alakítsuk ki és alapozzuk meg a természetes társas érintkezés és magatartásmódok szabályait.
- Neveljük gyermekeinket a magyar kultúra értékeinek megismerésére, megbecsülésére, az egymás iránti nyitottságra.

- Biztosítsunk lehetőséget a gyermek önkifejező, önértékesítő törekvéseire.
- Segítsük a szokások megismerésében és elsajátításában.
- Segítsük a baráti kapcsolatok kialakításában.
- Erősítsük a problémák konszenzuson alapuló megoldását.
- A negatív viselkedési módot szándékosan ne erősítsük.
- Legyünk minden helyzetben modellértékűek.
- A bevont segítő szakemberekkel konstruktív kapcsolatot tartsunk.
- A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása, ezért olyan óvodai élet szervezése kívánatos, mely segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak /együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség/ és akaratának /önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat/ fejlődését, amely tulajdonságokra építve közösséggé formálódnak a csoport tagjai.
- A mindennapi munkát hassa át a különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés.
- Különösen használjuk ki a drámajáték, a szituációs játékok és a szerepjáték adta fejlesztési lehetőségeket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Az óvodához, egymáshoz, felnőttekhez való kötődésük megjelenik érzelmeikben, tetteikben. Egymás iránt érdeklődnek, fokozatosan megtanulnak másokkal együttműködni, érintkezni a kommunikáció segítségével. Elfogadják az átélt helyzetek során, hogy minden gyermek más-más egyéni, külső-belső tulajdonságokkal rendelkezik.
- A felnőttek utasításait előbb érzelmi, majd értelmi síkon elfogadják, gyakorolják az egyéni magatartásmódokat.
- Próbálkoznak döntési, választási lehetőségeikkel, eligazodnak a csoport szokás- és szabályrendszerében.
- Beszédfigyelmük kialakult, az óvodapedagógus metakommunikációs jeleit ismerik.
- Önként vállalnak feladatokat, és keresik a segítségnyújtás lehetőségeit.
- A közös cél érdekében képesek együttműködni.
- Törekednek az önmérsékletre, tudják konfliktusaikat kezelni.
- Rendelkeznek életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő önkritikával és önértékelési képességgel.
- Felismeri és tudja kezelni a környezetük rendjét megbontó megnyilvánulásokat.
- Hazaszeretete, a szülőföldhöz való ragaszkodása kialakul, szűkebb-tágabb környezetének megismerése által.
- A gyermekek érzelmileg kötődnek óvodájukhoz, csoportjukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez.
- A gyermekek igényévé válik a viselkedés és a helyes cselekvés szabályainak betartása.
- A szabályok betartását figyelemmel kísérik, a megszegése esetén egymást figyelmeztetik.
- Nézeteltéréseiket megegyezéssel oldják meg.

Közösségi nevelés

Feladataink

- minden gyermek találja meg a helyét a közösségen belül, kiemelten az eltérő ütemben fejlődő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek,
- harmóniát, biztonságot nyújtó, elfogadó légkör megteremtése a csoportokban,
- közös élmények megteremtésével az összetartozás érzésének megerősítése,
- önismeretük folyamatos fejlesztése, igény alakítása az együttműködésre,
- másság, különbözőség megértése, elfogadása, segítőszándék, tolerancia fejlesztése,
- a gyermekek közötti pozitív kapcsolat kialakítása, megerősítése a felnőttek példaadó magatartásával,
- olyan feladatok adása a gyermekek részére, amelyben megerősödik felelősségérzetük, fokozódik önbecsülésük,
- konfliktusok megelőzése közös szabályok meghatározásával, pozitív példák megerősítésével, következetességgel,
- kompetenciák (együttműködés, önállóság, segítőkészség önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, a közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat, szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség stb.) fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához,
- szükséges tevékenységi és értékelési rendszer, interakciós kultúra biztosítása az értékrend megalapozása érdekében.
- az óvodák sajátos arculatához kapcsolódó hagyományok kialakítása, közös programok
- szervezése szülők, gyermekek, óvoda részére
- intézményszintű közös programok szervezésével a nevelőtestület, az alkalmazotti
- közösség összetartozásának erősítése

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ismeri a szűkebb és tágabb környezetét,
- a gyermekekben kialakul a kötődés a szülőföldjéhez, lakóhelyéhez, óvodájához, társaihoz, a csoportban dolgozó felnőttekhez,
- megbecsüli környezetét,
- szeretik óvodájukat, elfogadják, tisztelik társaikat és a felnőtteket,
- igényükké válik a kialakult szokás- és szabályrendszer betartása és betartatása,
- konfliktus helyzetekben képesek kompromisszumokat kötni, a problémákat békés úton, önállóan megoldani,
- a közös tevékenységekben aktívan és szívesen vesznek részt, örülnek az együtt elért közös sikereknek,
- szívesen dolgoznak a közösségért felelősséget vállalva,

- a közösség értékrendjét tiszteletben tartják,
- elfogadják, követik a felnőtt utasításait, kéréseit, értik a metakommunikatív jelzéseket,
- önálló véleményalkotásra, választásra, döntésre képesek,
- szükség esetén segítik egymást, észreveszik, ha valaki segítségre szorul,
- kialakult szabálytudat, feladattudat, önállóság, önfegyelem jellemzi őket,
- képes a közlekedési, higiéniai és személyes biztonságára vonatkozó szabályok alkalmazására,
- szociálisan éretté válnak

Az anyanyelvi - értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása, ösztönzése a beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel – a javítgatás elkerülésével – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

A természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása és a válaszok igénylése kiemelt feladata pedagógusainknak.

Az anyanyelv fejlesztése az óvodai nevelő tevékenység egészében kiemelt jelentőségű, szerves része az óvodai élet minden pillanatának. Beépül a gyermek tevékenységeibe, megnyilvánulásaiba, kapcsolataikba.

Legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kielégítésének, az emberek közötti kommunikációnak.

A beszéd és a gondolkodás egymással igen szoros kapcsolatban áll, ezért fejlesztése rendkívül fontos.

A nevelés alapja a szeretetteljes, szóbeli közlést kiváltó légkör. Mivel minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet, mindig az család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek megismerésén át kell hatást kifejteni.

Az anyanyelvi fejlesztés megvalósulásának területei:

- **Spontán beszédhelyzetek:** gyermekek fogadása, játék, öltözködés, mosdóhasználat, étkezések, kirándulások, közművelődési intézmények látogatása, színházlátogatások.
- **Irányított beszédhelyzetek:** játéktémák bővítése, szabályjátékok alkalmazása, a különböző tevékenységi formák keretében megvalósuló kezdeményezések, probléma felvetések, konfliktusmegoldó helyzetek.
- **Tervezett, felépített beszédhelyzetek:** anyanyelvi játékok, zenei játékok, meseszöveg, hangjátékok, irányított szerepjátékok, problémamegoldó helyzetgyakorlatok, mimikai játékok, beszédhibák indirekt kezelése.
- **Logopédiai fejlesztés.**

Az értelmi képességek - figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás - fejlődésében alap, kiinduló pont az érzékelés és észlelés megfelelő szintje. A figyelem a "tudás kapuja", tehát fejlesztése igen fontos. Az önkéntelen figyelem felkeltése csak sokszínű, érdekes eszközökkel, újszerű, meglepő ingerekkel érhető el a kisgyerekeknél. A szándékos figyelem fejlesztése is alapvető. Játék közben erőteljesen fejlődik a gyermekek megfigyelő képessége, önkéntelen és szándékos figyelme.

Az emlékezés kezdetben erősen felismerés jellegű és érzelmek által meghatározott. Szándékos emlékezet 5-6 éves kor körül figyelhető meg. Játék közben erősödnek ezek a funkciók. A képzelet olyan képesség, amellyel a tudatban a valóság ismert elemeinek segítségével, új, akár szokatlan képeket alkotunk. Képzelet nélkül nincs elvont gondolkodás. A játék szárnyakat ad a gyerekek képzeletének, hiszen minden megtörténhet, nincsenek jelen a realitás korlátai.

Célunk, hogy az értelmi nevelés a gyermeki kíváncsisághoz és érzelmi motiváltsághoz alkalmazkodjon. Benne a célok, feladatok, tartalmak integráltan jelennek meg, s a gyermekek változatos tevékenységeiben és élethelyzetekben történő megtapasztalásban valósuljon meg.

Feladataink:

- Teremtsünk szeretetteljes, nyugodt, életszerű természetes beszédhelyzeteket, amelyben a gyermek szívesen megnyilvánul, a nap folyamán bármikor adjunk lehetőséget a beszélgetésre.
- A fejlesztés mindig a gyermek élményeire, tapasztalataira épüljön.
- Tervezzünk minél több, nyelvi képességeket fejlesztő játékokat, ehhez használjuk anyanyelvi segédanyagokat.
- Pl.: Anyanyelvi fejlesztő játékok gyűjteménye, Játék a hangokkal stb.
- Soha ne legyünk intoleránsak, a gyermeket mindig hallgassuk végig, kérdéseikre válaszoljunk, a válaszok igénylésére kiemelt hangsúlyt fektessünk.
- Adjunk lehetőséget és elég időt érzelmeik megfogalmazására, reagáljunk rá.
- Verbális kommunikációnkat gesztusaink, mimikánk minden esetben erősítsék, kövessék.
- Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy egymást hallgassák végig
- Fektessünk nagy hangsúlyt a szókincsük bővítésére.
- Segítsük a gyermekek beszédhelyzeteit, kommunikációjukat.
- Nagy figyelmet fordítsunk a beszédgátlás oldására, a beszédkedv felkeltésére és fenntartására, fogadjuk el a tájnyelvi fordulatokat.
- Ismerjük fel a beszédhibákat, kérjük szakember segítségét.
- Az értelmi képességek fejlesztésének lehetősége a nap minden mozzanatában fellelhető, és ezt ismerjük fel és használjuk ki.
- Gyermekeinknek sokszínű, változatos, ösztönző élményeket biztosítsunk.
- A gyerekek már meglévő tapasztalataira építve teremtsünk lehetőséget az élethelyzetekben történő alkalmazásra.
- Tervezzünk minél több képességfejlesztő játékot.
- A tervezés alapja legyen a játék- és tevékenységközpontúság és az egyéni fejlettségi szint.

- Részképességbeli hiányosságok esetén további tevékenységeket, játékokat tervezzünk és biztosítunk azok intenzív fejlődése érdekében.
- Ismerjük fel az összetett részképességbeli lemaradásokat, kérjük a Nevelési Tanácsadó vizsgálatát, vonjuk be a fejlesztő pedagógus munkatársakat (egyéni vagy mikrocsoportos fejlesztés).
- Szülőkkel való együttműködés kezdeményezése, játékörtekek adása, online is.
- Gondot fordítunk a beszédhibák felismerésére, és minden ilyen esetben a logopédushoz irányítjuk a gyermeket.
- Menekült/bevándorló gyermekeink nevelésével foglalkozás esetén ismerkedünk, lehetőséget nyújtunk anyanyelvük bemutatására.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése érdekében folyamatosan kapcsolatot tartunk a logopédussal, gyógypedagógussal és a gyermek fejlesztésében résztvevő szakemberekkel.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermekek bátran és szívesen beszéljenek, mondják el véleményüket.
- Gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni.
- Figyelmesen végig tudják hallgatni a felnőtteket, társaikat, részt vesznek a párbeszédben, kérdéseiket, válaszüket ehhez igazítják.
- Ismerik és alkalmazzák az udvariassági formulákat: köszönés, megszólítás, elkérés, bemutatkozás stb.
- Folyamatosan bővül aktív szókincsük.

Az óvodai élet megszervezése

Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermek számára. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

Egyházi óvodaként munkatársaink számára meghatározó a lelkiesség szerinti bánásmód, nevelés- és műveltségtartalom biztosítása.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek részére is lehetőséget teremtünk ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Az óvodai nevelés magas színvonalának biztosítása mellett hozzáférhetőségének garantálása is fontos. Ezen kívül figyelmet kell fordítani többek között a környezetre, az infrastruktúrára, a személyzeti ellátottságra, az irányításra és a minőségbiztosításra is.

Kiemelt figyelem kell, hogy irányuljon a gyermekvédelemre, a diabétesszel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzésére.

Az óvodai nevelésünk tekintetében integrált megközelítést kell alkalmazni, bevonva valamennyi érintett felet – így a családokat is –, és szoros együttműködést kell kialakítani a nevelőmunkát segítő szakszolgálatokkal.

Célunk, hogy az óvoda az optimális személyi és tárgyi feltételeket tudjon biztosítani a kisgyermekek számára személyiségük kibontakoztatásához, elhivatott, megbízható és magasan kvalifikált munkatársak alkalmazásával, a fenntartó által biztosított státuszok teljes betöltésével.

2 óvodai **csoportunkban** 3 fő felsőfokú végzettségű óvodapedagógus dolgozik váltásban, a déli órákban fedési idővel. Munkájukat, a gyermekek gondozását-nevelését segíti 1 fő pedagógiai asszisztens és 2 fő dajka.

Utazó szakszolgálati szakemberek gondoskodnak a szükséges kiegészítő fejlesztésekről.

A humánerőforrással kapcsolatos feladatok:

- Az óvodaigazgató esetében: Az intézmény vezetése - hatáskörének megfelelően - hatékonyan együttműködik a fenntartóval a személyi, pénzügyi és tárgyi erőforrások biztosítása érdekében.
- A dolgozók esetében: A humánerőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelzik az óvodaigazgató, óvodaigazgató-helyettesek számára.

Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága

Továbbképzési alapelveink:

- Minden óvodapedagógus kötelessége a folyamatos önképzés, a pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményeinek ismerete és gyakorlatban való alkalmazása.
- Minden pedagógus kiemelkedő képességeit úgy fejlessze, hogy az a nevelőközössége módszertani eszköztárának gazdagítását, a gyermekek tevékenységrendszerének fejlesztését szolgálja.
- A továbbképzéseken részt vevő dolgozók (óvodapedagógus, dajka) felelősséggel készüljön fel, az ott hallottakat adja tovább. A képzésekről 10 napon belül beszámolnak, délutáni egyórás megbeszélésen.
- A továbbképzésen kapott digitális anyagot átküldik társaiknak, vagy átküldik az intézmény email címére, vagy rövid emlékeztetőt készítenek a továbbképzés anyagából, feljegyzéseikből, amelyet csatolunk a továbbképzési mappához, a szakanyagokhoz, hogy a dolgozók számára bármikor elérhető legyen, és segítse munkájukat.
- Az intézményben napi szintűek a megbeszélések, az informálódás, de kéthetenként egy-egy óra szakmai megbeszélésen, minden fontos eddigi és elkövetkező dologról információt szerezhetnek, cserélnek. Minden dokumentum, amelyre szükségük lehet az irodai helyiségében megtalálható, és szabadon felhasználható, akár digitális, akár papíralapú.
- Továbbképzési részvétel biztosított nem csak az igazgató részére.
- Fontosnak tartjuk, hogy a nevelőtestület tagjai segítsék, erősítsék egymást tanulmányaikban, a távollévők helyettesítésében, a továbbképzéseken, szervezett bemutatók alkalmával, illetve a különböző fórumokon, méltó módon képviselje intézményünket, Pedagógiai Programunkat.

A továbbképzések területei a közös szakmai értékrendünkhöz kapcsolódó szakmai többletek megszerzésére irányulnak, így feltételezik a helyi pedagógiai programunk gyakorlati megvalósítását, képviselését.

Az elkövetkezendő években óvodapedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát – az érintettek igényeire is alapozottan – pedagógiai programunk cél és feladatrendszere határozza meg.

Kiemelt irányultságok:

- a diabéteszes gyermekek ellátásához kapcsolódó továbbképzési kötelezettség, melynek érintettjei a pedagógiai munkát segítők is lehetnek,
- a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzése, ellátása,
- a gyermekek önértékelési és önérvényesítési képességeink fejlesztése,
- a pedagógusok – különös hangsúlyt helyezve a kompetencia és teljesítmény alapú teljesítményértékelés szereplőire (óvodaigazgató, óvodaigazgató-helyettesek, szakmai munkaközösség vezető) értékelési/önértékelési kompetenciáinak fejlesztése,
- az OviKRÉTA tanulmányi rendszer alkalmazásához elengedhetetlenül szükséges informatikai kompetencia birtoklása,
- a nevelő-fejlesztő munkát közvetlenül segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák pedagógiai kompetenciáinak megerősítése, bővítése – különös hangsúlyt helyezve az általuk biztosított felügyelet eredményes és hatékony ellátására – szervezett belső, valamint külső továbbképzések által,
- a mentori/segítő intézményi erőforrások folyamatos fejlesztése: a gyakornok és az újonnan belépő kollégák mentorálása és szükség szerinti megsegítése,
- az óvoda-iskola átmenetet segítő képzések, a gyermekek hatékony és gördülékeny óvoda-iskola átmenetének biztosításához és a sikeres iskolakezdéshez,
- keresztény hitre nevelést segítő képzések.

Az óvodapedagógusoknak és a munkájukat segítő szakembereknek **allergiás gyermek** óvodába kerülésekor tisztában kell lenniük a különböző allergiák típusával, tüneteivel és kezelésével, valamint pontos információikkal kell rendelkezniük a szükséges korlátozásokról. Például nagyon fontos, hogy a pedagógusok be tudják adni az Epipen injekciót anafilaxiás sokk esetén, illetve ismerjék az újraélesztés folyamatát. Ehhez elengedhetetlen, hogy a pedagógusok és a munkájukat segítők megfelelő oktatásban részesüljenek, hogy fel tudják ismerni a súlyos allergiás reakciót, tudják a sorrendet, mikor mit kell tenni, és szükség esetén be tudják adni az injekciót, mert ezzel életet tudnak menteni.

A pedagógusok életpályával kapcsolatos (portfólióírás, gyakornok segítése, minősítésre felkészítő) képzéseken való részvételét biztosítjuk.

Szorgalmazzuk a szakmai-pedagógiai szolgáltatás, szaktanácsadás igénybevételét.

A teljesítményértékelések során fejleszthetőként megjelölt területeken belső és külső képzési lehetőségeket keresünk kollégáink számára.

Az óvodaigazgató feladatai:

- Folyamatosan informálja kollégáit és az intézmény partnereit a megjelenő változásokról, lehetőséget biztosít számukra az önálló információszerzésre (konferenciák, előadások, egyéb források).

- Engedi, és szívesen befogadja a tanulás-tanítás eredményesebbé tételére irányuló kezdeményezéseket, innovációkat, fejlesztéseket.
- Irányítja és aktív szerepet vállal a belső intézményi ellenőrzési-értékelési rendszer kialakításában (az országos teljesítményértékelés intézményi adaptálásában) és működtetésében;
- Részt vállal az óvodapedagógusok tevékenységeinek látogatásában, megbeszélésében.
- A pedagógusok értékelésében a vezetés a fejlesztő szemléletet érvényesíti, az egyének erősségeire fókuszál.
- Támogatja munkatársait terveik és feladataik teljesítésében.
- Ösztönzi a nevelőtestület tagjait önmaguk fejlesztésére.
- Alkalmat ad a pedagógusoknak személyes szakmai céljaik megvalósítására, a feladatok delegálásánál az egyének erősségeire épít.
- Rendszeresen felméri, milyen szakmai, módszertani tudásra van szüksége az intézménynek.
- A továbbképzési programot úgy állítja össze, hogy az megfeleljen az intézmény szakmai céljainak, valamint a munkatársak szakmai karriertervének.
- Lehetőséget biztosít szaktanácsadó igénybevételére, segíti a kapcsolattartást, a tanácsadás lebonyolítását.

Az intézményben dolgozók feladatai:

- Történjen meg az intézményi tanfelügyeleti ellenőrzések eredményeiből, a korábbi fejlesztési terv felülvizsgálatából, valamint a további ellenőrzésekből, intézkedési tervekből származó információk feldolgozása, értékelése, a tapasztalatok beépítése az önértékelést követő ötéves intézkedési tervbe.
- A stratégiai tervek megvalósítása legyen tanévekre bontva, amelyben megjelennek a stratégiai célok aktuális elemei. (Pedagógiai program, az igazgatói pályázat, a továbbképzési terv és az ötéves intézkedési terv stb. aktuális céljai, feladatai.)
- Az intézmény rendelkezzen továbbképzési programmal, melynek elkészítése a munkatársak bevonásával, az intézményi szükségletek és az egyéni életpálya figyelembevételével történt.
- Az intézmény kövesse a továbbképzési programban leírtakat.
- A humán erőforrás képzési és fejlesztési tervek elkészítése az eredmények ismeretében, azokra épülve, annak érdekében történjen, hogy a munkatársak szakmai tudása megfeleljen az intézmény jelenlegi és jövőbeli igényeinek, elvárásainak.

A pedagógus feladatai:

A teljesítményértékelésben érintett pedagógus az ellenőrzések megállapításainak (erősségek, fejlesztendő területek) megfelelően:

- Legyen nyitott a szülő, a gyermek, az óvodaigazgató, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, használja fel azokat szakmai fejlődése érdekében.
- Legyen tisztában szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és legyen képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.

- Rendszeresen tájékozódjon a pedagógia tudományára és az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről, használja ki a továbbképzési lehetőségeket.
- Rendszeresen tájékozódjon az óvodai nevelést, képességfejlesztést támogató digitális technológiai eszközökről, és lehetőség szerint alkalmazza is azokat.
- Munkájában alkalmazzon új módszereket, tudományos eredményeket.

A különböző továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák átadásának eljárása

A pedagógusok és a nevelő-oktató munkát segítő munkatársak szakmai fejlődéséhez fontosnak tartjuk a továbbképzéseken, konferenciákon megszerzett ismeretek továbbadását.

Ennek egyik formája, amikor a pedagógus beépíti új ismereteit napi munkájába, majd tapasztalatait spontán, vagy szervezett formában megosztja az óvodaigazgatóval és a kollégáival.

Az érintett hozzájárulásával a kompetencia és teljesítmény alapú teljesítményértékeléshez kapcsolódó tevékenységeken/foglalkozásokon történő részvétel, valamint bepillantás tervezési és értékelési dokumentumokba.

A képzésen részt vett pedagógus, dajka feladatai:

- A képzés után minél hamarabb tájékoztassa az óvodaigazgatót az ott szerzett ismeretekről, kompetenciákról.
- Ismereteit adja át kollégáinak is, megbeszélésen szóban, vagy gyakorlati bemutaton. A belső képzési lehetőségről az igazgatón keresztül tájékoztassa az óvoda nevelőtestületét, alkalmazotti közösséget - különös tekintettel a gyakornokokra.
- A képzésen kapott szakmai anyagokat ossza meg a nevelőtestület, alkalmazotti közösség tagjaival – online vagy nyomtatott formában.

Az óvodaigazgató feladatai:

- Aktívan működtesse a csoportokat (projektes csoport például intézményi önértékelésre), igazgatói jelenléte fontosságának tükrében vegyen részt a team munkában.
- Kezdeményezze, szervezze és ösztönözze az intézményen belüli együttműködéseket.
- Szorgalmazza a belső tudásmegosztás különböző formáit, ezt munkatervi szinten is jelenítse meg.

Az intézményben dolgozók feladatai:

- A problémák megoldására alkalmas módszerek, jó gyakorlatok gyűjtése, segítő belső (ötletek, egyéni erősségek) és külső erőforrások (például pályázati lehetőségek) és szakmai támogatások feltérképezése és bevonása legyen természetes gyakorlata az intézménynek.
- Az intézményben legyen rendszeres, szervezett a belső továbbképzés, a jó gyakorlatok ismertetése, támogatása.
- A belső tudásmegosztás működtetésében a munkaközösségek komoly feladatot vállaljanak.
- Az intézmények munkatársai a továbbképzések tapasztalatainak megosztásához belső továbbképzési konzultációs programokat szervezzenek.
- Az intézmény munkatársai gyűjtsék és osszák meg a jó gyakorlatokat az intézményen belül és kívül.

Reflektív pedagógiai szemlélet és gyakorlat

Az igényes óvodapedagógus képes elemezni munkáját, tudja, hogy mit, miért és hogyan csinál. Nem elégszik meg a pusztán rutinnal, azzal, hogy „így szoktam, szoktuk, ez korábban már bevált”.

„A reflexióra, azaz megfigyelésre, elemzésre és értékelésre való képesség

a pedagógiai professzió alapköve.” (Hunya Márta)

Az óvodapedagógusok feladatai:

- az alkalmazott módszerek folyamatos figyelése, értékelése, és szükség szerinti módosítása
- szükség és lehetőség szerint a folyamatos, értékelő magatartás és figyelem adatokra, a gyermekek folyamatos megfigyelésére épül
- hospitálást követő egy héten belül reflexió eljuttatása az érintett kolléga számára
- a szakmai fejlődés tudatos irányítása

A reflektív óvodapedagógus

- feltárja, behatárolja és megkísérli megoldani a csoportjában felvetődő problémákat;
- tisztában van azzal, hogy ő maga is adott értékekkel és feltételezésekkel lép be a foglalkozásra, következőképpen képes kritikusan szemlélni ezeket az értékeket;
- figyelembe veszi azt az intézményi és kulturális környezetet, amelyben nevel;
- részt vesz az ütemterv kidolgozásában és részese az óvodafejlesztésnek, felelősséget érez saját szakmai fejlődéséért
- önelemző gondolkodásának lényege, hogy annak minősége, érvényesítése és a nevelés sikeressége összefügg.

A dajkák szakmai fejlesztésének, folyamatos továbbképzésének célja munkaköri feladataik minőségi szinten való ellátásának segítő támogatása: a gyermekekkel, óvodapedagógusokkal, a közvetlen munkatársakkal, és a szülőkkel való kapcsolat eredményességének területein.

Kiemelt cél a gyermekek felügyeletének eredményes és hatékony ellátására – szervezett belső, valamint külső továbbképzések biztosítása.

A szakmai fejlődést és az intézményfejlesztést támogató továbbképzések elsődleges szempontjai

- **a szervezeti kultúra folyamatos fejlesztése:** a kommunikáció, az egymás megismerését szolgáló fórumok támogatása; a partnerközpontúság hangsúlyozása; a közös szellemiség alakítása,
- **az intézmény működési folyamatainak törvényhez igazítása:** szabályozó, tervező dokumentumok naprakészsége; felkészültség az intézményi tanfelügyeleti ellenőrzésekre, pedagógusminősítési eljárásokra, szaktanácsadói látogatásokra; törvények, rendeletek nyomon követése,
- **az általános szakmai fejlődést,** és megújulást célzó tanulási lehetőségek kihasználása: a pedagógiai kompetenciák fejlesztése és beépítése a mindennapos nevelő gyakorlatba,
- **az egyéni szakmai fejlődést,** és megújulást célzó tanulási lehetőségek kihasználása; a reflektív, és ön-reflektív pedagógiai szemlélet beépítése a nevelői gyakorlatba,

- **a gyermekek nevelését- fejlesztését** érintő hatékony pedagógiai módszerek alkalmazása: a fejlődés nyomon követése (megfigyelések, mérések, elemzések); a nevelőpartneri viszony ápolása a családokkal,
- **a különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése:** az inkluzív szemlélet, és az integráló nevelés gyakorlata, a gyermekvédelmi feladatok ellátása,
- **a kompetencia és teljesítmény alapú** belső értékelés szempontjainak/kritériumainak való magas színvonalon történő megfelelés,
- **a nevelőmunkát segítő alkalmazottak szakmai kompetenciáinak fejlesztése:** munkaköri feladatok magas színvonalon történő ellátása; az együttműködés támogatása.

Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezése a gyermek biztonságát, kényelmét szolgálja, megfelel változó testméretének, biztosítja egészsége megőrzését, fejlődését.

A gyermekeket körülvevő környezet biztonságossá tételére és balesetmentességére törekszünk.

A gyermekek mozgásigényének kielégítését szolgáló helyiségek, udvar, megfelelő mozgásfejlesztő eszközök rendelkezésre állnak.

A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

A gyermeket életkoruknak megfelelő bútorzat, berendezés veszi körül. Nagyon fontos a tevékenykedtetéshez szükséges eszközök megteremtése és azok a gyermekek számára hozzáférhető módon történő elhelyezése.

Lehetővé tesszük a mozgás- és játékigényük kielégítését és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vesszük körül. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket játékokat, eszközöket számukra is hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezzük el.

Lehetőségeinkhez mérten megfelelő helyet biztosítunk a szülők fogadására.

Az eddig létrehozott értékek védelme, megőrzése, lehetséges fejlesztése, a takarékos működtetés közös feladata minden dolgozónak.

Az óvoda épülete, elhelyezkedése

Az óvoda a közúti forgalomtól védve, csendes helyen helyezkedik el.

Szociális helyiségekkel, vezetői szobával, valamint raktárhelyiséggel is rendelkezünk.

Az intézmény bútorzatát 2000-2010-ig folyamatosan természetes anyagra (fára) cseréltük, korszerűen felszerelt eszköztárral rendelkezünk. A csoportszobában játék sarkok kialakításával igyekszünk a nyugodt, tartalmas játék lehetőségét biztosítani. A csoportszoba berendezései tükrözik a csoport sajátosságait. 2021-től folyamatosan sikerült kicserélnünk a gyermekek öltözőszekrényeit, a csoportszoba bútorzatát (asztalok, székek, szekrények).

Az intézmény **udvara** a gyerekek számára megfelelő nagyságú, megtalálható a szilárd burkolat, a fű és a homok. Udvari játékaikat kicseréltük a fenntartó anyagi hozzájárulásával, EU-s szabványméretnek megfelelnek.

A program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak, az óvodai eszközjegyzékhez igazodó. Karbantartásukra, bővítésükre folyamatosan van lehetőség (pályázaton nyert pénzeszközökből, költségvetésből, szülői-szponzori támogatásból).

Az intézmény közvetlen környezetének és az udvar parkosítása, szépítése folyamatosan történik. E feladatok megvalósításával kiemelt szerepet szánunk a környezeti és esztétikai nevelésnek.

A játéktevékenységek eszközei

Költségvetésből, illetve saját készítésű játékbútor, alapvető játékeszköz a csoportban megfelelő szinten van.

Költségvetési összegből biztosítjuk a játékhoz szükséges anyagok, eszközök, bábok, képességfejlesztő játékok, udvari játékok folyamatos pótlását, bővítését.

Várható eszközigény a program megvalósításához: a különböző tevékenységhez, folyamatosan tudjuk biztosítani a szükséges feltételeket, fontossági sorrendet figyelembe véve. Megfelelő eszközök nélkül a nevelés egyes területei nem hatékonyak.

Óvodai mesés- és ismeretterjesztő könyvek, valamint a szakkönyvi ellátottság

Szakkönyvi ellátottságunk jó. Óvodánk jól felszerelt könyvkészlettel rendelkezik, mely segíti a pedagógusok mindennapi munkáját. a gyermeki könyvek folyamatosan használandók el folyamatos cserére van szükség.

Mesés – verses könyveket gyermekeink részére költségvetésből vásárolunk.

Étkezéshez szükséges eszközök

Biztosított a rozsdamentes evőeszközt, a porcelán tányért, üveg poharat intézményünk számára. Cseréje, pótlása folyamatos, hiszen fogyóeszközzel van szó. A HACCP rendszer kiépítése megtörtént, a hiányosságokat a felszerelésben és az eszközökben folyamatosan pótoljuk. Textíliák beszerzése (abroszok, kendők stb.) is folyamatosan történik.

Gyermekcsoport szervezése

Óvodánk 2 részben osztott csoportban neveli a hozzánk járó 2,5-7 éves kor közötti gyermekeket (kis-középső és középső-nagy csoport, a gyermekek életkori összetételéhez igazodva).

Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, előszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – **iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben** vesznek részt.

Napirend

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a feltételeket a napirend és a hetirend biztosítja a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. Napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, de tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre is. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot ad gyermekinknek.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van, melynek során a nevelési feladatok a leghatékonyabban megvalósíthatóak. Ezeknek a mindennapi, bensőséges helyzeteknek –együttműködve a gondozásban résztvevő dajkával - kapcsolaterősítő, bizalomépítő, önállóság fejlődését elősegítő hatása kiemelt jelentőségű.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyerekekkel történő tevékenységek mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.

Kialakításának elvei:

- tevékenységek közötti harmonikus arányok érvényesülése,
- a játék kitüntetett szerepe, a játékidő védelme,
- a nyugodt, biztonságos óvodai élet feltételeinek kialakítása,
- a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevétele,
- rugalmasság és folyamatosság.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozásokat óvodapedagógus irányítja; ugyanakkor, ha reggel 8 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskolaelőkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét a nevelő oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott pedagógiai asszisztens, vagy dajka munkatársak is elláthatják, mely idő alatt, teljes felelősséggel tartoznak a gyermekek biztonságáért, de nem láthatnak el óvodapedagógusi feladatokat.

Gyermek felügyelete: a gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodás, az óvodába történő belépéstől az óvoda jogszerű elhagyásáig terjedő időben, továbbá a pedagógiai program részeként kötelező, az intézményen kívül tartott foglalkozások, programok ideje alatt.

Feladatai ebben az időszakban:

a) reggeli időszakban:

- a gyermekek fogadása, a szülőktől történő átvétele a szükséges információkkal, melyeket a csoport óvodapedagógusának továbbít,
- a játéktevékenységek biztosítása a csoportszobában, vagy udvari gyülekezés esetén az udvaron,
- gondozási tevékenységek biztosítása,

b) délutáni időszakban:

- meseolvasás, mesemondás,
- nyugodt pihenés feltételeinek biztosítása,
- gondozási tevékenységek biztosítása,
- kulturált étkezés biztosítása,
- a játéktevékenységek biztosítása a csoportszobában,
- a balesetmentes udvari élet/játék biztosítása, a csoport és az óvoda szokásrendszere alapján,
- a csoport szokás-szabályrendszerének betartása és biztosítása,
- az óvodapedagógus útmutatása és kérése alapján, fejlesztő- és szemléltető eszközök elkészítésében való részvétel,
- fejlesztő szakembereknek az érintett gyermekek átadása és visszafogadása,
- a gyermekek biztonságos távozásának biztosítása az óvoda házirendjében rögzítettek alapján.

Óvodai csoportjaink részben folyamatos napirenddel működnek:

IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉGEK
7 ⁰⁰ - 11 ³⁰	- Érkezés az óvodába - Szabad játék, tevékenységekben megvalósuló tanulás, közben - Tízórai - Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység-6-7 évesek számára napi 45 perc - Játék az udvaron, mindennapos testnevelés
11 ³⁰ - 15 ⁰⁰	- Ebéd, testápolási teendők előtte és utána - Pihenés
15 ⁰⁰ - 16 ³⁰	- Testápolási teendők - Uzsonna - Szabad játék

Hetirend

A hetirend kialakításának szempontjai

- A hetirendben állandó helye csak a mozgásos játéknak van, mely hetente 1 alkalommal valósul meg
- Mindig szem előtt tartjuk a játék kitüntetett szerepét.
- Egyéb tevékenységek tervezésénél alapvető szempont a komplexitás.
- A hetirend legyen rugalmas, de biztosítsa a tervszerűséget és a folyamatosságot és a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek megvalósítását.
- A hetirendben foglaltak rugalmasan értelmezhetőek, a gyermekek érdeklődése, motivációja vagy a körülmények változása esetén felcserélhetőek.
- Hetente egyszer a szülők igénye alapján játékos angol kezdeményezés.
- Segítse a nyugalmat, rendszerességet, a szokásrendszer kialakítását.

A tevékenységek szervezeti formái:

- **kötetlen, kezdeményezett:** tudatosan tervezett tevékenység a gyermek önkéntes, aktív részvételével,
- **kötött szervezett tevékenység** a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő (5-35 perces) csoportos foglalkozások szervezése, Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység-nagycsoportosoknak, napi 45 perc
- **spontán lehetőség:** az adódó szituációban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználása.

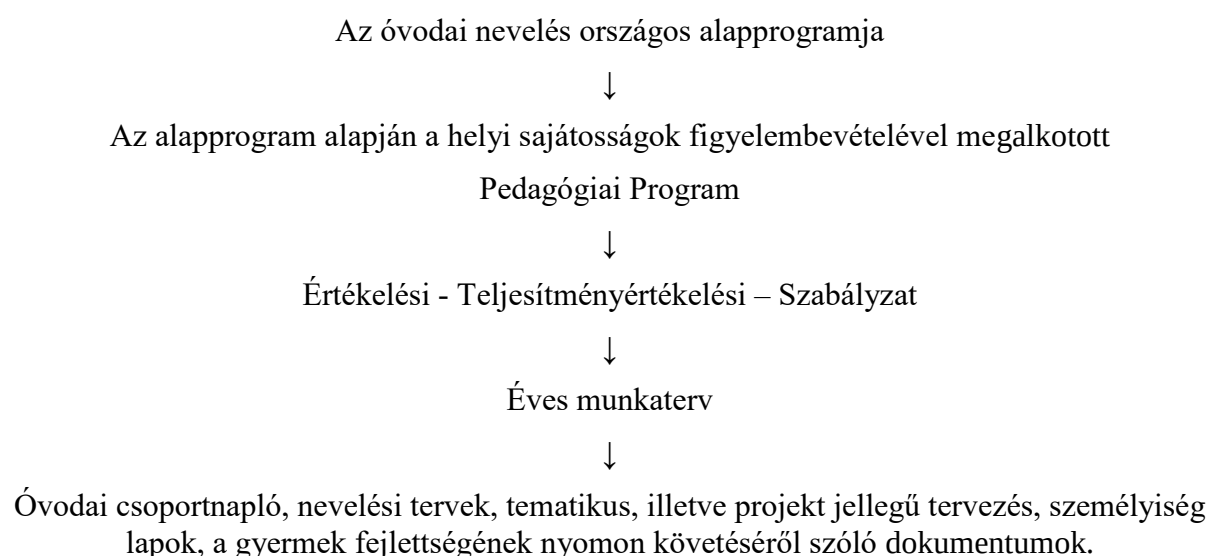
KÖTÖTT	KÖTETLEN
Irányított, mindennapos mozgásfejlesztés Szervezett mozgásos tevékenység. Ének, zene, népi játék, tánc Hitoktatás	Verselés, mesélés (alkalomszerűen kötött) Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Külső világ tevékeny megismerése

A foglalkozások tervezésénél és megvalósításánál előnyben részesítjük a komplexitást és a differenciálást.

A gyermekekkel kapcsolatos dokumentumok

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését, különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések tartalmazzák.

Az intézmény szakmai dokumentációs rendszerének felépítése:

A program megvalósulásának ellenőrzését, értékelését szakaszoljuk, a félévi – éves értékeléssel együtt végezzük.

Az éves munkaterv az előző nevelési év eredményeinek, hiányosságainak számbavételével készül. A tervben leírtak megvalósulását időszakonként és év végén értékeljük.

Az év folyamán végzett munkájuk eredményességéről, a nevelőmunkában való részvételükről a dajkák, pedagógiai asszisztensek is tartanak értékelést.

A **nyári élet** megtervezése, megszervezése intézményi szinten történik, mely mindegyik csoportnaplóba belekerül, június 16 - augusztus 31 közötti időszakra készül, tartalmazza a javasolt nevelési célokat, -feladatokat, a javasolt fejlesztési célokat, -feladatokat, a javasolt tevékenységeket. Kiemelt feladatunk ebben az időszakban, hogy az időjárás adta lehetőségeket használjuk ki, minél több időt töltsünk a szabad levegőn, mozgásos játékokkal, figyelembe véve a gyermekek egyéni szükségleteit is.

Csoportnaplónk, tevékenységek tervezése

2024. szeptember 1-től az OviKRÉTA tanulmányi rendszert alkalmazzuk, az ott kialakított csoportnaplót használjuk. A pedagógusok – szükséges jogosultság birtokában – a „Gyermek” és „Csoport” menüpontok alatt érhetik el az intézmény által is alkalmazott tanügyigazgatási dokumentumokat.

Az óvodai csoportnapló az óvoda pedagógiai programja alapján, a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál.

Célunk: Óvodánk pedagógiai programjának megvalósítása érdekében a tudatosság érvényesüljön fejlesztő munkánkban.

Az óvodákban kialakított szempontok a tervezéshez:

- a közös értékrend biztosítása,
- az áttekinthetőség,
- lehetőség a módosításokra,
- tudatos tervezés a differenciált tevékenység feltételrendszeréhez,
- többoldalú tapasztalatszerzésre törekvés,
- feltételek biztosítása a játékra, amely gyermek legfőbb tevékenysége.

Feladataink:

- Nevelési céljaink ismeretében fejlesztési feladatainkat, tevékenységeinket a gyermekek életkori- és egyéni adottságaihoz igazodva megtervezzük, melyben építünk a gyermeki ötletekre, igényekre, az eltérő fejlődési ütemre.
- Valljuk, hogy az óvodás korosztály számára a játék, a legalkalmasabb ismeretszerzési forma, amely nagyobb tudatosságot, szervezési képességet és kreativitást igényel, ezért ezt alkalmazzunk tervező munkánkban és annak megvalósításában egyaránt.
- Biztosítjuk egyik alapelvünk megvalósulását, az oldott, otthonos, derűs, szeretett teli légkört.
- A fejlesztési tevékenységeink megvalósulásáról feljegyzéseket készítünk (adott szakaszok végén reflexió), amelyek elősegítik a gyermekek tevékenységének, a fejlesztés eredményeinek, vagy sikertelenségeinek újragondolását, a korrekció lehetőségét.
- Nevelési terveiket és azok megvalósulását évente két alkalommal (szeptember-január; február-május), illetve májusban összesítve értékeljük, elemezzük. A nyári időszakra közös nevelési tervet készítünk.
- A komplex műveltségtartalmakkal megtöltött tematikus tervet/ projekt tervet általában 1 hónapra készítjük, a témával való foglalkozás tervezett időszakától függően (lehet 1-2 hetet, vagy 2 hónapot felölelő is). A heti bontásban is érvényesül a tematikus tervhez való kapcsolódás. Fontos számunkra, hogy széleskörű, a gyermekek érdeklődésére épülő, sokoldalú fejlesztő hatású, az integrált tanulást is támogató tervezés és reflexió kísérje munkánkat.
- A nagycsoportosok részére szervezett iskolaelőkészítő tevékenységeket tervező munkánkban megjelenítjük.
- A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő foglalkozások meghatározása egyéni fejlesztési tervben történik.

Tevékenység/foglalkozás terv

Pedagógusi igényünk szerint készítjük el, amikor fejlesztő tevékenységünkhöz szükségesnek gondoljuk. **Kötelező elkészítenünk a következő esetekben:** óvodaigazgatói látogatásra, önértékelési folyamatban történő látogatásra, teljesítményértékelési látogatásra, tanfelügyeleti látogatásra, minősítő folyamatban történő látogatásra, bemutató foglalkozásokra, hospitálásokra,

fejlesztési tervünkben meghatározottak szerint, gyakornokként a gyakornoki tervben meghatározott időpontokra.

A pedagógiai dokumentumok elkészítése (tervezés, értékelés) és a tartalmak megvalósítása során elengedhetetlen a pedagógusok egymással és a pedagógiai munkát segítő kollégákkal (pedagógiai asszisztensekkel, dajkákkal, fejlesztő szakemberekkel) történő együttműködése.

Felvételi- és mulasztási napló

2024. szeptember 1-től az OviKRÉTA tanulmányi rendszert alkalmazzuk, az ott kialakított felvételi- és mulasztási naplót használjuk. A pedagógusok – szükséges jogosultság birtokában – a „Gyermek” és „Csoport” menüpontok alatt érhetik el az intézmény által is alkalmazott tanügyiigazgatási dokumentumokat.

A felvételi és mulasztási napló az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik vezetésére szolgál.

A gyermeket akkor lehet a felvételi és mulasztási naplóból törölni, ha az óvodai elhelyezése megszűnt, mely az óvodaigazgató joga és kötelessége.

2024. szeptember 1-től az OviKRÉTA tanulmányi rendszert alkalmazzuk, az ott kialakított gyermeki fejlődést nyomonkövető dokumentumot használjuk. A pedagógusok – szükséges jogosultság birtokában – a „Gyermek” és „Csoport” menüpontok alatt érhetik el az intézmény által is alkalmazott tanügyiigazgatási dokumentumokat.

A fejlődési napló a gyermekek egyéni fejlődésének regisztrálására szolgáló dokumentum, mely a gyermek óvodába kerülésétől az iskolába meneteléig tartalmazza fejlődését és a szükséges fejlesztési feladatokat.

A tanköteles gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvétele engedélyezéséhez - a szülő kérésére - az Oktatási Hivatalhoz benyújtandó szülői kérelem mellékletét képezheti az aktuális időszak eredményeit tartalmazó összesítő adatlap.

Célunk:

Pedagógiai tevékenységünkben - a gyermek egyéni képességeinek és fejlődési ütemének figyelembevételével - tudatosan meghatározni, és következetesen elvégezni a fejlesztési feladatokat, melynek köszönhetően a gyermek, az óvodáskor végére, alkalmassá válik az iskolai életmód megkezdésére.

Alapelveink:

- A differenciálás kiindulópontja a gyermekek játékanak megfigyelése, kapcsolatai, társas magatartása, verbális képességei, gondolkodása, ismeretei, mozgása, és ezen megfigyelések rögzítése.
- Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.
- A gyermekek tudatos megfigyelése, a differenciált bánásmód érvényesítése, továbblépés elképzelhetetlen része.
- Az óvodapedagógusoknak feljegyzéseket kell készíteniük a megfigyelésekről.

Feladataink:

- A gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követjük, és tapasztalatainkat írásban rögzítjük.
- Szükség esetén speciális szakemberek segítségét kérjük, illetve szakvizsgálatokat a gyermek megfelelő fejlesztése érdekében, melyhez pedagógiai véleményt írunk.

- Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk, évente legalább 2 alkalommal kötelezően, illetve szükség esetén többször is lehetőségünk van rá, elsősorban személyes konzultáció, fogadóóra keretében, akár online (pl. Meet, Zoom, ...) módon is. Az oviKrétába regisztrál szülőknél lehetőségük van gyermekük fejlődési naplóját megtekinteni is. A gyermek fejlődéséről és a fejlődési napló tartalmáról - a gyermek óvodapedagógusain kívül – csak az óvodaigazgató részére adhatunk ki tájékoztatást, illetve - indokolt esetben - az óvodaigazgató engedélyével más személynek is (speciális szakemberek részére, vizsgálatokhoz).
- Értelmi, érzelmi, közösségi, anyanyelvi és mozgásfejlődésének eredményét félévenként rögzítjük, az oviKréta felületen kialakított kódolós/szöveges formában az alábbiak szerint:
 - kiscsoportban a játéktevékenységen keresztül figyeljük az életkori és fejlődési mutatókat (kiinduló állapot rögzítése a pedagógiai hozzáadott érték kimutathatósága érdekében);
 - középső csoport első félévéig regisztráljuk, hogy az elmúlt év szokásai hogyan alakulnak a gyermekeknél. Középső csoport második félévétől célirányos megfigyeléssel, fejlettségmérő lapon követjük nyomon a gyermek fejlődését az iskolakezdésig.
 - nagycsoportban az iskolai életre való alkalmasság kritériumait vizsgáljuk és rögzítjük.
- Fontos, hogy rendszeresen vezessük, és a szerzett információkat folyamatosan használjuk munkánk során. A gyermekek fejlesztését szolgáló célokat, eszközöket, módszereket, eredményeket tervszerűen, folyamatosan írásban rögzítjük. A folyamatos feljegyzések tartalmazzák az egyéni differenciált fejlesztés lehetőségeit.
- A gyermekek fejlődési naplójához kapcsolódik az Egyéni fejlesztési terv az SNI/BTMN, valamint a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére. Tartalma: a gyermek neve, életkora, csoportja, BNO kódja (ha van), fejleszteni kívánt területek, a fejlesztés tartalma, a fejlesztés módszere, az alkalmazott fejlesztő játékok, a fejlesztés eszközei, a fejlesztés eredményessége, mikor készült a terv és az értékelés, a készítő neve.
- A fejlődési napló részét képezi a gyermek anamnézis lapja, mely információkat nyújt az óvodai élet megkezdését megelőző időszakról, a gyermek szokásairól, fejlődéséről, tartós betegségeiről (pl. diabétesz, allergia stb.).
- A pedagógus gazdag értékelési eszköztárral rendelkezik, melyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével, tudatosan választja ki a leginkább megfelelőt.
- Az egyéni képességekhez viszonyítva értékeli a teljesítményeket, törekszik a folyamatos, pozitív visszajelzésekre
- Képes önállóan, a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezni-értékelni, és belőlük kiindulva a fejlesztésre vonatkozó tervét elkészíteni, módosítani.
- Pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek alkalmasak az önellenőrzésre, önértékelésre.
- Pontos és folyamatos vezetésével a gyermek fejlődésének ütemét követve és feljegyezve tudjuk meghatározni a fejlesztésével kapcsolatos további feladatainkat. Alapul szolgál a szülő tájékoztatásához, illetve segíti az igazgató csoportban végzett ellenőrző és értékelő munkáját.
- Az értékelés és elemzés legyen mindig személyre szabott, pozitív, konkrét és reális! A fejlődési napló kitöltése és a gyerekekről készített megfigyelések lejegyzése folyamatos a

nevelési év folyamán és nem kampányszerű. Elvárás, hogy egy tanévben minimum 4 bejegyzés szülessen egy gyerekről (beszoktatás után, december végén, márciusban, tanév végén).

Az óvodába érkezéskor és távozáskor mutatott fejlettségi állapotok változása tükrözi, a gyermeki fejlődés mértékét, amelyet az értékelési rendszeren belül végzünk. Ebben % arányban látható a fejlődés az óvodás kor alatt, az egyéni eltérések beérkezéskor és távozáskor.

A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés és értékelés

Célja a pedagógiai gyakorlat segítése, fejlesztése.

Területei:

- dokumentumok ellenőrzése,
- a nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése
- pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése
- helyi nevelési program megvalósulásának nyomon követése és ellenőrzése

Az intézményben folyó pedagógiai munkáért az intézmény vezetője a felelős, így az ellenőrzés és értékelés is az ő feladata. Mivel a nevelőtestület létszáma 5 fő alatti, ezért munkacsoportokat célszerű kialakítani, adott feladatokra.

Fontos az objektív értékelés, amely körültekintést és alaposítást igényel. A gyakorlati munka elemzése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés, valamint az elfogadott elvek számonkérése.

A pedagógiai gyakorlati munka két színtre történik:

- a gyermek fejlettségének értékelése
- óvodapedagógusi gyakorlati munka

Az óvodapedagógus pedagógiai munkájának értékelése azért fontos, hogy munkája értékelésével tisztában legyen és megőrizze a megújulás képességét, innovációja szakmai kontroll segítségével fejlődjön.

A gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése

A pedagógiai munka tervezése, elemzése a gyermek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési-fejlesztési eljárások, folyamatos írásbeli munkát igényelnek. Segítik a folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését, ugyanakkor rugalmas alkalmazkodást és a gyermekekhez való igazodást is biztosítják. A gyermekcsoport nevelési-tevékenységi programjának tervezése a gyermekek fejlődési üteméhez, igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek. Az óvónő pedagógiai munkájának megvalósulását tervének viszonylatában elemzi, és szükség esetén korrigálja.

A pedagógus a gyermekek életkori sajátosságának megfelelő értékelési formát alkalmaz, az egyéni képességek viszonylatában történik az értékelés, amely egyértelmű, az adott teljesítményre vonatkozik és fejlesztő szándékú.

A Pedagógiai Program ellenőrzése, értékelése

- Bevezetés előtt a feltételrendszer vizsgálata folyik,
- majd nevelési év végén átfogó értékelés.
- Milyen eredményeket hozott,
- megjelennek-e nevelő-fejlesztő tartalmak,
- milyen hatással van a nevelőtestületre
- milyen visszajelzések érkeznek a szülőktől
- A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.
- A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Külső kapcsolatok rendszere

A fenntartó Hetednapi Adventista Egyházzal való együttműködés

Olyan pozitív kapcsolat kiépítésére és fenntartására törekszünk, amelynek alapja az együttműködés és a megfelelő információáramlás.

Ehhez a következő kapcsolattartási formákat alkalmazzuk: kölcsönös információáramlás, tájékoztatás az óvodát érintő kérdésekben; óvodaigazgatói beszámolók; ismertető küldése óvodai eseményekről, rendezvényekre való meghívás, a vezetői önértékelés és az intézményi önértékelés keretében partneri igény- és elégedettség mérések; jogszabályi elvárás szerint a szabályozó dokumentumok jóváhagyása, ellenőrzése; kompetencia és teljesítményalapú vezetői teljesítményértékelési rendszer működtetésének támogatása.

A Fenntartóval való kapcsolattartás felelőse az intézmény igazgatója, felhatalmazása alapján az óvoda más dolgozója.

Elvei: Bizalom, és a magas színvonalú feladatvégzésre való elkötelezettség a kapcsolatépítés és a napi munka során

- A gyermekek tapasztalatot szereznek arról, hogy a felnőttek éppen olyan bizalommal, szeretettel és alázattal fordulnak Istenhez, mint ahogyan azt az óvodai közösségben átélte
- A működéshez szükséges megbeszélések,
- anyagi, dolgozókkal, elvárásokkal kapcsolatos megbeszélések, normatíva igényléssel, fejlesztésekkel kapcsolatos egyeztetések.

A távolság miatt, gyakori a telefonos megbeszélés, egyeztetés, de személyes látogatásokra is sor kerül:

- Az Egyház által szervezett továbbképzéseken részvétel
- a Tiborszálláson szervezett Istentiszteleteken való részvétel
- A hitoktatón keresztüli együttműködés.

Kapcsolat a helyi általános iskolával

Az óvodánkhoz közeli iskolával való kapcsolatunk megkönnyíti az óvoda-iskola átmenet nehézségeit a gyermekek és a szülők számára.

Ehhez a következő kapcsolattartási formákat alkalmazzuk:

- óvónők hospitálása az első osztályokban,
- tanítók látogatása az óvodai csoportokban,
- közös szülő értekezlet az iskolába készülő gyerekek szüleivel, a leendő tanítókkal és az óvónőkkel,
- iskolába menő gyerekek látogatása az első osztályokban,
- közös évnyitón, évzárón, körzeti istentiszteleten való részvétel az egyház és az iskola szervezésében,
- sportrendezvényekre és szavalóversenyre meghívottak az óvodások,
- közös gyalog- és kerékpártúra a Péchy-héten,
- szeretettel várják a kicsiket, a leendő elsősöket a gyermeknapra.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Mátészalkai Megyei Tagintézményével való kapcsolatunk

Közös célunk a felzárkóztatás, a hátrányok csökkentése, a fejlődés elősegítése.

A szűrés, felmérés alapján szükségesnek tartott egyéni vagy kiscsoportos fejlesztésekhez mindhárom óvoda épületében barátságos fejlesztőszobák állnak a szakemberek rendelkezésére. Az óvoda igazgatósága és dolgozói minden segítséget megadnak számukra: szervezés, gyermekek motiválása, szülőkkel való kapcsolattartás segítése. Pedagógusaink napi kapcsolatban állnak a logopédusokkal, és együttműködve követik a csoportjukba járó gyermekek fejlesztő, beszédjavító (korrekciós) programját.

A **Szakszolgálat** segítséget nyújt a gyermekek és szüleik, óvodapedagógusaink számára a következő területeken: nevelési tanácsadás és logopédiai ellátás, tankerületi szakértői bizottsági feladatok, fejlesztő nevelés, koordinátori feladatok (óvodapszichológiai és tehetséggondozás).

A **logopédusok** szűrő- és egyéb kiegészítő vizsgálatokat végeznek, tanácsot adnak, és a terápiát vezetik. A KOFA - korai nyelvi fejlődés vizsgálatát - a logopédus irányítja és értékeli, az eredményeket fogadóórán csatolja vissza a szülők számára. Minden májusban elvégzik a középső csoportos óvodások artikuláció vizsgálatát, szeptemberben a nagycsoportosok artikuláció és részképesség szűrését. A gyermekeket, ha szükséges, év közben is megvizsgálják, a szülő, a pedagógus, vagy más szakember (óvodapszichológus, orvos, védőnő) javaslata alapján.

Nevelési tanácsadásra és tankerületi szakértői feladatellátás keretében képességvizsgálatok elvégzésére az óvodapedagógusok tesznek javaslatot. Tapasztalataikat megbeszélik a szülőkkel, a szakemberek tájékoztatásához elkészítik a pedagógiai véleményt és a hatályos jogszabály által előírt dokumentumot.

A pedagógus a pedagógiai munkát segítő, valamint az utazó gyógypedagógus kollégáit is tájékoztatja arról, hogy miről vehetik észre az anafilaxia tüneteit, és hogy mit kell tenniük anafilaxiás reakció kialakulása esetén, továbbá hol található az EpiPen injekció.

A Szakszolgálat tagintézményében:

- Nevelési tanácsadás keretében segítenek pszichológiai vizsgálat, terápiás gondozás, gyermekpszichoterápia, pedagógiai támogatás és fejlesztő tevékenység formájában.

- Tankerületi szakértői feladatellátás keretében végzik a harmadik életévét betöltött gyermekek teljes körű pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, továbbá szükség szerinti orvosi vizsgálatát, a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézség megállapítását vagy kizárását.
- Pedagógusaink és a szakszolgálat szakemberei között folyamatos a szakmai tapasztalatcsere. Az óvodapedagógusok nyitottak új módszerek, eljárások megismerése annak érdekében, hogy az intézményünkbe járó gyermekek fejlesztése még hatékonyabbá váljon.

Szabolcs - Sztarmár - Bereg Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vármegyei Szakértői Bizottságával való kapcsolatunk

A Bizottság szakemberei hivatottak megállapítani a sajátos nevelési igényt, fogyatékoságot.

A sajátos nevelési igény, illetve fogyatékoság tényét kizárólag a szakértői bizottságok állapíthatják meg, komplex - orvosi, pedagógiai, gyógypedagógiai, pszichológiai - vizsgálat alapján.

Feladatuk:

- a fogyatékoság szűrése, vizsgálata alapján **javaslatot tenni** a gyermek, tanuló különleges gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra;
- vizsgálni a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétét.

A probléma típusától függően a törvényi előírások betartásával irányítjuk a gyermeket a szakszolgálatához. Az ott dolgozó szakemberekkel folyamatos kapcsolatot tartunk gyakoribb találkozással, információcserével.

Család-és Gyermekjóléti Központtal való kapcsolatunk - Tiborszállás

Esetmegbeszélésen, előadásokon, rendezvényeken való részvétel, segítség kérése a Központtól, ha a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, valamint minden olyan esetben, amikor a gyermekközösség védelme miatt ez indokolt.

A **Gyermekjóléti Központ** munkatársa a kiscsoportos gyermekek szüleinek tájékoztatót tart a szolgáltatásaikról, köztük az óvodai szociális segítő tevékenységről, melynek során elsődleges szempont az óvoda kapcsán a segítség és a segítség eszköztárának kialakítása, továbbá az új rendszer mihamarabbi bevezetése annak érdekében, hogy a veszélyeztetett gyermekek minél hamarabb kiszűrhetőek legyenek, és veszélyeztetett helyzetük megszűnjön.

Gyermek programokat ajánló kulturális intézményekkel, szolgáltatókkal való együttműködés

Szülői igényekre alapozva a törvényi előírásoknak megfelelően- évenkénti szülői megállapodás szerint gyermek programok, koncertek, bábelőadások, kiállítások látogatása, múzeum- és könyvtárlátogatások.

Az óvoda orvosaival, védőnőivel és az allergológiai szakrendelővel való együttműködés

A **védőnő**, az óvodaigazgatóval egyeztetett rend szerint, vele együttműködve, a hatályos jogszabályok szerint végzik a preventív munkát. Az óvoda dolgozóinak feladata a feltételek biztosítása, a szülők tájékoztatása és a gyermekek együttműködésének elősegítése.

Az ételérzékeny, az allergiás, valamint a diabéteszes gyermekek ellátása érdekében az óvoda orvosaival, valamint a gyermekek ellátását végző szakemberekkel való együttműködés, kapcsolattartás elsősorban az óvodapedagógusok feladata, az óvodaigazgató elsődleges tájékoztatása mellett. Óvodánk egészségfejlesztési programjának véleményezésében, megvalósításában számítunk óvodánk orvosaira és védőnőire.

Allergiás gyermek ellátása esetén fontos, hogy az óvodapedagógusok ismerjék a gyermek kezelőorvosának a nevét, valamint az orvos telefonos elérhetőségeit.

A pedagógus mindig kérdezze meg a szülőt esetleg a gyermek kezelőorvosát arról, hogy mire kell odafigyelni.

Az óvoda külhoni kapcsolatai

Mivel tapasztalataink még nincsenek, ezért – elsősorban – külhoni, magyar óvodapedagógusokkal és óvodákkal szakmai kapcsolatépítésre törekszünk.

Az óvoda külhoni kapcsolatainak fejlesztési lehetőségei:

- Szakmai tapasztalatcserek szervezése: Kapcsolatfelvétel és ápolás külhoni magyar óvodákkal.
- Olyan pályázati lehetőségek és egyéb források felkutatása, amelyek hozzásegítenek a külhoni magyar óvodákkal történő szakmai kapcsolatfelvételre és annak ápolására.
- Olyan szakmai tartalmak (versek, mesék, dalok, fotók, kisfilmek stb.) beemelése az óvodai nevelőmunkába, melynek révén a gyermekek is közelebb kerülhetnek a Kárpát medence magyar lakta településeihez, kultúrájához.

Az itt fel nem sorolt partnereinkkel való kapcsolattartásról Házirendünk és SZMSZ-ünk részletesen rendelkezik.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

- a) **sajátos nevelési igényű gyermek:** az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.
- b) **beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek:** az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá

személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

- tanulási nehézséggel küzdők (például: lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi-, szociális-, kulturális-, nyelvi hátrányok)
- tanulási zavarral küzdők (például: diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)
- visszahúzódó (regresszív) és depresszív (félénk, csendes, visszahúzódó stb.) viselkedésű gyermekek. Eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, motiválás stb.
- ellenséges (agresszív) és inkonzekvens (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív stb.) viselkedésű gyermekek. Inkább egyéni feladattal köthető le, fontos a velük megbeszélte egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése mindkét típust motiválja, segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadás

c) **kiemelten tehetséges gyermek:** az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános, vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,

- intellektuális tehetség (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, fizikai, nyelvi stb.)
- művészi tehetség (képzőművészeti, zenei)
- pszichomotoros tehetség (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület)
- szociális tehetség (vezető, szervező, irányító)

2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény 67/A.§ szerint **hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.**

3. **Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek:** az a gyermek, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni.

Az óvodapedagógus legfontosabb feladata: A kezdeti időszakban, a gyermek érzelmi biztonságának megteremtése. Az eltérő nyelv, szokás, viselkedés módok, étrend elfogadása. A más kultúrákról, vallásról, bőrszínről, etnikai különbözőségekről szóló életkornak megfelelő ismeretek bemutatása apró lépésekben, a gyermekek érdeklődési körét-játék-mese-vers-zene-tánc-figyelembe véve valósítható meg. A migráns gyermeket segíteni kell a magyar nyelv elsajátításában, melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A gyermekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket együtt neveljük, fejlesztjük a többi óvodással. Ezzel segítjük őket, hogy az egyes részterületeken a lehető legkisebb lemaradást mutassák, illetve kibontakoztathassák tehetségüket egyes területeken. Legyenek egyre önállóbbak, lelkiileg kiegyensúlyozottabbak, sikeresek.

Az integrációs nevelés a gyerekek számára lehetőséget ad az egymással való kommunikációra, egymás megismerésére és elfogadására.

Óvodánk Alapító Okirata alapján fogadja és integrált nevelésben részesíti a:

- különleges bánásmódot igénylő enyhe értelmi fogyatékos sajátos nevelési igényű gyermekeket a szakértői bizottság véleménye alapján,
- különleges bánásmódot igénylő egyéb pszichés zavarokkal küzdő sajátos nevelési igényű gyermeket a szakértői bizottság véleménye alapján,
- olyan különleges bánásmódot igénylő (de nem sajátos nevelési igényű) beilleszkedési, tanulási magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket, a szakértői bizottság véleménye alapján, akik életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesítenek társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek, közösségbe való beilleszkedésük, továbbá személyiségfejlődésük nehezített, vagy sajátos tendenciát mutat,
- különleges bánásmódot igénylő, a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket.

Valljuk, hogy nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formája a fejlesztésnek. A gyermekek mindenekfelett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermeknek személyiségük kibontakoztatásához, képességeik fejlődéséhez.

Olyan környezetet alakítunk ki, melyben a tolerancia, a máság elfogadása érvényesül. A gyerekek adottságait, képességeit figyelembe véve törekszünk az egyéni bánásmód és az optimális fejlődés lehetőségének biztosítására.

Intézményünk külső és belső tárgyi adottságai megfelelnek az alapító okiratban felsorolt, különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrált neveléséhez szükséges feltételeknek.

Óvodapedagógusaink érzelmileg azonosulnak az integrációval, és elfogadják, természetesnek tekintik, hogy különleges bánásmódot igénylő gyermekek járnak az óvodánkba.

A csoportszobákban többféle speciális fejlesztőjáték található.

A fejlesztő munka eltér a „hagyományos” pedagógiai tevékenységtől. Az elméleti felkészültség mellett nem nélkülözheti az e célra kidolgozott módszereket és eszközöket. A fejlesztő program nem konkrét „tanulást” jelent. Alapkészségek fejlesztését szolgálja, melyek a gyermekek későbbi iskolai tanulási képességeit meghatározó funkciók. Ezáltal részben felvállaljuk a potenciális tanulási zavarok korai kiszűrését és megelőzését is az óvodás korú gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak eltérő fejlődési ütemének szem előtt tartásával.

Együttműködés a logopédussal és a családdal a korrekció területén.

Munka csak akkor lehet eredményes, ha a fejlesztés egyénre szabott. Fontos, hogy a gyermek ebben a tevékenységben is érzelmileg motiváltan vegyen részt.

Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

Célunk:

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott lehetőségek alapján, az integrált nevelés során a sérült, illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb, folyamatosan biztosított speciális fejlesztése mellett a gyerekek életminőségének javítása, beilleszkedésük segítése.

Feladataink:

- fontos, hogy a gyerekek és a környezetük megszokják, hogy a sajátos nevelési igényű gyerekek igénye, kötelessége és lehetősége is ugyanaz, mint a csoport többi tagjának
- olyan személyes példaadás biztosítása, melynek hatására a gyerekek toleranciát tanulnak, elfogadják társuk többiekétől eltérő tulajdonságát
- a szakszolgálat felméréseinek eredményeire alapozva, egyénre szabott fejlesztési terv kidolgozása, a fejlődési naplóban történő rögzítése
- sajátos nevelési igényű integrált neveléséhez, az integráció sikerességéhez bizonyos fokú szegregációt biztosítunk, ez a szegregáció a sérült gyerekek egyéni fejlesztését, megsegítését szolgálja a megfelelő szakember segítségével.
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket fejlesztő munkánk során a gyermek egyéni képességeinek és fejlettségi szintjének megfelelő ismeretszerzést, sokoldalú tevékenykedtetést, cselekvésbe ágyazott, játékos módszereket kell alkalmaznunk, a társas kapcsolatok kialakulásának, illetve a személyiség fejlesztésének biztosításával.
- a gyermek fejlettségi állapotáról a szülőket folyamatosan tájékoztatnunk kell.
- a testséma alakulásának, a testrészek differenciált megismerésének elősegítése, a testrészekkel végzett mozgásokon keresztül.
- értelemfejlesztő szabályjátékok, társasjátékok, kártyajátékok, logikai játékok szervezése, a részképesség zavarok enyhítése érdekében.
- megteremtjük a lehetőségét a közvetlen ismeret- és tapasztalatszerzésnek.
- kialakítjuk a pozitív érzelmi viszonyt a probléma helyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozásához.
- szabályjátékok segítségével alakítjuk a feladattudatot, feladattartást, szabálykövetést.

Biztosítjuk a gyermekek számára a fejlesztőfoglalkozásokat

A fejlesztőfoglalkozások célja és szervezeti formája

- a gyermekek sikerélményhez juttatása, melyet a fejlesztés során kis lépésekben, változatos gyakorlással, a funkciók tudatos egymásra építésével segítünk elő
- a gyermek biztonságérzetének kialakítása, érezze és tudja, hogy környezete elfogadja, megérti és támogatja őt
- az iskolai életre való felkészítés.

Dokumentáció

A fejlesztést végző szakember dokumentációt készít a gyermekekről. Az adatgyűjtés kiterjed a szülővel történő beszélgetések tapasztalataira az anamnézis felvételére, az óvodai megfigyelések adataira és a gyermekek vizsgálataira.

A gyermek rajzos, írásos munkáit, a felmérőlapokat, az óvodapedagógusok jellemzéseit, valamint a Szakértői Bizottság, illetve a Nevelési Tanácsadó szakvéleményeit a gyermek személyi anyagai között megőrizzük. Ezek alapján készíti el a fejlesztőpedagógus a gyerekek éves fejlesztési terveit, mely alapján végzi munkáját.

A gyermekeket képességük alapján 2-3-4 fős csoportokra bontjuk. Azonos fejlesztési területek esetén is szükség szerint különböző mennyiségű és nehézségű feladatot végeznek a gyerekek.

Az egész napos tevékenységbe – a gyerekek szükségleteinek megfelelően – **egyéni, illetve kiscsoportos foglalkozásokat** iktatunk be. Ezek személyenként heti 2-3 órát jelentenek, ahol sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák, speciális segédeszközök szolgálják a hatékonyabb fejlesztést.

A részképességek azok az alapvető képességek, amelyek segítségével a magasabb rendű pszichés funkciókat differenciáltan ki tudjuk alakítani, így például a beszédet, a gondolkodást. A fejlődés egy későbbi szakaszában ezek képezik az olvasás, az írás és a számlálás alapját. A részképesség-gyengeségek tehát az alapfunkciók rendellenes működésével tanulási és magatartási zavarokat okozhatnak.

A fejlesztés eredménye, a fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- a fogytékosság típusának és mértékének figyelembevételével önmagához képest fejlődjön
- a sérülés arányában legyen alkalmazkodó képes
- törekedjen önállóságra, együttműködésre
- legyen képes önmagát elfogadó beilleszkedésre
- személyisége olyan mértékben fejlődjön, hogy képes legyen az iskolai élet megkezdésére

Az enyhe értelmi fogytékos gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

- Az enyhe értelmi fogytékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogytékos óvodás korúakkal történő együttnevelés.
- A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.
- Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai segítségéről.
- Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhe értelmi fogytékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha a gyermek nevelése vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett valósítható meg megfelelően.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége:

- a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.
- Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző :

- a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara,

- a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés,
- a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil,
- a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv,
- hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

A korai speciális terápia hiányában a kommunikációs eszköztár fejlesztése lesz az óvodai fejlesztés fő célja, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata.

Az óvodai nevelés, a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő használandóak a fejlesztésre.

A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva.

A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermeket az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképeség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Jellemző rájuk:

- az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat,
- aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak.
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.
- a kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat:

- a szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképeség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával,
- a fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen.
- meg kell előzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, az inadaptív viselkedés kialakulását,

- meg kell alapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell és a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek

Az a gyermek beilleszkedési-tanulási-magatartási nehézséggel küzdő gyermek, akit szakértői vélemény alapján annak minősítenek.

Megnyilvánulási formák lehetnek:

- zavarok az egyéni és közösségi viselkedésben,
- magatartásproblémák,
- kommunikációs és kapcsolati, szocializációs nehézségek,
- pszichoszomatikus tünetek.

Az óvodában gyakran találkozunk olyan gyermekkel, akinek elsősorban a magatartásával, viselkedésével van probléma, pl. túlmozgásos, mozgása összerendezetlen, nem követi az utasításokat, figyelem problémái vannak, tétovázó, túlzottan csendes, passzív, nem érdeklődő, makacs, elutasítóan áll a feladatokhoz, ügyetlen, hamar sír, agresszíven viselkedik, beilleszkedési zavarai vannak. Feltétlenül keresnünk kell, hogy mi húzódik meg az említett viselkedés mögött.

Ritkán érzékelhetőek, hogy ezek csak viselkedési rendellenességek. Általában a funkcionális teljesítményzavar az elsődleges, erre rakódnak rá következményként a magatartási zavarok. A gyermek fokozatosan kompenzálni kezdi sikertelenségét, jó esetben más, számára könnyebb tevékenységgel, rosszabb esetben extrém magatartással, beilleszkedési zavarral. Ha mélyebben elmerülünk a probléma elemzésében, megfigyeljük a gyermek teljesítményét, rá fogunk jönni, hogy a rendellenes viselkedés oka a tanulási képességet meghatározó pszichés funkciók fejletlensége.

Célunk, hogy **szocializációt, kommunikációt serkentő** eljárásokkal a gyermekek alkalmassá váljanak a társas együtt élésre, a közösségi szabályok betartására.

Feladataink:

- a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek alapján megválasztott **speciális módszer- és eszközrendszer** segítségével történő fejlesztési terv megalkotása,
- **közösségi nevelés, a közösség kohéziós erejének megtapasztaltatása,**
- **kommunikációs- illetve személyiségépítő** játékok alkalmazásával a gyermek interperszonális kapcsolatépítési képességeinek, illetve önszabályozó funkcióinak fejlesztése,
- az óvoda teljes felnőtt közössége részéről a **befogadó, elfogadó, előítélettől mentes** magatartás biztosítása,
- a gyermekek egyéni sikereit, pozitív irányú fejlődéseit segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

Tanulási nehézséggel küzdő gyermekek

Az a gyermek nevezhető **tanulási nehézséggel küzdő** gyermeknek, akit a szakértői vélemény alapján **képességbeli, illetve részképességbeli hátrányossággal diagnosztizálnak**, minősítenek.

Megnyilvánulási formák lehetnek:

- tanuláshoz szükséges képességek, részképességek fejlődési késései, hiányosságai,
- problémák tanulási helyzetekben,
- tanulási motiváció hiánya, vagy csökkenése.

Célunk: hogy a különböző tanulási nehézséggel küzdő kisgyermkeink a szakemberek és a pedagógusok segítségével, **saját képességhez mérten** fejlődjenek, és alkalmassá váljanak az iskolai élet megkezdésére.

Feladataink:

- a különböző tanulási nehézségek felismerése, **szűrése, szakemberek segítségének bevonásával a fejlesztési stratégia megalkotása,**
- a gyermekek önmagához viszonyított fejlesztése,
- a gyermekek sikerélményhez juttatásával a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása,
- egyéni, **differenciált feladatadással a hátrányok kompenzálása,** felzárkóztatás.

Beilleszkedési nehézség

Az óvodai életben előforduló leggyakoribb problémák

- Karaktervonásokból adódó beilleszkedési nehézségek. Bizonyos esetekben olyan kombináció jellemezhet egy embert, amely a környezethez való alkalmazkodást nehezíti.
- Ilyenek a "nehéz gyerekek", akik lassan alkalmazkodnak az új helyzethez, alacsony az ingerküszöbük, nagy intenzitású reakciókat adnak, magas az aktivitás szintjük és nehezen alakul ki a biológiai ritmusuk. Szélsőséges érzelmi aktivitás, a váratlan helyzetekre való intenzív negatív reakció jellemzi.
- Szociális izoláció, arra a gyermekre jellemző, aki idejének döntő részét csak és kizárólag szüleiivel tölti. Nem jár rendszeresen óvodába, kortársak társaságába, ezért a gyerek nem is képes társas kapcsolatok kiépítésére, nem képes társai viselkedésére adekvát módon reagálni.
- Alulszocializált gyermek, akivel többnyire a szülők törődnek a maguk módján, de ők maguk is alulszocializáltak. A normától idegen értékrendet követnek.
- Ezek a gyerekek nem követik az udvariasság szabályait. Nem köszönnek, nem kérnek, gyakran impulzívak és önfejűek.
- Vélt sérelmeiket azonnal megtorolják, sokszor csúnyán beszélnek, dominanciájuk érvényesítése miatt gyakran keverednek verekezésbe.
- A traumán átesett és/vagy érzelmi problémákkal küzdő gyerek. Az ilyen gyerek sokféle tünetet produkálhat, pl. bepisil, esetleg bekakil, tikkelt, szorong, fóbiája van, gyakran fáj a feje, hasa, lehangolt, vagy éppen nyugtalan.
- Mozgásos nyugtalanság, azaz a túlzott mozgékonyság többnyire figyelemi nehézséggel együtt jelentkezik. Nem rosszszag. Hátterében elsősorban idegrendszeri éretlenség,

működési zavar áll, amit környezeti, családi tényezők is befolyásolnak. Az óvodába való kerüléskor alkalmazkodási nehézségek hamar felismerhetők.

- Rendkívül impulzívan viselkedik; hirtelen, indulatos érzelmi megnyilvánulásai vannak, ami megijeszti társait. Konfliktusos helyzetekre váratlan agresszivitással reagálhat. A játékban nem szeret veszíteni, a kudarctól látványosan „kiakad”.
- Nagyon mozgékony, így akaratlanul is sokszor felborogatja a tárgyakat, rombol, zavarja társait a játékban, nem akar eleget tenni a felnőttek kérésének, nehézséget jelent számára az alkalmazkodás, együttműködés, figyelem.

Cél

- A tünetek korai felismerése, okok feltárása.
- Megfelelő szakember bevonása a személyre szabott terápia megkezdése érdekében.
- A gyermek társas kapcsolatainak, viselkedésének pozitív befolyásolása, mindennapjainak élhetőbbé tétele.

Óvodapedagógus feladata

- Megfelelő, stressz mentes, érzelmi biztonságot nyújtó környezet kialakítása.
- Megfelelő, rugalmas, a gyermek szükségleteit figyelembe vevő napirend kialakítása, személyre szabott fejlesztése.
- A gyermek rendszeres óvodába járásának ösztönzése.
- A társas kapcsolatok kialakításának elősegítése, játékos tevékenységbe való bevonás segítségével az együttműködő képesség, alkalmazkodó képesség fejlesztése.
- Személyes mintaadással viselkedési szabályok, normák közvetítése, gyermek viselkedésébe való beépítés.
- Az agresszív megnyilvánulások kezelése, feszültségoldás.
- Stressz oldás, a szélsőséges érzelmi megnyilvánulások csendesítése, megszüntetése érdekében.
- A szakemberekkel, a családokkal való szoros együttműködés, rendszeres kapcsolattartás.

Magatartási nehézség

A magatartási nehézségek megjelenési formái és okai igen változatosak lehetnek. Kialakulhat másodlagos tünetként, mintegy ráépülve a tanulási nehézség is. Ilyenkor a gyerek az állandó stresszt és kudarcot okozó helyzeteket igyekszik elkerülni, például bohóckodással, hisztivel, vagy a társai ellen irányuló agresszióval.

A magatartási, viselkedési nehézségek okai eredhetnek:

- az idegrendszer éretlenségéből,
- a családi szocializáció problémákból, (pl.: nem megfelelő anya-gyerek, apa-gyerek kapcsolat, érzelmi elhanyagolás, családon belüli erőszak stb.).
- ha nem megfelelőek, a többségi társadalom számára nem elfogadhatóak a család által közvetített minták.

Cél

- A magatartásnehézség okainak minél korábbi feltárása.

- A kiváltó okok kezelése, megszüntetése.
- A gyermek viselkedésváltozásának, szocializációjának megfelelő technikákkal való elősegítése.

Óvodapedagógus feladata

- Az idegrendszer éretlenségéből fakadó magatartási nehézséggel küzdő gyermek részére rendszeresen biztosítson mozgáslehetőséget. Ezzel megelőzhető a másodlagos tünetként kialakuló tanulási nehézség is.
- Biztosítson olyan környezetet, játék, és tevékenységlehetőséget, melyben a gyermek sikerélményeket él át.
- Alkalmazzon stressz oldó technikákat, melyek segítik a kudarcok feldolgozását.
- Segítse a gyermeket a konfliktusok kezelésében.
- Segítse elő a gyermek társas kapcsolatainak kialakulását, pozitív fejlődését, empátikus készségét.
- Szorosan működjön együtt a családdal, szükség esetén kezdeményezze a családterápiát, vagy a gyermek pszichoterápiás kezelését.

Ha a gyermek beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő pedagógiai ellátásra jogosult.

A tehetséges gyermekek nevelése

A tehetségcsíra egy rejtőzködő és fokozatosan megmutatkozó képesség, adottság, kimagasló átlagtól eltérő teljesítmény mely a gyermek tevékenykedése, játéka vagy az egyéb feladat elvégzése során tetten érhető.

Megnyilvánulási formák bármilyen területen lehetnek.

Célok:

- a tehetséges gyermekek kiemelkedő képességeinek korai felismerése
- tehetsége kibontakoztatásához megfelelő feltételek biztosítása

Feladatok:

- ingergazdag környezet és a személyre szabott interakció biztosítása
- az önálló felfedezés lehetőségének megteremtése
- fokozott érzelmi fejlődés lehetőségének biztosítása
- egyéni képességeknek megfelelő tanulási utak biztosítása
- megértő, elfogadó légkör, sajátos törődés biztosítása
- a gyermekek szükségleteinek, igényeinek felmérése, kezelése a pedagógiai kompetenciahatárokon belül
- a beilleszkedés segítése
- változatos tevékenységek biztosítása önmaguk kipróbálására, megismerésére
- sokszínű játékforma felkínálása
- adekvát fejlesztési eszközök, formák alkalmazása

- a kiemelkedő képesség fejlesztése egyéni terhelés biztosításával
- a családok segítése, tájékoztatása
- gyenge oldal erősítése
- a megfelelő szakemberrel történő kapcsolatfelvétel és együttműködés

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- képesek a közösségben megtalálni helyüket, kialakul biztonságérzetük
- képesek önmaguk, társaik és a felnőttek elfogadására
- képesek az együttműködésre
- erősödik önbizalmuk
- megalapozódik önmaguk megismerése
- kimagasló képességterületén többlettudással rendelkeznek
- kreativitásuk fejlett
- tudja az érzelmeit kezelni és kifejezni
- kiemelkedő képessége megjelenik szerepjátékában.

Hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

A tanulási nehézség kialakulás tekintetében külön figyelmet igényelnek a rendezetlen, kedvezőtlen családi háttérből, szociokulturális közegből érkező gyermekek.

A környezetkárosító hatása megnyilvánulhat:

- a testi fejlődésben,
- az értelmi fejlődésben,
- az érzelmi élet zavarában,
- az erkölcsi élet zavarában.

A környezeti ártalom okai:

- ingerszegény környezet,
- elhanyagoltság,
- hibás nevelés,
- a család rossz anyagi helyzete.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek életében a legfőbb problémák, amelyek kihatnak későbbi tanulmányaikra:

- a család életének strukturálatlansága, időfogalom nem vagy alig alakult ki,
- hiányos szókincs, gyenge beszédképesség,
- írás-olvasás élmény hiánya (nincs otthon könyv, mesekönyv, regény, képeskönyv, ceruza, papír, sohasem rajzolt még stb.),
- kialakulatlan, helytelen testkultúra,

- elhanyagoló szülői magatartás, (a gyermek egymaga ül a televízió, számítógép előtt, nem hasznosan töltik el a szabadidejüket, pl. kirándulással, meseolvasással, közös játékkal stb.).

Cél

- Az előjelek mielőbbi felismerése, okok feltárása.
- A hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szociokulturális hátrányainak csökkentése, a családokkal való szoros együttműködés kialakítása.
- Az iskoláskorra kitolódó tanulási zavarok megelőzése.

Óvodapedagógus feladata

- A megelőzés érdekében figyeljen a gyermekek rendszeres óvodába járására, különös tekintettel a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre.
- Biztosítson megfelelő szocializációs körülményeket, nyugodt, strukturált napirendet, inger gazdag légkört a csoportban.
- Folyamatosan vonja be a gyermeket minden tevékenységbe, apróbb kihívásba, ezzel elősegítve a sikerélmény átélésének lehetőségét, ezzel csökkentve a tanulási nehézség kialakulását, vagy annak súlyosságát.
- A fejlesztést az életkori sajátosságok figyelembevételével, a **játék** segítségével valósítsa meg.
- A fejlesztő játékokat és tevékenységeket a gyermek mindennapjaiba építse be.
- A fejlesztő foglalkozást egyénre szabottan, a gyermek képességeinek ismeretében tervezze.
- Biztosítson minél több lehetőséget a mozgásos játékokban való részvételre (téri viszonyok, testséma, egyensúly fejlődésének elősegítése).
- Intenzíven vonja be a gyermeket az éneklésbe, verselésbe, mesehallgatásba – (emlékezet, figyelem, fantázia, sorrendiség, szókincs, ritmusérzék fejlesztés).
- Segítse elő a gyermek társas készségeinek fejlődését (pl.: társas- és kártyajátékok, melyek egyúttal fejlesztik a logikát a finommotorikát, az irányok megismerését stb.).

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló ellátása

Az a gyermek számít tartós gyógykezelés alattinak, akinek egészségügyi ellátása az **általános járóbetegszakellátásban** vagy az **általános fekvőbeteg-szakellátásban** részt vevő **szakorvos véleménye** alapján az **adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt nem tud részt a kötelező óvodai nevelésben.**

Ha a tartós gyógykezelés alatt álló óvodaköteles gyermeket az Járási Hivatal az óvodai foglalkozáson való részvétel alól felmentette, az óvoda a szülő részére tanácsadást, konzultációt biztosít, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén továbbirányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Óvodánk is osztja azt a gyermekközpontú, humánus szemléletet, mely szerint a különbségek ellenére az általános emberi tulajdonságok közösek, az emberi mivolt tekintetében minden ember egyenlő. Másoktól eltérő tulajdonságai miatt ezért egyetlen ember sem szenvedhet hiányt. Az

emberi jogok ily módon megfogalmazott egyenlőség eszménye alapján minden, intézményünkbe felvett gyermeket – függetlenül esetleges fogyatékosságától, vagy csak egy-egy képességterülete gyengeségétől – integráltan nevelünk.

Az iskoláskor kezdetéig a gyermek **fejlődésének üteme** messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az **élet első évei meghatározó jelentőségűek** az idegrendszer, a tanulás, az alkalmazkodási készségek alakulásában. Az **alapvető készségek**, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban, az agyi érési folyamatok lezárulásáig rendkívül hatékonyan fejleszthetők. Az óvodáskorban történő pedagógiai támogatás **jelentősen segíti az iskolába lépést**.

Használatos fogalmak:

- *Az inklúzió (befogadás)* azt jelenti, hogy a befogadott kiemelt figyelmet igénylő gyermek nem csak jelen van, hanem a közösség szerves része.
- *Az integráció* azt jelenti, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermeket beillesztjük a közösségbe.
- *Differenciálás:* a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.
- *Multikulturalizmus:* A kisebbségi társadalmi csoportok nyelvének és kultúrájának megjelenítése a pedagógiai hatásrendszerben.
- *Interkulturalizmus:* Egy óvodában a többséghez és a kisebbséghez tartozó gyerekek együttnevelése.
- *Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció:* a szakértői bizottság szakértői véleményében meghatározott fejlesztési területekre és a fejlesztéshez szükséges szakemberre vonatkozó javaslat figyelembevételével a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló egyéni szükségleteinek támogatására, az akadályok leküzdésére, új funkciók kialakítására és a környezeti feltételek optimalizálására irányuló kötelező foglalkozás.

Az **egyenlő bánásmód követelménye** és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint **minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz**. Intézményünk óvodapedagógusainak **alapvető feladata**, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mind ahhoz, amely a gyermeki **személyiség szabadon történő kibontakozásához** szükséges.

Az egyenlő bánásmód érvényesítésének megmutatkozási formái lehetnek:

- A teljesítmények **egyenlő értékelése** során (a differenciáló pedagógia figyelembevételével).
- Az óvodai ellátáshoz **kapcsolódó szolgáltatások** egyenlő biztosítása és igénybevétele során.
- Gyermeki jogok egyenlő gyakorlása során.
- A tehetségígéretes és képességeikhez viszonyítva rosszul teljesítő gyermekek részére egyenlő segítség nyújtás során.

Célunk: hogy minden óvodásunk **egyenlő bánásmódban** részesüljön az óvodáztatása teljes időszaka alatt, az intézmény teljes alkalmazotti köre részéről.

Feladataink:

- **közösségi nevelés** segítségével elfogadás, empátia, tolerancia, és segítőkészség fejlesztése,

- **egyenlő esély teremtése** valamennyi gyermek számára az óvodai élet valamennyi területén (megfelelő idő- tér- és eszközök biztosítása a tevékenységekhez),
- **egyenlő figyelem és gondoskodás biztosítása** valamennyi kisgyermek számára (a differenciáló pedagógia mellett a semmilyen külön gondoskodást nem igénylő kisgyermek is elegendő pedagógiai odafordulást kapjon).

Az óvodai élet tevékenységformái, az óvodapedagógus feladatai

Játék

Szemléletünk szerint a gyermekek legfőbb joga a játékhoz való jog. A gyermekek sajátos létezési módja, lételeme a játék. Ebből adódóan kötelességünk az, hogy e jog érvényesülését a lehető legteljesebb mértékben biztosítsuk. A szabad, kreatív játék segíti a gyermekeket emberré válni és a felnőtteket embernek maradni. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítást; a játék kibontakoztatása és nem annak fejlesztése céljából hat a játékra. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség.

A kisgyermek a környezete és saját belső érzései alapján szerzett tapasztalatait játéka során tükrözi. Ezáltal a játék rendkívül fontos szerepet tölt be, hiszen olyan tevékenység, amely a gyermek személyiségének fejlődését segíti elő és élményeket nyújt.

Az óvodai környezetben prioritást kell adni a szabad játék lehetőségének. A játék fontosságának tükröződnie kell az óvoda napi rendjében, időbeosztásában, valamint a játékos aktivitások szervezésében is.

A játék az óvodáskorú gyermek mindennapjait átható, belső szükségletből fakadó, mással nem helyettesíthető legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenység. A játék örömforrás. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban és az óvodában a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. **Célunk**, olyan napi óvodai élet megszervezése, ahol

- a szabad játék az elsődleges,
- a gyermekek tudnak önfeledten, örömmel egyedül és együtt is játszani, képesek a szerepek konfliktusmentes, megegyezésen alapuló elosztására,
- a játékeszközökre vigyáznak, azokat megbecsülik, és használat után a helyére teszik,
- képesek saját játéktevékenységek és - eszközök kitalálására, a meglévők kreatív használatára,
- képesek a kitartó játéktevékenységre és a szabályok betartására, annak befejezéséig (pl. társasjátékok, memória, építő stb.),
- minimálisan igénylik felnőtt segítségét, beavatkozását.

Feladatunk, hogy megfelelő csoportléghő, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítsunk a különböző játékformákhoz:

- gyakorló játékokhoz,
- szimbolikus és szerepjátékokhoz (színlelő-, szerep-, fantázia játék, bábozás, dramatizálás),
- alkotójátékokhoz, konstruáló játékokhoz,

- szabályjátékokhoz,
- népi játékokhoz.

Gyakorló játék:

- Kiinduló pontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker.
- Nagy mozgások fejlesztése
- Percepció fejlesztés
- Az újszerű cselekvés ismételtetése örömforrás.
- Szem-kéz koordináció fejlesztése
- Lehet: mozgásos, manipulációs, verbális, akusztikus.
- Általa lehetővé válik anyagok tulajdonságainak megismerésére (felület, szín, forma, nagyság).
- Szem – kéz koordinációt, finommotorikai fejlődést biztosít.
- A testséma és percepció fejlődés alapja.

Konstruktív vagy építőjátékok:

Ezen tevékenység során a gyermekek különböző játékszerekből összeraknak valamit. Eleinte ez spontán történik, majd az eredmény átgondolt, megtervezett, céllal végzett építés lesz.

- Átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitása
- Tanulja, tapasztalja a rész-egész viszonyát
- Megfigyelő-képessége, gondolkodása fejlődik a modellkészítés során
- Matematikai ismereteket szerez
- Fejlődik a szem-kéz koordinációja
- Fejlődik percepciója
- Fejlődik verbális kifejező-képessége

Szituációs – Szimbolikus –Szerepjáték:

- Nagyon gazdag tárháza van.
- Tapasztalat, ismeret, elképzelés, érzelem ötvöződik benne.
- Kezdeményezőkézség, önkéntesség, önállóság fejlődik általa.
- A szabad választás lehetőségét biztosítja.
- Szocializációs szerep fejlődésében nagy jelentőségű.
- Kommunikációs készség fejlesztéséhez elsődleges játékforma.
- Eközben a szervező készség előtérbe kerül.
- Alapvető erkölcsi értékek és az együttélés szabályainak rögzítésére alkalmas
- A gyermekek a vállalt szerepeken keresztül ábrázolják a valóság számukra fontos mozzanatait.

- Konfliktus feloldó hatású.

Szabályjátékok:

Felölelik a teljes játékkört a maga mozgásosságával, az észlelést igénylő képi kultúrájával és teljes értelmi rendszerével.

- Érzelmeket tanul, megtanulja indulatait fékezni.
- Megtanulja a siker- és kudarctűrést.
- Helyes magatartásformákat sajátít el.
- Fejlődik közösségi érzése, felelősségtudata.
- A szabályok betartása fejleszti önuralmát.
- Fejlődik logikus gondolkodása.
- Fejlődik észlelése.

Barkácsolás:

Mindig a játék igényéből indul ki, kötetlen. Soha nem öncélú. Az elkészített eszközöknek mindig van funkciója.

- Alapja a gyűjtő munka.
- Beépítik a játékba, de lehet játékjavítás, - készítés is az indíték.
- Széleskörű ismereteket ad az anyagokról, eszközökről.
- Manuális készség fejleszthető általa.

Dramatizálás, bábozás:

A bábozás a gyermek belső világának legkifejezőbb eszköze. Ezáltal elevenít fel tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai és szociális élményeit.

A dramatizálás szoros összefüggésben áll a bábozással. Dramatizáláskor a gyermek saját vagy irodalmi élményeit játssza el kötetlen módon. Ezek az élmények érzelmileg ragadják meg a gyermeket s hatnak rá.

- Saját vagy irodalmi élmények eljátszása.
- Érzelmek és esztétika hatja át.
- Jelentős az emlékezet, kreativitás, beszédkésztség fejlődése.
- Speciális kar-, és kézmozgást igényel.
- Mozgás, mimika, gesztus megjelenítésére alkalmas.

Legfontosabb óvodánkban a szabad játék túlsúlyának érvényesülése:

A szabad játékban a kompetenciával együtt dinamikusán fejlődik a gyermekek autonómiája is. A játékban folyó tanulás nem egyszerűen a tárgyak, dolgok számbavétele, feltérképezése. A játék rugalmas közvetítőterep, ahol a gyermekek – főleg ösztönök által vezérelt – belső világa és a normákkal, szabályokkal teli külvilág találkozhatnak egymással anélkül, hogy ütköznének vagy konfliktusokba bonyolódnának.

Játék közben a gyermekek leginkább önmagukat, saját pszichikus folyamataikat tanulják, sajátos technikával. A kisgyermek egyik első játszótársa a szülő mellett az óvodapedagógus, utánozható mintát ad, segítőtve, kezdeményezővé tesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játék- és társas kapcsolatok kialakulását is.

A játék kibontakoztatására és nem a játék fejlesztése céljából hatunk óvodásaink játékára:

Gyermeki tevékenység	Nevelői magatartásunk
Spontán játék, ahol egyértelműen tükröződnek és érvényesülnek a gyermeki világ és a játék sajátosságai.	Tudatos, megengedő, támogató, biztonságot adó jelenlétünkkel potenciális partnerként vagyunk jelen.
Kezdeményezett játék, amelyet saját elképzeléseink alapján indítunk el, de a gyermekek maguk viszik és alakítják tovább. Nem fejlesztés, hanem a közösen alakított játék a fontos.	Ötleteinket, javaslatainkat a gyermekek megnyilvánulásaihoz igazítjuk. Alkalmazkodunk az adott helyzethez és a gyermekek igényeihez. Ügyelünk arra, hogy a spontán játékot ne zavarjuk meg.
Fejlesztő játék, amely „beágyazódik” célzottan a játékba. Játékos jelleggel ugyan, de feladatot, problémát old meg. Szabad játék idején joga van „nem” mondani, sőt ösztönözni is szeretnénk gyermekeinket, hogy éljenek a választás lehetőségével.	Mint eszközt és módszert tudatosan alkalmazzuk a fejlesztés érdekében egyénre szabottan, differenciáltan.

Az óvodapedagógus feladata:

- Érvényesüljön a szabad játék túlsúlya az óvodapedagógus tudatos jelenléte mellett.
- Legyen jellemző ránk a tudatosan megengedő, elfogadó, biztonságot és bizalmat adó, segítő, támogató jelenlét.
- Hassa át tevékenységünket a pedagógiai optimizmus.
- A nyugodt légkör biztosítása az elmélyült játékhoz.
- A feltételek megteremtéséhez vonjuk be a gyermekeket.
- Segítsük a különböző fejlettségű gyermekek együtt játszását.
- Biztosítsunk elegendő időt és helyet, megfelelő számú és minőségű eszközöket.
- Teremtsünk változatos lehetőségeket, helyzeteket, ötleteket.
- A gyermek spontán élményszerzése mellett tervezzünk tudatosan is élményszerző lehetőségeket és használjuk ki a bennük rejlő nevelési-fejlesztési lehetőségeket.
- Játsszunk együtt a gyermekekkel, de soha ne korlátozzuk önállóságát.
- Engedjünk teret a gyermeki kreativitásnak, önérvényesítésnek.
- Figyeljük gyermekeinket játék közben, hiszen ebben a tevékenységben nyilvánul meg legmeghatározóbban személyisége.
- Minden játékfajta megjelenésére, mélységére, minőségére tudatosan figyeljük.

- Kezdeményezzünk és játszunk együtt sok szabály-és társasjátékot.
- Mindig ismerjük fel és használjuk ki a játékban rejlő képességfejlesztő területeket.
- Felszabadult, gátlásoktól mentes játékunkkal legyünk motiválóak és modellértékűek.
- Segítjük és támogatjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek játékát, felhasználva az egyéni fejlesztés lehetőségeit.
- Közbe lépünk, ha:
 - testi épségüket veszélyeztetik,
 - a konfliktust a gyermekek nem képesek önállóan megoldani,
 - zavarják egymást,
 - veszélyben van a játékok épsége.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolását, alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- Képesek az együttműködésre és az önállóságra a játék előzetes, közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában, társaik igényeinek, ötleteinek figyelembevételével, elképzeléseik tiszteletben tartása mellett.
- A barkácsoláskor létrehozott eszközöket felhasználják játékukban, továbbfejlesztik.
- Képesek a konstruáló játékokból bonyolultabb alkotásokat készíteni.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak, szívesen vesznek részt a szabályjátékokban, egészséges versengés jellemzi őket.
- A játékhelyzetekben újraalkotják a felnőttek tevékenységét.
- Képesek kedves játékszereiket is át adni társaiknak.
- Kreatív, kezdeményező, érdeklődő magatartást tanúsítanak a játék során.
- Képesek a kiegyensúlyozott, nyugodt játéokra.
- Ismerik és betartják a szabályokat a játéktevékenységekben, életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően.
- A gyermekek többsége legyen képes együttesen játszani.
- Többféle tartalmas szerepjátékot játszanak, többségük képes a szerepek felosztására.
- Önállóan építsenek, alkossanak, szívesen vegyenek részt szabályjátékokban, elfogadják, betartják a szabályokat, többségük képes az önálló szabály kialakítására.
- Ismerjék és alkalmazzák játékuk során is a megfelelő viselkedési normákat.

Verselés, mesélés

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A mese a gyermek értelmi-érzelmi és erkölcsi fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

Az érzelmi biztonság megadásának és az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a mondókák, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzelmi élményt adnak. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese-képi és konkrét formában- tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatiról, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait ugyanakkor feloldást és megoldást kínál. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás intim állapotában eleven belső képi világot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére. Az **élőszavas** mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

A gyermek saját vers – és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. Igen hatékony és fejlesztő hatású az irodalmi élményből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása: mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás és anyanyelvi játékok. A bábjáték és a dramatikus játék fejleszti önkifejezésüket, lehetőséget ad szerepvállalásra, önálló versmondásra.

Céljaink:

- A gyermekek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítése.
- Pozitív személyiség jegyek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével.
- A gyermekek beleérző képességének, empátiás készségének, belső képi világának fejlesztése.

A fejlesztés tartalma

A 3-4 éveseket megismertetjük 8-10 mondókával, verssel; 10-12 mesével.

Ezek elsősorban:

- hőcögtetők, lovagoltatók
- ujjkiszámlálók, tenyeresdik, arcsimogató
- hangutánzó mondókamesék
- egyszerű állatmesék, láncmesék
- rövid versek, történetek.

A 4-5 éveseket megismertetjük 4-5 mondókával, 6-7 verssel, 12-14 mesével.

Ezek elsősorban:

- népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, mesék
- vidám, humoros versek
- / prózai / állatmesék

- halmozó, vagy láncmesék
- egyszerűbb szerkezetű tündérmesék
- írók vagy az óvónők alkotta történetek (gyerekkorról, hasonló korú kisgyerekekről, állatokról, állatkölykökről...)
- a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi
- klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az előző évben megismert mondókákat, verseket, meséket a gyerekek kívánsága szerint ismételtetjük.

Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyerekek elbábozhassák kedves meséjüket segítségünkkel, ha szükséges.

Az 5-6-7 éveseket megismertetjük 10-12 mondókával, verssel:

Ezek elsősorban: - népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, mesék

- változatos kiszámolók
- találós kérdések, felelgetők, csúfolók, szólások, mondások
- több versszakos versek.

Később a mesegyűjteményt 15-20 új mesével gazdagítjuk.

Ezek elsősorban:

- bonyolultabb, tréfás mesék
- hosszabb tündérmesék
- folytatásos mesék, melyeket a délutáni pihenő előtt mesélünk el a gyerekeknek.
- a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi
- klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az óvodapedagógus feladata:

- A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása: állatmesék, népmesék, mondókák, népi rigmusok, halandzsza szövegű kiolvasók, magyar és külföldi írók, költők alkotásaiból, válogassunk a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művekből egyaránt.
- Minden nap meséljünk, vagy verseljünk a gyermekeknek.
- A tevékenység lehet kötetlen vagy kötött kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese is.
- A nyugodt légkör, a befogadásra alkalmas környezet megvalósításához az óvónő kötelező formában is megvalósíthatja a kezdeményezést.
- A mesélésre történő ráhangolódás módja minden csoportban az egyéni arculatnak kialakított (mesepárna, mesemondó szék stb.).
- Mindig figyeljünk a gyermek érzelmeire, reakcióira, tegyük lehetővé az élmények feldolgozását, az érzelmek megfogalmazását, levezetését.
- Az előadásmód legyen színes, élményt adó, tegye lehetővé az érzelmi azonosulást, ráhangolódást.
- Tegyük lehetővé az eljátszást, ahhoz biztosítsuk a feltételeket.
- Mindig legyen helye a spontán verselésnek, mesélésnek.

- Adjunk lehetőséget a gyermeknek saját vers-és mesealkotásra.
- A drámajátékokkal adjunk lehetőséget arra, hogy a gyerekek az átélt élményeket eljátsszák.
- A bábjátékok segítségével növeljük a gátlásosabb gyermek önbizalmát, beszédkedvét.
- Egyéni fejlettségüket figyelembe véve, differenciáltan foglalkozunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel, fejlesztésük érdekében együttműködünk a családokkal és a szakemberekkel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Szívesen hallgatnak meséket, verseket, azokat igénylik, szeretik.
- Szét tudják választani a mesét és a valóságot, kialakult a mesetudatuk.
- Beszédkultúrájuk és szókincsük gazdag, beszédkedvük erős.
- Az irodalmi élménysorán megismert új szavakat, aktív szókincsükben használják.
- Megjelenik beszédükben, játékukban, rajzaikban a mese, vers hatása.
- Szeretnek bábozni, kedvelt időtöltésük az ismert mesék dramatizálása.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük fejlett.
- Képesek önálló mesemondásra, azt többnyire szöveghűen adják elő.
- Egyszerű meséket, történeteket képesek kitalálni, amelyeket mozgással, beszéddel megjelenítenek.
- Életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelő ideig tudják figyelmüket ugyanarra összpontosítani.
- Képesek összefüggően beszélni képekről, ok-okozati összefüggéseket elmondani.
- Eligazodnak az erkölcsi, morális érzelmek terén.
- Beszédük árnyalt, értelmes hangsúlyozású, metakommunikációjuk kifejező.
- Képesek a pozitív és a negatív érzelmek pontos elhatárolására.
- A gyermekek szívesen, alkalomszerűen ismételtgessék a verseket, mondókákat.
- Kezdeményezzék, igényeljék a mesehallgatást.
- Szívesen meséljenek, bálozzanak, dramatizáljanak.
- Jegyezzenek meg 3-10 mondókát, 3-8 verset, 2-5 mesét.
- Alakuljon ki az érthető, kifejező, választékos beszédkészség.

Ének, zene, népi játék, tánc

Zenei nevelésünket Kodály Zoltán elvei mentén, a Forrai Katalin által kidolgozott zenei nevelés alapjaira építjük. A környezet hangjainak megfigyelése, az éneklés, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az élményt nyújtó, közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. Válogatunk a klasszikus és kortárs zenei művek mellett a roma kultúrához tartozó alkotásokból is.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Célunk:

- A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése,
- zenei képességek fejlesztése.
- Zenét értő és szerető, egészséges lelkű, kulturált, kiegyensúlyozott emberré nevelés,
- egymás és más népek zenei kultúrájának, értékeinek megismerése.

Az ének-zene elsősorban a gyermek érzelmére és értelmére hat, következőképpen emberformáló erővel bír. Szorosan kapcsolódik valamennyi óvodai nevelési területhez, ilyen módon naponta többször is visszatérő tevékenység.

A fejlesztés tartalma

- Mondókák, dalok, dalos játékok tanítása.
- Éneklési készség fejlesztése.
- Ritmusérzék fejlesztése.
- Zenei hallás fejlesztése.
- Zenei formaérzék fejlesztése.
- Közös „zenélés”, „zenekar alakítás”.
- Zenehallgatás, énekhallgatás.

Feladatunk életkoronként:

3-4 évesek gyerekek:

- Ismerjenek meg 5-7 mondókát, „ölbeli játékot”, 10-14 játékdalt, műdalt. A mondókák, dalok rövidek legyenek. A hangterjedelem ne lépje túl a kívánt távolságot. A dalokban a 2/4-es ütemen belül egyszerű negyed és páros nyolcad ritmusok váltakozzanak.

- Érzékeljék az egyenletes lüktetést. Mondókázás, éneklés közben fejezzék ki azt játékos mozdulatokkal.
- Figyeljék meg a halk – hangos közti különbséget beszéden, zörejen.
- Ismerjenek fel különböző zörejeket, ill. 2-3 dallamjátszó hangszer és ritmusjátszó hangszer hangszínét.
- Ismerjék fel a magas – mély hangok közti különbséget beszéd, ének hangszer segítségével.
- Az óvónő ébressze fel a gyerekek spontán alkotókedvét énekes beszédével, mondókaival, dalos játékaival, keltse fel a zenehallgatás iránti érdeklődésüket.

4-5 éves korosztály:

Mozgásuk fejlettebb a kicsiknél. Érdekli őket a dalok szövege, megértik a tréfás szavak játékos humorát, szívesen vállalják a közös játékot. Ezért arra kell törekedni, hogy a gyerekek mozgása esztétikus legyen, a már nehezebb csigavonalas, hullámvonalas, szerepcserélős körjátékok során is.

- A gyerekek egyedül is énekelhetnek.
- A dalanyagban 4-6 új mondóka, 12-15 játékdal és 3-4 műdal szerepeljen. A hangkészletben a lefelé futó motívumokban a fá és a ti hang is előfordulhat.
- A dalokban szünet és szinkópa is lehet.
- Fejezzék ki az egyenletes lüktetést játékos mozdulatokkal, tapssal, körbejárással.
- Emeljék ki a mondókák, dalok ritmusát.
- Egyszerűbb ritmushangszeren fejezzék ki az egyenletes lüktetést és a ritmust is.
- Változatos mozdulatokkal emeljék a motívumok hangsúlyait (két 2/4-es ütem).
- Érzékeljék a magasabb-mélyebb hangok közti különbséget.
- Értsék meg a halk – hangos fogalom párt és tudják azt alkalmazni egyénileg is.
- Ismerjék fel az ismert dallamokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes motívumról.
- Figyeljék meg a természet és környezet hangjait, hallják meg a finomabb hangszínek közti különbséget, ismerjék fel egymás hangját.
- Gyakorolják a visszhangjátékot (dallam-, ritmusvisszhang, váltakozó éneklés).
- Találjanak ki kis dallamfordulatokat az óvónő szöveges ritmus-, és dallammotívum modelljei alapján (név, köszöntés).

5-6-7 éves korosztály:

Dalanyagukat kiegészíthetjük 4-6 új mondókával, 16-20 népi gyermekjátékdallal, 5-6 műdallal. (lehet benne szünet, szinkópa is)

- Ismerkedjenek meg a gyerekek új térformákkal: két ellentétes irányban mozgó kör, bonyolultabb pár-, cserés-, kapus-, hidas-, sorgyarápító-, fogójátékok.
- Az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát tudják megkülönböztetni.
- Gyakorolják a dalfelismerést jellegzetes kezdeti vagy sajátos belső, ill. zárómotívumról, ritmusról.
- Gyakorolják a dallambújtatást (hallható jelre).
- Szerezenek minél több tapasztalatot a halk-hangos, lassú-gyors zenei párok változatos alkalmazásában.

- Érezzék a tempókülönbséget (gyors-lassú), tudják azt énekkel, mozgással is kifejezni.
- Zenei formaérzékük fejlesztése a motívumok hosszának megéreztetésével (ritmus-, dallamvisszhang, ismétlődő motívumnyi mozgásformák).
- Használják önállóan az ütőhangszereket.
- Teremtsen lehetőséget az óvónő a gyerekek zenei alkotókedvének és improvizációs készségének fejlesztésére (dallamok kitalálása versekhez, énekes beszélgetések, kérdés-felelet játék).
- A népi mondókák elősegítik a ritmikus szövegben ismétlődő beszédhangok pontos észlelését, azok tiszta képzését és a jó beszédritmus érzékelését, alkalmazását.
- Segítik a beszédhibák oldását.
- A gyerekek éneklés, mondókázás, az énekes játékok játszása közben értik meg és sajátítják el a zenei neveléshez szükséges kifejezéseket, fogalom párokat (dallambújtatás, halk-hangos...)
- A zenei anyagban előforduló régies vagy tájnyelvű szavak gazdagítják a gyerekek szókincsét, elősegítik nyelvi kifejezőkészségének teljesebbé válását.

Az óvodapedagógus feladata:

- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése.
- A tervezésben szerepeljen:
 - a gyermekek hangszálainak, mozgásának, értelmi képességének megfelelő dalanyag,
 - a zenei képességfejlesztés területe,
 - körjátékok, mondókák,
 - zenehallgatási anyag.
- A zenei anyag kiválasztásánál szem előtt tartjuk az igényességet, a csoport képességszintjét és a fokozatosság elvét.
- A gyermekek zenei képességének fejlesztését mondókákkal, gyermekdalokkal és képességfejlesztő játékokkal valósítjuk meg.
- A zenei nevelés szervezeti keretei:
 - kötött tevékenység
 - gyermekek által kezdeményezett, alkalmoszerű játékok, spontán éneklés,
 - más műveltségi területekhez kapcsolódó zenei nevelés.
 - Zene hallgatása tevékenységekhez kapcsolódva, érzelmi ráhangolódásként.
- A néptánc elemei épüljenek bele a tervezésbe.
- A zenei anyagok kiválasztásában olyan műveket igyekszünk átadni, amit magunk is megfelelő szinten tudunk előadni.
- Felkeltjük a gyermekek érdeklődését az értékes zene iránt, elsősorban népdalokból, más népek dalaiból válogatunk.
- Az óvónő hangszeres játékát kiemelkedő jelentőségűnek tartjuk, az előben bemutatott zenélés újabb élményt és ismeretet nyújt a gyermeknek.

- Akkor lesz vidám és felszabadult a gyermekek énekes játéka, ha az óvónők is örömmel énekelnek és vesznek részt a mozgásos játékokban.
- A tevékenységet hassa át, a felszabadult játék, a gátlásoktól mentes önfeledt éneklés.
- A zenehallgatásnál és más tevékenységeknél is hallgassanak zenét, klasszikusoktól, gyermekdalokat színvonalas előadóktól, a zene a napi tevékenység része legyen, ezért a csoportban mindig ott legyen a CD lejátszó.
- A kiolvasók, kiszámolók, a dalos játék szövegeiben előforduló mennyiségek, számlálások segítségével serkentjük a matematikai gondolkodást, a táncban használt térformai alakzatokkal pedig fejlesztjük a térbeli viszonyítást és a geometriai alakzatok felismerését.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a mozgásban, ritmikában rejlő fejlesztési lehetőségek célirányos kihasználására törekszünk (beilleszkedés segítése, anyanyelv, mozgás, kreativitás fejlesztése) és egyénre szabott feladatokat is biztosítunk.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Törekednek a tiszta éneklésre, helyes zenei tempóra.
- Különbséget tudnak tenni a zenei fogalompárok között és hangoztatják is azokat.
- Ismernek néhány ritmushangszert, biztosan használják azokat.
- Megkülönböztetik és maguk is létrehozzák a dalok, mondókák ritmusát, dallamát.
- Kitalálnak két és négyütemű dallamokat, szövegeket, ritmusokat, mozdulatokat.
- Képesek a dalos játékok szabályainak elfogadására és betartására.
- Örömmel, önállóan is kezdeményezzenek énekeket, mondókákat, dalosjátékokat.
- Gátlás nélkül is tudnak önállóan énekelni.
- Meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést, a dal ritmusától.
- Képesek a zenehallgatás befogadására, az improvizációra.
- Tudnak tempót tartani, természetes tempóban járni.
- Tudnak felelgetős dalokat társaikkal, vagy a csoporttal énekelni.
- A dallamokat, dallammotívumokat önállóan adják vissza, képesek a dallambújtatásra.
- Tudnak táncmozdulatokat, térformákat kialakítani.
- Ismernek népi- és műdalokat, más nemzetek dalait.
- 4-8 dalt biztonsággal csoportosan és egyénileg is énekeljenek és tudják elkezdni.
- Képesek legyenek megkülönböztetni zenei fogalompárokat:
- Magas-mély érzékeltetése.
- Halk- hangos érzékeltetése.
- Gyors lassú éneklés, mondókázás.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- Ritmust, dallamot, mozgást tudjanak rögtönözni.
- Egyszerű, játékos, táncos mozgásokat esztétikusan, szépen végezzék.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A beszéd mellett az ábrázolás egy újfajta önkifejezési móddá, közlő nyelvvé válik. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Maga a tevékenység –s ennek öröme – a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi – plasztikai kifejező képesség, komponáló -, térbeli tájékozódó – és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény –és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Célunk:

- a gyermek élmény és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése,
- a gyermekek tér- forma- szín képzeletének gazdagítása,
- esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

A 3-4 éves gyermekek számára ajánlott vizuális tevékenység fajták a következők:

• Képalakítás:

Az óvodába lépő gyerekeket már a beszoktatás kezdetén játszva megismertetjük az ábrázolás anyagaival, eszközeivel és a technikai fogásokkal.

Lehetővé tesszük, hogy;

- rajzoljanak, fessenek, gyurmázzanak kedvük, érdeklődésük szerint
- rajzoljanak puha ceruzával, viasszal, zsírkrétával
- rajzoljanak nagyobb felületre: homokba pálcával; táblára krétával; földre tett csomagoló papírra; betonra krétával
- próbálgassák az ábrázolást a megszokottól eltérő és változatos anyagú papírokon
- készítsenek képeket rajzolással, festéssel, papírragasztással, nyomattal
- szerezzenek tapasztalatot a színekről, formákról
- tájékozódjanak a kép síkján, jelezzék a térirányokat, térviszonyokat.

A látási-, tapintási-, mozgási tapasztalatokat szerző gyerekekkel együtt éljük át a felfedezés, a „valamit” alkotás örömét.

A firkából kilépő gyermeket segítjük a továbblépésben, bátorítjuk próbálkozásait.

Plasztikai munkáknál lehetővé tesszük, hogy a gyerekek:

- tapasztalatot szerezzenek a természeti tárgyak tulajdonságairól (nagyság, szín, forma); a képlékeny anyagokról (hó, homok, agyag, gyurma)
- megismerkedjenek az anyagok formálhatóságával, (nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, mintázva, gömbölyítve, bemélyítve, sodorva, simítva, tépve, gyúrva, nyomot hagyva, ragasztva...).
- Szerezzenek tapasztalatot az **építés** során a különböző tárgyakról, formákról, térbeli alakzatokról (torony...).
- Tudjanak örülni a közösen épített építménynek, gyönyörködjenek azokban.

A 4-5 éves gyerekeknél jelentkezik a szándékos képalakítás képessége. Megjelenik az ember, a környezet, a tárgyak, és a cselekmény ábrázolása. Ábrázoló tevékenységük kibontakoztatását segítjük az élmények biztosításával, a technikai fogások mélyítésével. Felhívjuk figyelmüket a részletekre, a jellemző jegyek kiemelésének fontosságára.

Lehetővé tesszük, hogy:

- fessenek ecsettel, gombfestékkel, temperával; sokféle alakú-, méretű-, színű és anyagú papírra
- felfedezzék az új színek létrehozásának (rózsaszín...), és a festés technikai „trükkjeinek” titkait,
- agyaglapokat díszítsenek lenyomattal, karcolással gyakorolják a képalakítás más módját is, (a., spárga és fonaldarabkák textil alapra való applikálása, tépéssel kialakított papírfoltok színes papírlapra történő felragasztása) szerezzenek még több tapasztalatot a színekkel, formákkal, kompozíciókkal kapcsolatban, gyakorolják a térviszonyok ábrázolását.
- A *plasztikai munkákhoz* gyűjtsenek terméseket, kavicsokat, használjanak könnyen megmunkálható anyagokat: textil-, fonal-, bőrdarabka, készítsenek ajándékot, sík-, vagy fakanálbábót, mintázzanak emberalakokat, állatokat, formákat; próbálják kiemelni a jellegzetes jegyeket, tagolni a formát
- ismerkedjenek meg a nyirkálás, tépés, hajtogatás, szövés, karcolás, konstruálás, applikálás technikájával; gyakorolják azokat. *Építsenek* építményeket, variálják a teret, játék után rakjanak rendet.

Az 5-6-7 évesek bátrabbak, ötletesebbek a képalakításban, a plasztikai munkák létrehozása során és az építések alkalmával is. A megismert technikai fogásokat gazdag tapasztalattal, önállóan gyakorolják.

Biztosítjuk a lehetőséget további tapasztalatszerzésre.

Lehetővé kell tenni a képalkotás során:

- egyéni és közös kompozíciókat (bábok, álarcok) alkossanak,
- egyéni ötleteiket eredeti módon jelenítsék meg,
- megtapasztalják a batikolás, kollázs, dombormű készítés technikáját.

A plasztikai munkák során:

- embereket, állatokat, tárgyakat mintázzanak, s érzékeltesék a legjellemzőbb jegyeket,
- próbálkozzanak „kétalakos szobor” formálásával (anya-gyermek, gyermek – állat, barátok),
- készítsenek játékot, ajándékot, karácsonyfadíszet, modelleket, bábokat,
- gyűjtsenek további tapasztalatot az anyagok formálhatóságáról,
- gyakorolják a papírtépés, nyírás, hajtogatás, varrás, mintázás, applikálás, fonás technikáját.

Az építés során:

- szerezzenek sokrétű statikai tapasztalatot az egymásra helyezett formák egyensúlyi viszonyairól, stabilitásáról, labilitásáról; a lefedési lehetőségekről, a vízszintes-függőleges fogalmak tartalmáról, az irányokról
- építsenek maketteket (meseszínhely, falusi udvar...)
- több napon át folytathassák az építkezést.

A műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés:

- a gyermek életkorának megfelelő szintű kiállításokon való részvétel,
- a gyermek életkorának megfelelő szintű műalkotások megismerése (festmények, képek stb.)
- szokásokhoz, hagyományokhoz kötött népi és nemzeti szimbólumok megismerése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít.
- Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.
- Olyan térválasztás, ahol a mozgó gyermektől védett az alkotók köre.
- A tevékenységekhez a szabad játékban is legyenek meg a feltételek.
- Az óvodába érkezés pillanatától tegyük lehetővé, hogy minden gyermek játszva ismerkedhessen az anyagokkal, eszközök használatával, a technikai kivitelezés lehetőségeivel.
- Mikrocsopartos vagy egyéni szervezeti formában valósítsuk meg a tevékenységet.
- A természetben tett séták, kirándulások alkalmával láttassuk meg az esztétikumot.
- A kiválasztott eszközök megfelelő minőségűek és mennyiségűek legyenek.
- Fokozottan figyelünk a biztonságos eszközhasználatra.
- Ismertessük meg a városban található műalkotásokkal a gyerekeket (köztéri szobrok, festmények, régi és új épületek, a népi kultúra alkotásai).
- A gyermekekkel együtt munkálkodva tegyük vonzóvá, élményszerűvé a tevékenységet.
- Az alkotómunka során fejlesztjük a gyermekek gondolkodását (analizál, szintetizál, különbséget tesz, ítéletet alkot, következtet).
- Segítjük a kezdeményező, a kreatív magatartás érvényre jutását, megteremtjük a kreativitás kibontakozásának alapfeltételeit.
- Új megoldások keresésére, biztonságos, takarékos, kreatív megoldásra, gondolkodásra biztatjuk őket (környezettudatosság, újrahasznosítás).
- Folyamatosan gyűjtünk felhasználható, újrahasznosítható anyagokat, a családok bevonásával.
- A tevékenységeket mikro csoportosan (alacsony gyermeklétszám) szervezzük, így nyomon tudjuk követni az elsajátítás fokát, technikai ismeretük, eszközhasználatuk fejlődését.
- A gyermekek képi-plasztikai kifejező nyelvének fejlesztését egyéni érettségi szintjükhöz igazodó differenciált fejlesztéssel valósítjuk meg, egyéni fejlődési üteméhez igazítottan segítjük a különböző technikák megismerését és gyakorlását.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél hangsúlyosan fejlesztjük a vizuomotoros és finommotorikus készségeket, ezért tervezetten biztosítunk számukra erre irányuló, differenciált feladatokat egyéni képességeikhez, igényeikhez igazodóan

(tehetségfejlesztés, hátránykompenzálás), kiemelt figyelem a tehetséges gyermekekre (különleges eszközök, anyagok biztosítása, pályázatokon való részvételi lehetőségek felkutatása).

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek a művészeteket, népi kultúránkat kedvelő, öntudatos, az esztétikum befogadására, önmegvalósításra, kreativitásra alkalmasak.
- Az ábrázoláshoz, rajzoláshoz, festéshez, kézimunkához szükséges eszközöket, anyagokat ismerik, tudják azok helyét.
- A különböző technikákat önállóan alkalmazzák.
- Képzeletük gazdag, bátran kísérleteznek a képi megjelenítés formái között.
- Képesek saját elképzeléseik megvalósítására, nyitottak az új befogadására, alkalmazására.
- Ismerik és alkalmazzák a közös munka során a munkamegosztást és az ehhez kapcsolódó szabályokat.
- Vigyáznak egymás munkájára és megbecsülik azt.
- Rendelkeznek a helyes ceruzafogás, vonalvezetés technikájával.
- Képesek véleményt alkotni és azt megosztani is, a műalkotásokról, az élő és épített környezetről.
- Ismerik az alap és kevert színeket, árnyalatokat, a színkeverés technikáját.
- Manipulációjuk, finommotorikájuk, szem-kéz koordinációjuk, kitartásuk, téri és síkbeli tájékozódásuk, monotónia tűrő képességük egyéni képességeikhez igazodóan fejlett.
- Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.
- A képalakításban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örül alkotásainak és a közösen elkészített kompozícióknak.
- Plasztikai munkái egyéniek.
- Finommotorikája kialakult (ceruzafogás, vonalvezetés).
- Emberábrázolása megfelelő szintű (fej, törzs, végtagok, érzékszervek, ujjak, nyak).
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.

Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,

b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,

c) szervezett mozgásos tevékenység.

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség és társra figyelés. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához. Az óvodáskorú gyermekeknek nagy a mozgásigénye, ez az egészséges lelki életnek is elengedhetetlen feltétele.

A mozgás karbantartja az izmokat, ízületeket, s a vele együtt járó élettani folyamatok oldják az idegrendszer feszültségét, fáradtságát. Felfrissíti az egész szervezetet, jó közérzetet teremt, növeli a betegségekkel szembeni ellenálló képességet, állóképességet, fontos szerepe van az egészségmegőrzésben. Az egészséges életmódra nevelés egyik építőköve is. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben való tájékozódást, helyzetfelismerést, a döntést, az alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az **irányított mozgásos tevékenységek**, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok **spontán és szervezett mindennapos** alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

A **mindennapos irányított testmozgás** részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában, vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Célunk:

- A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése.
- A gyermekek edzése, mozgásigényének kielégítése, állóképességük fejlesztése, mindezzel az egészségük védelme, tudatos egészség megőrzés
- Aktivitásuk, mozgáskedvük fokozása; a mozgásos játék örömmel végzett tevékenység legyen.
- A szabálytudat, alkalmazkodó képesség, téri tájékozódás fejlesztése.

Életkor szerinti feladataink

3 - 4 évesek: - a természetes mozgás segítése

- a nagymozgások és testséma fejlesztése, gyakorlása

4 - 5 évesek: az egyensúly továbbfejlesztése, a térbeli tájékozottság projekciója,
az oldaliság stabilizálása, szem-kéz, szem-láb koordinációjának
fejlesztése

5-6-7 évesek: az észlelés, a mozgás és a finommotorika közbeni alakítás fejlesztése

Az óvodapedagógus feladatai:

- szervezett mozgásos tevékenység feladatait a tornaszobában szervezett formában heti két alkalommal valósítjuk meg.

- Az egyik mindig rövidebb időtartamú, kizárólag mozgásos játékokat tartalmazó tevékenység, ezt egészíti ki egy hosszabb, csoportbontásban (3-4 évesek és 5-6-7 évesek) megvalósuló forma, amelyben a játékok mellett helyet kapnak a képességfejlesztő játékok, gyakorlatok, eszközök.
- A csoportbontást a magas csoportlétszám és a tornaszoba mérete indokolja.

A tervezésben szerepeljenek:

- mozgásos játékok,
- természetes mozgások (járás, futás, mozgás),
- prevenciós játékok (lábboltozat-javító gyakorlatok),
- játékos mozgások eszközökkel (kézi szerek),
- a képességfejlesztés kiemelt területei.

Fokozottan figyeljünk a megfelelő öltözetre, gyermekek biztonságára, a balesetmentes helyzetek megteremtésére.

Differenciálás a gyerekek egyéni fejlődési üteméhez:

- a mozgás tempójában,
- a mozgások mennyiségében, a gyakorlások számában,
- a segítségadás módjában és mértékében,
- a gyakorlatok szerkezetében, értékelésében.
- Az időjárási viszonyoknak megfelelően minél több udvari mozgást és tornát tartunk.
- Aktív részvételünkkel, felszabadult hangulat teremtésével fokozzuk a gyermekek mozgáskedvét, a játékosság mindvégig érvényesüljön.
- Az értékelés legyen mindig személyre szabott, pozitív, motiváló hatású.
- Kialakítjuk az egészséges versenyszellemet, erősítjük a pozitív személyiség tulajdonságait, az akarati tényezőket.
- Tervező munkánkban figyelembe vesszük a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait, ahol lehet, differenciáltan tervezzük/szervezzük meg a feladatokat.
- A foglalkozások tervezésénél felhasználjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlesztésének lehetőségeit, akik részére speciális mozgásszervi prevenciós torna feltételeit is biztosítjuk.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz, megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A gyermek testi képességei kibontakoztatásával képes az iskolai elvárásoknak megfelelő mozgásokra, kitartásra, örömmel vesz részt mozgásos tevékenységekben.
- Kondicionális képességek tekintetében az életkor sajátosságoknak megfelelő erőléttel, gyorsasággal, hajlékonysággal és ügyességi jellemzőkkel a gyermekek rendelkeznek.

- Állóképességük jó, pszichés reakciókészségük átlagos, téri tájékozódásuk kialakult, irányokat meg tudnak különböztetni.
- Ismerik saját testüket, testrészeiket, képesek megnevezni azokat.
- Növekszik teljesítőképességük, képesek a harmonikus, összerendezett, megfelelő ritmusú mozgásra.
- Képesek a szabályok betartására, tudják kezelni a siker-, illetve a kudarcélményeiket.
- Tisztában vannak a szakszavak, kifejezések jelentésével és képesek azokat végrehajtani.
- Az egészségesen fejlődő gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése legyen egyre összerendezettebb.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat, a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Tudnak ütemtartással járni.
- Utánzással képes gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- Tudnak helyben labdát pattogtatni.
- Képesek 3-4 ütemen keresztül kézzel labdát vezetni.
- Tudnak járás közben lábbal labdát vezetni.

A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben tartalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér -, sík – és mennyiségszemlélete.

Céljaink:

- A gyermekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetről.
- Természethez való pozitív viszony kialakítása, valamint a természet szépségeinek megláttatása.
- A szűkebb (család, óvoda) és tágabb (település, város) hagyományainak megismertetése, tiszteletben tartása.
- A néphagyományok megismertetése, tiszteletben tartása.
- Környezettudatos magatartás megalapozása.
- A környezetvédelem jelentőségének és lehetőségeinek megismertetése.

- Logikus gondolkodás fejlesztése (a környezet globális felfogása, összefüggések megláttatása, ok-okozati viszony, relációk, időrendiség-időérzék, sorrendiség, gondolkodási műveletek, matematikai tapasztalatok).

A fejlesztés tartalma

3-4 éves korban:

- Az óvodai élet elfogadtatása, megszerettetése.
- Az óvoda közvetlen környezetének megismertetése.
- A család tagjai.
- Ismerkedés a testükkel: végtagok, érzékszervek, azok funkciói, ápolásuk. Önmaguk felismerése tükör előtt.
- Rövidebb séták, kirándulások szervezése a szabadban.
- Az óvoda elfogadtatása, megszerettetése.
- Közvetlenkörnyezetünk megismertetése, a közlekedés alapvető szabályainak gyakorlása.
- A család tagjai, legfőbb jellemzői.
- Testünk, önmaga felismerése tükörben.
- Az évszakok jelenségeinek, színeinek, legfontosabb hatásainak felismertetése.
- Az időjárás és öltözködés összefüggései.
- A közvetlen környezetünkben található növények, állatok megfigyeltetése, tapasztalatok szerzése.

4-5 éves korban:

- Testünk: testrészek ismerete; testséma és oldaliság fejlesztése.
- A testápolás fontosságának tudatosítása.
- Évszakok: a természetben bekövetkezett változások megfigyeltetése, összefüggések keresése az időjárás és az emberek tevékenysége között.
- Hajtatás, magvak csíráztatása. A növények fejlődési feltételeinek megfigyeltetése (hőmérséklet, víz, napfény hatása).
- Háziállatok, madarak, rovarok, bogarak megfigyeltetése.
- Színismeretük gazdagítása.
- Személy -, és teherszállító járművek megfigyeltetése, összehasonlítása. A gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása séta közben.
- A szűkebb környezet nevezetességeinek, hagyományainak, szokásainak megismerése, szervezett séták, kirándulások alkalmával.
- A családról, a közlekedésről, az évszakokról, növényekről, állatokról szerzett ismeretek bővítése, rendszerezése.
- Testséma fejlesztés.
- Sokirányú gyűjtögetés, differenciálás, folyamatos megfigyelések.

5-6-7 éves korban:

- Tájékozódás az óvoda környékén.

- A napszakok, évszakok megfigyeltetése. Újabb összefüggések megláttatása az évszakok – növények – állatok – munkálatok között.
- Ismerkedés újabb zöldekkel, gyümölcsökkel, virágokkal, állatokkal.
- Annak tudatosítása, hogy minden növény magból fejlődik ki.
- Ismeretek gazdagítása a szárazföldi -, vízi és légi közlekedési eszközökről.
- Séta során a gyalogos közlekedés szabályainak és az ehhez kapcsolódó viselkedésformának a gyakorlása.
- Színek, színárnyalatok felismertetése a környezetükben.
- A gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve hosszabb kirándulások szervezése a tágabb környezet nevezetességeinek, szokásainak, hagyományainak megismerésére.
- A család téma mélyebb feldolgozása (nemek, korok, rokonok, foglalkozások).
- A munka különböző területei, eszközei.
- Testrészek pontos megnevezése, a domináns kéz tudatosítása, érzékszervek.
- Szimulációs játékok játszása tükör előtt.
- Az ismeretanyag bővítése, rendszerezése: az évszakok, napszakok, növények- állatok és közlekedés témában.
- Folyamatos megfigyelések, kísérletek.
- Kirándulások szervezése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A társadalmi és természeti környezet tevékeny megismertetése.
- Környezetvédelemmel kapcsolatos feladatok teendők aktív beépítése a mindennapokba.
- A környezettudatos magatartás megalapozásához vonjuk be a szülőket.
- A környezet formai és mennyiségi viszonyainak közvetlen tapasztalatokra épülő megismertetése.
- A tevékenységek tervezésének irányvonala a természeti környezet változásai, az ünnepek és a természet-és a környezetvédelmi jeles napok:
 - Október 4.- Állatok Világnapja,
 - Március 22. - A Víz Világnapja,
 - Április 22. - A Föld Napja,
 - Május 28. - Madarak és Fák Napja,
 - Június 5.- Környezetvédelmi Világnap.
- Teremtünk olyan feltételeket (alkalom, idő, hely, eszköz), amelyek lehetővé teszik minél több spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Minden tanévben megszervezünk egy őszi és egy tavaszi kirándulást, ahol a szülők segítségére is számítunk.

- Segítsük elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A környezeti nevelés során erősítsük a már meglévő, helyes viselkedési és udvariassági szokásokat; a spontán létrejövő, illetve szándékosan kialakított szituációkban gazdagítsuk azokat.
- A megfigyelések során teremtsünk minél több olyan beszédhelyzetet, amely során a gyermek gondolatait kifejezheti.
- Viselkedésünk, cselekedeteink, reakcióink minden helyzetben legyenek modellértékűek, követhető minták a gyermek számára.
- A tervezésben a matematikai tapasztalatokat, ismereteket külön feladatként fogalmazzuk meg, mert szemléletünkben mindig jelen kell lennie, de integráltan jelenik meg a megtapasztalás a mindennapi helyzetekben, a játékban.
- Alapvető szemléletünk, hogy a tervezett tevékenységeket, megfigyelési helyzeteket a gyermekek érdeklődésére, természetes kíváncsiságára, cselekvésvágyára építsük, elsődleges szempont a játékos és az élményszerűség legyen.
- A képességfejlesztő játékok tervezésekor és megvalósításakor minden esetben a gyermek eltérő fejlettségi szintjére alapozzunk, önmagához képest fejlesszük.
- A fejlesztést mikrocsoportos, vagy szükség esetén egyéni formában valósítuk meg.
- Differenciálást alkalmazunk a gyermekek felé irányuló kérdéseinkben, az eszközök kiválasztásában.
- Az értékelésnél figyelembe vesszük a gyermekek eltérő képességeit, fejlődési ütemét.
- A foglalkozások tervezésénél felhasználjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlesztésének lehetőségeit.
- Felkeltjük a gyermekek matematikai érdeklődését, felismertetjük az elemi ok-okozati összefüggéseket, pozitív viszony alakítunk ki a problémahelyzetek megoldásához, megalapozzuk a logikus gondolkodást, ítélőképességet.
- Olyan feltételeket és tevékenységeket biztosítunk, melyek felkeltik a gyermekek érdeklődését, természetes élethelyzetekben lehetővé teszik a matematikai tapasztalatok megszerzését, illetve örömforrást nyújtanak a spontán és irányított ismeretszerzés közben is.
- Felismertetjük, szemléltetjük, rávezetjük őket a matematikai problémahelyzetekre, gazdagítjuk a tevékenységben való alkalmazás lehetőségét.
- A szervezett matematikai tanulás során lehetőséget teremtünk a tudatos, egyéni képességfejlesztésre, a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembevételével.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét.
- Ismerjék az óvoda környékén található fontosabb közintézményeket (Templomok, Posta, Rendőrség, Orvosi Rendelő, Művelődési Ház, Könyvtár, Polgármesteri Hivatal).
- Ismerje és nevezze meg az alapszíneket és színárnyalatokat.
- Tudja megnevezni és megmutatni a főbb testrészeket és érzékszerveket.

- Ismerje és alkalmazza a gyalogos közlekedés főbb szabályait.
- Ismerjék a főbb közlekedési eszközöket.
- Tudatosan védje közvetlen környezetét.
- Tudják felsorolni az évszakokat, ismerjék az évszakok legjellegzetesebb sajátosságait.
- Ismerje a növények fejlődési és gondozási folyamatát.
- Tudja néhány állat nevét, főbb jellemzőit: házi és vadon élő, illetve állatkertben élő állatok.
- Legyenek képesek két mennyiséget vagy méretet egymással egyenlővé tenni, vagy egy adott mennyiségnél, méretnél többet, nagyobbat vagy kevesebbet, kisebbet létrehozni.
- Képes legyen megadott vagy tetszőleges szempont szerint csoportosítani, halmazt képezni.
- Legyenek képesek mennyiségi és térbeli viszonyokat létrehozni, összehasonlítani, sorba rendezni.
- Tudjanak tízes számkörben számolni, ismerjék a tö- és sorszámneveket.
- Ismerjék fel a legfontosabb síkidomokat.
- Értsék, és helyesen használják a térbeli tájékozódás kifejezéseit, relációkat.
- Képes legyen gondolatait, cselekvéseit, elemi következtetéseit verbalizálni.

A környezet mennyiségi és formai összefüggései

A környezet megismerése során a gyerekek felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, fejlődik tér, sík és mennyiségfogalmuk. A matematikai fogalmak fokozatosan beépülnek beszédükbe is.

Az óvoda feladata, hogy a problémahelyzetek létrehozásával a gyerekek logikus gondolkodását fejlessze. A fejlesztés az egyéni képességek figyelembevételével történik. A játékos cselekvésbe, tapasztalatszerzésbe minden érzékszervüket bevonjuk.

A gyerekek matematikai képességét a következők alapján fejlesztjük:

4-5 éves gyerekeknél:

- Halmazok képzése, összehasonlítása, egyesítése és bontása – variációs lehetőségek (6-os számkörben).
- Elemek rendezése, sorozatok kialakítása, sorszámnevek gyakorlása.
- Különböző mennyiségek összehasonlítása becsléssel és összeméréssel (relációk). Matematikai fogalmak gyakorlása.
- Irányok gyakorlása, azok használata térben és síkban való tájékozódás során.
- Számfogalom megalapozása. Töszámnevek, sorszámnevek gyakorlása.
- Tevékenykedés tükörrel.
- Tapasztalatszerzés a geometria körében. (Építések, alkotások szabadon és másolással).

5-6-7 éves gyerekeknél:

- Halmazokról, relációkról, tükrözésről, irányokról szerzett eddigi ismereteik gyakorlása, bővítése, mélyítése 10-es számkörön belül. (felül: képességektől függően).

- Tapasztalatszerzés a területek, térfogatok, hosszúságok különféle egységekkel való méréséről.
- Zárt vonalon belül, kívül lévő pontok; nyitott, zárt vonalak felismerése.
- Rész-egész viszonyának gyakorlása (kocka-, puzzle kirakók...).
- Bonyolult ritmikus sorok kirakása, „hibajavítás”.
- Tájékozódás térben, síkban, „labirintusban”.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok – okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, valamint a logikus gondolkodás megalapozása.
- A gyermekek érdekes problémahelyzetekkel való aktivizálása a logikus gondolkodásra.
- A matematikai kifejezések tudatos alkalmazásával a gyermekek passzív és aktív szókincsének bővítése.
- A gyermekek belső késztetésének kihasználása a feladatok megoldásánál.
- Biztosítsa, hogy a gyermek saját logikája szerint gondolkodhasson.
- Nyújtson segítséget több variáció megtalálásában.
- Fejlessze a gyermekek problémafelismerő és megoldó készségét.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolatait kifejezi.
- Érti és helyesen használja a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban használt összehasonlító fogalmakat.
- Képes különböző szempontok szerinti válogatásra.
- Részt tud venni mennyiségek összemérésében, alkalmi egységgel való mérésben.
- Elő tud állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- El tud mesélni tevékenységről, történésekről, képről egyszerű darabszámmal is kapcsolatos történeteket.
- Tárgyakat tud számlálni 10-ig.
- Építései, síkbeli alkotásai során azonosítani tud különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Másolással képes megépíteni a mintával megegyező elemekből és színben, nagyságban eltérő elemekből is kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Képes különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
- Tapasztalatokat és élményeket szerez a tükörrel való tevékenysége során.
- A térben való tájékozódásban képes megkülönböztetni a jobbra-balra irányokat és állásokat.

- Érti és követni tudja az irányokat, illetve a helyeket kifejező névutókat.

Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység. A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködés és folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A gyermek munka jellegű tevékenységének sajátosságai:

- a) örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység,
- b) a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége és
- c) a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés kötelesség- és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Célunk:

- Fejlődjenek a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek, tulajdonságok (pl.: kitartás, önállóság, felelősségvállalás, céltudatosság).
- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségeket, tulajdonságokat alakítsunk ki, melyek pozitívan befolyásolják a gyermek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését, személyiségének fejlődését.
- A gyermekmunka jellegű tevékenysége önként, szívesen végzett aktív tevékenység legyen.

A gyermekek munkajellegű tevékenységei:

- önkiszolgáló munka (saját személyükkel kapcsolatos tevékenységek),
- megbízásos munka, segítségnyújtás,
- alkalmoszerű, ismétlődő munka,
- naposi munka,
- növénygondozás,
- csoporttársakkal együtt, értük végzett alkalmi megbízások.

Önmagukkal kapcsolatos teendők végzése

- öltözködés, vetkőzés, cipőhúzás, tisztálkodás, WC-zés, orrfújás stb.,
- önkiszolgálás a terítésnél, teremrendezés,
- játékrakodás,
- kisállat gondozás, szobanövények gondozása, kerti munka,
- naposi teendők végzése,
- egyéb közösségért végzett munkák, egyéni megbízások,
- a kicsik és rászorulóknak segítése stb.

Önkiszolgáló munka

- A testápolás, öltözködés, étkezés során biztosítsa az életkornak és fejlettségnek megfelelő önállóságot.
- Ismertesse meg a gyermekeket az önkiszolgáláshoz szükséges eszközök használatával.
- Tanítsa meg a gyerekeket a feladatok elvégzésére.

Közösségért végzett munka

- A naposi - felelősi rendszer fokozatos bevezetése egyéni képességeknek megfelelően.
- A feladatok mozzanatainak sorrendjének bemutatása, gyakoroltatása.

Alkalomszerű munkák

- Életkorhoz, a gyerekek erejéhez mért, a csoport fejlettségi szintjének megfelelő munkalehetőségek teremtése. (díszítés, javítás, üzenetek átadása, ünnepi készülődés, teremrendezés)

Állat-, és növénygondozás

- Kert (gyógy – fűszernövény) gondozása: locsolás, levélgyűjtés, gereblyezés, ültetés, begyűjtés, szárítás....
- A természetvédelem fontosságának hangsúlyozása.
- A gyermekek aktivitásának, érdeklődésének kiaknázása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Adjunk lehetőséget a gyermekeknek olyan munkák elvégzésére, amelyek fejlesztik képességeiket.
- Tapasztalat útján fedezzék fel a munka hasznosságát, szükségességét és értékét.
- Törekednünk kell arra, hogy a munkavégzés során tudatosodjon a gyermekben mikor játszik és mikor végez eredményt létrehozó munkát.
- Mindig törekedjünk a balesetvédelmi előírások betartására.
- A gyermeknek természetes, vonzó legyen a munkába való bekapcsolódás, belső motiváció készítse őket erre.
- Tanulják meg az általuk végzett munka menetét, az általuk használt eszközök helyes használatát.
- Éljük át a munka örömét, az eredményért vállalt erőfeszítés szépségét és nehézségét.
- Tanulják meg, hogy a munka eredményes, ha azt pontosan, alaposan, a szabályoknak megfelelően végzik, éljük meg az „én készítettem – mi készítettük” sikerélményét.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében előtérbe helyezzük a személyes példaadást és a pontosan megfogalmazott utasításokat, figyelünk, hogy az eszközök mindig a rendelkezésükre álljanak, így, ha igénylik, szabadon tevékenykedjenek.
- Az elvégzendő munka során folyamatosan segítjük, javítjuk, dicsérjük a gyermeket, arra serkentve, hogy legközelebb a feladatot önállóan végezze el – ezzel alakítjuk felelősségtudatát.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Képesek az önkiszolgálásra.

- Örömmel segítenek társaiknak és a felnőtteknek.
- Az elvállalt, illetve rábízott feladatokat kitartóan, önállóan végzik.
- Munkájukban felelősségteljesek, céltudatosok, pontosak.
- Képesek az együttműködésre, munkamegosztásra, társaik igényeinek figyelembevételére.
- A munkát és a munka eredményét megbecsülik.
- Örömmel vállalnak a közösségért feladatokat.
- A gyermekek szeressenek közösen dolgozni.
- Többnyire önállóan, igényesen végezzék a naposi munkát.
- Szívesen vállalkozzanak egyéni megbízások elvégzésére.
- A felnőttekkel együtt gondozzák a növényeket.
- Segítsenek a kisebbeknek.
- A kialakult szokásoknak megfelelően készítsenek ajándékot egymásnak és a szülőknek.
- Legyenek egyre kitartóbbak, a megkezdett munkát fejezzék be.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre. Az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban és időkeretekben valósul meg.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- a) az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- b) a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- c) a játékos, cselekvéses tanulás;
- d) a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- e) az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- f) a gyakorlati problémamegoldás.

Az elemi alapkészségek, melyekre fejlesztésünk irányul:

- írásmozgás-koordináció készsége (írastanítás feltétele),
- beszédhanghallás készsége (eredményes olvasástanítás feltétele),
- relációszókincs (eredményes szóbeli kommunikáció feltétele),
- az értelmi fejlesztés feltételei:

- elemi számolás készsége,
- tapasztalati következtetés készsége,
- tapasztalati összefüggés-megértés készsége.

Szocialitás készsége (szociális értékrend, szokásrend, társas viszony, erkölcsi érzék, feladatvállalás).

Sok probléma csak közvetett úton oldható meg, a meglévő ismereteink, tapasztalataink felhasználásával, következtetések és más gondolkodási műveletek alkalmazásával. Játék közben gondolják tovább a gyerekek, amit eddig megismertek a világból.

A változó környezet alkalmazkodóképességet követel meg, melyet a tanulás képessége biztosít. A tanulás színterét és tevékenységi formáját a játék jelenti a gyermek számára, szinte észrevétlenül tanul. A játékbeli helyzetek áttekintése elmélyült és sokszor gyors váltással járó gondolkodást, eleven fantáziaműködést kíván. Fejlődik a problémaérzékenység, a kreatív gondolkodás. A gyermek számára a tanulás cselekvéses megtapasztalás, felismerés, keresgélés, felfedezés, rátalálás, ismerkedés, próbálgatás.

Célunk:

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

A sokféle tevékenység által a gyermeknek lehetőséget adjon az érdeklődés kielégítésére, a tapasztalatszerzésre, a gondolkodás örömeinek átélésére, az alkotásra, az emberi és tárgyi környezet szépségének a felfedezésére.

A gyermek önálló döntésén alapuló tevékenységrendszerben az óvodapedagógus megfelelő mennyiségű és minőségű segítségadásának biztosítása.

Kompetenciák fejlesztése (például a tanulási folyamatban érzelmek közvetítése a gyermek felé).

A tanulás lehetséges formái intézményünkben

- **Spontán helyzetek:** játékban tanulás, felnőtt modellkövetés, utánzás.

Megnyilvánulások: tapasztalatot szerez, kíváncsiság ébred benne, próbálkozik, megismerkedik jellegzetes érzésekkel és hangulatokkal, azokat elraktározza.

- **Irányított játék:** motiválás, lehetőségek kihasználása, játékba rejtett tanulás
Megnyilvánulások: játékként éli meg, tapasztalatot szerez, a játékkal azonosul.
- **Fejlesztő játék:** feltételek biztosítása melletti külső készítés, kérdésekkel, biztatással segítjük a tanulást és a problémamegoldást.
Megnyilvánulások: spontán tanulás, belső készítés, játékként éli meg.
- **Kezdeményezés - játékra épülő tanulás:** a játékból indulva, irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés
Megnyilvánulások: belső készítés, szándékos tanulás, elgondolkodik, elmélyed, koncentrálni jelenségre, cselekvésre variál.
- **Foglalkozások - játékban tanulás:** külső készítés
Megnyilvánulások: szándékos tanulás, szándékos, vállalja, érdekli.

A gyermeki kérdések megválaszolására nagyon figyelni kell, mert ez nagyban segíti az ismeretszerzést és további kérdezgetésre ösztönöz, amely kedvezően hat a hiányos tapasztalatok pótlására, a meglévők gazdagítására és a hibajavításokra.

Szervezett tanulás a különböző életkorokban

- 3 - 4 évesek: dominál a szabad- és irányított játékban a spontán tanulási lehetőség, ugyanakkor kezdeményezünk és élünk a fejlesztés lehetőségével.
- 4 - 5 évesek: átmenet segítségével a spontán tanulás mellett biztosítjuk, hogy mind a kötetlen, mind a kötött foglalkozásokon részt vehessen
- 5-6-7 évesek: a spontán tanulási lehetőségek mellett kötött mikrocsoportos foglalkozásokat tartunk, melyeket a II. félévben felvált a gyakori szervezett kötelező foglalkozás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a tanulást támogató környezet megteremtésével építsen a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire
- a gyermeki személyiség fejlesztése az életkori és fejlődési sajátosságok figyelembevételével, interaktív tanulási-tanítási módszerek dominanciájával
- sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálása
- az egyéni tanulási utak támogatása a gyermeki szükséglethez és egyéni képességhez igazodva a gyermek cselekvéseiben
- a gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, kutatás örömeit
- a gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása
- olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget, amelyben a gyermek saját teljesítőképességét is megismerheti
- felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitás erősítése
- az utánzásos modellkövetéses tanuláshoz mintaadás
- a tanulás lehetséges formái bővüljenek cselekvéses tanulással, a felfedezéssel, és szűküljenek a feladat megoldással és az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozással
- személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a tanulást
- az iskolai beilleszkedés közvetett segítése személyre szabott pozitív értékeléssel, a tanulási készségek, képességek differenciált fejlesztésével
- szövegértés-szövegalkotás megalapozása
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztését egyéni fejlődési ütemük figyelembevételével tervezzük, szervezzük meg.
- A tanulást támogató környezet megteremtése során építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- A tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakozását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- az egyszerű feladatokat megérti

- ha a helyzet megkívánja, kivárja amíg rá kerül a sor
- érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt
- feladatai végrehajtásában kitartó
- él benne a megismerési vágy
- tevékenységének eredményét reálisan értékeli
- képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére
- munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő
- szándékos figyelemre képes
- fedezzen fel konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat
- törekedjen többféle megoldás keresésére
- legyen képes gondolatait érthetően szavakba, mondatokba foglalni

HITÉLET

A hetednapi adventista nevelési elvek Krisztus-központúak. Az adventisták hiszik, hogy a Szentlélek vezetése mellett megismerhetjük Isten jellemét és céljait a természetből, a Bibliából, valamint Jézus Krisztus életéből és szolgálatából.

Az adventista nevelés abból a felismerésből fakad, hogy az igazi nevelés célja nem más, mint Isten képmásának helyreállítása az emberben.

Hitünk szerint Isten szerető, bölcs és hatalmas lény, aki személyes kapcsolatra törekszik velünk emberekkel, hogy

- (1) kiárassza ránk kegyelmét, mint helyreállításunk eszközét, és
- (2) bemutassa jellemét, mint életvitelünk normáját. Tudjuk, hogy emberi szándékaink, gondolataink és viselkedésünk is elmarad az Istentől kapott ideáltól, ezért azon fáradozunk nevelési szolgálatunkban, hogy helyreállítsuk azt a közösséget Isten és a tanuló között, amit széttört a bűn.

Az otthon, az óvoda és a gyülekezet együttes erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy felkészítse a tanulókat a szolgálatra úgy ebben a világban, mint az eljövendőben. Ezért az adventista nevelés többet nyújt az akadémiai ismereteknél, előmozdítja a tanulók lelki, szellemi, fizikai és szociális fejlődését.

Olyan emberek nevelésére törekszünk, akik hisznek Istenben, tisztelik embertársaikat, jellemük visszatükrözi a Teremtő jellemét, szellemi erőiket elsősorban arra használják, hogy új gondolatokkal és értékekkel gazdagítsák embertársaikat és ne elégedjenek meg azzal, hogy csupán mások gondolatait ismételtetik.

Nevelési fogalmaink túl szűk határok között mozognak. Szélesebb látókörre, magasabb célokra van szükségünk. Az igazi nevelés több egy bizonyos iskolai végzettség megszerzésénél; több a földi életre való felkészülésnél. Egész lényünket formálja az emberi lét minden időszakával. Harmonikusan fejleszti a testi-, szellemi - és lelki erőket. Előkészíti a tanulót a mostani, és az eljövendő világban végzendő szolgálat örömeire.

Minden igazi tudomány és valódi fejlődés forrása Isten ismerete. Bármerre fordulunk a fizikai-, szellemi- és lelki szférákban, bárhova tekintünk - távol a bűntől - ennek az ismeretnek a kinyilatkoztatását látjuk. Ha a kutatás bármelyik vonalán haladunk azzal az őszinte céllal, hogy

eljussunk az igazságra, érintkezésbe kerülünk azzal a láthatatlan, hatalmas Értelemmel, aki mindenben és mindenképpen általunk munkálkodik. Az ember értelme kapcsolatba került Isten értelmével; a véges a végtelennel. Az ilyen kapcsolat hatása felbecsülhetetlen a testre, az elmére és a lélekre. Erre épül a legmagasabb rendű nevelés, ami Istennek saját nevelési módszere.

Az, aki Isten szándéka szerint cselekszik, hogy közölje az ifjúsággal Isten ismeretét, és jellemét az Ő jellemével való összhangra formálja, magasztos és nemes munkát végez. Mikor felébreszti bennünk a vágyat, hogy elérjük ezt az eszményt, akkor olyan nevelést ad nekik, amely magas, mint a menny, és határtalan, mint a világegyetem. Olyan nevelésben részesíti őket, amely nem fejeződik be a földi előkészítő iskolából megadja a képesítést a mennyi iskola magasabb osztályába.

A fejlődés általános jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére (6-7 éves korra) eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik.

Az iskolakezdéshez szükséges feltétele: testi-lelki és szociális érettség.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi- fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető módon, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, meg-óvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek

- Készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Lehetőségek a rugalmas beiskolázásra, az óvoda –iskola átmenet támogatására:

- Iskolaválasztás segítése, konzultáció a szülővel.
- A gyermekek kudarcmentes iskolakezdésének érdekében ismerjék meg leendő tanítójukat.
- Vegyenek részt az iskolában játékos foglalkozásokon, a szülőkkel nyílt órákon,
- A szülők vegyenek részt a tájékoztató megbeszéléseken, a beiskolázást megelőző időszakban.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése az általános iskola első évében.

Óvoda – Iskola átmenet

Az **óvoda-iskola kapcsolatában** arra törekszünk, hogy az iskola megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermekek egyéni képességeiknek megfelelően úgy neveljük és fejlesztjük, hogy a környezetükben jól eligazodjanak, egyenlő esélyekkel induljanak és képesek legyenek az iskolai tanulmányok megkezdésére. Az iskolára való érettség, a tanulás képessége nem a gyermek akaratán múlik, hanem belső fejlődési állapotából fakadó képesség, mely az idegrendszeri folyamatoknak van alárendelve. Fontosnak tartjuk, hogy az átmenetet minél zökkenő mentesebbé tegyük. Ennek megkönnyítése **érdekében elősegítjük** a család, az óvoda, a pedagógiai segítő intézmények és az iskola együttműködését.

Ennek az együttműködésnek a formái lehetnek például:

- alsós tanítók, iskolaigazgatók meghívása a nagycsoportosok szülői értekezletére,
- az óvodapszichológus szülői fórumot tart az iskolai elvárásokról, iskolaérettség fogalmáról, kritériumairól,
- figyelemmel kísérjük gyermekeink **iskolai beilleszkedését a bemeneti mérések kapcsán,**
- meglátogatjuk elsős gyermekeinket iskolai órákon.

Célunk:

- hogy valamennyi óvodásunk képességeinek, és személyiségének megfelelő iskolába mehessen,
- hogy valamennyi óvodásunk zökkenőmentesen léphessen át az óvodából az iskolába.

Feladataink:

- az érés ideális feltételeinek biztosítása, az egyéni különbségek figyelembevételével,
- pozitív viszony kialakítása az iskolai élet megkezdéséhez,
- **kapcsolatfelvétel az iskolákkal,** közös óralátogatások, közös programok szervezésével,
- **a családok segítése az iskolaválasztásban,** tanácsadás, illetve szakember segítségének igénybevétele az iskolára való érettség megállapításában.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyermeket nevelő, esetleg egyszülős, vagy nevelőszülők által nevelt családokét.

Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében és fejlesztésében. A hátrányos helyzet - esetenként - a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

Fontos kihívás az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket elhanyagoló családokkal való – együttműködésre készítő – kapcsolattartás.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai:

- Környezeti okok (lakhely, lakókörnyezet, negatív hatású szociokulturális környezet).
- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje (gyermek és/vagy a szülő egészségi állapota, 3 vagy több gyermek, több generáció együttélése, Nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód (brutalitás), érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér, szülők iskolázatlansága).
- Anyagi okok (munkanélküliség, létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem, a szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen, a kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik).
- A gyermek egészségügyi állapota,
- születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság,
- mozgáskorlátozottság,
- érzékszervi károsodás (látás, hallás stb.),
- tartós betegség,
- idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyermek),
- higiénés hiányosságok,
- értelmileg, érzelmileg visszamaradt.

Az óvodánkba járó hátrányos helyzetű gyermekek hátrányai elsősorban szociális helyzetükből fakadnak. Feladatunk elsősorban e hátrányok csökkentése, hiányzásuk minimalizálása. Ezen családokban felnövekvő gyermekek családi életviteléből adódó különbözőségére tekintettel – sokoldalú, harmonikus személyiség fejlesztése – differenciált módszerekkel.

- A gyermekek folyamatos beóvodázása, benntartása.
- A hatékonyabb iskolai életre való felkészítés.
- A társadalomba való beilleszkedés elősegítése.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógusok az óvodai élet tevékenységformáiban tudatosan fejlesszék a gyermekeket. Törekedjenek a gyermekek jobb megismerésére, ismerjék meg a családok környezetét, a gyermek családban elfoglalt szerepét, az otthoni játéklehetőségeket, játékeszközöket, a gyermek élményforrásait. Folyamatos megfigyeléssel, közös játékkal, a csoport társaival való közös tevékenységekkel felmérjük az ismereteiket és képességeiket, amelyre építjük a fejlesztést.

Célunk: hogy a különböző okokból fakadó **szociális hátránnyal** induló gyermekeket **kompenzációval, megfelelő differenciált** pedagógiai magatartással, illetve egyéb segítséggel felzárkóztassuk, és a közösség teljesen egyenértékű tagjává fejlesszük.

Feladataink:

- A gyermekek előéletének, illetve **családi háttérének feltérképezése**, a hátrányos helyzetre utaló jelek kiszűrése.
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés (esetleg tapintatosan korrigálni a helytelen szokásokat).
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: **tanácsadás, külső segítségek felajánlása**, anyagi támogatási lehetőségek kiaknázása.
- Az önművelés igényének kialakítása.
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
- Differenciált fejlesztés: felzárkóztató foglalkozások a valamilyen területen lemaradóknak, tehetségígéretes gyermekek felkészítése.

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi, vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Az óvoda **óvó-védő funkciójából következően az óvodai gyermekvédelem óvodai munkánk szerves része**, az egyik legfontosabb jelzőrendszer. Tudjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő, kompenzáló szerepet töltenek be.

Célunk, hogy a gyermekek lehetőség szerint már 3 évesen óvodába kerüljenek, illetve rendszeresen óvodába járjanak. Ennek lehetséges módszere a szülőkkel, illetve a családdal kialakított bizalomra épülő kapcsolatrendszer, egymást elfogadó és tisztelő magatartásforma, melynek megvalósításában a kisebbségi önkormányzat tanácsait, eszközrendszerét és segítő közreműködését is igénybe vesszük.

A gyermekek joga mindenek feletti, ezért azok tisztelete, betartása és betartatása minden dolgozónkra nézve kötelező érvényű. Alapelveink a család tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése, illetve a gyermek iránti felelősség ébrentartása. A gyermekvédelmi munkát a humánus, segítőkészség, a megértés és a támaszkodás jelenti. Fő célunk a prevenció, amely során szeretnénk megakadályozni a veszélyeztetett állapot kialakulását.

A kedvezőtlen szociális-, gazdasági-, családi- és intézményi hatások az érték és normaválság, valamint az ezen tényezők indukálta, egyre több családban érzékelhető életvezetési problémák miatt nő a feszültség szintje, csökken a feszültség-tűrő képesség, ami a családban érezteti hatását és a leggyakrabban a gyerekeken vezetődik le. A fentiek káros hatása megjelenik az óvodában is, a gyermekek teljesítmény-, magatartás-, és kapcsolat-zavarainak formájában.

Kiemelt figyelmet kell fordítanunk a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre és családjaikra. Amennyiben a hátrányok halmozódnak és a család nem tud kiemelkedni helyzetéből, a gyermek halmozottan hátrányos helyzetűvé válik, ami gyakran a veszélyeztetettséghez vezet.

Veszélyeztetett helyzet:

- Szüleik vagy más, felettük hatalmat gyakorolni képes felnőttek által fizikailag bántalmazottak (szándékos brutalitás, az általános állapot veszélyeztetése).
- Anyagi eszközök, gondozás, felügyelet hiánya miatt huzamosan akadályozott az életkorának megfelelő testi, értelmi, érzelmi fejlődésben.
- Családjában vagy közvetlen környezetében ismétlődő, személyiséget károsító fizikai, lelki bántalmazástól, zaklatástól, erőszaktól szenved.
- Családjának vagy környezetének felelőtlen, erkölcstelen, alkoholista, bűnöző életvitele, magatartása fejlődésében károsan befolyásol.
- Rossz irányú neveltetése, fejlődési rendellenessége, értelmi lemaradása vagy fogyatékossága folytán környezetében egészséget károsító szokásokat sajátít el.
- Családon belüli vagy kívüli szexuális visszaélés áldozata lesz.

A veszélyeztetettség gyanúja már elegendő ok a folyamat beindítására a gyermek biztonsága érdekében. A tünetek halmozott előfordulása arra utalhat, hogy a gyermek veszélyeztetett helyzetben van.

Az óvoda elsődleges jelzőrendszerként működik a segítő intézmények felé!

Feladataink:

- Szakmai kötelezettségünk a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében való részvétel.
- A családokkal segítő, támogató, bizalomra épülő kapcsolat kialakítása, odafigyelő, probléma érzékeny attitűd.
- Befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése és az esélyegyenlőtlenségek csökkentése.
- A gyermek környezetének, családban elfoglalt helyének, háttérének megismerése,
- Adjunk lehetőséget a szülőnek esetleges problémái, nehézségei megbeszélésére (tanácsadás, segítő beszélgetés).
- Segítsük elő a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Biztosítsuk a gyermeki jogok érvényesülését.
- Ismerjük fel a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, és ha szükséges, kérjük szakember segítségét.
- Kísérjük figyelemmel a rendszeres óvodalátogatást, szükség esetén jelezzük a hiányzást.
- Minden rendelkezésre álló eszközzel segítsük a gyermekek családban történő nevelését.

- A titoktartási kötelezettség minden családot érintő kérdésben valósuljon meg.
- Szükség esetén jelzési kötelezettség a Családsegítő Központ felé, az általuk rendszeresített problémajelző adatlap segítségével.
- Együttműködés a segítő szakemberekkel, nyomon követés.
- A helyettes szülőkkel és a nevelőszülőkkel intenzív kapcsolatot tartunk, kiemelten figyelünk minden problémára.
- A gyermekjogi képviselővel folyamatos kapcsolatot tartunk.
- Egymás munkájának támogatása.
- Kötelesek vagyunk hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos, veszélyeztető magatartása esetén a családon belüli erőszak gyanúját, jeleit kiemelten kezelni.
- A gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek vagyunk egymással és a társintézményekkel együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.
- A családdal kapcsolatos bejegyzések a fejlődési naplóba kerülnek.

Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén

1. szint: Az óvodapedagógusok szintje

A **veszélyeztetettséget észlelő és jelző** rendszer első lépcsőfoka. Az óvodapedagógusoknak elsőként adódik alkalmuk a **gyermekek és a szülők jelzéseinek fogadására**; a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzet felfedezése. Tapintatosan keressük a tünetek kiváltó okait, lehetőségeinkhez képest törekszünk azok megszüntetésére probléma megelőző és problémakezelő módon. **Érzékenyen figyelünk a gyermekek, családok problémáira**, minden gyermek számára biztosítjuk az egészséges személyiségfejlesztés feltételeit.

Feladatok:

- Elősegítjük a hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és a rendszeres óvodába járást.
- Biztosítjuk a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő-óvó intézkedésre javaslatot teszünk.
- Indokolt esetben kezdeményezzük a törvényben meghatározott pénzbeli és természetbeni ellátások megállapítását.
- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket és okokat felismerjük, és szükség esetén szakember segítségét kérjük.
- A feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezzük, megvalósítjuk (a gyermekek fejlődési lapjain erről folyamatosan feljegyzést készítünk).
- A szülőkkel megfelelő, együttműködő kapcsolatot alakítunk ki.
- Szülői értekezleteket, fogadóórákat tartunk (családi beszélgetések).
- Együttműködünk a gyermekvédelmi felelőssel, rendszeresen tájékoztatjuk tapasztalatainkról.

2. szint: A gyermekvédelmi felelős szintje

A pedagógusoktól beérkező információk gyűjtése itt zajlik; a meglévő információk alapján a **gyermekvédelmi felelősnek lehetősége nyílik a tanácsadásra**, a hátrányos helyzetben lévő szülők felé; illetve a **kapcsolat felvételére a család- és gyermekjóléti szolgálattal**.

Feladatok:

- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkát az adott évre.
- Nyilvántartja a hátrányos helyzetű gyermekeket. Szükség esetén javasolja a szülőknek, hogy keresse fel a Gyermekjóléti Szolgálatot.
- A fogadóórák alkalmával a szülők rendelkezésére áll a felmerülő problémák és kérések megoldásában.
- A segélykérő lapok kitöltéséhez segítséget ad, javaslatokat készít az óvodapedagógusokkal együtt.
- Folyamatos kapcsolatot tart az óvodapedagógusokkal, óvodaigazgatóval.
- Együttműködik a kerületi gyermekvédelmi munkaközösséggel.
- A nevelés év végén beszámolót készít az éves munkáról.
- Kapcsolatfelvétel- és kapcsolattartás a Pedagógiai Szakszolgálattal és a Gyermekjóléti Szolgálattal.
- Rendszeresen tájékozódik a gyermekvédelemmel kapcsolatos legújabb törvénymódosításokról, és ezekről kollégáit folyamatosan informálja.

3. szint: Az óvodaigazgató szintje

Az óvodaigazgató **irányítja és ellenőrzi** az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát. Érvényesíti a gyermekek mindenekfelett álló érdekeit, és ennek betartását ellenőrzi. Az óvodaigazgató **felveszi a kapcsolatot** az illetékes gyermekjóléti és gyermekvédelmi szervezetekkel, szakemberekkel.

Feladatok:

- segíti a gyermekvédelmi felelős munkáját, gondoskodik a továbbképzéséről;
- biztosítja a gyermekvédelemhez szükséges feltételeket;
- évente egy alkalommal értékeli a gyermekvédelmi munkát;
- a törvényben meghatározott pénzbeli és természetbeni ellátások kezdeményezéséről a gyermekvédelmi felelőssel és a családokkal, pedagógusokkal, óvodatitkárokkal folyamatosan egyeztet, és a megfelelő intézkedéseket megteszi;
- tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyéről, és az Újbudai Humán Szolgáltató Központ elérhetőségéről;
- segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában.
- Rendszeresen tájékozódik a gyermekvédelemmel kapcsolatos legújabb törvénymódosításokról, és ezekről kollégáit folyamatosan informálja.

4. szint: Tiborszállás Önkormányzata és Jegyzője

Az Önkormányzat a törvények és rendeletek előírásai szerint támogatja a település óvodáit és a családokat.

Ennek formái:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
- Étkeztetési támogatás

A **jegyző** felügyeli, illetve nyomon követi az óvodakötelesek óvodáztatását, beiskolázását, intézkedést rendel el, gyermekvédelmi szempontból, vagy tartós, igazolatlan hiányzás esetén.

A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók:
 - a védőnői szolgálat,
 - a háziorvos,
 - a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók:
 - a család- és gyermekvédelmi szolgálat, amely segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását,
 - a közoktatási intézmények, különösen a nevelési-oktatási intézmények és a szakszolgálatok.

Ezen intézmények és személyek **kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén** a gyermekjóléti szolgálatnál. A gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a **veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni** és egymást kölcsönösen tájékoztatni, mindeközben **betartják a pedagógusok etikai normáit és a hatályos jogszabályokat.**

Óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás

Az intézményben nyújtott szociális szolgáltatás során eljáró óvodai szociális segítő – amennyiben, és amikor a gyermekkel közvetlenül foglalkozik -, az egyéni szociális szolgáltatások megvalósításának ideje alatt a gyermek felügyeletéről maga gondoskodik.

Együttműködéséről részletesen óvodánk Szervezeti és Működési Szabályzata rendelkezik.

Sikerkritériumok:

- gyermekvédelmi szempontból segítségre szoruló gyermekeink számára megfelelő segítséget nyújtunk, optimális esetben a családok nehézségei javulnak, vagy megoldódnak,
- gyermekvédelmi szempontból segítségre szoruló gyermekeink semmiben nem kerülnek hátrányos helyzetbe a közösség, illetve az óvodáztatás szempontjából.

A szülő , a gyermek, az óvodapedagógus együttműködésének a formái

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapfeltétele a családdal való együttműködés, melynek során a pedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, érvényesíti az beavatkozás gyakorlatát, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.

Célunk: Szoros, együttműködő, egymást segítő, kölcsönös bizalmon és tiszteleten alapuló kapcsolatot alakítunk ki óvodásaink családjával, a gyermekek fejlesztése, egészségének megóvása érdekében.

Az együttműködés alapelvei

- A gyermeki és szülői jogok tiszteletben tartása és biztosítása.
- A nevelésben a család elsődlegességének elismerése, tisztelet a szülő iránt.
- A család szokás-norma rendszerének megismerése, elfogadása.
- A gyermek fejlődéséről folyamatos, hiteles tájékoztatás.
- Pedagógiai elvünkkel egyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása, eredményességének figyelemmel követése.
- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány, köteleességszerű csökkentése.
- A gyermek fejlettségének és a fejlődés egész családot érintő rizikó faktorainak mérlegelése, az erősségekre építés elve alapján.

Feladataink

- A családban és az óvodában folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése a különbözőség elfogadásának közvetítése.
- A családok sajátosságainak, szokásainak figyelembevételével a segítség családokhoz illesztett megoldásainak keresése, az intervenciós gyakorlat érvényesítése.
- Pedagógiai elveinkkel megegyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása. Kommunikáció során a kölcsönösség elvének alkalmazása.
- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány csökkentése érdekében a szülőkhöz való közelítés oly módon, hogy abból egyértelműen a segítőkészség és az együttműködés szándéka tükröződjön.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, szokás- normarendszer elfogadtatása.
- A gyermekek fejlődéséről nyújtott folyamatos és hiteles tájékoztatás, modell értékű nyílt kommunikáció során, a gyermekek iskolai beilleszkedésének közvetett segítése.
- A családok kultúrájának megismerése, közvetítése.
beíratás, melynek alkalmával közvetlenül, barátságosan fogadjuk a gyermekeket és a szüleiket, rövid ismertetőt adunk intézményünkéről. Megismerkedhetnek óvodánkkal, bepillantást nyerhetnek a csoportok életébe, találkozhatnak az óvoda dolgozóival.
- a gyermek beszoktatása a gyermek és a szülő igényeinek megfelelően,
- Szükség esetén, a nap folyamán tájékoztatjuk a szülőt a gyermeke hogylétéről.
- Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy a hagyományos információs fórumokon kívül, igény szerint elektronikus címükre nevelés szakanyagokat küldünk.
- szülői értekezlet, nyílt napok, játékos délelőtt, családi nap a szülőkkel,
- ünnepek, kirándulások,
- rendszeres napi találkozások.

- A szülőkkel együttműködve a diabéteszes, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermek napirendjének tervezése oly módon, hogy a gyermek a lehető leghatékonyabban és biztonságban vehessen részt a szervezett tevékenységekben.
- Megszervezzük az információáramlás különböző lehetőségeit, a szemléletformálást, munkánk megismertetését, tájékoztatást a gyermekek egyéni fejlődéséről.
- A gyermek egészségállapotának megismerése, különös tekintettel, az 1-es típusú diabéteszsel élő és a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekekre.
- Amikor az allergiás/diabéteszes gyermek közösségbe/óvodába kerül, akkor a családnak óriási szorongást okoz, hogy vajon biztonságban tudhatja-e gyermekét, ugyanis a közösségben sem a felnőttek, sem a gyermekek nem rendelkeznek akkora ismerettel a gyermek tartós betegségével kapcsolatban, mint otthon a szülei.
- Érintettség esetén az óvodapedagógusok az első szülői értekezleten, azt követően pedig szükség szerint kell, hogy kezdeményezzenek szülői beszélgetéseket, amikor elmagyarázzák pl. a napi rutin sajátosságait, ismertetik pl. az anafilaxiás sokk óvodai kezelésének eljárásrendjét.
- A szülők tájékoztatása arról, hogy a csoportban allergiás/diabéteszes gyermek van: pl. annak bemutatása, hogy milyen allergiában szenved a gyermek és annak milyen tünetei lehetnek.
- Érintettség esetén szülői értekezlet szervezése az egészségügyi ellátásban dolgozók meghívásával a betegség bemutatásáról és az óvoda feladatellátásáról.

Kapcsolattartásunk formái, módjai:

- A gyermekek óvodába lépése előtt, az egészségállapotáról írásban tett szülői nyilatkozatot megismerjük.
- Szem előtt tartjuk, hogy a szülőket rendszeresen tájékoztassuk gyermekük óvodai életéről és igyekszünk a leghatékonyabb módját megtalálni a kapcsolattartás formáinak. Ha lemaradást észlelünk a gyermek fejlődésében, kezdeményezzük a probléma megbeszélését.
- A napi találkozások alkalmával a Házirendben meghatározottak szerint biztosítjuk a folyamatos tájékozódást és tájékoztatást, a csoportokban folyó nevelőmunka megzavarása nélkül.
- A családlátogatások lehetőséget adnak a nyugodtabb beszélgetésre és a gyermek megismerésére otthoni környezetben. Ezt a lehetőséget a szülőkkel történt egyeztetés után, szülői igény esetén alkalmazzuk a felmerült problémák megoldása érdekében.
- **Szülői értekezletet** tartunk évente 2 alkalommal, valamint szükség esetén több alkalommal is. Ez a forma lehetőséget nyújt az egész gyermekcsoportot érintő kérdések megbeszélésére. A gyermekeket, a csoportot, az óvodát és a szülőket érintő témák megbeszélése, az eredményes nevelés érdekében pedagógiai témájú beszélgetéseket, előadásokat is szervezünk (szemléletformálás, szülői vélemények, javaslatok meghallgatása).
- Előzetes időpont egyeztetés alapján, **fogadó óra** keretében nyújtunk tájékoztatást a gyermekek fejlődéséről, ezen alkalmon lehetőségünk van a véleménycserére, a kölcsönös informálódásra és pedagógiai segítségnyújtásra.
- **Nyílt napokon** adunk lehetőséget a leendő óvodásoknak és szüleiknek az ismerkedésre, ezen alkalommal betekinhetnek óvodánk életébe. Óvodásaink szüleinek is szervezünk

nyílt napokat, melyen lehetőséget biztosítunk az érdeklődőknek a csoport életébe való bekapcsolódásra, közös játékokra, élményszerzésre a nap bármely időszakában.

- **Faliújságon** kifüggesztett információkon, valamint a kialakult online alkalmazásokon.
- **Az ünnepek**, közös programok, kirándulások elősegítik a közösségi érzés mélyítését, az óvodához való kötődés erősítését, a nevelési elvek közelítését.

Az egészségnevelési és környezetnevelési elvek, programok és tevékenységek

Célja:

Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére, egészséges életvitelre történő felkészítés.

A 2,5-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságok figyelembevételével a gondozási tevékenységgel a mozgásigény kielégítésével az egészség védelme. Az egészség fejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása. Az egészséges életmódra nevelés az egészséges életvitel igényének kialakítását, megalapozását jelenti. Célunk egészséges, kiegyensúlyozott gyermekek nevelése.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a) a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- b) a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- c) a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- d) az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- e) **életvezetési készségek fejlesztése** - a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének figyelembevételével -, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;

Az életvezetési készségek fejlesztésének területei és azok megvalósítása az óvodában:

- [Pénzügyi menedzsment](#): számolási készség és logikus gondolkodás fejlesztése
- [Az önrendelkezés](#): önbizalom növelése, szükségletekért való kiállás
- [Konfliktusok megoldása](#): beszélgetés, aktív hallgatás és empátia fejlesztése
- Önfegyelem, önértékelés fejlesztése
- [Hála](#) érzése és pozitív gondolkodásmód fejlesztése
- [Az érzelmi intelligencia](#) fejlesztése

- Időgazdálkodás: feladatok rangsorolása, a célok kitűzése és a határidők betartása
- Kritikus gondolkodás: információk elemzése, érvelés
- Tanulj meg NEM-et mondani: közöljék határaikat, miközben fenntartják a pozitív kapcsolatokat
- Kudarctűrő képesség fejlesztése, kitartás
- Együttműködési készség fejlesztése, csapatmunka
- Szociális készségek fejlesztése, szerepjátékok, társas történetek, gyakorlási és visszajelzési lehetőségek.

f) a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése;

g) a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;

h) megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó-, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek gondozása, testi, fiziológiai szükségleteik, mozgásigényük kielégítése.
- Harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- Az egészséges életmód, testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrző szokásainak alakítása
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása a környezettudatos magatartás megalapozása
- Megfelelő szakemberek bevonásával, - szülővel, óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása
- Az 1-es típusú diabéteszes gyermekek ellátását feladat specifikusan munkaköri leírás alapján, a jogszabályban rögzített feltételekkel rendelkező dolgozónk végzi.
- A fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekekre minden dolgozó kiemelt figyelmet fordít, az adott csoportba tartozó gyermekek pedagógiai felkészítését – a megvalósítás folyamataiba bevonva a pedagógiai munkát segítőket is – az óvodapedagógus tervezi meg és irányítja.

Az egészségnevelés fő területei

- Egészséges környezet biztosítása
- Egészséges táplálkozás
- Mindennapos testnevelés, testmozgás. - A gyermek mozgásigényének kielégítése. A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése. A gyermeki testi képességek

(kondicionális, koordinációs képességek, téri tájékozódás képessége) fejlődésének elősegítése.

- Személyi higiéné - A gyermek gondozása egyéni szükségleteiknek és képességeiknek megfelelően
- A bántalmazás, erőszak megelőzése
- Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Az egészségnevelés fő feladatai nemcsak egymással vannak szoros kapcsolatban, de kihatnak a lelki élet egészségére és a nevelés egyéb feladataira is. Azért az egészségnevelést a személyiségformálás fontos részének tekintjük.

Egészséges környezet

A gyermekek egészségének, biztonságának védelmével kapcsolatos feladatokhoz tartozik, a megfelelő biztonságos környezet kialakítása. Érthető ez alatt a játszó udvar kialakítása, a belső környezet kialakítása, a gyermekek által használt tárgyak tudatos beszerzése, a csoportszoba kialakítása.

A környezettudatos magatartás kialakítása – környezetvédelem, megóvás és az egészséges környezet fenntartásához kapcsolódó szokások kialakítása, megtartása. A környezeti nevelésünk egyik motiváló tényezője, a falu természeti környezete, amely megfelelő lehetőséget nyújt a gyermekek számára a környezet tudatos magatartás elsajátítására.

- Az udvari játékeszközöket a 2023/2024-es nevelési év kezdetére teljesen kicseréltük, mert balesetveszélyessé váltak.
- Homokos, füves, árnyas, napos helyei vannak az udvarbak, minden napszakban.
- KRESZ pályánk segíti a közlekedési szabályok elsajátítását.
- A benti környezet, nem óvodának épült épület lévén, nem a legideálisabb, (nem elég nagyok helyiségek, nincs tornaszoba) de praktikus szervezéssel, kreativitással az óvodapedagógusok mérsékelni tudják a hiányosságokat.
- Séták, és az erdőben való tartózkodás alkalmával figyeljük meg a természeti környezetet, annak élőlényeit, érezzek, hogy ez az embereken múlik, hogy mindig ilyen is maradjon.
- Szemét gyűjtés az erdei úton, a szemetelés helytelenségének berögzülése.
- Az állatok védelmére nevelés

Óvodaigazgatói feladatok a tárgyi feltételek biztosításával:

- Gondoskodik megfelelő bútorokról a csoportszobákban, öltözőkben.
- Gondoskodik arról, hogy tiszták, egészségesek legyenek a homokozók
- A mozgásfejlesztő eszközöket folyamatosan ellenőriztesse, biztosítsa biztonságos használatukat

Óvodapedagógusi feladatok:

- Egészséges, nyugtató színharmóniát árasztó, ízléses környezetet biztosítson a gyermekek számára. (természetes anyagú játéktárolók, ízléses dekoráció a teremben...)
- Megfelelő mentálhigiénés körülmények legyenek, megfelelő hőmérséklet, páratartalom, megvilágítás, zajszint)
- Gondoskodik arról, hogy a mosdóban zökkenőmentesen végezzék a gyermekek szükségleteik kielégítését, saját tisztálkodó eszközökkel rendelkezzenek.

- Napirendben biztosítsa, hogy a gyerekek minél többet legyenek szabad levegőn
- Gyakori szellőztetés.

Egészséges táplálkozás

Az óvodásgyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének (komplettálásának) szorgalmazását szolgálja.

A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

Az óvoda étkezését Tiborszállási Önkormányzat Konyhája biztosítja. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania.

Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket, tartjuk számon:

- (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- (2) gyümölcs, zöldség,
- (3) csak baromfi hús, hal, tojás,
- (4) tej és tejtermék,
- (5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Nincs azonban egyetlen olyan táplálék, ételféleség sem, amely a felsorolt alapélelmiszer-csoportokban található szükséges tápanyagot megfelelő mennyiségben tartalmazná. Az óvodai élelmezés jelenleg nem tudja biztosítani a gyermekek számára az egész napra szóló élelmiszerek szükségességét.

Az anyagiak, gyakran felülírják a gyermekek érdekeit, és az egészséges étkezést. A nevelésben így csak az alapokat alakíthatjuk ki.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja. Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja.
- Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket.
- Szerveznek az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen hetenként legalább egy gyümölcs- és zöldség-napot.
- Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.

- Az óvónők a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel- és italféleiségekkel. Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.
- Minden év során legalább 1-2 alkalommal kerül lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő szervezett tevékenység - Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot e tevékenységeknek. Így a gyerekek őszi gyümölcsöket-zöldségeket hoznak, amelyeket a szülőkkel együtt feldolgozunk, saláta és más egészséges ételeket készítenek az összegyűjtött alapanyagokból,
- Kerteket látogatnak meg, Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók. és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.
- Az étkezések során előforduló mindenféle tejterméket kóstoljanak meg a gyerekek. Beszélget a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét., amit a fogorvos néni is megerősít látogatása alkalmával
- A gyermekek számára eddig ismeretlen ételek bemutatása, elfogadtatása, új ízekhez szoktatás, játékos alkalmak szervezése arra, hogy egyszerűbb ételek elkészítésének részesei legyenek.
- Az eltérő étvágyak tiszteletben tartása, törekvés a szélsőségek csökkentésére.
- A kulturált étkezés, szokássá alakítása életkortól és fejlettségtől függően, étkezéshez szükséges eszközök önálló és helyes használatának, étkezési technikáknak a megismertetése (öntés, merés). Igény kialakítása a környezet rendjének megóvására.
- A táplálék allergiás gyermekek eltérő szükségleteinek fokozott figyelembevétele. Értelmi fogyatékos és egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekek esetében amennyiben szükséges az étkezéshez kapcsolódó speciális gondozási feladatok ellátása a szakember irányítása alapján.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

- Az óvodapedagógus feladatai a mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztéséért
- Változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Minden nap szervez mozgástevékenységet (tornaszobában vagy udvaron, esetleg öltöző). Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet. Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja. Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.
- Időjárástól függően (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfényedzést biztosít a fokozatosságot betartva. A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak). A mozgás anyagát lásd mozgás fejezetben.

Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

❖ Tisztálkodás

- A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.

- Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben.
- Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénája a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. Állandó és alkalmi jellegű feladatok: (gyakoribb megbetegedések járványok idején): zsebkendő használata, kézmosás (tüsszentés után is!), kellő folyadék biztosítása, fertőtlenítés.

❖ Öltözködés:

- Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán.
- A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között.
- Fokozatosan kialakítja az önállóságot.
- A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása. A ruhák fel – levételének helyes sorrendjének, és azok épségének megóvása, tárolási rend kialakítása.

❖ Pihenés

- Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi-biztosítja a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban).
- A gyermekek elalvását segítő biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal
- Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja.
- Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában két hetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermekegészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermekérzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyeleti hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Idesorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset stb.), amely a gyermek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a

gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi

bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhethet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerekkoránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog és szokásrendje

Veszélyeztetett gyermekek, akik testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy a gondozó környezet nem biztosítja.

Kialakulásához vezető tényezők: a családjára, szűkebb társadalmi környezetére jellemző elhanyagoló nevelés, gondozás, valamint a családban a devianciák halmozott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás, bűncselekmény).

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha **gyermek bántalmaz gyermek**. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál.

A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget.

Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

A pedagógus alapvető feladata, kötelezettségei:

- A rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása.
- Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek – és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében – jelzőrendszer.

- Esetmegbeszélés kezdeményezése szakemberek bevonásával.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel való foglalkozás

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermekvédelmi felelős és az óvodai szociális segítő személyéről (főigazgató), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel. A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny".
- Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is.
- Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkalni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások a folyamatos magyarázat, figyelmeztetés, figyelemfelhívás alapján; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

A gyermekekkel az óvodai nevelési év, valamint szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ szabályzatában kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz a vezetői irodában található

Az egészségnevelés fő feladatai nemcsak egymással vannak szoros kapcsolatban, de kihatnak a nevelés egyéb feladataira is. Az egészségnevelést a személyiségformálás részének tekintjük.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Az alapvető egészségvédő és egészségmegőrző szokásokat ismerik és betartják.
- Igényük van az életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelő napirendre, pihenésre, mozgásra és egészséges étkezésre (egészséges ételek, gyümölcsök, zöldségek és sok folyadék fogyasztása).
- Alapvető testi szükségleteiket önállóan és a helyes sorrend betartásával, belülről fakadó igényességgel végzik: tisztálkodás (arc, kezek, körmök), WC használat, fogápolás, hajápolás, zsebkendő használat, a gyermek önállóan képes tisztálkodni, fogat mosni.
- Képesek az öltözködés helyes sorrendjének betartására, az időjárásnak és alkalomnak megfelelő ruhák kiválasztására. Ruhájuk tisztaságára, rendezettségére igényesek.
- Étkezésnél önállóan kiszolgálják magukat, a tényleges igényüknek megfelelő mennyiséget szednek. A számukra ismeretlen ételeket is megkóstolják.
- A kulturált étkezés (magyar) szokásait betartják.
- Rendeltetésüknek megfelelően használják az evőeszközöket, a takarító eszközöket, a játék és egyéb eszközöket (lábtörölő, ajtók).
- Önállóan képesek a saját személyükkel és környezetükkel kapcsolatos tevékenységeket ellátni (cipőfűző bekötése, gombolás, hajtogatás).
- Belülről fakadó igényük van környezetük védelmére és megóvására.
- Igényük van közvetlen környezetük rendjének és tisztaságának megtartására.
- Önállóan, felszólítás nélkül tudjanak mosakodni, törölközni, WC- t használni, fogat mosni, zsebkendőt használni.
- Önállóan, megfelelő sorrendben tudjanak öltözködni, vetkőzni.
- A ruhadarabjaikat hajtsák össze és önállóan kössék meg cipőfűzőjüket,
- Étkezésnél a szokásrendnek megfelelően esztétikusan terítsenek, biztonsággal használják az evőeszközöket.
- Étkezés közben halkán beszélgessenek.
- Az óvoda minden helyiségében ügyeljenek a rendre.

Egészségfejlesztési program

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálta:

„Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorúság hiánya.”

Célunk: Megtanítani a gyermekeket, hogy a mindennapi élet alternatívái közül a **legegészségesebbet válasszák**, az egészséget választó képességük kifejlődjön. Képessé tenni –

életkorának és fejlettségének megfelelően - a saját egészségét meghatározó és befolyásoló tényezők felismerésére, lehetőség szerinti felügyeletére, a környezet befolyásolására. Elsődleges a **prevenció, az egészségi állapot megőrzése és erősítése.**

Az óvodai pedagógiai program általános nevelési feltételei közé tartoznak az alábbi egészségfejlesztő tevékenységek:

- a testi egészség (gondozás, ápolás, edzés, mozgás-fejlesztés),
- a lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása, a kommunikáció és a konfliktuskezelés alapjainak elsajátítása),
- a szociális interakciók harmóniája (közösségi élet, segítség stb.),
- az egészségvédő képességre való igény kialakítása, fejlesztése,
- a gyermekek egészséges életmódjának formálása,
- az óvodapedagógusok, az óvodapszichológus és a pedagógiai munkát segítők feladatainak meghatározása.
- Az ember életmódi szokásai döntően a kisgyermekkorban alakulnak ki, ezért rendkívül gondos odafigyelést, és a családdal történő szoros együttműködést kívánó feladat az egészségmagatartás formálása, szükség esetén áthangolása.
- Az óvodai étkeztetésnek napjainkban szigorú szakmai szabályoknak kell megfelelnie. A szakmai irányelvek maradéktalan teljesítésülését negatívan befolyásolja több tényező: az ételkészítés áremelkedéseket nem követő élelmiszeri norma szolgáltatók nem kielégítő mennyiségű és minőségű személyzete; a lakosság ismeret hiánya, ellenállása a jogszabályban rögzített étrendi előírásokkal kapcsolatban, az új tudományos ismereteket mellőző táplálék választási szokásai; illetve az, hogy a gyermekek nem találkoztak bizonyos alapanyagokkal, ízekkel az otthoni étkeztetésük során. Segítő, támogató faktor a megfelelő óvodapedagógusi leleményesség (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködés (a kiegészítő táplálkozáson).
- Javaslatok a családok otthoni egészségnevelő feladataihoz (higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás, tudatos és következetes nevelési módszer),
- egészséges étkezés- táplálkozás érdekében mérsékeljük az édességek, chipsek behozatalát az óvodába, minden nap biztosítjuk a gyümölcs és zöldség fogyasztást.

Feladataink:

- Támogatjuk az egészséges táplálkozást (pl. gyümölcssaláta készítés).
- Biztosítjuk a mindennapos fejlesztő testmozgást.
- Kialakítjuk a személyi higiéné iránti igényüket.
- Támogatjuk a testi és lelki egészség fejlesztését, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzését, alternatívákat ajánlunk ezek helyett. A gyermekek számára kedvezőtlen helyzeteket igyekszünk elkerülni, valamint pozitív mintát nyújtunk. Szabad beszélgetések alkalmával és játékban adjuk át ezzel kapcsolatos ismereteinket és az esetleges élményeket is ilyen formában dolgozzuk fel.
- A gyermekeknek biztosítjuk, hogy az óvodában eltöltött időben részesüljenek a teljes testi-lelki jóllétüket, egészségüket, egészségi állapotukat hatékonyan fejlesztő, az óvoda mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

- Küzdünk a bántalmazás, erőszak ellen, segítjük azok megelőzését. Közreműködünk a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, együttműködünk a szakszolgálatokkal.
- Megtanítjuk a gyermekeket a baleset megelőzés és elsősegélynyújtás ismereteire, életkori sajátosságaiknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően (óvodai óvó-védő előírások), a balesetek megelőzésére, a viktimizáció (tehetetlenség, kiszolgáltatottság) elkerülésére.

A különleges étrendet igénylő gyermekek ellátása

A speciális étrendet igénylő gyermekek (ételérzékenység, allergia, diabétesz) ellátásának rendjét óvodánk házirendje részletesen tartalmazza (igénylés a közétkeztetés keretein belül, otthonról behozott ételek).

Az óvodapedagógus feladatai:

- rendszeres kapcsolattartás az érintett gyermek szüleivel,
- kapcsolattartás az ellátásukat végző szakemberekkel, orvossal, védőnővel,
- kiemelt odafigyelés arra, hogy a gyermek a neki megfelelő ételt kapja,
- a szülő által esetlegesen átadott gyógyszer megfelelő tárolása, használatának ismerete, szükség esetén beadása a gyermeknek,
- esetleges allergiás roham esetén a szülő azonnali értesítése, valamint a mentők hívása,
- ha a gyermek másik csoportba (pl. ügyelet esetén) kerül, akkor az információk átadása az érintett óvodapedagógusoknak,
- szükség esetén a konyha értesítése a nem megfelelő étellel kapcsolatban.

A dajka és a pedagógiai asszisztensnek egyaránt feladata kiemelten odafigyelni, hogy a gyermek a részére küldött ételt kapja.

Egészséges életmódra nevelés az Adventista Egyház szellemiségében

Az egészséges életmódra nevelés az egészséges életvitel igényének kialakítását, megalapozását jelenti. **Célunk** egészséges, kiegyensúlyozott gyermekek nevelése.

Egészségnevelésünk kiegészül az Új kezdet (NEW START) 8 alapelvével (teljes egészében a mellékletben található):

N - Nutrition (Táplálkozás)

E - Exercise (Testmozgás)

W - Water (Víz)

S - Sunshine (Napfény)

T - Temperance (Mértékletesség)

A - Air (Levegő)

R - Rest (Pihenés)

T - Trust (Hit, Bizalom)

Táplálkozás: Az ideális étrend minimálisra csökkenti a megbetegedések kialakulásának veszélyét és biztosítja az állóképességhez szükséges legnagyobb energiát.

A jó egészség receptje. Reggelizz, mint egy király!

Ebédelj, mint egy polgár!

Vacsorázz, mint egy koldus!

Feladatunk: A helyes táplálkozásra szoktatni a gyermekeket. Megismertetni velük, mi az, ami számukra hasznos, és mi az, ami ártalmas

Testmozgás: A testmozgást ne azért végezd, mert úgy érzed ez egy feladat, amit teljesítened kell. Azért csináld, mert szereted az életet! Amint érezni kezded a rendszeres testgyakorlás jótékony hatásait, megtanulod szeretni a testmozgást.

Feladatunk: a gyermekek lételeme a mozgás. Biztosítani számukra a megfelelő idejű mozgás lehetőségét. Célirányosan végezni, játékos fejlesztő mozgásokat.

Víz: Az élet nem létezhet víz nélkül. Legtöbbször nem iszunk elegendő vizet. A szomjúság érzet nem pontos jelzése a test vízszükségletének. A víz az egyik legjobb gyógymód. A víz sokoldalúan használható gyógyszer. Fogyasszuk az igazi –tiszt, hús, frissítő vizet

Feladatunk: Biztosítani számukra a napi megfelelő víz mennyiséget. Megfelelő ivási szokás rendszer kialakítása

Napfény: Az élet nem létezhet napfény nélkül. A napfény segít az egészség megőrzésében és megvéd sok betegséggel szemben. A napfény fertőtleníti – képes elpusztítani a kórokozókat.

Mindennap töltsd egy kis időt a napfényen!

Engedd be a napfényt az otthonodba!

Feladatunk: A mindennapi lehetőség (időjárás) szerint biztosítani az udvari játékot.

Mérsékletesség: Az igazi mérsékletesség azt jelenti, hogy kerüljük mindazt, ami ártalmas és mérsékelten fogyasztjuk azt, ami jó. Az önuralom része kell, hogy legyen az életünknek.

Feladatunk: A gyermekeinket folyamatos magyarázattal, figyelmeztetéssel, példaadással igyekezzünk az önuralomra nevelni.

Levegő: Hetekig élhetünk étel nélkül, napokig víz nélkül, de csak percekig levegő nélkül. Legtöbbször azonban helytelenül lélegzünk. Lélegezz mélyen! Válassz ez szokásoddá. Lélegezzünk mélyen az orron keresztül, használva a hasizmokat. Rendszeresen végezzünk mély légzést serkentő gyakorlatokat.

Feladatunk: Folyamatos udvari játék. Jó levegőn végzett mozgás Légzés gyakorlatok.

Pihenés: A megfelelő mennyiségű alvás és pihenés, a gyakori testmozgás a szellemi és testi egészség alapfeltétele. Az élénk testmozgás is jelenthet pihenést annak, aki szellemi tevékenységben kimerült, vagy nyugodt időtöltést azoknak, akik megerőltető tevékenységtől fizikailag fáradtak.

Feladatunk: Mozgásos és más tevékenységek felváltva való tervezése.

Délutáni nyugodt pihenés feltételeinek megteremtése

Hit: Az életmód program utolsó, de legjelentősebb lépése a hit. A HIT már gyermekkorban kifejlődik. Egyike az elsőként megtanult dolgoknak. A hit biztonságot ad, a valakihez való tartozás érzését.

Feladatunk: A gyermekek hitét erősíteni, amit a szülői ház, vagy a hitoktatók alakítanak ki.

A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

Intézményünk nem határoz meg további elveket.

Felhasznált irodalom

1. Ayres A. Jean: A terápiás beavatkozás általános elvei és módszerei – Jegyzet
2. Balázsne Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár. Alex- Typo, 1992.
3. Bálint Alice: A gyermekszoba pszichológiája. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1990.
4. Bálint Sándor: Ünnepi kalendárium. Szent István Társulat, Budapest, 1977.
5. Balogh Tibor: Lélek és játék. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1991.
6. Baranyai Sándorné: „Értük-velük” Debrecen, 1997.
7. Bettelheim Bruno: A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek. Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1985.
8. Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban. OKKER Kiadói Kft.
9. Dr. Kovács György: Óvodapedagógia. Nemzeti Tankönyvkiadó, 1993.
10. Dr. Tóth János – Kemény Gáborné – Sárközi András: Mozgásképesség, egészségmegőrzés játékosan és tudatosan. Kecskeméti Tanítóképző, 1996.
11. Dr. Tóth Tiborné: Néphagyomány. SuliNova Kht. Budapest, 2006.
12. Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában. FER-CO KFT. 1994.
13. Falvay Károly: Ritmikus mozgás – énekes játék. OPI, 1990.
14. Fehér Anna: Játszunk? Természetesen! SuliNova Kht. Budapest, 2006.
15. Forrai Katalin: Ének az óvodában. Editio Musica, Budapest, 1993.
16. Hámosi József: Nem tudja a jobb kéz mit csinál a bal. Kozmosz könyvek, Budapest, 1985.
17. Hermann Imre és Hermann Alice: Az első tíz év. A gyermek lelki élete magyar írók, művészek, tudósok önéletrajzában. Tankönyvkiadó, Budapest, 1959.
18. Joseph Cornell: Kézenfogva a gyerekekkel a természetben. Medicina Kiadó, 1998.
19. Kiegészítő segédlet a komplex fejlesztési tervekhez. Sulinova Kht. Budapest, 2006.
20. Kodály Zoltán: Gyermekjátékok. Előszó a Magyar Népzene Tára I. kötetéhez. Zeneműkiadó, Budapest, 1964.
21. Kodály Zoltán: Zene az óvodában. Zeneműkiadó, Budapest, 1958.
22. Lengyel Zsolt: A gyermeknyelv. Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1981.
23. Lépésben a változásokkal – elhangzott előadások – I. II. III. IV. Hajdúböszörmény, 1992.-1995.
24. Lépésről lépésre: Óvodafejlesztő Program. Hajdúböszörmény, 1997.
25. Ludánszkiné Szabó Éva: Óvodai zenei hagyományápolás, népszokások. Hajdúböszörmény, 1995.
26. Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan. Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1978.
27. Mile Imréné – Macsuga Gyözőné: Vizuális egyéni képességfejlesztés az óvodában. Megyei Pedagógiai Intézet, 1994.
28. Nagy Béláné: Táncosjátékok az óvodában. Óvónők Modern Kiskönyvtára, 1989.
29. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a Művészetek eszközeivel. Szolnok, 1997.
30. Oktatási Közlöny. 2003. szeptember XLVII. évf. 23/II.

31. Óvodai nevelés játékkal, mesével. Eötvös József Könyvkiadó, 1996.
32. Óvodai nevelés országos alapprogramja. SEMIC Interprint Nyomdai és Kiadói Kft. 1996.
33. Óvodások környezeti nevelése. Budapest, 2001.
34. Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Komplex prevenciós óvodai program. Budapest, 1997.
35. Reikort Ildikó: Zenevarázs. Új utak az óvodai nevelés zene- és mozgásvilágában. SuliNova Kht. Budapest, 2006.
36. Simonné Zachár Anna: Iskolába készülök. Pápa, 1996.
37. Stöckert Károlyné: Játékszichológia. Szöveggyűjtemény. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 1995.
38. Székely Andrea: Bábjáték. SuliNova Kht. Budapest, 2006.
39. Szentgyörgyi Zoltán – Weglárz Bálint: Tér és helyzetérzékelést fejlesztő gyakorlatok. Flaccus Kiadó, Budapest, 2002.
40. Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában. Zeneműkiadó, Budapest, 1982.
41. Válogatott tanulmányok I. Hajdúböszörmény, 2003.
42. Zilahi Józsefné - Stöckert Károlyné – dr. Ráczné dr. Főző Klára: Óvodai nevelés játékkal, mesével I-V. kötet. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 1996.
43. Zilahi Józsefné: Mese-vers az óvodában. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1994.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

A pedagógiai program érvényességi ideje:

- Az intézmény 2026.szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját az átdolgozott pedagógia program alapján.
- Ezen pedagógiai program érvényességi ideje addig tart, amíg a törvényi változások az átdolgozást szükségessé nem teszik.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

- A pedagógiai programban megfogalmazott célok, és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja, és ha szükséges, módosítja.
- A nevelőtestület minden tanév végén írásban értékeli a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
- Különös tekintettel kell lenni az esélyegyenlőség, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos célok és feladatok megvalósulására, a kompetenciák fejlesztésének a megvalósulására.

A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:

- az intézmény fenntartója
- az intézmény igazgatója
- a nevelőtestület bármely tagja

- a nevelők szakmai munkaközössége

A pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az intézmény pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A pedagógiai program egy példánya a főigazgatónál van elhelyezve, ahol a szülők azt szabadon megtekinthetik.

A pedagógiai program megtekinthető az intézmény honlapján (www.tiborszallas-iskola.hu) és az Oktatási Hivatal weboldala, a „Köznevelési intézménykereső” rendszerben is.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai program jóváhagyása

A pedagógiai programot a főigazgató a nevelőtestület bevonásával készítette el.

Tiborszállás, 2026. június 04.

Kovácsné Lengyel Andrea
főigazgató

A pedagógiai programot a fenntartó 2026. *június 1.* jóváhagyta.

Pécel, 2026. *június 1.*

[Signature]
fenntartó képviselője

MELLÉKLETEK

1. melléklet: A tanulmányi vizsgák szabályai
2. melléklet: Szöveges értékelés
3. melléklet: NEW START – Az Új kezdet 8 alapelve
4. melléklet: Tantárgyi kerettantervek, helyi tantervek

1. melléklet: TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI

Az iskola pedagógiai programja meghatározza az iskola nevelési programját, ennek keretén belül a tanulmányi vizsgák szabályait.

A tanulmányok alatti vizsgák (a továbbiakban: vizsga) a következők:

- javítóvizsga
- osztályozó vizsga
- különbözeti vizsga
- pótló vizsga

A tanulmányok alatti vizsgákkal kapcsolatos intézményi eljárásrend:

- A vizsga időpontjait (osztályozó vizsga esetén a jelentkezési határidőt is) az igazgató jelöli ki, melyet a helyben szokásos módon, valamint az intézmény honlapján közzétesz.
- A vizsga időpontjáról (év, hónap, nap, óra, perc) és helyszínéről a vizsgázó, illetőleg a kiskorú tanuló esetén a szülő (gondviselő) minimum a vizsga kezdete előtt 10 nappal értesítést kap.
- Az osztályozó vizsga kérelemre történő letételét az igazgató engedélyezi. Az osztályozó vizsgára való jelentkezés az iskola titkárságán elérhető formanyomtatványon történik, az igazgató által meghatározottak és kihirdetettek szerint. A jelentkezési lapot a tanuló, valamint kiskorú tanuló esetében a gondviselő is aláírja. Az osztályozó vizsga napján a tanuló mentesül a tanórák látogatásának kötelezettsége alól.

A vizsgákkal kapcsolatos jogszabályi előírások, szabályok:

- Minden vizsga írásbeli vagy szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészből állhat az iskola Pedagógiai programja alapján.
- A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.
- Tanulmányok alatti vizsgát a független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll.
- Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.
- A tanulmányok alatti vizsga - ha azt az iskolában szervezik - vizsgabizottságának elnökét és

- tagjait az igazgató, a független vizsgabizottság elnökét és tagjait a területileg illetékes Kormányhivatal bízta meg.
- Szülő kérése alapján az osztályozó vizsga időpontja az iskola által kijelölt időponttól eltérhet.
 - A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért, ennek keretében;
 - meggyőződik arról, a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére, és teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket, továbbá szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,
 - vezeti a szóbeli vizsgákat és a vizsgabizottság értekezleteit,
 - átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat, a szabályzatban foglaltak szerint aláírja a vizsga iratait,
 - a vizsgabizottság értekezletein véleményeltérés esetén szavazást rendel el.
 - A vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat jogszabály előírásai szerint taníthatja.
 - A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola igazgatója készíti elő. Az igazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért. Az igazgató e feladata ellátása során
 - dönt minden olyan, a vizsga előkészítésével és lebonyolításával összefüggő ügyben, amelyet a helyben meghatározott szabályok nem utalnak más jogkörébe,
 - írásban kiadja az előírt megbízásokat, szükség esetén gondoskodik a helyettesítésről,
 - ellenőrzi a vizsgáztatás rendjének megtartását,
 - minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a vizsgát szabályosan, pontosan meg lehessen kezdeni és be lehessen fejezni.
 - A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig tarthat.
 - A tanulmányok alatti vizsgán a mentesítésre jogosult tanulónál a vizsga során lehetővé kell tenni mindazon mentességek, kedvezmények érvényesítését, amelyet a tanuló megfelelő vizsgálat, szakértői vélemény alapján kapott.
 - A tanulmányok alatti vizsgán elért eredmény csak akkor támadható meg, ha az intézmény nem a Pedagógiai programban meghatározott követelményeket kéri számon, vagy a vizsgáztatás során olyan eljárási hiba történt, amely vélhetőleg a tanuló teljesítményét hátrányosan befolyásolta.
 - Minden vizsgáról jegyzőkönyv készül az elnök és a tagok aláírásával, melyet az iskola irattárában a jogszabályban meghatározott ideig kell őrizni. A jegyzőkönyv vezetéséért és hitelességeért a vizsgabizottság elnöke felel. A jegyzőkönyvben minden vizsgázót külön jegyzőkönyv nyomtatványon kell jegyezni. A jegyzőkönyv melléklete a vizsgázó írásbeli dolgozata és feladatlapja. Az írásbeli dolgozatot a szaktanár piros tollal javítja, a hibák megjelölésével értékeli és aláírásával látja el. A vizsga eredményét a törzslapra és a bizonyítványba a jogszabályban meghatározott záradékokkal be kell vezetni. A vizsgaeredmény kihirdetése a vizsga napján történik.

Írásbeli vizsga

- Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a gyakorlati vizsgára, amennyiben a vizsgafeladat megoldását valamilyen rögzített módon, a vizsga befejezését követően a vizsgáztató pedagógus által értékelhetően kell elkészíteni (különösen a rajz, számítástechnikai program formájában).

- Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani. A pótló vizsga – szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával – harmadik vizsgaként is megszervezhető.
- A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló idő tantárgyanként maximum hatvan perc.
- Az írásbeli vizsgán a vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató pedagógus úgy köteles kialakítani, hogy a vizsgázók egymást ne zavarhassák, és ne segíthessék. A tanteremben minden padban csak egy diák ülhet.
- A vizsga kezdetekor a vizsgabizottság elnöke a vizsgáztató pedagógus jelenlétében megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételeket. A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez segítség nem adható.
- Az írásbeli vizsgán kizárólag a vizsgaszervező intézmény bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapokon, tétellapokon (a továbbiakban együtt: feladatlap) lehet dolgozni.
- A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni.
- A feladatlap előírhatja számológép, számítógép használatát, amelyet az intézménynek kell biztosítani.
- Az íróeszközökről a vizsgázók, az iskola helyi tanterve alapján a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik, azokat a vizsgázók egymás között nem cserélhetik.
- A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik átvett feladatlapon feltünteti a nevét, a vizsganap dátumát, a tantárgy megnevezését.
- Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon lehet készíteni.
- Ha az írásbeli vizsgát bármilyen rendkívüli esemény megzavarja, az emiatt kiesett idővel a vizsgázó számára rendelkezésre álló időt meg kell növelni.
- Ha a vizsgáztató pedagógus az írásbeli vizsgán szabálytalanságot észlel, elveszi a vizsgázó feladatlapját, ráírja, hogy milyen szabálytalanságot észlelt, továbbá az elvétel pontos idejét, aláírja és visszaadja a vizsgázónak, aki folytathatja az írásbeli vizsgát.
- A vizsgáztató pedagógus a szabálytalanság tényét és a megtett intézkedést írásban jelenti az iskola igazgatójának, aki az írásbeli vizsga befejezését követően haladéktalanul kivizsgálja a szabálytalanság elkövetésével kapcsolatos bejelentést.
- Az iskola igazgatója a megállapításait részletes jegyzőkönyvbe foglalja, amelynek tartalmaznia kell a vizsgázó és a vizsgáztató pedagógus nyilatkozatát, az esemény leírását, továbbá minden olyan tényt, adatot, információt, amely lehetővé teszi a szabálytalanság elkövetésének kivizsgálását.
- A jegyzőkönyvet a vizsgáztató pedagógus, az iskola igazgatója és a vizsgázó írja alá. A vizsgázó különvéleményét a jegyzőkönyvre rávezetheti.
- Az iskola igazgatója az írásbeli vizsga folyamán készített jegyzőkönyveket és a feladatlapokat – az üres és a piszkosokat tartalmazó feladatlapokkal együtt a kidolgozási idő lejártával átveszi a vizsgáztató pedagógusoktól.
- A jegyzőkönyveket aláírásával – az időpont feltüntetésével – lezárja, és a vizsgairatokhoz mellékel.
- Az írásbeli vizsga feladatlapjait a vizsga napján a vizsgáztató pedagógus kijavítja, a hibákat, tévedéseket a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli, röviden értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat.

- Ha a vizsgáztató pedagógus a feladatlapok javítása során arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközt használt, segítséget vett igénybe, megállapítását rávezeti a feladatlapra, és értesíti az iskola igazgatóját.

Ha a vizsgázó a vizsga során szabálytalanságot követett el, az iskola igazgatójából és két másik – a vizsgabizottság munkájában részt nem vevő – pedagógusból álló háromtagú bizottság a cselekmény súlyosságának mérlegeli, és dönt:

- a vizsgakérdésre adott megoldást részben vagy egészben érvénytelennek nyilvánítja, és az érvénytelen rész figyelmen kívül hagyásával értékeli a vizsgán nyújtott teljesítményt,
- az adott tantárgyból – ha az nem javítóvizsga – a vizsgázót javítóvizsgára utasítja, vagy
- amennyiben a vizsga javítóvizsgaként került megszervezésre, a vizsgát vagy eredménytelennek nyilvánítja, vagy az a) pontban foglaltak szerint értékeli a vizsgázó teljesítményét.

A szabálytalansággal összefüggésben hozott döntést és annak indokait határozatba kell foglalni.

Szóbeli vizsga

- Egy vizsgázónak egy napra legfeljebb három tantárgyból szervezhető szóbeli vizsga. A vizsgateremben egyidejűleg legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat.
- A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdje a vizsgát, amelybe beosztották.
- A szóbeli vizsgán a vizsgázó tantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközt, ha az szükséges.
- Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a vizsgáztató tanár gondoskodik.
- Minden vizsgázónak tantárgyanként legalább harminc perc felkészülési időt kell biztosítani a szóbeli feleletet megelőzően.
- A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania.
- Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.
- A vizsgázók a vizsgateremben egymással nem beszélgethetnek, egymást nem segíthetik. A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.
- A vizsgázó segítség nélkül, önállóan felel, de ha önálló feleletét önhibájából nem tudja folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vét, a vizsgabizottság tagjaitól segítséget kaphat.
- A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte, vagy a tétel kifejtése során önálló feleletét önhibájából nem tudta folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vétett.
- A vizsgázó a tétel kifejtése során akkor szakítható félbe, ha súlyos tárgyi, logikai hibát vétett, vagy a rendelkezésre álló idő eltelt.
- Ha a vizsgázó a húzott tétel anyagában teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el az elégséges szintet, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele.

- Ez esetben a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért pontszámot meg kell felezni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani.
- Ha a vizsgázó a feleletet befejezte, a következő tantárgyból történő tételhúzás előtt legalább tizenöt perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja.
- Amikor a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését, a vizsgabizottság elnöke rávezeti a javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre.

Osztályozó vizsga

Az intézmény osztályozó vizsgáit legkésőbb a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben kell megszervezni.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- az 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (7) bekezdésben meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- a tanuló a félévi, illetőleg év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

A szabályosan megtartott osztályozó vizsgát megismételni, eredményén javítani nem lehet. Ha a szabályosan megtartott osztályozó vizsgán az egyéni munkarendben tanuló minősítése elégtelen, a tanulónak a tanévet ismételnie kell.

Osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

Különbözeti vizsga

A különbözeti vizsgák időpontját az igazgató határozza meg.

Iskolaváltoztatás, iskolán belüli magasabb szintű tanulmányok folytatása vagy külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként írhatja elő az intézmény a különbözeti vizsga letételét.

Abból a tantárgyból vagy tantárgyrészből kell különbözeti vizsgát tennie a tanulónak, amelyet az intézmény a megkezdni tervezett évfolyamtól alacsonyabb évfolyamon tanított, s amely tantárgy, tananyag ismerete feltétele a sikeres továbbhaladásnak, a magasabb évfolyamra lépésnek.

A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az intézmény vezetőjének határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében.

Javító vizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet. A tanulót a vizsga eredményéről azonnal tájékoztatni kell.

Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.

Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell. Időpontját egyéni elbírálás alapján az igazgató jelöli ki.

Független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsga

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát az illetékes Kormányhivatal szervezi.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a félév vagy a tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig, a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (7) bekezdésében meghatározott esetben az engedély megadását követő öt napon belül jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola igazgatója a bejelentést nyolc napon belül továbbítja a kormányhivatalnak, amelyik az első félév, valamint a tanítási év utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy amennyiben bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le. Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a Kormányhivatalnak.

A Kormányhivatal által szervezett független vizsgabizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, akinek a vizsgázó hozzátartozója, továbbá aki abban az iskolában tanít, amellyel a vizsgázó tanulói jogviszonyban áll.

Sajátos nevelési igényű tanulók vizsgaszabályzata

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottsági szakvéleménnyel megalapozott kérésére, az igazgató engedélye alapján:

- írásbeli vizsga esetén:

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni,
- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,
- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet.

➤ szóbeli vizsga esetén:

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára harminc perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni,
- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teheti le.

Ha a vizsgázónak engedélyezve lett, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, két vizsgatételt kell húznia, és az engedélynek megfelelő tételleket kell kifejtenie.

- A felkészüléshez és a tétel kifejtéséhez rendelkezésre álló időt tételenként kell számítani. A vizsgázó kérésére a második tétel kihúzása előtt legfeljebb tíz perc pihenőidőt kell adni, amely alatt a vizsgázó a vizsgahelyiséget elhagyhatja.
- Ha a vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teszi le, a vizsgatétel kihúzása után külön helyiségben, vizsgáztató tanár felügyelete mellett készíti el dolgozatát.
- A dolgozat elkészítésére harminc percet kell biztosítani. A dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgázó kérésére a vizsgáztató tanár felolvassa.
- Ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el, vagy a vizsga rendjét zavarja, a vizsgabizottság elnöke figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti.
- A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.
- A szóbeli vizsgán és a gyakorlati vizsgán elkövetett szabálytalanság esetében az igazgató az írásbeli vizsga erre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazza.
- A gyakorlati vizsgarész szabályait akkor kell alkalmazni, ha a tantárgy helyi tantervben meghatározott követelményei eltérő rendelkezést nem állapítanak meg.
- A gyakorlati vizsgafeladatokat – legkésőbb a vizsgát megelőző két hónappal – az iskola igazgatója hagyja jóvá.
- A gyakorlati vizsgarészt akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a vizsgafeladatok elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétéről.
- A gyakorlati vizsgarész megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgarész rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról, továbbá a gyakorlati vizsgarész helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról.

- A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásához a vizsgázónak az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll a rendelkezésére. Ebben az időben a vizsgafeladatok ismertetésének ideje nem számít bele.
- A gyakorlati vizsgarész végrehajtásához rendelkezésre álló idő feladatok szerinti megosztására vonatkozóan a vizsgafeladatok leírása tartalmazhat rendelkezéseket.
- Nem számítható be a vizsgafeladatok végrehajtására rendelkezésre álló időbe a vizsgázónak fel nem róható okból kieső idő.
- A gyakorlati vizsgarészt – a vizsgafeladatok számától függetlenül – egy érdemjeggyel kell értékelni.
- Az értékelésben fel kell tüntetni a vizsgázó nevét, születési helyét és idejét, a vizsgamunka tárgyát, a végzett munka értékelését és a javasolt osztályzatot.
- Az értékelést a tantárgyat tanító szaktanár írja alá.
- A vizsgázó gyakorlati vizsgarészre kapott érdemjegyét a vizsgamunkára, a vizsga helyszínén készített önálló gyakorlati alkotásra vagy a vizsga helyszínén bemutatott gyakorlatra kapott osztályzatok alapján kell meghatározni.

A vizsgák értékelése

Az írásbeli vizsgák értékelése az alábbi egységes osztályozás szerint történik:

- **0 - 29 % → elégtelen**
- **30 - 50 % → elégséges**
- **51 - 69 % → közepes**
- **70 - 85 % → jó**
- **86 - 100 % → jeles**

A szóbeli és írásbeli vizsga értékelése egyetlen érdemjeggyel történik, amelyet a kérdező tanár javaslatára a vizsgabizottság állapít meg.

Abban az esetben, ha egy vizsga több vizsgarészből áll, a végső eredmény a vizsgarészekre adott osztályzatok átlagából kell számítani úgy, hogy az írásbeli és a gyakorlati vizsgarész duplán számít.

Jogorvoslati lehetőség

Az intézményben lefolytatott vizsgákkal kapcsolatos jogorvoslati lehetőség a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendeletben, valamint a nemzeti köznevelési törvény vizsgákra vonatkozó részeiben található.

2. melléklet: Szöveges értékelés

**Dőlt betűvel szedett értékelés kiegészítés a 2023/2024-es tanévtől felmenő rendszerben.*

Magatartás

- példás
- jó
- változó
- rossz

1. Társas kapcsolatokban

- a. segítőkész
- b. együttműködő
- c. türelmes
- d. közömbös
- e. türelmetlen
- f. durva

**Képes megoldani a konfliktusokat. *Elkerüli a konfliktusokat. *Konfliktusokat gerjeszt.*

**Visszahúzódo. *Kiegyensúlyozott. *Kezdeményező.*

**Esetenként agresszív. *Csúnyán beszél. *Barátságos.*

2. Felnőttekhez való viszonyában

- a. együttműködő
- b. udvarias
- c. segítőkész
- d. viselkedése gyakran kifogásolható

**Tisztelettudó. *Esetenként tiszteletlen. *Gyakran tiszteletlen.*

**Szófogadó. *Nem mindig szófogadó. *Szófogadatlan.*

3. Tanórán

- a. aktív
- b. fegyelmezett,
- c. együttműködő
- d. passzív
- e. fegyelmezetlen
- f. rendbontó

**Előfordul, hogy fegyelmezetlen. *Fegyelmezetlenségével zavarja az órai munkát.*

4. Tanórán kívül

- a. együttműködő
- b. fegyelmezett
- c. fegyelmezetlen

d. rendbontó

* *Agresszív.* * *Verekedős.*

5. Szöveges kiegészítés

Szorgalom

- példás
- jó
- változó
- hanyag

1. Tanuláshoz való viszonya

- a. aktív
- b. érdeklődő
- c. kötelességtudó
- d. felületes
- e. érdektelen
- f. hanyag

* *Lelkes.*

* *Biztatni kell.*

* *Közömbös.*

2. A tanulásban

- a. önálló
- b. kitartó
- c. néha segítségre szorul
- d. önállótlan

* *Munkáját önállóan végzi.*

* *Munkáját kevés segítséggel végzi.*

* *Munkáját kizárólag segítséggel végzi.*

3. Házi feladatát

- a. elkészíti
- b. alkalmanként elfelejti
- c. gyakran nem készíti el

4. Felszerelés

- a. hiánytalan
- b. néha hiányos
- c. gyakran hiányos

5. Szöveges kiegészítés

Magyar nyelv és irodalom

- kiválóan teljesített

- jól teljesített
- megfelelően teljesített
- felzárkóztatásra szorul

➤ Írás:

* *Vonalvezetése és írása biztos.*

* *Vonalvezetése és írása határozatlan.*

* *Füzete tiszta, rendezett.*

* *Füzetvezetése rendezetlen.*

- Betűi és betűkapcsolásai
 - szabályosak
 - kevésbé szabályosak
 - hibásak

* *A tanult betűket, betűkapcsolatokat még segítséggel alakítja.*

* *Betűalakítása, a betűk kapcsolása pontatlan.*

- Írásképe
 - igényes
 - kevésbé igényes
 - igénytelen
- Írástempója
 - lendületes
 - megfelelő
 - lassú
- Írottól írottra másol
 - döntően hibátlanul
 - kevés hibával
 - sok hibával
- Nyomtatottól írottra másol
 - döntően hibátlanul
 - kevés hibával
 - sok hibával
- Tollbamondás után ír
 - döntően hibátlanul
 - kevés hibával
 - sok hibával
- Emlékezetből ír
 - döntően hibátlanul
 - kevés hibával
 - sok hibával
- Szöveges kiegészítés

➤ Beszéd és szóbeli kifejezőképesség:

- Hangképzése
 - pontos
 - javítást igénylő
 - logopédiai fejlesztésre javasolt
- Beszéde
 - érthető
 - nehezen érthető

** Beszéde tiszta, érthető. *Néhány hang képzése még bizonytalan. *Sok hangképzési hibája van, logopédiai fejlesztésre javasolt. *Beszéde korának megfelelő.*

- Beszédtempója
 - megfelelő
 - lassú
 - hadaró
 - akadozó
- Hangereje
 - megfelelő
 - halk
 - harsány
- A hallott szöveget
 - önállóan megérti
 - segítséggel érti meg
 - nem érti meg
- Szóbeli kifejezőkészsége
 - választékos
 - jó
 - nehézkes
- Szókincse
 - gazdag
 - korosztályának megfelelő
 - hiányos

**Szókincse szegényes, nehezen fejezi ki magát.*

- Szöveges kiegészítés

➤ **Olvasás:**

- Betűismerete
 - biztos
 - kevésbé biztos
 - bizonytalan
 - Téveszti a(z) betűket.

** Hibátlanul felismeri és megnevezi a tanult betűket.*

- Hangos olvasása
 - folyamatos
 - szavanként olvasó
 - szótagoló
 - szavakat betűző

** Önállóan összeolvassa a tanult betűket.*

**A tanult betűk összeolvasásában bizonytalan.*

**A betűket felismeri, de azok összeolvasása nehézséget okoz.*

** A rövidebb szövegek önálló olvasására még nem képes.*

- A szó és mondat határait
 - tartja
 - nem tartja.
 - Gyakori hibái:
- Szövegértése

- pontos
- megfelelő
- bizonytalan
- hibás

** Elolvas rövid szavakat, mondatokat, de azok megértése még nehézséget jelent számára.*

**Rövid szövegek esetében már mondatokat olvas és megérti azokat.*

- Memoritert ad elő
 - kifejezően
 - pontosan
 - kevés hibával
 - pontatlanul
- szöveges kiegészítés

Angol nyelv

- kiválóan teljesített
- jól teljesített
- megfelelően teljesített
- felzárkóztatásra szorul

- Beszédkészsége
 - folyamatos
 - jó
 - bizonytalan
 - gyenge
- Szókincse.....
 - gazdag
 - jó
 - megfelelő
 - hiányos
- Hallott szöveget ért meg
 - jól
 - ismétlés után
 - segítséggel
 - nehezen
- Kiejtése, hanglejtése
 - kiváló
 - megfelelő
 - kissé pontatlan
 - hibás
- szöveges kiegészítés
-

Hit-és erkölcsstan

- kiválóan teljesített
- jól teljesített
- megfelelően teljesített
- felzárkóztatásra szorul

**A tanult bibliai történeteket jól ismeri, az evangélium üzenetével igyekszik azonosulni.*

**A tanult bibliai történeteket ismeri, az evangélium üzenetére fogékony.*

**A bibliai történetek iránt érdeklődik.*

**A bibliai tananyag és erkölcsi értékei iránt passzív.*

**Aktív érdeklődő – Érdeklődő – Közömbös.*

Matematika

- kiválóan teljesített
 - jól teljesített
 - megfelelően teljesített
 - felzárkóztatásra szorul
-
1. Számfogalma
 - a. kialakult
 - b. kevésbé kialakult
 - c. kialakulatlan
 2. A relációkat
 - a. felismeri
 - b. általában felismeri
 - c. segítséggel ismeri fel
 - d. nem ismeri fel
 3. Összeadásokat old meg.
 - a. hibátlanul
 - b. kevés hibával
 - c. sok hibával
 4. Kivonásokat old meg.
 - a. hibátlanul
 - b. kevés hibával
 - c. sok hibával
 5. Sorozatok szabályát
 - a. önállóan felismeri, folytatja
 - b. nem ismeri fel
 6. Adott szabály sorozatot folytat.
 - a. önállóan
 - b. segítséggel
 - c. nem
 7. Geometriai ismeretekben
 - a. kiemelkedő
 - b. jártas
 - c. bizonytalan
 - d. gyenge
 8. Szöveges feladatokat old meg.
 - a. önállóan
 - b. megfelelően
 - c. bizonytalanul
 - d. sokat hibával

* Szöveges feladatokat segítséggel old meg.

9. Logikai gondolkodása

- a. kiváló
- b. jó
- c. megfelelő
- d. gyenge

10. szöveges kiegészítés

Ének-zene

- kiválóan teljesített
- jól teljesített
- megfelelően teljesített
- felzárkóztatásra szorul

1. A dalokat énekli.

- a. önállóan
- b. szívesen
- c. segítséggel
- d. csak csoportban

2. A tanult ritmusértékeket

- a. jól alkalmazza
- b. pontatlanul alkalmazza
- c. nem ismeri

3. A tanult dalok dallamát, szövegét ismeri

- a. jól
- b. pontatlanul
- c. nem

4. A zenehallgatás során

- a. csendben figyel a zeneműre
- b. megfogalmazza észrevételeit
- c. az ismert hangszereket megnevezi

* A zenét szereti, élvezi, a feladatokat szívesen végzi.

*A zenét szereti, élvezi, de a feladatokat nem mindig végzi szívesen.

*A zenét szereti, de a feladatokban való részvételhez bátorítást igényel.

5. szöveges kiegészítés

Vizuális kultúra

- kiválóan teljesített
- jól teljesített
- megfelelően teljesített
- felzárkóztatásra szorul

1. A festés rajzolás iránti érdeklődése

- a. kiemelkedő
- b. megfelelő

c. mérsékelt

** Szeret rajzolni, színezni, festeni, mintázni.*

**Átlagos az érdeklődése a vizuális kultúra iránt.*

**Nem ábrázol szívesen, gyakran szorul segítségre és bátorításra.*

2. Munkáin használja a színeket

- a. változatosan
- b. sajátosan
- c. visszafogottan

** Munkái szépek és igényesek. Munkái sajátosak.*

3. Eszközhasználata

- a. kiemelkedő
- b. jó
- c. megfelelő
- d. bátortalan

** Ügyesen bánt az eszközökkel. Nem megfelelően bánt az eszközökkel.*

4. A rajzfelületet használja

- a. megfelelően
- b. bátortalanul
- c. aránytalanul

5. Kreativitása

- a. tele van ötletekkel
- b. inkább az utasításokat követi

** Tele van ötlettel, kreatív.*

**Kevés ötlete van, inkább az utasításokat követi.*

6. szöveges kiegészítés

Technika és tervezés

- kiválóan teljesített
- jól teljesített
- megfelelően teljesített
- felzárkóztatásra szorul

1. Órai tevékenysége

- a. érdeklődő
- b. biztatásra aktív
- c. változó
- d. passzív
- e. rendbontó

* Órán aktív.

2. A tanult agyagokat, megmunkálási módjukat ismeri.
 - a. jól
 - b. megfelelően
 - c. felszínesen
3. Kézügyessége.....
 - a. kiemelkedő
 - b. jó
 - c. megfelelő
 - d. fejlesztésre szorul
4. Munkadarabjai
 - a. igényesek
 - b. megfelelőek
 - c. gyakran pontatlanok
5. Az eszközöket használja.
 - a. jól
 - b. biztonságosan
 - c. megfelelően
 - d. bátortalanul
6. szöveges kiegészítés

Testnevelés

- kiválóan teljesített
- jól teljesített
- megfelelően teljesített
- felzárkóztatásra szorul

1. Órai tevékenysége
 - a. aktív
 - b. biztatásra aktív
 - c. változó
 - d. passzív
 - e. rendbontó
2. Mozgása
 - a. harmonikus
 - b. megfelelő
 - c. fejlesztésre szorul
3. Csapatjátékokban vesz részt.
 - a. együttműködően
 - b. közömbösen
 - c. nem szívesen
4. A gyakorlatokat sajátítja el.
 - a. könnyen
 - b. kevés segítséggel
 - c. sok segítséggel
5. Labdakezelése
 - a. kiemelkedő
 - b. biztos

- c. megfelelő
- d. bizonytalan

** A mozgásos feladatokat szívesen végzi, szeret mozogni.*

** A feladatok kivitelezésében mozgása összerendezett.*

** A feladatok kivitelezésében mozgása fejlesztésre szorul.*

** Erőnléte és állóképessége kimagasló.*

** Erőnléte és állóképessége korának megfelelő.*

** Erőnléte és állóképessége elmarad korosztályától.*

** A sportjátékok, versengések szabályait érti és betartja.*

** A sportjátékok, versengések szabályait időnként nem tartja be. * A szabályokat többnyire érti, de gyakran nem tartja be.*

6. szöveges kiegészítés

Az értékelés szöveges kiegészítése

3. melléklet: NEW START - Az Új kezdet 8 alapelve

1. A TÁPLÁLKOZÁS szerepe az ÚJ ÉLETMÓDBAN

A testünk minden sejtje és szövete abból az ételből épül fel, amit megeszünk. Valóban azok vagyunk, amit megeszünk. Az alma, amit reggelire elfogyasztunk, élő szövétté alakul, energiát biztosít a napi munka végzéséhez. Minden egyes falatnak hatása van az életfolyamatok fenntartásában.

TÁPLÁLKOZZ AZ EGÉSZSÉGEDÉRT!

AZ EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS ÍZLETES IS LEHET!

Az ételt azért készítjük, hogy élvezzük. Az evés több, mint biológiai szükséglet – élvezetes is kell legyen! Az ideális étrend minimálisra csökkenti a megbetegedések kialakulásának veszélyét és biztosítja az állóképességhez szükséges legnagyobb energiát.

A gabonafélék, gyümölcsök, olajos magvak és zöldségfélék alkotják azt a tökéletes étrendet, amit Teremtőnk állított össze számunkra, már kezdetben. Ezek az ételek akkor a legtáplálóbbak, ha a legegyszerűbb és legtermészetesebb módon vannak elkészítve.

KÉSZÍTSÜK EL AZ ÉTELÜNKET!

- ✓ Fogyasszunk több friss gyümölcsöt, zöldséget, teljes őrlésű gabonafélét és kevés olajos magvat!
- ✓ Használjunk kevesebb cukrot, olajat és sót!

- ✓ Ne nassoljunk: étkezzünk rendszeres időben!
- ✓ Fogyasszunk több rostot és kevesebb finomított élelmiszert!
- ✓ Legyen a reggeli a legkiadósabb, a vacsora pedig a legegyszerűbb étkezése a napnak!

NE HAGYD, HOGY AZ ÉTKEZÉSI SZOKÁSAID MEGFOSSZANAK AZ ÉLETÖRÖMTŐL!

TÚLSÚLY – AZ EGYIK LEGJELENTŐSEBB EGÉSZSÉGÜGYI PROBLÉMA HAZÁNKBAN!

A súlytöbblettel rendelkezők fokozottan veszélyeztetettek a következő betegségekben:

- Cukorbetegség
- Agyvérzés
- Rák (különösen a mell és méhrák)
- Szívbetegség
- Magas vérnyomás

A JÓ EGÉSZSÉG RECEPTJE:

Reggelizz, mint a király!

Ebédelj, mint egy polgár!

Vacsorázz, mint egy koldus!

JELÖLD BE A HELYES VÁLASZT!

Igaz v. Hamis

- ☐ ☐ 1. Az étel nemcsak a test felépítésében felelős, hanem oxigénnel vegyülve, az egész test energiaforrása.
- ☐ ☐ 2. A vitaminok lényeges tápanyagok, melyeket tartalmaznia kell ételleinknek ahhoz, hogy testünk hatékonyan felhasználhassa azt, amit elfogyasztunk.

- ☐ ☐ 3. Az emberi táplálkozásban az a probléma, hogy megpróbáljuk átalakítani az ételeinket, hogy megfeleljenek a gazdasági és kulturális követelményeknek, ahelyett, hogy úgy használnánk, ahogy a természet biztosítja.
- ☐ ☐ 4. A finomított cukorban ásványok, vitaminok és némi rostanyag is található.
- ☐ ☐ 5. Tudományos kutatások igazolják, hogy összefüggés van a szívinfarktus és a túlzott cukorfogyasztás között.
- ☐ ☐ 6. A finomított cukor kiüríti a test B1-vitamin tartalékait.
- ☐ ☐ 7. A finomított cukor gátolja az immunrendszer működését, befolyásolva a fehérvérsejtek vírusölő kapacitását.
- ☐ ☐ 8. A megfelelően összeállított növényi étrend tartalmazza az összes esszenciális aminosavat, továbbá biztosítja az esszenciális és nem esszenciális aminosavak ideális arányát, amelyeknek jelen kell lenniük az ételben.
- ☐ ☐ 9. A fehérjehiány teljesen valószínűtlen, mivel a növényi eredetű étrend a fehérjék széles választékát biztosítja.
- ☐ ☐ 10. Az állati eredetű fehérje jobb minőségű, mint a növényi forrásból származó.
- ☐ ☐ 11. Az étrendbe beiktatott növényi eredetű fehérje segítségével csökkenthető a vér koleszterinszintje.
- ☐ ☐ 12. Az ideális étrend nem tartalmaz finomított ételeket.
- ☐ ☐ 13. Bőséges étkezés ellenére is lehetünk alultápláltak.
- ☐ ☐ 14. Svéd atlétákkal végzett kísérlet szemlélteti, hogy nincs különbség azok teljesítőképességében, akik húseleket, illetve vegetáriánus ételeket fogyasztanak.
- ☐ ☐ 15. Az ebédnek és a vacsorának kell a legbőségebb étkezésnek lennie, a reggeli azonban legyen a legkönnyebb, ha egyáltalán reggelizünk.
- ☐ ☐ 16. Tartózkodnunk kell a hús és egyéb állati eredetű ételek fogyasztásától, ha élvezni szeretnénk az alacsony zsírtartalmú étrend áldásait.
- ☐ ☐ 17. A legjobb volna, ha három-négyféle ételnél nem fogyasztanánk többet egy étkezésnél.
- ☐ ☐ 18. Általában a legtöbb ember étrendje megfelelő mennyiségű rostot tartalmaz, de hiányzik a megfelelő mennyiségű só.

(1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 16, 17 – igaz 4, 10, 14, 15, 18 – ham

2. A TESTMOZGÁS szerepe az ÚJ ÉLETMÓDBAN

A kiegyensúlyozott, jól megtervezett testmozgás a legbölcsebb befektetés, amit csak most tehetünk. Osztalékot fizet nemcsak az élettartamban, hanem különösen annak minőségében. Távol tart az öregek otthonától az életed utolsó 10 évében is.

A MOZGÁS LEHET SZÓRAKOZTATÓ!

A testmozgást ne azért végezd, mert úgy érzed, hogy ez egy feladat, amit teljesíteni kell. Azért csináld, mert szereted az életet! Amint érezni kezded a rendszeres testgyakorlás játékos hatásait, meg tanulsz szeretni a testmozgást. Mik az eredmények?

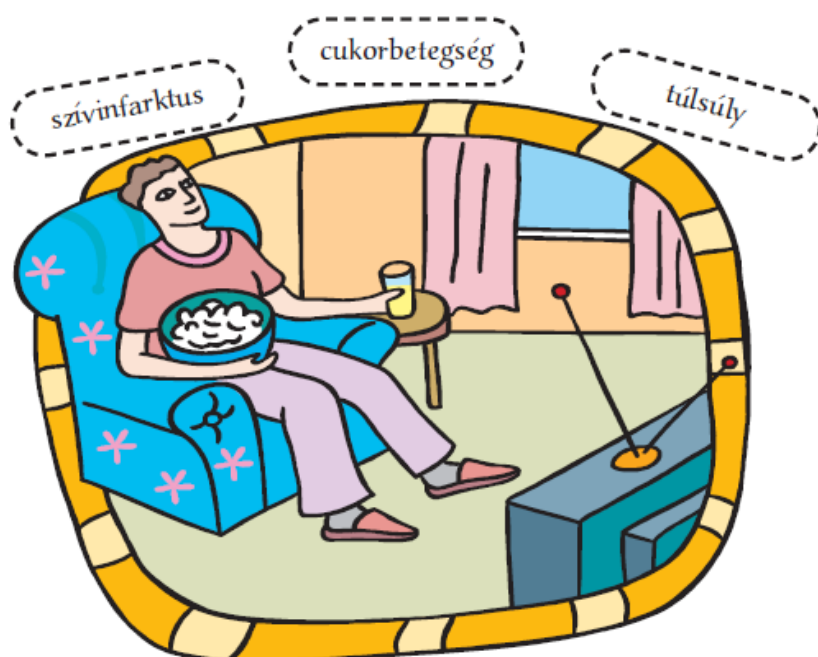
- ✓ Hatékonyabban működő szív.
- ✓ Megerősödött immunrendszer.
- ✓ Jobb vérkeringés.
- ✓ Hatékonyabban működő szív. Megnövekedett állóképesség és több energia.
- ✓ Megnövekedett állóképesség és több energia.
- ✓ Erősebb izmok, csontok és inak.
- ✓ Frissebb agyműködés.
- ✓ Hatékonyabb tüdő.

JÁRD AZ EGÉSZSÉGHEZ ÉS BOLDOGSÁGHOZ VEZETŐ UTAT

TESTMOZGÁS AZ ÉLETÉRT

- ✓ Válassz olyan testgyakorlást, amit szívesen végzel! Legyen egyszerű, biztonságos és a szükségleteidnek megfelelő. Kérdéseiddel fordulj szakemberhez!
- ✓ Állíts össze olyan programot, amely magában foglalja a sétát! Minimum 30 percet sétálj élénk tempóban, legalább 5-ször hetente!
- ✓ Lassan kezdj és fokozatosan növekedd a teljesítményt!
- ✓ Figyeld oda a kimerültség jelzéseire! Kerüld a kimerültséget!
- ✓ Tanuld meg, hogyan ellenőrizheted a pulzusodat a testmozgást követően!

NE HAGYD, HOGY EGY KÉNYELMES KAROSSZÉK MEGFOSSZON AZ ÉLET ÖRÖMÉTŐL

A MOZGÁS VARÁZSA

A testmozgás erősíti az izmokat, amelyek így több vért pumpálnak vissza a szívhez. Az erős izmok jobb keringést biztosítanak. A rendszeres testmozgás segíti a szívet, hogy hatékonyabb legyen. A szív ellátását szolgáló artériák mérete növekszik, ezzel kisebb lesz a szívinfarktus veszélye.

JELÖLD BE A HELYES VÁLASZT!

Igaz v. Hamis

- ☐ ☐ 1. A testmozgás egyaránt növeli a szív és a tüdő hatékonyságát.
- ☐ ☐ 2. Minél többet dolgozik egy izom, annál gyengébbé válik.
- ☐ ☐ 3. Ugyanaz az élénk testmozgás, ami formában tart, káros lehet, ha nem vagy rá felkészülve.
- ☐ ☐ 4. A testmozgás következtében a szívet ellátó artériák mérete növekszik, ezzel csökken a szívbetegség előfordulásának veszélye.
- ☐ ☐ 5. Ha egyszer szívbetegséget kaptál, nem változtathatsz rajta.
- ☐ ☐ 6. A magas vérnyomás és a magas koleszterinszint a fő okai a szívkoszorúér megbetegedéseknek.
- ☐ ☐ 7. Naponta 30 perc élénk séta a legjobb biztosíték a jó egészséghez és a hosszabb élethez.
- ☐ ☐ 8. Még ha egy nyugdíjas nem is sétál élénk tempóban vagy nagy távokat, a szív erősödik a testmozgás által.
- ☐ ☐ 9. Testmozgás esetén gyakorlatilag minden izmát használjuk testünknek. Az izmok használat nélkül elsorvadnak.
- ☐ ☐ 10. A negatív magatartás testmozgás esetén elegendő stresszt idéz elő ahhoz, hogy lerombolja annak jótékony hatásait.
- ☐ ☐ 11. A legtöbb szívinfarktus akkor történik, amikor nem végzünk testmozgást.
- ☐ ☐ 12. Minden olyan tevékenység, amit szívesen végzünk, több haszonnal jár, mint, ami ugyanolyan erőfeszítést igényel, de kevésbé élvezetes a számunkra.

(1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 – igaz 2, 5 – hamis)

3. A VÍZ szerepe az ÚJ ÉLETMÓDBAN

Az élet nem létezhet víz nélkül! A milliárdnyi sejt mindegyikének vízre van szüksége a működéshez.

V Í Z

- az emésztéshez.
- a test hűtéséhez.
- a vérkeringéshez.
- az izmok összehúzódásához.
- a test salakanyagainak eltávolításához.
- az oxigén felvételéhez.

VÍZ AZ ÉLETHEZ

A hatékonyabb és boldogabb élet közvetlen kapcsolatban van az elfogyasztott víz mennyiségével. A legtöbben nem iszunk elegendő vizet. Az ember szomjúságérzete nem pontos jelzése a test vízszükségletének. A legtöbb állat azonban pótolni tudja teljes vízszükségletét, amint lehetősége van ivásra. Az ember a tényleges szükségletének csak kb. 2/3-át pótolja. Erőltetés által pótolható a másik 1/3 -ad rész. A víz az egyik legjobb megelőző gyógymód, ami segít a jó közérzet, a fiatalosság fenntartásában. A nem megfelelő mennyiségű vízbevitel depressziót, ingerlékenységet, hólyagproblémákat, kiszáradást, a vér rögződését, sőt az érfalak károsodását okozza.

FOGYASSZUK AZ IGAZI – TISZTA, HÚS, FRISSÍTŐ VIZET!

Kerüljük a szénsavas üdítők, a kólák és az alkohol tartalmú italok fogyasztását, amelyek cukorral és kémiai adalékanyagokkal szennyezettek! Emeljük poharunkat és igyunk egészségünkre a természet legjobb frissítőjéből – a vízből!

- ✓ Mindennap kezdjük a reggelt 2 pohár vízzel!

- ✓ Ne igyunk 15 perccel étkezés előtt és 1 órával étkezés után a jobb emésztés elősegítése érdekében!
- ✓ Ne igyunk 15 perccel étkezés előtt és 1 órával étkezés után a jobb emésztés elősegítése érdekében!
- ✓ Fürödjünk rendszeresen!

Tanuljunk meg a víz külső alkalmazását (hidroterápiát) a gyakori egészségügyi problémák (meghűlés, torokfájás, fejfájás stb.)

ENGEDJÜK, HOGY A VÍZ VISSZAADJA ÉLETKEDVÜNKET!

VÍZ KÍVÜLRŐL

A víz sokoldalúan alkalmazható gyógyszer, külsőleg és belsőleg egyaránt. Használható forrón, hidegen vagy langyosan is.

- ❖ **FORRÓ**
Kitágítja az ereket, ellazít, elősegíti a gyógyulást, csökkenti a belső vértolulást, a fájdalomérzetet.
- ❖ **HIDEG**
Szűkíti az ereket, megszünteti a fájdalomérzetet, hasznos a duzzanatok, égések, ficamok, izületi fájdalmak kezelésére.
- ❖ **GŐZ**
Növeli a vörös- és fehérvérsejtek számát a keringésben, sokat segít a helyi fertőzések kezelésében.
- ❖ **FORRÓ ÉS HIDEG ALKALMAZÁSA VÁLTVA**
Gyógyhatású készítmények hozzáadásával csökkenti a megfázás okozta orrnyálkahártya- és a torok duzzanatát, enyhíti a köhögést és a hörghurutot.

PRÓBÁLJUK KI:

- ✓ Fejfájásra és megfázásra a forró lábfürdőt, a fejre helyezett hideg borogatással!
- ✓ Dunsztkötés (borogatás) fájó torokra, merevedett nyakra stb.!

- ✓ Mellkasi borogatás meghűlésre és vérpangásra!
- ✓ Jeges pakolás sérült ízületek kezelésére, a duzzanat csökkentésére!

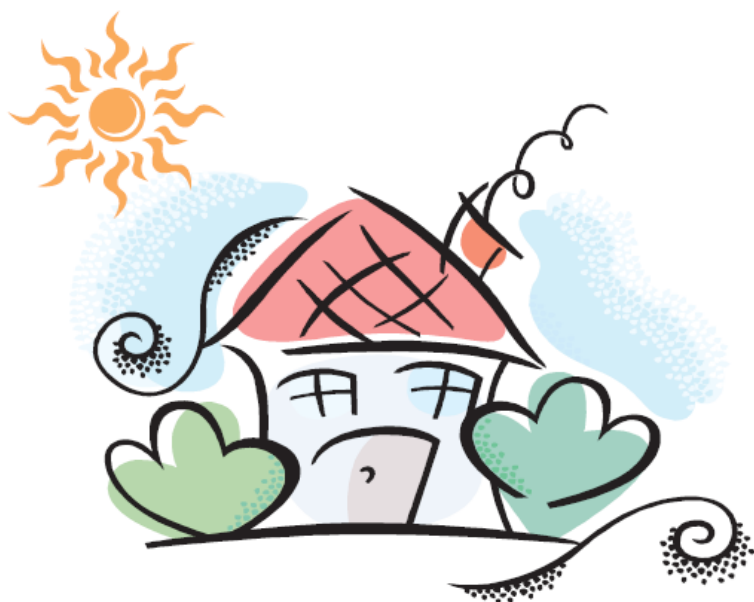
JELÖLD BE A HELYES VÁLASZT!

Igaz v. Hamis

- ☐ ☐ 1. Testünk közel 70%-át víz alkotja.
- ☐ ☐ 2. A szomjúságérzet pontosan jelzi a test vízszükségletét.
- ☐ ☐ 3. A depresszió és ingerlékenység vízhiányra is visszavezethető.
- ☐ ☐ 4. Amikor a szervezetünkben lévő vízmennyiség kevés, a vesék nem tudnak hatékonyan működni.
- ☐ ☐ 5. A nem megfelelő vízbevitel vérrögök képződését és az érfalak károsodását is okozhatja.
- ☐ ☐ 6. Nagy mennyiségű víz fogyasztása étkezéskor jó szokás, mert biztosítja a megfelelő folyadékbevitelt.
- ☐ ☐ 7. A víz alkalmazása az egyik legjobb megelőző gyógymód ahhoz, hogy egészségesek és fiatalok maradjunk.
- ☐ ☐ 8. 7–8 pohár víz elfogyasztása segíthet abban, hogy ne nyerjünk többletsúlyt, sőt megszabadít néhány kg-tól, ha túlsúlyosak vagyunk.
- ☐ ☐ 9. A víz az egyik legjobb vízajtó.
- ☐ ☐ 10. Az agyunk működéséhez és a tiszta gondolkodáshoz vízre van szükség.
- ☐ ☐ 11. A szomjúság néha összetéveszthető az éhségérzettel.
- ☐ ☐ 12. Legalább 1/3-dal több víz elfogyasztására van szükségünk, mint amennyi csökkenti a szomjúságunkat.

(1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12 – igaz 2, 6 – hamis)

4. A NAPHÉNY szerepe az ÚJ ÉLETMÓDBAN

ENGEDD, HOGY A NAP BESÜSSÖN A LAKÁSODBA!

Az élet nem létezhet napfény nélkül. Mindannyiunk élete – ahogy a növények, állatok és minden létező faj élete – függ a napfénytől. A napfény segít az egészség megőrzésében és megvéd sok betegséggel szemben. Egyike a természet gyógyító erőinek. A nap sugarai nélkül hamarosan megbetegednénk

NAPHÉNY AZ ÉLETÉRT

Az élet nem működik napfény nélkül. Ez a forrás táplál és életerőt ad testünknek. Létezésünkhöz szükséges környezetet teremt. Minden élet közvetítője a Földön.

A NAPHÉNY VIDÁM SZÍVET TEREMT!

A napfény csakúgy, mint a testmozgás, csökkenti a nyugalmi pulzus értékét, megerősíti a szívműködést, növeli a szív teljesítményét, mely által javul a hatékonysága. Segít a vérnyomás normalizálásában.

A NAPHÉNY ERŐSÍTI AZ IMMUNRENDSZERT!

A napfény fokozza a vörösvértestek oxigénszállító kapacitását és a fehérvérsejtek hatékonyságát a vírusok elleni küzdelemben. Növeli a falósejtek számát, erősítve ezáltal testünk védelmi rendszerét.

A NAPHÉNY ÉS A D-VITAMIN!

A napfény D-vitamint készít koleszterinből és közvetlenül a bőr alatt lerakódott növényi eredetű szterolokból. Ezáltal felhasználja a testben felhalmozódott koleszterin egy részét. Ha tehát csökkenteni szeretné koleszterinszintjét, menjen ki a napfényre! Segíteni fog.

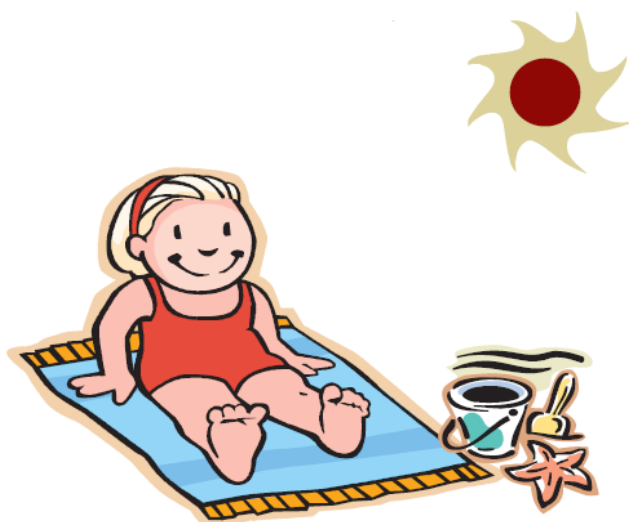
- ✓ Mindennap tölts egy kis időt a napfényen!
- ✓ Engedd be a napfényt az otthonodba!
- ✓ Kerüld a napozást másfél órával étkezés előtt és után! A napenergia megváltoztatja az energiaegyensúlyt és akadályozza az emésztést.
- ✓ Kerüld a leégést! A napozókrémek használatát azonban kerüljük, mivel a legtöbb PABA tartalmú, ami mellett, hogy védelmet nyújt a káros sugarakkal szemben, azokat a hullámhosszokat is kiszűri, amelyek a napfény jótékony hatását jelentik. A legjobb napfény elleni védelem a megfelelő ruházat.
- ✓ Fogyassz alacsony zsírtartalmú ételeket sok A- és C-vitaminnal!

ADJON A NAPFÉNY ÖRÖMET!

A NAPFÉNY JÓTÉKONY HATÁSAI

- ✓ ***ERŐSÍTI AZ IMMUNRENDSZERT:***
 - Növeli a lymphocyták számát.
 - Fokozza a vörösvértestek oxigénszállító kapacitását.
 - Hatékonyabbá teszi a neutrophilokat a kórokozók elpusztításában.
- ✓ ***ELŐSEGÍTI A GYÓGYULÁST.***
- ✓ ***JAVÍTJA AZ IZMOK MŰKÖDÉSÉT.***
- ✓ ***MEGVÉD AZ ANGOLKÓRTÓL, A CSONTOK KALCIUMKÉSZLETÉNEK ELVESZTÉSÉTŐL.***
- ✓ ***FERTŐTLENÍT – KÉPES ELPUSZTÍTANI A KÓROKOZÓKAT.***
- ✓ ***D-VITAMINT, "NAPFÉNY VITAMINT" TERMEL.***

JELÖLD BE A HELYES VÁLASZT!

Igaz v. Hamis

- ☐ ☐ 1. Élet nem létezik napfény nélkül.
- ☐ ☐ 2. A napfény évezredek óta úgy ismert, mint az élet közvetítője.
- ☐ ☐ 3. A napfény teremti meg azt a környezetet, amely létezésünkhöz szükséges.
- ☐ ☐ 4. Az arc 15 perces napoztatása több D-vitamint biztosít, mint amennyi a napi szükségletünk.
- ☐ ☐ 5. A legtöbb fertőzés – beleértve a torokgyulladást, a tüdőgyulladást és a lázat – jól kezelhető fényterápiával.
- ☐ ☐ 6. A különböző bőrproblémák – mint pld. pattanás, pikkelysömör, ekcéma – eredményesen kezelhetők napozással.
- ☐ ☐ 7. A napfény a testmozgáshoz hasonlóan, jótékony hatással van a szív érrendszerére.
- ☐ ☐ 8. A napfény mértékkel alkalmazva, mint a testmozgás, csökkenti a nyugalmi pulzus értékét.
- ☐ ☐ 9. A napfény erősíti az immunrendszert, növeli a vörösvértestek oxigénszállító kapacitását és hatékonyabbá teszi a neutrophilokat a kórokozók elleni küzdelemben.
- ☐ ☐ 10. A napfény attól függően, hogy hogyan használjuk, egyaránt lehet romboló és gyógyító is.
- ☐ ☐ 11. Sok esetben a bőrrák megelőzhető egyszerűen azzal, ha óvakodunk a napégéstől.
- ☐ ☐ 12. A bőrrák kialakulásának veszélye csökkenthető, ha kerüljük a leégést, csökkentjük a test zsírtartalmát, növeljük az étrendünkben lévő rost mennyiségét és A-, C-vitaminban, szelénben, valamint karotinban gazdag ételt fogyasztunk.

(1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 – igaz)

5. A MÉRTÉKLETESSÉG szerepe az ÚJ ÉLETMÓDBAN

Annak érdekében, hogy testünk valamennyi képességét teljes kapacitásáig használhassuk, összhangban kell élnünk a természet törvényeivel. A mértékletesség vagy önuralom az a képesség, ami éppen ennek elérésében segít.

Az egészség szabályainak, alapelveinek betartása az út a jobb egészség és hosszabb élet felé. Kerüljük mindazt, ami gyengíti vagy rongálja egészségünket!

Az igazi mértékletesség azt jelenti, hogy kerüljük mindazt, ami ártalmas ...
... és mértékletesen fogyasztjuk azt, ami jó!

MÉRTÉKLETESSÉG AZ ÉLETÉRT

Az önuralom része kell, hogy legyen az élet minden területének (evés, testmozgás, pihenés és munka)! Megtanulásában lényeges szempont a megfelelő motiváció. A változtatáshoz a legjobb motiváció, ha megértjük Isten igazi természetét. A megértésben a Biblia segíthet bennünket, amikor elmondja, hogy Isten személyesen érdeklődik irántunk és biztosítja a változtatáshoz szükséges erőt.

Minden emberi lénynek egyéni, őt megkülönböztető gondolkodásmódja van. Minden élettapasztalat otthagyja lenyomatát az agysejtekben, befolyásolva azok működését és növekedését.

Az agyra károsan ható anyag: az alkohol, a koffein, kokain és minden hangulatváltoztatást előidéző szer, ami akadályozza ennek az életfontosságú szervnek a vérellátását, ezáltal csökkentve a teljesítőképességét.

HOZZ EGÉSZSÉGES DÖNTÉSEKET!

- ✓ Előzd meg, a dohány-, alkohol- és koffeinfüggőség kialakulását azáltal, hogy kerülöd használatukat!
- ✓ Ha alkoholt fogyasztasz, HAGYD ABBA!
- ✓ Ha dohányzol, SZOKJ LE RÓLA!
- ✓ Az élet jobb dolgaival helyettesítsd ezeket a káros szokásokat!

***NE HAGYD, HOGY A MÉRTÉKTELENSÉG
MEGFOSSZON AZ ÉLET IGAZI ÖRÖMEITŐL!***

Előzd meg a dohány-, az alkohol- és a koffeinfüggőség kialakulását azáltal, hogy kerülöd használatukat!

JELÖLD BE A HELYES VÁLASZT!

Igaz v. Hamis

- ☐ ☐ 1. Az igazi mértékletesség azt jelenti, hogy kerüljük mindazt, ami káros, és mértékletesen használjuk azt, ami jó!
- ☐ ☐ 2. A mértékletesség vagy önuralom fejleszthető képesség.
- ☐ ☐ 3. Minél nagyobb az önuralmunk, annál nagyobb szabadsággal rendelkezünk, és annál többet nyerünk.
- ☐ ☐ 4. Szokásaink vagy életmódunk megváltoztatásának legfőbb akadálya, ha valójában nem is akarunk változtatni.
- ☐ ☐ 5. Környezetünk és öröklött hajlamaink határozzák meg viselkedésünket, ezért nem rendelkezünk akaraterővel vagy döntéshozó képességgel.
- ☐ ☐ 6. Az alkoholfogyasztás a legsúlyosabb probléma az egész világon.
- ☐ ☐ 7. Az evésben tanúsított mértéktelenség gyakran okoz megbetegedéseket.
- ☐ ☐ 8. Egészen kis mennyiségű alkohol is pusztítja a soha nem pótolható agysejteket.
- ☐ ☐ 9. Közel azonos mennyiségű alkohol van egy üveg sörben, egy pohár borban vagy egy koktélnál.
- ☐ ☐ 10. Már egy-két pohár ital a szívkoszorúerek összehúzódását idézheti elő, ezáltal is csökkentve a szív oxigénellátását.
- ☐ ☐ 11. A hasnyálmirigy-gyulladás egyik előidézője a mértéktelen ivászat.
- ☐ ☐ 12. A koffeinnek káros fizikai és pszichikai hatásai vannak az egészségre.

(1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 – igaz 5 – hamis)

6. A LEVEGŐ szerepe az ÚJ ÉLETMÓDBAN

LÉLEGEZNÜNK KELL, HOGY ÉLETBEN MARADJUNK!

A lélegzés célja, hogy kivonjuk a levegőben található oxigént és az égésterméként keletkező széndioxidot a véráramból.

Testünk minden egyes sejtjének szüksége van oxigénre. Ennek segítségével szabadítja fel a tápanyagban tárolt energiát.

Oxigén nélkül a sejtek elpusztulnak.

Lélegezz mélyen! Válgon ez szokásoddá!

A LEVEGŐ SZEREPE ÉLETÜNKBEN

Hetekig élhetünk étel nélkül, napokig víz nélkül, de csak percekig levegő nélkül. Enélkül az életadó oxigénforrás nélkül a test minden sejtje elpusztulna. Az ételnek, amit megesszünk, a víznek, amit megiszunk, az ásványi anyagoknak, a vitaminoknak, a hormonoknak és a vérnek, az izmoknak és a szívnek – mindezeknek szerepe van testünk „elektromos töltéseinek” létrehozásában. De ezek között a legfontosabb tényező a belélegzett levegő.

LÉLEGEZZ A JOBB EGÉSZSÉGÉRT!

Az életben maradáshoz lélegeznünk kell. Minden tudatos erőfeszítés nélkül percenként 10–15 alkalommal lélegzünk ki és be. A legtöbben azonban helytelenül végezzük. Tüdőnk teljes kapacitásának csak 1/3–1/2-ed részét használjuk. A szegényes légzőtechnika és az ennek következtében fellépő oxigénhiány energiahiányt, fáradtságot és levertséget eredményez. A helytelen légzés okozta teljesítménycsökkenést az élet minden területén (memória, kreativitás, koncentráció) érezhetjük. Ezentúl káros hatással van az érzelmeinkre, az akaraterőnkre, a megfigyelő- és az ítélőképességünkre is. A legtöbben helyes légzőtechnikával születünk, de a helytelen testtartás, a fizikai és érzelmi hatások, vagy más jellegű stressz következményeként elveszítettük a mélylégzés képességét. Emiatt nem megfelelően használjuk tüdőnket, légzésünk felületessé válik.

- ✓ Lélegezzünk mélyen, az orron keresztül – ez megszűri, felmelegíti és megnedvesíti a levegőt!
- ✓ Lélegezzünk mélyen, használva a hasizmokat is – ez növeli az energiát és a hatékonyságot!
- ✓ Amennyire tőlünk telik, kerüljük a levegőt szennyező
- ✓ anyagokat (pld. dohányfüst, ipari füst, por)!
- ✓ Rendszeresen végezzünk mély légzést serkentő gyakorlatokat!
- ✓ Ha lehetséges, végeztessünk légzéskapacitás mérést, azután, ha szükséges, ismételtesseük!

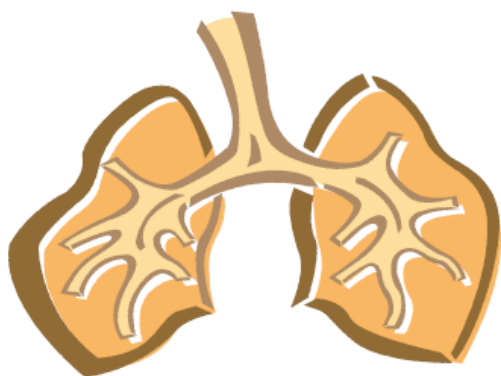
ÉLVEZZÜK A MÉLY LÉGZÉS ADTA FELSZABADULTSÁGOT!

A LÉGZŐRENDSZER

A légzés a tüdőnél kezdődik és vörösvértestjeink segítségével kiterjed testünk minden részére. Ezek a mikroszkopikus sejtek szállítják a szükséges oxigént testünk minden egyes sejtjéhez.

60 másodpercenként a vörösvértestek lerakják oxigénszállítmányukat és visszatérnek a tüdőbe, ahol újra feltöltődnek.

A légcső két hörgőre oszlik, amelyek a tüdő mélyebb rétegeibe jutva további hörgőcskékre ágaznak szét (alveolaris zsákokra és egyes alveolusokra).

Az alveolusoknál oxigén-széndioxid anyagcsere zajlik, a tüdőben található levegő és a környező hajszálerekben lévő vér között.

JELÖLD BE A HELYES VÁLASZT!

Igaz v. Hamis

- ☐ ☐ 1. Ha az ember több mint 5–6 percen át nem kap oxigént, helyrehozhatatlan agykárosodás történik.
- ☐ ☐ 2. A legtöbb ember oly módon lélegzik, ami az életben maradásához elegendő.
- ☐ ☐ 3. Légzéskapacitás mérésnél egy egészséges ember képes a tüdejében lévő levegő legalább 75%-át egy percen belül kifűjni.
- ☐ ☐ 4. A test légzőközpontja a tüdő.
- ☐ ☐ 5. A felszínes és korlátozott légzés fáradtsághoz, kimerültséghez, vérszegénységhez és depresszióhoz vezet.
- ☐ ☐ 6. A megfelelő légzés eredményeként több oxigén kerül a tüdőbe, ami azonban nincs közvetlen hatással a sejtekhez szállítható oxigén mennyiségével.
- ☐ ☐ 7. A testünkben lévő minden egyes sejtnak lélegeznie kell az életben maradáshoz.
- ☐ ☐ 8. A helyes légzés segíthet az érzelmi rendellenességek helyreállításában is.
- ☐ ☐ 9. Ma a dohányzás az egyetlen könnyen kiküszöbölhető betegség és halálokozó tényező a világon.
- ☐ ☐ 10. A tüdönket fenyegető két legsúlyosabb betegség a tüdőrák és a tüdőtágulat (emphysema). Az esetek nagy százalékában ezek a dohányzás egyenes következményei.
- ☐ ☐ 11. A tüdőrák kifejlődésének kockázata a dohányzásról való leszokás pillanatától kezdve azonnal csökken.
- ☐ ☐ 12. A dohányzó nőknél több a sikertelen terhesség és az alacsony súllyal született csecsemő, mint a nemdohányzóknál.

(1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12 – igaz 4, 6 – hamis)

7. A PIHENÉS szerepe az ÚJ ÉLETMÓDBAN

A megfelelő mennyiségű alvás és pihenés, a gyakori testmozgás a szellemi és testi egészség alapfeltétele.

Az élénk testmozgás is jelenthet pihenést annak, aki hosszú órákig tartó szellemi tevékenységben kimerült, vagy nyugodt időtöltést azoknak, akik megerőltető munkától fizikailag fáradtak.

Az elégedett és vidám elme egészség a testnek és megújulás a léleknek.

PIHENÉS AZ ÉLETÉRT

A pihenés ideje alatt töltődik fel a test energiával. Gyógyító hatása is van. Heveny gyulladások – mint például tüdőgyulladás, influenza, sőt még a közönséges megfázás is a pihenés hatására gyorsabban javul.

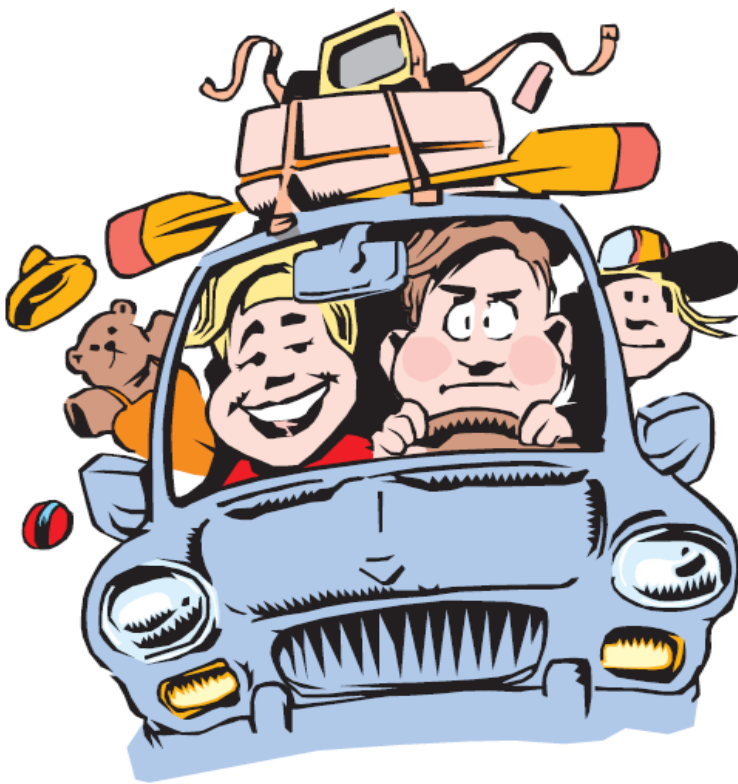
RITMUS, AMI FELTÖLT

Az egészség megőrzése érdekében egyensúlyt kell tartanunk a munka és a regenerálódás között. A test minden egyes sejtje a munka és pihenés körforgását követi. A szív példájával szemléltethetjük legjobban a kettő közötti egyensúlyt. Minden összehúzódot (systole) egy rövid nyugalmi periódus (diastole) követ. Egy egészséges szív kb. 1/10 másodpercig van az összehúzódot periódusában, majd a másodperc további részében pihen. Ez idő alatt telítődik a szív oxigénnel és tápanyagokkal, ami lehetővé teszi a további hatékony működést. A test minden szerve ezt a periódust követi.

- ✓ Szánj időt a pihenésre!
- ✓ Figyelj oda a kimerültség jeleire, amelyeket szervezeted küld számodra!
- ✓ Tervezz közös időtöltést családdal és barátaiddal!

AZ ELEGENDŐ MENNYISÉGŰ PIHENÉS IS HOZZÁJÁRUL AZ ÖRÖMTELIBB ÉLETHEZ.

A tökéletes egészség érdekében szívünk reménnyel, szeretettel és örömmel legyen tele. A test és az értelem harmóniája és erőinek egészséges működése boldogságot hoz.

A bátorság, a remény, a hit, a megértés és a szeretet érzése óvja az egészséget és meghosszabbítja az életet.

JELÖLD BE A HELYES VÁLASZT!

Igaz v. Hamis

- ☐ ☐ 1. A helyesen kialakított pihenési szokások hozzájárulnak a jobb minőségű, intenzívebb élethez.
- ☐ ☐ 2. A túlzásba vitt pihenés ártalmas is lehet.
- ☐ ☐ 3. A szív működése a pihenés és munka közötti egyensúly egyik legjobb példája.
- ☐ ☐ 4. A testünkben lévő minden egyes sejt a munka és pihenés körforgását követi.
- ☐ ☐ 5. A pihenés javítja a fizikai teljesítőképességet, de nincs kapcsolatban az értelmi hatékonysággal.
- ☐ ☐ 6. Heveny gyulladás, mint pl. a tüdőgyulladás, az influenza, de még a közönséges megfázás is, pihenés hatására gyorsabban javul.
- ☐ ☐ 7. A jó egészséghez szükséges alvás mennyisége nincs kapcsolatban az életkorral.
- ☐ ☐ 8. Az alvásvesztés teljesen nem pótolható.
- ☐ ☐ 9. Ha tele gyomorral fekszünk le – még ha 11 órát vagy annál is többet alszunk –, nagy a valószínűsége, hogy fáradtan ébredünk.
- ☐ ☐ 10. A közvetlenül lefekvés előtt elfogyasztott nehéz étel növeli a véráramba kerülő zsír mennyiségét, megalapozva ezzel az alvás ideje alatt bekövetkező szívinfarktus veszélyét.
- ☐ ☐ 11. Az élénk testmozgás is jelenthet pihenést annak, aki hosszú órákig tartó szellemi tevékenységben kimerült.
- ☐ ☐ 12. Az alvás és pihenés megfelelő időszakai, valamint a kiadós testmozgás nélkülözhetetlen a test és az értelem egészségéhez.

(1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12 – igaz 5, 7 – hamis)

8. A HIT szerepe az ÚJ ÉLETMÓDBAN

HA MÉG SOHA NEM TETTED EZELŐTT, KEZDD EL OLVASNI A BIBLIÁT, ÉS FEDEZD FEL ÜZENETÉT! NEM FOGSZ CSALÓDNI! A TE ÉLETEDBE IS ÖRÖMET HOZ!

BIZALOM AZ ISTENI HATALOMBAN

A „NEW START” életmódprogram utolsó és legjelentősebb lépése a HIT. Láthattuk és érezhattük a NEW START betűszóban található egészségügyi alapelvek fontosságát és hatását.

N – Nutrition (táplálkozás), E – Exercise (testmozgás), W – Water (víz), S – Sunshine (napfény), T – Temperance (önuralom), A – Air (levegő), R – Rest (pihenés), T – Trust in Divine Power (bizalom az isteni hatalomban).

A TELJES EGÉSZSÉG magában foglalja az egész embert. Az értelem jelentős hatással van a testre, és ami hat a fizikai létre, az hat az ember értelmére, lelkére és társadalmi kapcsolataira is. Az emberi lét minden összetevője (test, lélek és értelem) elválaszthatatlan kapcsolatban van egymással. Ha az egyén az ember egészét alkotó összetevők bármelyikét elhanyagolja, az betegséghez vezet.

A HIT már gyermekkorban kifejlődik. Egyike az elsőként megtanult dolgoknak. Mindannyian tapasztaltunk már különböző fokú bizalmatlanságot vagy a hit hiányát. Pedig a hit (vagy bizalom) a gyógyulás legnagyobb lehetősége. Alapvető a túléléshez. Biztonságot ad, a Valakihez való tartozás érzését.

- ✓ Légy nyitott és ne elégedj meg azzal, amit az életedben idáig tanultál!
- ✓ A tanulás egy életen át tartó folyamat, és az új igazságok felfedezése az élet legnagyobb élménye.
- ✓ Alaposan vizsgáld meg hitvilágodat és bizonyosodj meg róla, hogy valójában működik-e? (Ad-e békességet, türelmet stb.?)

ENGEDD, HOGY A HIT IGAZI ÉLETÖRÖMÖT ADJON!

***Bizalom
az Isteni
hatalomban***

A Biblia témája: a szerető Teremtő közbelépése, hogy a reménytelen helyzetben lévő emberiségnek

JELÖLD BE A HELYES VÁLASZT!

Igaz v. Hamis

- ☐ ☐ 1. A gyógyulás többet rejt magában, mint a fizikai test helyreállítását, magában kell foglalnia az értelmet és a lelket is.
- ☐ ☐ 2. A bizalom hitünk tárgyának minél alaposabb megismerése által fejlődik.
- ☐ ☐ 3. A bizalom azáltal erősödik, hogy egyre nyilvánvalóbbá válik annak megbízhatósága, támogatása és gondoskodása, akiben hiszünk.
- ☐ ☐ 4. A hit nemcsak a gyógyulás szempontjából fontos itt és most, hanem ez az egyetlen reménye az örök életnek.
- ☐ ☐ 5. A hatékony gyógyulás az ember teljes egészét érinti.
- ☐ ☐ 6. Az emberi egész bármely részének sérülése, elhanyagolása betegséghez vezet.
- ☐ ☐ 7. Az értelem alapvető hatással van a testre, ami pedig hatással van az emberi elmére, a lélekre és társas kapcsolatainkra.
- ☐ ☐ 8. A hit már gyermekkorban kifejlődik a kisgyermek és a szülők között létrejövő elsődleges bizalmi kapcsolattal.
- ☐ ☐ 9. A nem megfelelő társadalmi háttér és a megromlott családi kapcsolatok miatt a gyermekekben bizalmatlanság alakul ki.
- ☐ ☐ 10. Vannak megbízhatatlan dolgok és személyek, amelyek, illetve akik nem méltók a bizalmunkra.
- ☐ ☐ 11. A hit a legnagyobb lehetőségünk a gyógyulásra, ha felismerjük, hogy egyedül Isten az, aki legbensőbb szükségleteinkről gondoskodhat.
- ☐ ☐ 12. Ő az, aki alkotott minket és teremtette a világegyetemet, amelyben élünk.
- ☐ ☐ 13. Krisztus kijelentette, hogy Ő a Feltámadás és az Élet az emberiség számára. A feltámadás és az élet ezen ígéretét ajánlja fel mindazoknak, akik olyannyira bíznak Őbenne, hogy követni készek Őt.

(1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 – igaz)

4. melléklet: Tantárgyak helyi tanterve (külön dokumentumban található)

Hetednapi Adventista Egyház
Adventista Diakóniai és
Humán Szolgáltató Központ

Tárgy: Határozati kiértékelés

Ikt. szám: 2026/44

HATÁROZAT

A Hetednapi Adventista Egyház ADHSZK operatív bizottsága a 2026. július 1-jei ülésén az alábbi, Tiborszállási Péchy László Adventista Általános Iskola és Óvodát érintő határozatot hozta:

XVIII. UB ADHSZK OB 2026/44 Az ADHSZK OB jóváhagyja a Tiborszállási Péchy László Adventista Általános Iskola és Óvoda Pedagógiai Programját.

Pécel, 2026. július 01.

Tóth Sándor

Adventista Diakónia és
Humán Szolgáltató Központ
igazgató